

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 11 september 2025

Notulen van de raadsvergadering van 11 september 2025 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 12

Voorzitter: mevrouw A. Kockelkoren, met dien verstande dat het voorzitterschap van 11.05 uur tot 15.12 uur is waargenomen door de heer J.M.D. de Waard.

Tegenwoordig zijn 43 leden, namelijk de heer M.R. van Campenhout, de heer T.S.J. Coşkun, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer M. Verhoef, mevrouw C. Aafjes-van Aalst, mevrouw V.A. Bruin, de heer S.M. Bonte, de heer J.M.D. de Waard, de heer M. Crielaard, mevrouw A. Kockelkoren, de heer A.R. Oostdijk, de heer B. van Schaik, de heer T.J. Vonk, de heer S. Ceulemans, de heer S.J.C. Becker, de heer G.F.E. Koster, de heer R.T.J. van der Velden, de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn, de heer D.J. van Dommelen, de heer D.P.A. Tak, mevrouw D. Yildirim, mevrouw S. Reitema, de heer M.H. Biljoen, mevrouw L.S. Vlieger, mevrouw A.J.A. Maassen, mevrouw M.E. Vogelaar, de heer T. de Haan, mevrouw I. van Wifferen, de heer N. Akhatab, mevrouw E. Rehim Zadeh, mevrouw M.S. Abrahamse, de heer J. Vicario, de heer S. Leewis, mevrouw S. van de Peppel, de heer L.P.A. Dekkers, de heer E.P.J. Verweij, de heer R.N. Dahoe, de heer S. Soytekin, de heer T. Kind, mevrouw M.Y. Morkoç, de heer T. Roskam, mevrouw J.M. de Bruijn en de heer E.H. Balcha.

Afwezig zijn: mevrouw drs. C.J. Schouten, mevrouw J.M. Nunnely, mevrouw L.S. Vlieger van 15.00 uur tot 17.00 uur en mevrouw D.A. van Groningen

Namens het college zijn tegenwoordig: Mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: de heer W. de Bel, met dien verstande dat zij van 11.31 uur tot 15.37 uur is waargenomen door mevrouw I.C.M. Broeders

1. Opening

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dames en heren, ik ga beginnen, dus ik wil graag dat jullie allemaal gaan zitten, want dan kunnen we enigszins op tijd van start. We hebben een lange dag te gaan. Dames en heren, als het even wat rustiger kan worden in de zaal, dan open ik deze raadsvergadering en heet u allen hartelijk welkom. Ook welkom aan degenen die op afstand onze vergadering volgen, de vertegenwoordigers van de media en onze medewerkers. We hebben berichten van verhindering ontvangen. De burgemeester is afwezig wegens een dienstreis, vandaar dat u het met mij en mijn medevoorzitters, de heer De Waard en mevrouw Bruin moet doen vandaag. Wij gaan proberen u veilig en vlot door deze raadsvergadering te loodsen, maar daarvoor heb ik wel ook uw support nodig, bijvoorbeeld actief aanwezig zijn in de zaal voor debatten enzovoorts. Graag een verzoek aan iedereen om daar op die manier mee om te gaan. Andere berichten van verhindering. Mevrouw Nunnely is afwezig mevrouw vlieger is van 15.00 uur tot 17.00 uur afwezig, mevrouw van Groningen is afwezig en de griffier is in de ochtend afwezig vanwege een afspraak buiten het stadhuis. We hebben een heel aantal beëdigingen en daar gaan we dan ook nu mee van start.

1.1 Beëdiging lid van de Rekenkamer Rotterdam de heer S.J. (Sjoerd) Keulen

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Als eerste agendapunt 1.1. Mag ik verzoeken om wat stilte in de raadzaal? Dank u wel. De beëdiging van het lid van de Rekenkamer Rotterdam, de heer Sjoerd Keulen en we gaan over tot de beëdiging van de heer Keulen als lid van de Rekenkamer Rotterdam. Voor de goede orde zeg ik alvast dat we na de beëdiging van de heer Keulen de gelegenheid hebben om even te feliciteren, voordat we overgaan tot het afscheid en de beëdiging van verschillende leden, dus ook het verzoek om dat even compact te doen. Op 26 juni is het besluit genomen om de heer Keulen te benoemen als lid van de Rekenkamer Rotterdam. Nu gaan we over tot beëdiging. Ik verzoek de griffier om de heer Keulen naar voren te leiden en voor mij plaats te nemen. En ik verzoek de leden van de raad ook te gaan staan. Welkom allen. Door de gemeenteraad is op 26 juni tot uw benoeming als lid van de Rekenkamer Rotterdam besloten. Overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 81c, derde lid en 81g van de gemeentewet, dient u als directeur en lid van de Rekenkamer Rotterdam bij het aanvaarden van uw functie, in handen van de voorzitter van de gemeenteraad, de eed of de verklaring en belofte af te leggen. U heeft aangegeven te kiezen voor de eed. Na voorlezing door mij van de tekst, verzoek ik u de woorden, zo waarlijk helpe mij God almachtig, uit te spreken en gelijktijdig de beide voorste vingers van de rechterhand omhoog te steken. Ik zweer dat ik om tot lid van de Rekenkamer benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de Rekenkamer naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **KEULEN**: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Hartstikke mooi. Van harte gefeliciteerd. (*Applaus.*) Dan wens ik u heel veel succes bij uw werkzaamheden voor de Rekenkamer Rotterdam en dan schors ik even de vergadering om gelegenheid te geven om u te feliciteren.

(*De vergadering is geschorst.*)

1.2 Afscheid van de heer D.P.A. (Dennis) Tak als lid van de gemeenteraad

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dames en heren, dan zijn we bij agendapunt 1.2, het afscheid van de heer Dennis Tak als lid van de gemeenteraad en daarna gaan we over tot de beëdiging van twee raadsleden en een Burgercommissielid. Dan krijgt u gelegenheid om in een keer de heer Tak in de hand te drukken en de nieuwe leden te feliciteren. Ik ga als eerste een woord tot de heer Tak richten. Geachte aanwezigen, geachte heer Tak, beste Dennis, de reden dat wij vandaag afscheid van jou nemen, valt niet los te zien van de reden waarom jij hier in de eerste plaats bent. Jij voelt je verantwoordelijk voor een sterke democratie, een mooie stad en ook voor een mooi Nederland. Na bijna zes jaar in de Rotterdamse raad, ga jij je nu richten op een campagne voor een plek in de Tweede Kamer. Maar dit is helaas niet de enige reden voor jouw vertrek. Het raadswerk vraagt veel en kan, als je niet oppast, je volledige agenda beheersen. Het werk voor de stad is namelijk nooit af. In je afscheidsbrief noem je het zelf eigenlijk een voltijdbaan. Met de campagne voor de boeg, jouw andere baan en een jong gezin dat aandacht verdient, is het soms nodig om harde keuzes te maken. Hè Rotterdammer, we gaan weer normaal tegen elkaar doen. Deze woorden sprak jij, een stuk stoerder dan ik zojuist, in de video waarin jij aankondigde terug te keren in de Rotterdamse raad. Na het vertrek van Richard Moti krijg je anderhalf jaar geleden de kans om weer een zetel in te nemen in deze raad. De strijdlust en enthousiasme spatte van het scherm, want jij was met een duidelijk doel teruggekeerd, samen bouwen aan onze verdomd mooie stad. Met een groot hart voor de lokale democratie heb jij in deze zaal, met een korte onderbreking, bijna zes jaar lang geknokt voor Rotterdam. Maar dit hart klopt niet alleen voor de lokale democratie, het klopt ook voor de democratie van ons land. En jij maakt je zorgen,

we leven in roerige politieke tijden, het vertrouwen in de politiek is laag en voor veel mensen voelt de toekomst onzeker. Juist daarom voel jij nu de urgentie en de verantwoordelijkheid om in actie te komen. Je staat op plek 39 op de kandidatenlijst van GroenLinks-PvdA. Een plek die geen zekerheid biedt, maar wie weet. Een ding weet ik zeker, als de Nederlander jou het vertrouwen geeft, krijgen ze daar een goede volksvertegenwoordiger voor terug, want dat ben jij hier de afgelopen jaren geweest. Naast jouw enthousiasme en strijdbaarheid viel je ook op met jouw kennis en kunde. Vanuit jouw financiële achtergrond was je altijd scherp op de financiën van de gemeente, zowel als voorzitter van de COR, als raadslid. In die laatste rol konden vooral bezuinigingen op sociale voorzieningen rekenen op kritiek, maar dit was nooit geroep toeter vanaf de zijlijn. Je kwam altijd met onderbouwde plannen om het geld anders te verdelen. Jouw kunde kwam ook duidelijk naar voren rondom de plannen voor de garantstellingen om de bouw van middenhuurwoningen te stimuleren. Samen met collega Engberts heb jij hier een leidende rol in gehad. De raad moet hier nog wel over besluiten en dat zal dit nu doen zonder jou. Maar we zijn dankbaar voor de rol die jij hierin heb gespeeld en het kenmerk, jouw vermogen om met creatieve ideeën te komen en Rotterdam verder te brengen. De afgelopen anderhalf jaar was jij ook een groot pleitbezorger voor de wijkraden. De wijkraden zijn de voelsprietten in onze stad en volgens jou hadden zij te weinig mandaat. Je hebt je hard gemaakt voor meer zeggenschap, meer ondersteuning en een opleidingstraject. Ik weet hoe blij je hiermee bent. Je bent een raadslid met veel passie en neemt niet snel een blad voor de mond. Je bent een strijder en dan raak je soms wel eens betrokken in gevechten, ook juridische gevechten. Toen jij een grote verhuurder een boevenclub had genoemd, krijg je een heuse rechtszaak aan je broek. Je werd bijgestaan door jouw goede vriend Erik Verweij. Gelukkig bleek de heer Verweij, naast een goede vriend, ook een goede advocaat en hoefde jij je woorden niet terug te nemen. Jij gunt iedereen een plek om zich thuis te voelen. Deze plek vond jij op het grafisch Lyceum, waar je de opleiding games volgde, iets heel anders dan bankier. Hier kon jij voor het eerst zelf zijn en waren er mensen die voor je klaarstonden. Deze persoon heb jij later ook willen zijn voor de Rotterdammers, benaderbaar en opkomend voor hen voor wie de overheid soms ver weg lijkt. We hadden het net al even over de filmpjes op social media, op een leuke, begrijpelijke en soms grappige manier weet jij de dingen die we hier doen uit te leggen. Op deze manier weet jij Rotterdammers aan te spreken die normaal misschien wat verder van de politiek staan. Jij weet deze mensen te betrekken en dit gaan we ook missen aan jou. Je bent een strijder en hebt gestreden voor Rotterdam, de stad waar jij hard inloopt en hard voorloopt. De stad waar jij je voor het eerst thuis voelde, de stad waar jij woont met je vrouw en jullie dochters. Hopelijk gaan jullie weer wat meer tijd voor elkaar hebben. Bedankt Dennis, voor al het harde werk. Bedankt namens de raad en namens Rotterdam. En niet te vergeten, veel geluk gewenst tijdens de campagne de komende tijd. (*Applaus.*)

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dan is nu het woord aan de nestor om ook het woord te richten tot de heer Tak.

De heer **COŞKUN** (sp): De wethouder zei iets, maar ik verstond het niet. Beste Dennis, vandaag is het niet vrijdag de dertiende, maar wel 11 september en dus 9/11 en hangt er een dramatische gebeurtenis in de lucht. Dennis, je gaat ons vandaag vroegtijdig verlaten. Een fractie vol draaideurraadsleden, schamperde iemand van de coalitie vorige week over de PvdA-fractie. Balwantsingh eruit, Yildirim erin, Moti eruit, Dennis Tak erin, Yildirim eruit, Vogelaar erin, Vogelaar uit, Yildirim in, Engberts uit, Vogelaar er weer in en Dennis Tak er weer uit en vandaag De Bruijn erin. Kortom, jullie hebben wel de schijn tegen, maar jullie kunnen daarentegen overduidelijk ook geen plucheplakkers worden genoemd. Maar je hebt groot gelijk om te vertrekken. Een politicus moet kiezen, dat is het vak. Je hebt een prachtig gezin met je vrouw Claudia en jullie beide dochters Isabel en Felice. Die gaan natuurlijk voor alles en om hen alle geluk van de wereld te geven, moet je ook nog eens hard werken bij de Rabobank. Nu vragen ze je ook nog om een landelijke campagne te voeren als kandidaat nummer 39 voor de PvdA op 29 oktober en iedereen in deze raadszaal weet, landelijk gaat

altijd voor. Het houdt ... Nou, nou, nou let op mijn woorden, het houdt een keer op en dat geldt voor jou vandaag in onze gemeenteraad. Zelf leerde ik je pas kennen toen je eind '23 terugkwam in onze raad en als voorzitter van de Commissie Zorg, Welzijn, Cultuur en Sport. Op die stoel was het soms wel wennen om dan het woord te geven aan de heer Tak en dan weer aan de heer Mak en dan weer aan de heer Tak en dan weer aan de heer Verweij. Die in deze raad jouw tegenstander uit de coalitie is, maar in de vorige periode jouw advocaat was toen je moest verdedigen tegen Marcan de vastgoedbaas, die jij de grootste boevenclub van Rotterdam had genoemd. Dankzij collega Verweij won je deze rechtszaak en ga je nu de verkiezingen in als iemand die ongezoeten zijn mening over alles en iedereen durft te geven, hou dat vol. Je bent zes jaar raadslid geweest, waarvan in de vorige periode een zeer gewaardeerd lid, zelfs voorzitter, van de belangrijke Commissie tot Onderzoek van de Rekening. Deze periode liet je daar niet toe verleiden, we hebben nog een poging gedaan om je erin te krijgen, is niet gelukt. Maar je sprong juist wel op de bres voor het doelgroepenvervoer en zeer veel andere onderwerpen van Zorg en Welzijn. Wij raakten zelf bijna slaags over de aanpak van Villa Vonk in Hoogvliet, maar je deed heel collegiaal een stapje terug toen ik je daarom vroeg. Ik ken je niet anders dan als iemand die altijd oog houdt voor het resultaat. Nooit te beroert om wethouders of collega's fel te bevragen, ook als je dan door een ander lid van de coalitie weer beschuldigd wordt van seksisme, een misverstand dat snel werd bijgelegd. Maar toch, je speelt juist altijd de bal en nooit op de man. Kortom, jouw optreden hier is niet onopgemerkt gebleven. Een bankier die in de Raad van Advies zit van de Jonge Socialisten, is sowieso al opmerkelijk. Als je sprak, was het altijd op basis van je ongelooflijke dossierkennis en je onderzoek onder de Rotterdammers waar het beleid betrekking op heeft. Zonder onderzoek, geen recht van spreken en dat toonde jij telkens weer in deze raadszaal. Wij waren het zeker niet altijd eens, niet over de wijkraden, niet over de NATO en nog zowat, maar toch. Deze periode bracht je 1.389 keer je stem uit en daarvan was 85 procent keer voor, zeer positief dus. Ikzelf schijn 86 procent voor te hebben gestemd. Het staat allemaal te lezen en te analyseren op iBabs, waar die wat heeft gestemd, welk motie en welk voorstel. Het is verschrikkelijk hoe je achtervolgd wordt door je eigen verleden als je niet uitkijkt. Hopelijk komt jouw droom uit 2021 wel een keer uit. De droom over het nieuwe Noorden, oftewel 5.000 nieuwe woningen op een overkapte A20, een pracht van een initiatiefvoorstel uit 2021. Over een paar maanden een nieuwe ronde ... En nu is mijn tekst kwijt. Een nieuwe ronde, en nieuwe kansen. Ik ben bijna aan het eind. Durft te dromen, durft te winnen. Je verdient een zetel, is het niet in de Tweede Kamer, dan is het wel weer hier in deze raadszaal. De draaideur staat altijd voor je open. Er is geen boom zonder tak en dat geldt zeker voor de bomen die hier worden opgezet. Aboutaleb had ongelijk toen hij jou aan het eind van en na vertrek in 2022 te intelligent vond voor een gemeenteraad. Hij was misschien zelf niet slim genoeg om te beseffen dat het nieuwe stadion toen onnodig en onbetaalbaar zou worden, maar dat terzijde. Dennis, geachte collega afgevaardigde, we gaan je missen. Bedankt voor je inzet, je bevlogenheid en je voorbeeldrol in deze gemeenteraad. (Applaus.)

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dank je wel, nestor. En dan is het woord aan de heer Tak om nog zijn bespiegelingen te geven aan ons als raad.

De heer **TAK** (pvda): Voorzitter, zeer gewaardeerde collega's, toen ik als jonge student aan het Grafisch Lyceum in 2002 kennismakte met Rotterdam, ging er een wereld voor mij open. Ik ben zelf opgegroeid in een klein Brabants dorp tussen de koeien en ik weet nog goed dat ik toen dacht, ik wil later ook in de grote stad wonen. Ik zal wel eerlijk toegeven, ik had toen nog een andere stad voor ogen, maar daar zal ik verder nu niet op ingaan. De allereerste keer dat ik voet zette op het Rotterdamse stadhuis, was ook helaas niet op de fractiekamer van GroenLinks of de Partij van de Arbeid, maar die van Leefbaar Rotterdam. Ik was op het stadhuis om een raadslid te interviewen voor een filmopdracht. Wie weet ik helaas niet meer en mocht er dus bij iemand een belletje gaan rinkelen, laat het me alsjeblieft weten. Het was in het jaar na de moord op Pim Fortuyn. Ik was een verse Grafisch Lyceum student en als

politieke junkie had ik op dat moment best veel bewondering voor de charme en klasse waarmee de heer Fortuyn de debatten had gedaan in de vorige verkiezingen. Hij had alle opponenten alle hoeken van de arena laten zien. Op het moment van dat interview had ik nooit bedacht dat ik zo'n vijftien jaar later zelf onderdeel zou zijn van het stadsbestuur. De bijna zes jaar dat ik raadslid ben geweest, heb ik als een eer en een voorrecht ervaren. Mijn hart voor de democratie is nog zo groot als de dag dat ik hier voor het eerst een voet zette binnen deze mooie raadzaal en mijn besluit om mijn raadszetel neer te leggen was dan ook geen eenvoudige. Ik ben namelijk ontzettend trots op de dingen die ik samen met jullie heb kunnen bereiken. Ik denk aan die extra sociale huurwoningen in Feyenoord City, het stimuleren van de bouw van middenhuur. Moeten nog het besluit nemen, maar ik heb alle vertrouwen in jullie. En als alles goed gaat, het mandaat van de wijkraden. En resultaten in deze raad bereik je nooit alleen. Ik wil dan ook mijn speciale dank uitspreken aan Vanessa Bruin, Marcel Verhoef, Chantal Zeegers en Robert Simons, dit zijn in mijn ogen een aantal voorbeelden van hoe oppositie en coalitie elkaar toch kunnen vinden. Maar voorzitter, ik verlaat deze raadszaal niet met een gerust hart. Ik maak mij zorgen, zorgen over de staat van de democratie, die is in de 80 jaar dat wij nu vrij zijn, nog nooit zo kwetsbaar geweest. Vraag het onze stadsgenoten op straat en velen vragen zich af wat hun stem nou eigenlijk oplevert en dit ongenoegen mogen wij niet onbeantwoord laten. En voorzitter, het is mijn stellige overtuiging dat het enige antwoord een sterkere democratie is en daarmee bedoel ik wijkraden die echt wat te zeggen hebben en een gemeenteraad waarin partijen bereid zijn om over schaduwen heen te stappen. Voorzitter, het is mijn vurige wens dat we de amicale collegialiteit, die ik zou waardeer aan deze gemeenteraad achter de schermen, ook wat meer inzetten om wat oplossingen te smeden voor de schermen. Collega's die mij goed kennen, weten dat ik een uitgesproken mening heb hoe we omgaan met onze financiën. Voorzitter, het is niet meer van deze tijd dat de Voorjaarsnota of de begroting al helemaal dicht gelegd is tot de laatste euro. En ja, dat is niet iets van deze raadsperiode, maar dat is iets wat al jarenlang onderdeel is van de Rotterdamse politieke cultuur. Als ik dan vandaag nog een wens zou mogen uitspreken, dan is het wel dat we hier in de toekomst definitief mee breken. In andere Nederlandse steden zie ik hoe het anders en luchtiger kan. Het zorgt ervoor dat de verhoudingen tussen coalitie en oppositie beter worden, maar zorgt er bovenal voor dat er betere besluiten worden genomen. En ik zeg dit niet om jullie de les te lezen, maar ik zie het vooral als een oproep tot verbinding. Zoals jullie merken, de staat van onze democratie gaat mij aan mijn hart en dit is een van de redenen waarom ik heb besloten om te strijden voor een plek in de Tweede Kamer. Juist op het moment dat de democratie onder druk staat, moeten we alles op alles zetten om haar te versterken. Sommigen van jullie vragen zich misschien af waarom deze gemeenteraad eigenlijk verlaat, de heer Simons begon er net ook al over. Alhoewel ik natuurlijk de stiekeme hoop koester op een klinkende uitslag voor GroenLinks-PvdA en ik weet dat de heer Versnel daar anders over denkt, blijkt het uit zijn bericht. En dat we minstens 39 zetels gaan halen, ligt het inderdaad niet direct voor de hand dat ik 29 oktober direct de Kamer inkom. De reden dat ik toch besluit mijn raadswerk nu al neer te leggen, heeft alles te maken met de balans, raadswerk en je eigen privéleven. Felice was nog geen twee weken geleden geboren, toen Richard Moti me belde met de vraag of ik terug de raad in wilde. Tussen de luiers en nog steeds op de roze wolk die de kraamperiode heet, moest ik het gesprek aangaan met Claudia over mijn terugkeer in de raad. Dat deed ik met lood in de schoenen, want de gemeenteraad in combinatie met een gezin en een drukke baan, legt een flinke beslag op je partner. De reden dat ik hierover begin, is omdat in tegenstelling tot mijn andere werkgever waar ik gewoon tien weken volledig doorbetaald vrij kreeg, ik eigenlijk maar één keuze had, accepteren of weigeren. Later starten als gemeenteraadslid behoorde niet tot de mogelijkheden. De politiek draagt mijn passie, maar mijn eerste prioriteit ligt bij mijn gezin en mijn naaste vrienden. Eerder dit jaar had ik mezelf voorgenomen dat ik niet nog een periode twee banen zou combineren. Ik had overigens een uitzondering gemaakt en ook die kunnen jullie waarschijnlijk wel raden. Kortom, toen duidelijk werd dat ik op de Kamerlijst stond, was het voor mij een makkelijke keuze, de tijd die ik nu in de raad stop, stop ik in mijn gezin en de campagne. Voorzitter, wat mij betreft zijn

de arbeidsvoorwaarden van politici aan grondige vernieuwing toe. Het is niet meer van deze tijd dat er geen geboorteverlof is voor politici. Het raadswerk in de grote steden van Nederland slokt zoveel tijd op, dat het gewoon een volwaardige baan zou moeten zijn. En mocht ik gekozen worden in de Kamer, dan vindt u in mij een ambassadeur. Dan zal ik vanuit die plek strijden voor het versterken van onze lokale democratie. Claudia, ik wil je bedanken voor de zorg, tijd en aandacht die jij aan het gezin hebt gegeven op al die dagen dat ik er niet of amper was. Zonder jouw steun had ik het raadslidmaatschap nooit op deze manier kunnen geven. Ik had overigens ook niet verwacht dat met een hele goede vriend in de gemeenteraad zitten zo leuk kon zijn. En jullie mogen best weten, dat vond ik eigenlijk ook best wel spannend. Erik, ik ga onze debatten missen en reken erop dat we elkaar op een later moment nog in een andere politieke arena tegen gaan komen. Ongeacht wat het toekomst brengt, zal ik me blijven inzetten voor Rotterdam en onze Rotterdammers. Ik wil mij opvolger Amy de Bruijn heel veel succes wensen. Ik heb het volste vertrouwen in de PvdA-fractie dat ze samen met onze kameraden van GroenLinks zich onverminderd blijven inzetten voor toegankelijke jeugdzorg, fatsoenlijk doelgroepenvervoer en een groene haven. Ik heb genoten van onze samenwerking. Ik wil dus onze fractiemedewerkers bedanken voor hun tomeloze inzet en de spiegel die jullie mij voorhielden als raadslid. Afsluitend voorzitter, als ik mijn ogen dichtdoe, dan droom ik van een moderne stad aan de Maas. Waar we snelwegen verstoppen en het groen de ruimte geven die het verdient. Waar iedereen zichzelf kan zijn en waar Rotterdammers kunnen vertrouwen op deze raad. Dank u wel. (*Applaus.*)

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dank voor je mooie woorden en je mag nog heel even plaatsnemen, want dan gaan we eerst beëdigingen doen. En dan na de beëdiging van mevrouw De Bruijn, de heer Balcha en de heer Vos, is er gelegenheid om de heer Tak de hand te drukken.

1.3 Toelating van mevrouw J.M. de Bruijn en de heer E.H. Balcha als lid van de gemeenteraad

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): De toelating van mevrouw De Bruijn en de heer Balcha als lid van de gemeenteraad. Ik heb de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven gevraagd een onderzoek in te stellen naar de geloofsbrieven van mevrouw De Bruijn en de heer Balcha. Ik neem aan dat de commissie haar werkzaamheden al heeft verricht en geef het woord aan de voorzitter, de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp): Dank u wel, voorzitter. Ik deel u mee dat de commissie de geloofsbrieven van de nieuw benoemde leden J.M. (Amy) de Bruijn en E.H. (Eyasu) Balcha heeft onderzocht. De commissie heeft de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden onderzocht en in orde bevonden. De commissie adviseert u J.M. (Amy) de Bruijn toe te laten als lid van de gemeenteraad, ter voorziening van de vacature van D.P.A. (Dennis) Tak en de heer E.H. (Eyasu) Balcha als tijdelijk lid van de gemeenteraad, ter voorziening in de tijdelijke vacature van F. (Fatih) Elbay. Dat was het, voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dank u wel. Dan stel ik u voor het advies van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven over te nemen en mevrouw De Bruijn en de heer Balcha toe te laten als lid van uw raad.

1.4 Beëdiging van mevrouw J.M. de Bruijn en de heer E.H. Balcha als lid van de gemeenteraad

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): En dan gaan we over tot de beëdiging van mevrouw J.M. de Bruijn en de heer E.H. Balcha als lid van de gemeenteraad. Mag ik de griffier verzoeken mevrouw De Bruijn en de heer Balcha binnen te leiden door de hoofdingang van deze raadzaal? En dan verzoek ik u allen te gaan staan, ook de aanwezigen op de publieke

tribune voor zover dat mogelijk is. Even kijken, ik verzoek mevrouw De Bruijn en de heer Balcha hier voor mij plaats te nemen, u staat mooi gereed. Mevrouw De Bruijn, u heeft aangegeven de eed af te willen leggen, klopt dat? Ja. Dan ga ik over tot het voorlezen van de artikelen. De raad heeft besloten tot uw toelating als lid van deze gemeenteraad. Alvorens uw functie te kunnen uitoefenen, legt u overeenkomstig artikel 14 van de gemeentewet de eed of de verklaring en belofte af. U heeft aangegeven de eed af te leggen. Na het voorlezen van de tekst door mij, verzoek ik u beide voorste vingers van uw rechterhand op te steken en uit te spreken, zo waarlijk helpe mij God almachtig. Ik zweer dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouwd zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als raad van als lid van de raad naar eer en geweten zal vervullen.

Mevrouw **DE BRUIJN** (pvda): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Hartstikke mooi, dank. Dan ga ik over tot beëdiging van de heer Balcha. De raad heeft besloten tot uw toelating als lid van deze gemeenteraad. Alvorens uw functie te kunnen uitoefenen legt u overeenkomstig artikel 14 van de gemeentewet, de eed of de verklaring en belofte af. U heeft aangegeven de verklaring en belofte af te leggen. Na het voorlezen van de tekst door mij, verzoek ik u uit te spreken, dat verklaar en beloof ik. Ik verklaar dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouwd zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de raad naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **BALCHA** (d66): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): U mag de hand naar beneden laten.

De heer **BALCHA** (d66): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Hartstikke mooi, dank u wel. Hartelijk gefeliciteerd, (*Applaus.*) namens de hele raad en welkom in ons midden. Succes bij uw werkzaamheden als lid van de raad. En dan gaan wij verder ... U mag nog heel even gaan zitten, want dan gaan we inderdaad verder bij de toelating van de burgercommissielid de heer Vos. Dan vraag ik u daarna weer te gaan staan, dus het is een beetje een drukke bedoeling.

1.5 Toelating burgercommissielid

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Toelating van de Burgercommissielid. De heer Vos is door de fractie van de PvdA aangewezen als burgercommissielid voor de commissie ZWCS en MHEK. Ik heb de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven gevraagd een onderzoek instellen naar de geloofsbrieven van de heer Vos en ik geef dan ook de voorzitter van de commissie, de heer Coşkun, het woord.

De heer **COŞKUN** (sp): Als iedereen stil is. Dan deel ik u mede dat de commissie van de geloofsbrieven heeft onderzocht de heer R.P. (Ryan) Vos, die door de fractie van de PvdA is aangewezen als burgercommissielid. De commissie heeft de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden onderzocht en in orde bevonden. De commissie adviseert u de heer

R.P. (Ryan) Vos toe te laten als burgercommissielid voor de raadsperiode 2022-2026 voor zover het lidmaatschap van de commissies zonder onderbreking voort te duren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Heel mooi, dank u wel. Dan stel ik voor het advies van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven over te nemen en de heer Vos toe te laten als burgercommissielid van uw raad.

1.6 *Beëdiging burgercommissielid*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): En dan gaan we over tot de beëdiging. Mag ik de griffier verzoeken de heer Vos binnen te leiden door de hoofdingang van deze raadzaal? En dan verzoek ik u nog eenmaal allen te gaan staan. De raad heeft besloten tot uw toelating als burgercommissielid. Alvorens uw functie te kunnen uitoefenen, legt u overeenkomstig artikel 4, negende lid van de commissieverordening, de eed of de verklaring en belofte af. U heeft aangegeven de verklaring en belofte af te leggen. Na het voorlezen van de tekst door mij, verzoek ik u uit te spreken, dat verklaar en beloof ik. Ik verklaar dat ik, om tot burgercommissielid benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel, ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgercommissielid van een commissie naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **VOS** (pvda): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Hartstikke mooi, van harte gefeliciteerd. (*Applaus.*) Hartelijk gefeliciteerd namens de hele raad en welkom in ons midden. Succes bij uw werkzaamheden als burgercommissielid en dan schors ik nu de vergadering om u de gelegenheid te geven afscheid te nemen en te feliciteren.

(*De vergadering is geschorst.*)

1.7 *Mededelingen*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Oké, dames en heren. We gaan verder, dus kunt u allen weer plaatsnemen? Agendapunt 1.7, de mededelingen. Er zijn geen mededelingen, klopt dat?

2. *Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 11 september 2025*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dan agendapunt 2, vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 11 september 2025. Ik zal de agenda met u doornemen en aan het einde zal ik u gelegenheid geven nog aanvullende opmerkingen te maken. Agendapunt 6, er is vanuit de raad een verzoek ontvangen voor een regulier debat, Kruisplein, the never ending story van GroenLinks. Ik stel voor dit te agenderen als agendapunt 6.5. Ik heb begrepen dat 6.3, het voorstel tot vaststelling van het project ambitiedocument Provimi kan worden behandeld als tweeminutendebat, is dat correct? De heer Van Der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd): Dank, voorzitter. Ben ik mee akkoord, maar ik heb nog wel even de vraag, is de wethouder Cultuur er dan ook bij? Of is dat de planning? Of is het alleen wethouder Zeegers?

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): We geven het mee aan het college. Goede suggestie en de wethouder Zeegers is hier ...

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus): Voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Kan dat waarschijnlijk meenemen. Mevrouw Verkoellen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus): Meegeven mag, maar ik denk dat de heer Van Der Velden zegt dat we het graag hebben, dus we laten het niet aan het college.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Boodschap was duidelijk. Dan stel ik voor 6.3 te behandelen als tweeminutendebat na 7.9. Dan agendapunt 7, naast de vanuit de commissie geagendeerde tweeminutendebatten zijn er verder geen verzoeken ontvangen vanuit de raad voor een tweeminutendebat. Dat is correct? Dan agendapunt 9, er is een verzoek ontvangen voor een motie vreemd aan de orde van de dag 'De nacht is ook van vrouwen', 50PLUS en anderen. Ik stel voor deze te agenderen als agendapunt 9.1. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr): Ja, dat is prima. Normaal gesproken bij een motie vreemd is de indiener die even een korte verklaring indient, nu zijn in principe alle fracties indienen. Ik heb wel behoefte om even een korte verklaring te geven. Als dat kan, dan lijkt me dat prima. Maar anders wil ik bij deze het ordevoorstel doen om even kort iets te kunnen zeggen bij het indienen van die motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Op zich is dat akkoord.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus): Maar gaat iedereen dan? Want het is even de vraag hoe we dat dan inregelen? Want dat wordt vanavond 23.00 uur, 23.30 uur. Dus leven voor die anderhalve paardenkop die er dan nog zitten te kijken, maar ik ben heel benieuwd hoe we dat dan inregelen? Want hoe stelt de heer Ceulemans zich dat dan voor? Want ik heb echt zoiets ...

De heer **CEULEMANS** (lr): Ik wil gewoon namens mijn fractie graag iets zeggen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): De indiener mag iets zeggen en ik hoop dat de leden van de raad dat dat dan ... Sowieso gaat het dan binnen de spreektijd, dus er moet nog spreektijd over zijn. Ik hoop dat iedereen dan daar prudent mee omgaat en dat houdt bij een korte verklaring van een of twee zinnen, akkoord? Dan is daarmee de motie vreemd wordt geagendeerd als agendapunt 9.1. Zijn er nog andere leden die iets willen opmerken met betrekking tot de agenda? De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl): Voorzitter, allereerst 7.8, het voorstel tot vaststelling van de herziening grondexploitatie Nieuw-Kralingen. Het staat als tweeminutendebat, wij wilden daar wat vragen over stellen, maar in principe zijn wij de vragen goed beantwoord en kan dat wat onze fractie, een hamerstuk zijn. Nieuw-Kralingen, GREX. kan een hamerstuk zijn wat GroenLinks betreft.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dank, hartstikke goed. Ja. Dan wordt het gehamerd en dan ... Heeft u nog andere opmerkingen, de heer Biljoen?

De heer **BILJOEN** (gl): Ja, voorzitter. U heeft zojuist het debat over Kruisplein, the never ending story ook al toegevoegd aan de agenda. We hebben gisteravond laat, hebben wij een afdoeningsvoorstel gekregen. In het afdoeningsvoorstel wordt eigenlijk niet ingegaan op de vragen die ook door de coalitie zijn gesteld, niet volledig. Daarmee kunnen we eigenlijk het debat nu niet goed voeren. Ik kijk ook even naar de coalitieleden die vragen ook hebben gesteld en daarmee wil ik hem dan nu van de agenda afhalen en de wethouder vragen om met een antwoord te komen afdoeningsvoorstellen die wel alle vragen beantwoordt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk): Dank, voorzitter. Wij steunen de wens van de heer Biljoen. Ook gezien de korte termijn dat de brief moest komen en ook omdat de brief gisteravond pas is gekomen, gunnen wij ook de wethouder wel iets wat meer tijd om met een iets wat meer gedegen tijdlijn te komen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Ik hoor het verzoek van de heer Biljoen om agendapunt Kruisplein, the never ending story, agendapunt 6.5 alsnog van de agenda af te halen en het college iets meer tijd te geven om de vragen te beantwoorden. En dan desgewenst op een ander moment alsnog te agenderen. Ik had hem eigenlijk al op de agenda gezet, u had beter iets eerder kunnen opstaan, maar goed dat is nu zo. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus): Dat iets meer tijd zou ik wat concreter willen hebben, want iets meer tijd, dat kan volgende week zijn of kan dat over vijf weken zijn? Of wanneer is iets meer tijd? Want als het dan wel geagendeerd op een ander moment moet worden, bijvoorbeeld in een commissie, dan is het wel handig als we de informatie snel hebben.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Het verzoek om een deadline daaraan te geven. De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr): Dank voorzitter. Eigenlijk een kleine opmerking, want de heer Biljoen heeft natuurlijk een verzoek, maar geeft daarmee ook eigenlijk aan, wij zijn niet akkoord met de afdoening zoals die nu voorligt. Wil ik eigenlijk ook een misschien een korte reactie van de wethouder van, kan de wethouder inderdaad ingaan op dat verzoek om een wat meer gedegen tijdlijn te geven? Want dat is de concrete vraag volgens mij?

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Nee, dat is een ander verzoek, want dan zegt u eigenlijk dat u toch het debat wil voeren. Dat kan ook, het is aan u. Alleen we zijn nu bezig met het vaststellen van de agenda. Willen we dit onderwerp vandaag bespreken of niet? Ik heb het zojuist op de agenda gezet, het verzoek is nu om het er toch af te halen. Het kan allebei, maar daar gaat nu geen gesprek over, want we zijn nu aan bepalen of het erop komt. De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr): Dat ben ik ook zeker met u eens, maar er is ook een wens van, ik wil het nu nog niet bespreken, want de brief die is pas gisteravond is hier op RIS gekomen. Hartstikke prima, maar we zijn het ook niet eens met wat er in die brief staat. We willen meer informatie wat ik net hoor.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Ik stel voor dat u dat dan achter de schermen met elkaar uit bedisseld en dat de wethouder zegt dat hij dat afstemt. Op het verzoek van mevrouw Verkoelen, wat is dan de termijn? Drie weken tot de volgende raad?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus): Even rechtgezet wat Leefbaar zegt, het ging, wat ik begrepen heb ... Want wat u zegt, dan zou ik zeggen, laten we het wel behandelen, maar er waren vragen niet beantwoord. Dat is de reden om het uit te stellen. Niet het antwoord, want daar hebben we het niet over gehad. Want dan zou ik zeggen, laten we het wel behandelen, dan ben ik het helemaal met u eens. Maar er zijn vragen nog niet beantwoord.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dank voor deze verheldering en daarmee ga ik dan nu concluderen dat agendapunt 6.5 alsnog van de agenda wordt afgevoerd. Zijn er nog anderen met opmerkingen met betrekking tot de agenda? Want dan kom ik bij de spreektijd voor vandaag. In het presidium is spreektijd voorgesteld van vier uur. Aangezien er een

regulier debat afvalt, er een bij kwam, maar toen toch weer niet, is het even de vraag, wil u voor ... Het voorstel was vier uur, is dat voor u akkoord? De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr): Ik vind gelet op ... Sorry? Mevrouw Maas wil ook iets zeggen geloof ik. Ik vind persoonlijk met Kruisplein eraf en Kralingen nu als hamerstuk, dat drieënhalf uur ook moet kunnen voldoen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus): Dat is natuurlijk altijd mijn punt. Het scheelt een minuut, het maakt mij niet uit. Drieënhalf uur lijkt me uitstekend, het scheelt maar een minuut. (*Applaus.*)

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Wat ontzettend eensgezind. Hartstikke mooi, wat eensgezind. Dan stel ik voor om de spreektijd vast te stellen op drieënhalf uur. Het stemvenster is zoals gebruikelijk aan het einde van de vergadering en indien nodig zullen wij voor het stemvenster kort schorsen voor fractieoverleg. Rond 12.45 uur is een lunch beschikbaar op de omloop voor de raadszaal en de warme maaltijd is rond 18.30 uur op de gebruikelijke locatie voorzien.

3. *Vaststelling van de notulen van de openbare raadsvergadering van 15 en 17 juli 2025*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dan zijn we bij agendapunt 3, vaststelling van de notulen van de openbare raadsvergadering van 15 en 17 juli 2025. Wenst iemand nog het woord naar aanleiding van deze notulen? Dat is niet het geval. Dan stel ik voor de notulen vast te stellen.

4. *Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2025 week 29 tot en met week 36*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dan zijn bij de mededelingen van de ingekomen stukken aan de raad en de commissie, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2025 week 29 tot met de week 36. Ik stel u voor de behandelwijze zoals vermeld bij het desbetreffende stuk vast te stellen. Als u een opmerking heeft met betrekking tot een bepaald stuk, dan verzoek ik u het bijbehorende BB-nummer te noemen dat bij het stuk staat. Wenst iemand het woord? Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl): Dank u wel, voorzitter. Het gaat om week 35, BB-nummer 25006034 'Afdoeningsvoorstel wethouder Simons toezegging over het Rotterdamse Vestigingsklimaat - groene stroom'. Deze zou ik graag willen doorgeleiden naar de commissie MHEK.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dank u wel. Andere opmerkingen? Dat is niet het geval, dan is hiermee de lijst van ingekomen stukken vastgesteld.

5. **HAMERSTUKKEN**

5.1 *Het voorstel inzake de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR)*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dan zijn we bij de hamerstukken, agendapunt 5. Allereerst het voorstel inzake de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR), een ontwerpbesluit, kan ik dat hameren?

5.2 *Het voorstel tot het gedeeltelijk opheffen van de geheimhouding en openbaarmaking van de Ondernemingsstrategie Havenbedrijf Rotterdam 2025-2029*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dan het voorstel tot het gedeeltelijk opheffen van de geheimhouding en openbaarmaking van de Ondernemingsstrategie Havenbedrijf Rotterdam 2025-2029, met een ontwerpbesluit. Akkoord? Bij deze vastgesteld en dan het voorstel tot vaststelling van de herziening grondexploitatie Nieuw-Kralingen, met een ontwerpbesluit. Is daar ook iedereen mee akkoord? Dan is ook dat voorstel bij deze vastgesteld. Hartstikke mooi.

6. REGULIERE DEBATTEN

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren): Dan zijn we bij de reguliere debatten. 11.05 uur, ik vind het vrij netjes gedaan van ons allen, houd dat vast en zorg dat u op tijd elke keer bij uw debat aanwezig bent. Ik ga de voorzittershamer aan de heer De Waard overgeven en krijg verder ook nog te maken met mevrouw Bruin. Wij zullen als wisseling van de wacht u door deze vergadering loodsen.

6.1 *Debat Wonen:*

a. Monitor Woonvisie

b. Voortgangsrapportage Goed Huren en Verhuren 2024

c. Rotterdamse aanpak uitvoering Woningbouw

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Een hele goedemorgen allemaal, nu gaat het echt leuk worden. We zijn aangekomen bij de reguliere debatten agendapunt 6.1, woonruimtebemiddeling en woningvoorraad, met daarbij diverse subonderwerpen, Monitor Woonvisie, Voortgangsrapportage Goed Huren en Verhuren 2024 en de Rotterdamse aanpak uitvoering Woningbouw en daarbij mag ik als eerste het woord geven aan mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Dank u wel, voorzitter. Anderhalf jaar geleden heeft deze raad de Woonvisie herzien, vandaag blikken we terug op drie jaar woonbeleid van dit rechtse college. Voor GroenLinks is de belangrijkste vraag nu, wat hebben Rotterdammers nu aan deze Woonvisie gehad? En onze conclusie is helder, er is gewerkt aan meer woningen, maar voor Rotterdammers die zoeken naar een betaalbare woning is het veel te weinig. De ambitie voor het uitbreiden van het aantal sociale woningen is veel te laag en bovendien haalt dit college de eigen nieuwbouwdoelen niet. Met als gevolg dat we de wachtlijsten zien toenemen en de slaagkans op een betaalbare woning voor alle groepen afneemt. En beste Rotterdammers, wat geldt als een betaalbare huurwoning, heeft een maximale huurprijs van 1.185 euro per maand, voor velen onbereikbaar. Het college wil het aantal sociale huurwoningen minimaal gelijk houden op ons amendement destijds bij de Woonvisie, maar we zien dat het aandeel sociale woningen nog steeds afneemt. Daar kunnen de 100.000 woningzoekenden in de regio Rotterdam helemaal niets mee. Er komt ondanks alle mooie woorden van dit college netto geen woning bij in het sociale segment en de vraag neemt toe. 60 procent van de Rotterdammers valt in de doelgroep voor een sociale huurwoning, maar slechts 37 procent van de woningen valt in dit segment.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Hij deed het wel. U heeft een interruptie van mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor u zeggen, 60 procent van de mensen komt qua inkomen ervoor in aanmerking, maar slechts 37 procent van de woningen is een sociale huurwoning. Betekent dat volgens u dat iedereen die volgens inkomen voor een sociale huurwoning in aanmerking komt, ook daadwerkelijk in een sociale huurwoning moet wonen?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Het betekent dat die hele groep mensen die geen andere woning kan vinden op deze woning is aangewezen.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Daar gaat mevrouw Kockelkoren de mist in, want ook als je een lager inkomen hebt, kan je een koophuis hebben. Er zijn genoeg gepensioneerde Rotterdammers, zijn er ook steeds meer die laag inkomen hebben, die een hele goede koopwoning hebben. Dus die fictie dat er meer sociale huurwoningen nodig zijn, omdat er qua inkomen iets meer mensen voor een aanmerking zouden komen dan er nu in een sociale huurwoning zitten, die is niet waar. Er zijn ook heel veel mensen die hartstikke blij is met een koopwoning, die mensen willen niet allemaal van een sociale woning afhankelijk zijn.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Voorzitter, ik weet niet welke Rotterdammer u spreekt, maar de mensen die ik spreek, lukt het niet om een woning te vinden. Zeker niet in de koopsector. Er zijn geen koopwoningen in dat segment, dus het is fictie dat dat dan een oplossing zou zijn voor Rotterdammers. Natuurlijk kunnen mensen die een woning zoeken, mogen een woning kopen. Daar ben ik ook helemaal voor, alleen u bouwt ze niet en ze zijn niet te vinden van Rotterdammers. Het is bij per saldo geen oplossing voor die mensen. Voorzitter, een en een is twee. De enige manier om dit op te lossen, is door ambitieuzer te zijn en te sturen op een toename van het aantal sociale huurwoningen. Rechtse partijen in deze zaal zullen doen alsof dat niet kan, maar het kan wel degelijk. Het kan als je ervoor kiest om vooral te bouwen voor die 60 procent van de Rotterdammers die hard werken om rond te komen, maar nu geen woning kunnen krijgen. Het kan als je ervoor kiest om minder dure woningen te bouwen die alleen bereikbaar zijn voor mensen die meer dan twee keer modaal van 93.000 euro verdienen. En het kan als je volop inzet op het optoppen en splitsen van woningen in de bestaande voorraad, in plaats van voornamelijk op nieuwbouw te focussen. Dat zijn de keuzes die GroenLinks en de PvdA wil maken. Voor een zetje in de goede richting dien ik daar wel een aantal moties. Een motie gaat over sturen op toename van sociale huurwoningen en ik zal de moties allemaal tegelijk indienen voor de bodes. Voorzitter, daarmee kom ik meteen op mijn tweede punt. Dit college zet volop in op nieuwbouw, maar laat daarmee kansen liggen in de bestaande voorraad. Optoppen en splitsen in de bestaande voorraad heeft minder grondstoffen nodig, is goedkoper en het biedt kansen om meteen te verduurzamen. Maar projecten lopen nog te vaak tegen vertragingen aan door belemmeringen vanuit de gemeente. Zo krijgen wij signalen dat het soms lang duurt om nieuwe adressen aan te vragen en om aansluitingen voor water, elektra en internet te regelen. Ook zien we dat optoppen en verdichten soms niet lukt door rigide parkeernormen, die discussie hebben we natuurlijk vaak gevoerd, en hoge ontheffingsvergoedingen op erfpachtgrond. Begin dit jaar zagen we dat aan de Sint-Jacobsplaats, waar optoppen gecombineerd met verduurzaming, leidde tot een torenhoge rekening vanuit de gemeente, bijna 1,5 miljoen euro. Wij willen de potentie van optoppen en splitsen laten onderzoeken en ook hoe deze barrières kunnen worden weggenomen. Met de motie 'Drempels wegnemen voor optoppen en verduurzamen' kunnen we kansen in de bestaande voorraad grijpen.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U heeft een interruptie van mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Dank u wel. Een vraag, want we hebben natuurlijk als raad recent ervoor gekozen om het splitsen te vergemakkelijken en uit te breiden. We hebben ook natuurlijk de verkameringseisen, hebben we natuurlijk ook uitgebreid, dus wat dat betreft ligt daar wel degelijk potentie. Ik snap ook wel uw oproep om daarop mee te gaan. Eigenlijk zegt u, dat vind ik wel goede ontwikkelingen, maar er zijn nog te veel hobbels op die route om dat ook effectief te laten zijn.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Jazeker, ik zie het gebruik van de bestaande voorraad, dus we moeten gewoon meer woningen creëren. Het college is ook nog steeds bezig met samenvoegen en vergroten, dat is minder woningen creëren. We moeten toe naar meer woningen creëren zoals ik al zei, per saldo komen we nu op de sociale voorraad eigenlijk negatief uit. Alles wat we kunnen doen in de bestaande voorraad helpt daarbij. Nieuwbouw is gewoon complex, dat debat voeren we hier dagelijks. Die complexiteit zie ik ook wel, dus alles wat we kunnen doen in de bestaande voorraad, helpt mee en daar moeten we gewoon veel strakker op sturen.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Dat ben ik helemaal met u eens en ik zie daar ook wel steun in. Volgens mij wat we hier als raad dan ook vanuit het college hebben voorgesteld om makkelijk meer te gaan splitsen, ook meer te gaan verkameren.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Dat zijn ook voorstellen die wij steunen of hebben gesteund tot op heden, daar zitten we op hetzelfde spoor. Voorzitter, een andere kant is er op het gebied van passend wonen. Veel Rotterdammers zitten in een woning die niet past bij hun situatie, bijvoorbeeld omdat zij met een rollator lopen of in een rolstoel zitten, maar niet gelijkvloers wonen. Maar ook omdat zij te klein of te groot wonen of simpelweg omdat de huur veel te hoog is voor hun inkomen. Door de woningnood is er nauwelijks doorstroming. De gemeente Amsterdam probeert hier beweging in te krijgen met een subsidie voor innovatieve projecten op het gebied van passend wonen. GroenLinks en PvdA, samen met anderen, stellen dan ook voor om zo'n regeling ook in Rotterdam op te zetten. Daarom hebben wij de motie 'Doorstroming bevorderen voor passend wonen voor iedereen'. Voorzitter, dan kom ik op het Nationaal Programma Rotterdam Zuid, we hadden het net al even over. Er wordt vanuit het NPRZ veel goed werk gedaan, maar de subsidie ...

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U heeft een interruptie, mevrouw Kockelkoren. Van mijnheer ...

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Voor het samenvoegen en vergroten van woningen is ons een doorn in het oog. Ik maak even mijn zin af, voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Vooruit, omdat u het bent. Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een nieuwsbericht van de CBS meegenomen en daarin staat dat de bouw van nieuwe woningen leidt tot doorstroom en de nieuwbouw van vrijstaande woningen zorgt per woning voor de meeste doorstroom op de woningmarkt, vergelijken met andere woningtypen. Ga ik u aan mijn zijde vinden om de nieuwbouw van vooral die vrijstaande, wat duurdere woningen aan te moedigen om zo de doorstroom te bevorderen? Of gaat u toch stijf vasthouden aan het vereisen van sociale huurwoningen, omdat u zich alleen specifiek op die groep wil richten?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): We bouwen altijd een deel ook in het hogere segment, dat is prima. Alleen wij focussen met name op die grote groep Rotterdammers die geen woning kunnen vinden. Of dat aan mijn zijde vinden is, dat weet ik niet. Ik pleit hier voor, om met name in de bestaande voorraad de kansen te benutten die er liggen en de beweging die we

op Rotterdam-Zuid hebben om woningen samen te voegen en te vergroten, geeft minder woningen.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, kan mevrouw Kockelkoren mij uitleggen waarom die mensen niet geholpen zijn met de vrijkomende woningen die vrijkomen, omdat mensen vanuit een sociale huurwoning kunnen door verhuizen naar een grote woning? Waarom zijn die mensen daar niet mee geholpen?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Ik heb niet gezegd dat mensen niet geholpen zijn. Ik zeg alleen dat het bericht van de VVD, wat al jarenlang wordt gebezigd dat we met doorstroming alleen de problemen in de woningmarkt oplossen, dat is een fabeltje. Ik denk dat je op veel verschillende manieren moet zorgen dat mensen betaalbare woningen kunnen vinden en daar heb ik goede voorstellen voor.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U mag doorgaan, inderdaad.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Ik was even aan kijken waar ik was, voorzitter. Maar de subsidie voor het samenvoegen en vergroten van woningen is ons een doorn in het oog. Deze subsidie leidt tot minder in plaats van meer woningen en het kost de gemeente ook nog een hoop geld. Wij vinden dat dit geld beter ingezet kan worden om woningen te verbeteren en eventueel op te toppen en ook daarvoor hebben wij een motie 'Meer woningen op Zuid'. Voorzitter, tot slot. Ik heb geprobeerd om antwoord te geven op de vraag, wat hebben Rotterdammers nu aan deze Woonvisie gehad? Na drie jaar beleid van Leefbaar, VVD, D66 en DENK kunnen Rotterdammers steeds moeilijker een betaalbare woning vinden. Voorzitter, dat is geen natuurverschijnsel, maar een politieke keuze.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U heeft een interruptie van mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Toch is dan een klein beetje de vraag, wat is ongeveer de gemiddelde doorlooptijd van een woningbouwproject in Rotterdam?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Voorzitter, het begint ermee dat dit college, u als partij D66, gewoon veel te weinig inzet op het realiseren van betaalbare woningen. U heeft ervoor gekozen aan het begin van deze periode om te sturen op 20 procent nieuwbouw sociaal, om weinig in te zetten op het uitbreiden van het aantal woningen in de bestaande voorraad en daar preek ik hier in land voor. Dat moet gewoon anders.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Een segmentering die we hebben voortgezet uit de vorige collegeperiode waar GroenLinks en de Partij van de Arbeid in zat. Maar u weet heel goed dat het, pak 'm beet, we hebben deze segmentering gezegd, die gaan we ophogen naar 25 procent. Er zit een hele hoop goede plannen en ideeën in de Woonvisie. En het duurt aanzienlijk en langer dan de drie jaar dat u zegt van, er is niks gebeurd voordat een bouwproject is doorgevoerd. Dus heeft u ook nog even geduld? Er zijn goede stappen gezet, maar het is niet zo dat we met een toverdoekje van vandaag of morgen de woningcrisis op die manier hebben opgelost.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Voorzitter, ik heb dus weinig geduld, de Rotterdammer heeft weinig geduld. Als je maar 20 procent van de betaalbare voorraad in de voorraad stopt, dan komt er ook te weinig uit. Zo simpel is het gewoon. We hebben nu drie kostbare jaren verloren waarin we meer betaalbare woningen in de voorraad hadden kunnen stoppen en daar hebben wij het hier over.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Ik zou u toch willen uitdagen, mevrouw Kockelkoren, om iets positiever te zijn. Iets ook vooruit te kijken wat er ook nog in het vat zit aan beleid, waar we naartoe werken en dat is, zoals ik net zei, niet van een op de andere dag gerealiseerd.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Kockelkoren met een reactie.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Voorzitter, al het beleid wat daarin behulpzaam is, heeft GroenLinks gesteund. Dat is hartstikke mooi. Alleen wat ik nu gewoon aan het einde van de rit, aan het einde van deze drie jaar nu constateer, is dat er per saldo minder sociale woningen in deze stad zijn en dat vind ik gewoon onvoldoende. Voorzitter, GroenLinks en PvdA laten zien dat je ook een andere keuze kan maken. Wij willen meer bouwen voor mensen met een gemiddeld inkomen. Wij willen kansen pakken in de bestaande voorraad en op het gebied van passend wonen en we willen meer woningen realiseren door te stoppen met het subsidiëren van samenvoegen van woningen op Zuid. In plaats daarvan investeren we in verduurzamen van woningen, renovatie en optoppen. Met deze keuzes kunnen we de Woonvisie wel laten werken voor alle Rotterdammers. Want uiteindelijk gaat het erom dat zij merken dat wij in deze raad de juiste keuzes maken. Tot zover, voorzitter

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U heeft nog wel even een interruptie van mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, mevrouw Kockelkoren maakt me echt boos als ze zegt, we gaan ons inzetten voor alle Rotterdammers, terwijl haar hele betoog uitsluitend gericht is op het vergroten van het aanbod sociale huurwoningen. Ik wijs erop dat je met een modaal inkomen, als je met zijn tweeën woont, al niet meer in aanmerking komt voor een sociale huurwoning, dan ben je daar niet mee geholpen. Juist die mensen willen ook door kunnen verhuizen naar een volgende plek, willen ook in Rotterdam kunnen blijven wonen. En die 40 procent van de Rotterdammers die geen klap heeft aan een woning die geen sociale huurwoning is, die zijn afhankelijk van dit college die erin wel degelijk verdomd goede resultaten haalt. Ik word daar echt kribbig van dat u zo eenzijdig kijkt en ook ons ervan beschuldigt dat u wel naar alle Rotterdammers kijkt. Flauwekul, echt niet waar.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, de heer Verweij. Ik gun mevrouw Kockelkoren een reactie.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Dank, voorzitter. Waarvan akte. Ik heb gezegd, dat veel woningen voor mensen met zelfs twee keer een modaal inkomen niet bereikbaar zijn en daar preek ik hier in land voor. Ik denk dat dat goed is om hier te doen, want dat zijn ontzettend veel Rotterdammers die geen woning kunnen vinden. En natuurlijk bouwen we ook woning in het duurdere segment, daar heb ik ook allemaal voor gestemd. Om nu te doen dat wij daar niks voor doen, dat is klinkklare onzin.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw Kockelkoren. Ik heb ook uw moties ontvangen en die maken hierbij ook deel van de beraadslaging. Ik geef ze nu naar links en geef ik dus het woord aan mevrouw Bruin van Leefbaar Rotterdam.

Mevrouw **BRUIN** (lr): Voorzitter, ik zal wat zeggen over de voortgangsrapportage van de Woonvisie en die van Goed Huren en Verhuren. Mijn collega Verhoef is woordvoerder bouwen en zal zo dadelijk iets zeggen over de Rotterdamse aanpak uitvoering Woningbouw, met andere woorden ROUW. Voorzitter, wonen, een van de meest beladen onderwerpen op nationaal en lokaal niveau. De reden daarvoor is simpel, er is meer vraag dan aanbod op de woningmarkt en ik wil nu graag iets vertellen over mijn persoonlijke ervaring op het gebied van wonen. Zo'n tweeëntwintig jaar geleden was ik 20 jaar en woonde ik bij mijn moeder aan de Lepelaarsingel in Carnisse. Mijn moeder kwam net uit haar scheiding. Ik was 21 jaar toen ik mijn eerste koopwoning kon kopen aan de Walchersestraat, ook in Carnisse, vlak bij mijn moeder. De prijs toen, 69.000 euro voor zo'n 52 vierkante meter en na zo'n vierenhalf jaar heb ik die woning kunnen verkopen voor zo'n 74.000 euro. Dat alles met een aflossingsvrije hypotheek. U kunt zich voorstellen dat mijn woonlasten beperkt waren. Nu ben ik 42 jaar en een aantal verhuisbewegingen verder woon ik alweer zestien jaar naar volle tevredenheid in Rotterdam-Oost. Maar voorzitter, de tijden zijn veranderd en als voorbeeld wil ik vertellen over onze dochter van 28 jaar die samen met haar partner, beiden hun diploma's, beiden een fulltimebaan en beiden geen kans op de woningmarkt. Daar waar ik op mijn 28^e al mijn tweede koopwoning had, twee jonge peuters en twee tieners, zie ik onze dochter vastlopen. Ze kan niet verder, ze zit vast in hun kleine woning, hun leven staat stil. De volgende die ik nu zie stagneren, is onze zoon van 24. Ook hij wordt zenuwachtig bij de gedachte dat hij geen woning kan vinden, want hij ziet de strijd van zijn zus. En voorzitter, dit is dus de realiteit van velen. Eigenlijk moet ik niet klagen, want ik ken wel ergere situaties van woningzoekenden. We zien ook steeds meer Rotterdammers in onze stad verlaten om hun heil te zoeken in de randgemeentes en dit zijn vooral die sociale stijgers die we juist willen behouden. En waarom vertrekken ze? Ze vertrekken, omdat die randgemeentes wel die betaalbare woningen en leefbare omgeving hebben. Dit geldt voor koop en huur. Om die reden dienen wij zo dadelijk, samen met D66, een motie in die het college vraagt om te onderzoeken om net die middenhuur toe te werken naar een langere instandhouding termijn in onze stad. Wat betreft de huur, ook hier is de markt verstoort. Verhuurders vinden met veel gemak een huurder, maar een huurder vindt nog steeds geen woning en is daarmee aan de leeuwen overgeleverd. Hierover heb ik goede vragen gehoord in de uren durende commissievergaderingen die we de afgelopen jaren hebben gehad. Dat brengt mij tot die beperkte keuze, de stress, de angst die daarmee komt. Vorig jaar hebben we de insprekers gehoord, ernstige situaties achterstallig onderhoud en schimmels, want door die beperkte keuze in de woningmarkt is ook een lekkend dak met schimmel een dak boven je hoofd. Recent heb ik zo'n zaak gehad, moeder en kind ziek van een te vochtige woning. Oplossing van de verhuurder is huurder moet verhuizen en dan sluiten we die vochtige kamer af van die woning. We onttrekken die ruimte aan de woning, las ik in mijn mailbox. Met andere woorden, het vochtprobleem lossen we niet op, we verstoppert het achter een muur. Reactie van de huurder, ik ga niet weg, ik blijf dan wel. Gevolg, moeder en kind blijven ziek en zullen alleen maar zieker worden met gevolgen voor hun gezondheid en hun leven. Voorzitter, op pagina 18 in de voortgangsrapportage lezen we om de belangrijkste resultaten voor 2024, vocht- en schimmelklachten, samen met de corporaties informeren wij Rotterdammers intensiever over het voorkomen van en wegwerken van schimmel- en vochtproblemen. Ook zijn de corporaties meer in actie gekomen als het gaat om schimmelproblemen. Zij hebben hierop hun onderhoudsprocessen aangescherpt. Maar laten we eerlijk zijn, die discussie, die ging niet over het gebrek aan kennis bij bewoners, die discussie en het probleem zat bij die woningcorporaties die jarenlang nauwelijks actie hebben ondernomen. Nog steeds moeten raadsleden, niet alleen ik, ook andere raadsleden, ingrijpen om bewoners uit ongezonde woningen te krijgen of om massaal onderhoud af te dwingen. Ze laten in veel gevallen nog steeds na om adequaat op te treden, terwijl de gezondheidsrisico's overduidelijk zijn. Zolang

de gemeente het narratief van die corporaties blijft volgen, dat het vooral aan die bewoners ligt, verandert er weinig. Voorzitter, een vraag aan de wethouder, hoe staat het met de schimmelcampagne? Daarnaast, er zijn ook gelukkig positieve resultaten. Het bouwrecord van 2018 is inmiddels verbroken, dat is een resultaat waar dit college trots op mag zijn. Tegelijkertijd laat het monitor zien dat de structurele problemen rondom wonen in Rotterdam, deels door externe omstandigheden, maar ook door het beleid, nauwelijks verbeteren. Dat is echt een doorn in ons oog. Dan voorzitter, geef ik graag het woord aan mijn fractiegenoot Marcel Verhoef om het woord te voeren over bouwen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw Bruin. Ook aardig dat u het woord geeft aan Marcel Verhoef, maar daar ga ik over. Mijnheer Verhoef, het woord is aan u.

De heer **VERHOEF** (lr): Dank u wel, voorzitter. Ik wil nog kort ingaan op RAUW, oftewel de Rotterdamse aanpak uitvoering Woningbouw. Het lezen van deze lijst met ideeën om de woningbouw in Rotterdam vlot te trekken, leest als een lijstje met goede voornemens op oudejaarsavond. We lezen veel wat we willen gaan doen, maar weinig, hoe dan? We zijn ook zeer benieuwd hoe dit straks concreet vorm gaat krijgen. Toch wil ik een punt uitlichten dat ons zorgen baart. In het onderdeel woonoppervlakte lezen we namelijk, in de actualisatie van het kwaliteitsbeleid is het voorstel om voor nieuw te bouwen woningen de woonoppervlakte voor sommige gebieden te verlagen. En tegelijkertijd wordt gewerkt aan het aanpassen van de normen voor aanpassingen in de bestaande voorraad, specifiek de minimale oppervlakte eis bij woningvorming en splitsing. We begrijpen dat het inhoudelijk voorstel nog volgt, maar dit roept wel vragen op. Er is behoefte aan betaalbare, kleinere woningen voor eenpersoonshuishoudens en ouderen die willen doorstromen, maar voor ons heeft dat kleiner wel een ondergrens. Mensen wegzetten in te kleine kippenhokken met maximale huur is wat ons betreft absoluut niet de bedoeling. Dit gaat naar onze mening negatieve uitwerking hebben op de leefbaarheid in de wijken en de leefbaarheid binnenshuis die net zo belangrijk is. We zijn geen Amsterdam.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verhoef, ik ga een kort moment even onderbreken. Zou u misschien de microfoon uit en aan willen doen voor de kijkers thuis? Want wij zagen nog enkel het spreekgestoelte. U mag nu weer uw betoog hervatten, dan gaan we even kijken hoe die uitpakt en dan ziet het beeld er in een keer veel beter uit. Dank u wel, gaat u door.

De heer **VERHOEF** (lr): Dan ga ik verder. We zijn geen Amsterdam, daar was ik gebleven. Daarom hoor ik graag alvast een eerste reflectie, een tipje van de sluier van de wethouder op dit punt. Tot zover, dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Verhoef. Dan gaan we door naar de volgende spreker en dat is de heer Vonk, heb ik op mijn lijstje staan.

De heer **VONK** (cu): Dank u wel, voorzitter. We zitten in een enorme woningcrisis en voor sommige partijen is de simpele oplossing bouwen, bouwen, maar voor wie eigenlijk? Voor de bemiddelde yuppen voor buiten onze stad? Als we weer een woontoren realiseren waar mensen komen die de volgende ochtend in de file aansluiten richting 020 of die overvolle intercity naar Amsterdam nemen, dan hebben wij niks bereikt. We moeten bouwen voor de Rotterdammers, dat is onze inzet als ChristenUnie altijd geweest. We willen een Woonvisie die werkt voor Rotterdammers, voor alle Rotterdammers. Waar staan we dan nu? Voorzitter, laat ik allereerst beginnen met een positieve ontwikkeling. We zien dat met deze Woonvisie, we meer aandacht krijgen voor mensen die geen dak boven hun hoofd hebben. We hebben altijd gepleit voor een Woonvisie die ook oog heeft voor de mensen die dakloos raken. Die niet terug moeten vallen op opvang, waar de MO zich over buigt, maar dat het thuishoort in stedelijke ontwikkeling. We zien dat deze wethouder dat heeft opgepakt. Er komt aandacht

voor transitieplekken. Er komt aandacht voor Room First en we zijn daar blij mee. Het is hoopgevend en het is net gestart, dat realiseer ik me ook, maar het zou ook fijn zijn als de wethouder ons misschien de laatste ontwikkeling nog even kan schetsen waar we nu staan met die realisatie van die transitieplekken en die plekken voor Room First. Positief, maar er zijn ook ontwikkelingen die haaks staan op de realisatie van woningen voor Rotterdammers. Neem bijvoorbeeld het dieptepunt van de short stay verhuur, het is een schrijnend voorbeeld. Prachtig voor experts op een stevig dubbel salaris, maar als gewone Rotterdammer heb je er niks te zoeken. Binnen een half jaar moet je weer wegwezen. Het zijn veredelde hotels waar ook fatsoenlijke, betaalbare appartementen hadden kunnen zitten. Voorzitter, dit moeten we niet willen. Wat ook sterk is trouwens aan dit beleid, dat zijn de ronkende ambities. De ambities, daar is weinig mis mee, op papier. Naast reguliere sociale woningen belooft dit college maar liefst 2000 flexwoningen, woningen van goede kwaliteit voor ten minste vijftien jaar en waar ook steeds vaker voor dertig jaar kan worden gewoond. Prachtig, maar nu het slechte nieuws, slechts 84 zijn er opgeleverd. Heel misschien komen er deze collegeperiode nog een aantal bij. Dat maakt dat we een enorm productie tekort hebben op betaalbare woningen en de wethouder, wat ons betreft, lijkt daar blind voor. Het gaat om duizenden verloren woonjaren. In deze periode, als je alleen al naar die flexwoningen kijkt, al bijna 3.000 woonjaren die verloren zijn gegaan, omdat we gewoon eenvoudigweg niet realiseren. Naarmate de realisatie langer duurt, loopt het alleen maar op. Als een groot deel van die woningen er nooit niet gaat komen, dan lopen die woonjaren op tot ver boven de 20.000, zo laat zich dat eenvoudig uitrekenen. De wethouder lijkt inmiddels afscheid genomen te hebben van de ambitie van die 2.000 flexwoningen en te gaan voor een meer realistisch verhaal. Het is wat laat, maar we waarderen dat dat inzicht is gekomen. Vraag is wel, hoe gaat het college dan in dat productietekort voor betaalbare woningen voorzien? Voorzitter, laten we ons ondertussen vooral niet blindstaren op nieuwbouw. Natuurlijk moeten we blijven bouwen. Graag een paar 1.000 woningen per jaar, maar het gaat niet harder dan het gaat. Bouwen, bouwen, bouwen is een mantra dat ons eigenlijk nog maar weinig gebracht heeft. De woningen zijn niet betaalbaarder geworden, het is voor de doorsnee Rotterdamse woningzoekenden afgelopen jaren alleen maar moeilijker geworden om een woning te vinden. Mevrouw Bruin die gaf een persoonlijk verhaal, ook vanuit haar gezinssituatie. Ik zou die ook kunnen geven, drie kinderen en ze zoeken allemaal naar de uitgang uit Rotterdam. Ze kunnen hier eenvoudigweg niet blijven wonen. Voorzitter, als het met de flexwoningen voorlopig niet veel wordt, dan zit er niks anders op dan inschikken, optoppen en doorstromen. Dat betekent aanpakken van leegstand, een werkprogramma voor optoppen en het actiever stimuleren van hospitaverhuur en doorstromen naar passende woningen. Splitsen hebben we eerder al gemakkelijker gemaakt, maar wat ons betreft zet dit college en het volgende op meer vlakken echt een paar tandjes bij met duidelijke realistische doelen. Zolang er niet alleen maar grootschalig veel meer betaalbaar wordt gebouwd, zijn dit de knoppen waar we daadwerkelijk aan kunnen draaien en meer betaalbare woningen voor Rotterdammers kunnen realiseren. Voorzitter, ten slotte, we hebben het vandaag ook veel over kwantiteit, maar laten we vooral niet vergeten dat een goede Woonvisie ook gaat over kwaliteit van wonen en daar schort het nog te vaak aan. Te veel Rotterdammers zitten in een slechte woonsituatie. Ze slapen bij anderen op de bank, huren te duur, wonen te gehorig, te slecht geïsoleerd, te vochtig en ook daar is het verhaal van mevrouw Bruin zeer herkenbaar en uit het hart gegrepen. Goed Huren en Verhuren laat mooie resultaten zien en tegelijk ook schokkende cijfers. Dankzij de krapte hebben te veel verhuurders vrij spel om te veel te vragen en te weinig te doen. Als wij een Woonvisie willen, een echte Woonvisie, een die werkt voor Rotterdammers, dan zal er meer aandacht naar kwaliteit toe moeten. Die kwaliteit is niet alleen afhankelijk van het stadsbestuur, dat realiseren we ons. Hoe Rotterdammers willen wonen, is er ook een zaak van bewoners, coöperaties, eigenaren, architecten en bouwers. Dat er nu een sociaal statuut is dat bewoners meer zeggenschap geeft op hun wonen en leefomgeving, is een goede ontwikkeling. Kortom, laten we werken aan zo'n Woonvisie waar alle Rotterdammers echt wat aan hebben. Een Woonvisie die ook werkt voor dakloze mensen, voor bankslapers, voor arbeidsmigranten, voor ouderen en ook voor de jongeren die zo graag

die woningmarkt op willen. Als het niet met dit college gaat, laten we het dan regelen in de volgende, wij doen mee.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, heer Vonk. Gaan we nu naar de volgende spreker, dat is mevrouw Vogelaar.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda): Voorzitter, ik heb de scheurkalender van vandaag meegenomen. Waarop staat, dit gezin die vertellen, we werken hard voor de toekomst voor ons dochttertje, maar zonder een vaste woning is dat heel lastig, aldus het gezin Golan. Zij geeft samen met 364 anderen, op een scheurkalender, een gezicht aan de mensen die een woning zoeken in onze regio. De familie Golan, die is vandaag aan de beurt en hoe zou het met dit gezin zijn? Vraag ik me af. Zouden ze inmiddels een huisje hebben gevonden? Gaat het dochttertje, wat destijds 3 jaar was, inmiddels naar school? En hoe kies je eigenlijk een school uit als je niet weet wanneer je een vaste woning vindt en waar die dan staat? Hoe houden ze de moed erin? Voorzitter, er is te weinig betaalbaar aanbod waardoor mensen met elkaar gaan concurreren voor een betaalbare woning, terwijl wonen een grondrecht is. De PvdA-fractie blijft daarom aandringen op het vergroten van het aanbod van sociale huurwoningen en woningen in het middensegment, zowel koop als huur. In het verkiezingsprogramma van D66 Rotterdam las ik dat D66 in de komende 25 jaar 100.000 nieuwe woningen wil bouwen, dat zijn 4.000 woningen per jaar. We weten allemaal in deze raad hoe lastig het is om die 4.000 te halen. Oplossingen daarvoor die liggen volgens het verkiezingsprogramma, bij het schrappen van overbodige bureaucratie en het investeren in voldoende en deskundig personeel. Maar dan zou mijn vraag zijn, de wethouder hoeft dan toch niet te wachten tot 19 maart om tempo te maken met D66 in het college en de wethouder als lijsttrekker? Iedereen hier wil toch af van overbodige bureaucratie? En is er dan nu onvoldoende deskundigheid binnen de gemeentelijke organisatie en onvoldoende capaciteit? Dan kunnen we toch juist nu dat fiksen?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U heeft een interruptie van mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Overbodige bureaucratie of overbodige regels zou bijvoorbeeld een parkeernorm zijn, de hoeveelheid parkeren. Ik ben benieuwd hoe de Partij van de Arbeid daarover denkt, als we naar een parkeernorm voor nul gaan voor woningen. Ik denk dat we het ook daarover hebben.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Vogelaar.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda): Het zijn altijd lastige dilemma's en wij zijn natuurlijk als PvdA, willen we altijd goed op de parkeernormen letten. Maar we beseffen ook dat als we hier uit willen komen, moet je soms ook naar je eigen heilige huisjes kijken. Volgens mij moeten wij daar dan naar kijken en zorgen dat we inderdaad overbodige regels kunnen elimineren.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Maar dat is mooi. Het was eerst een fijne oneliner en daarna was het een lastig dilemma. Politiek is net lastig met keuzes maken, mevrouw Vogelaar.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, heer De Haan. Gaan we door naar mijnheer Verhoeven.

De heer **VERHOEF** (lr): Interruptie op mijnheer De Haan. Misschien kan mijnheer De Haan ons vertellen wanneer dan die metrolijn naar de Maasvlakte komt. Zodat al die havenarbeiders die nu nog aangewezen zijn op eigen vervoer, daar ook gewoon op tijd op hun werk kunnen komen.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Ik wil best uitgebreid het debat doen over het concept verkiezingsprogramma, waar ook onze leden nog over gaan, maar ik denk dat we volgens mij nu een woondebat hebben over de voorstellen die nu er liggen. Maar als u dat wil dan ben ik met plezier, wil ik daarover uitwijden.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, heer De Haan. Mevrouw Vogelaar kan doorgaan met haar betoog.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda): Dank u wel, voorzitter. Ik wil dan in ieder geval, ook om dit verkiezingsdeeltje dan af te ronden, wel vragen aan de wethouder welke mogelijkheden zij nu ziet om dan knelpunten rondom bureaucratie en ook capaciteit binnen de gemeentelijke organisatie op te lossen. We hebben immers ook nog een begroting die eraan komt. Daarnaast vindt de PvdA-fractie dat de gemeente alle mogelijke middelen uit de kast moet trekken om bestaande woningen betaalbaarder, beter en beschikbaar te maken. Met een leegstandsverordening bijvoorbeeld, ons voorstel is onderweg, met meer capaciteit voor handhaving op de juiste huur en goed verhuurderschap en een verhuurdersvergunning voor heel Rotterdam om te zorgen voor meer transparantie en inzicht in de particuliere huurvoorraad en om nog slimmer te kunnen handhaven. Voorzitter, ik sluit af met een wijk waar ik me bijzonder veel zorgen om maak, Bloemhof. Bewoners verkeren daar nog steeds in onzekerheid over hun woning vanwege de verzakkingsproblematiek. Ik vraag aan de wethouder, hoe verlopen de gesprekken en bijeenkomsten die de gemeente in de wijk organiseert? En ook in de zogenaamde buurtcommissie? En hoe verloopt de zoektocht naar mogelijke financieringsbronnen voor een gezamenlijke aanpak van de verzakkingsproblematiek, zodat bewoners niet aan hun lot worden overgelaten, maar weer handelingsperspectief krijgen? Bijvoorbeeld via Woontopafspraken. Ik verwacht hierop een stevige inzet van de wethouder, want de bewoners van Bloemhof verdienen dat. Ik heb ook nog twee moties die ik graag wil indienen.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw Vogelaar. Ik zie de moties met smart tegemoet om ze natuurlijk even te beoordelen of ze voldoende zijn ondertekend. *(Er wordt buiten de microfoon gesproken.)* Dank u wel. De motie 'Bouwen aan betaalbaarheid' is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De volgende motie 'Verhuurdersvergunning voor eerlijk huren in Rotterdam' is ook voldoende ondertekend en maakt ook deel van de beraadslaging. Gaan we door naar de volgende spreker en dat is de heer Coşkun, die al klaarstaat aan de zijkant.

De heer **COŞKUN** (sp): Voorzitter, we hebben het er heel vaak over gehad en we gaan het er nog heel vaak over hebben. Het is goed dat we opnieuw over die Woonvisie spreken, want het is niet alleen een Rotterdams probleem, maar ook een landelijk probleem. Ooit bouwde de beste architecten de mooiste huizen voor de werkende klasse, nu wordt er gebouwd en getransformeerd, maar niet genoeg en vaak ook niet goed. De woningmarkt heeft duidelijk gefaald. Hoe dan wel? Nu zitten we met een wooncrisis en een tekort aan ... Mijn kaartje ging schuiven, dan word je het zwijgen opgelegd. Krijg je dat weer, maar we ... De griffier doet ook mee? Goed, ik ga door. Nu zitten we in een wooncrisis met een tekort aan woningen en leven veel mensen in ongezonde woningen. Zoals bekend wil de SP een sociale Woonvisie, een beleid, maar het gaat om het recht op wonen en voldoende woningen gegarandeerd door de overheid. Ook landelijk moet er nog veel gebeuren en daarom hebben we het plan 'Wonen zonder winst', is waar wij in het hele land ook veel steun voor halen en zeker ook in Rotterdam. We hebben, om dat toe te passen ... Mijn collega Emin Basoglu heeft in de commissie heel veel voorbeelden aangehaald. We zijn op allerlei plekken bezig, bijvoorbeeld in Sportdorp tegen de sloop van goede woningen of voor de aanpak van schimmelwoningen. Maar we hebben dat vertaald in drie moties die de wethouder ook kan zien als vragen aan

haar. Een is motie '80 procent betaalbaar', grote bouwprojecten van meer dan honderd woningen zou je minstens 40 procent sociaal en 40 procent middenhuur kunnen doen. Dan krijgt de heer Verweij ook zijn huizen voor de beroemde middenklasse. Die willen we graag alsnog dat de raad daarachter gaat staan. 'Proceskostenfonds voor huurders die procederen tegen foute verhuurders', we hebben helaas door die woningnood ontzettend ... Daar liggen allerlei kansen voor foute verhuurders om misbruik van te maken van de nood van de mensen. Mensen kunnen vaak niet procederen, omdat ze daar de centen niet voor hebben. In Den Haag en Amsterdam, die hebben al een gemeentelijk proceskostenfonds, wij vragen het college om de mogelijkheid te onderzoeken om dat ook in Rotterdam in te voeren. En als derde over short stay zoals bij het Ungerplein, dat haalt toch goede woningen van de woningmarkt en maakt van Rotterdam een soort hotelfunctie. Je komt er in, je gaat eruit, lijkt Amsterdam nu wel. Wij zijn daartegen, we zijn tegen die short stay. De huurcommissie vindt de short stay constructie ook een schijnconstructie die wettelijk eigenlijk niet mag. Wij willen dat dat ook in Rotterdam verdwijnt. Dat was het, voorzitter, drie moties.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, heer Coşkun. Wacht ik ook uw moties even af om te kijken of deze voldoende zijn ondertekend. Dank u wel. Allereerste motie 'Short-day hotelkamertje verbieden' is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De volgende motie 'Proceskostenfonds voor huurders die procederen tegen foute verhuurders' is ook voldoende ondertekend en maakt ook dat van de beraadslaging en de laatste motie '80 procent betaalbaar' is ook voldoende ondertekend en maakt ook uit van de beraadslaging. Dank u wel, gaan we door naar de volgende spreker en dat is de heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Dank u wel, mijnheer de voorzitter. De zon die gaat weer schijnen in Rotterdam. Er is nog verschrikkelijk veel werk te verzetten, maar er gloort langzaam licht aan het einde van de tunnel die de wooncrisis heet. Laat ik beginnen met het probleem even goed scherp te zetten, want in deze raadszaal bestaat daar nog wel eens verwarring over. Er zijn te weinig woningen voor het aantal mensen dat een woning zoekt. Alle andere problemen, de dure huren, de overbiedingen, de lange wachtlijsten, dat zijn allemaal gevolgen van het woningtekort, de onderliggende problemen. Dat is belangrijk om dat scherp te hebben, want anders ga je alleen de symptomen bestrijden zonder dat je het onderliggende probleem oplost. Om dit onderliggende probleem op te lossen, voorzitter, moeten er twee dingen gebeuren. We moeten veel meer woningen bijbouwen en we moeten beter gebruikmaken van de bestaande voorraad en in die zin zijn we het redelijk met elkaar eens. In beide missies worden gelukkig ook hele grote stappen gemaakt. Vorig jaar zijn er per saldo 3.800 woningen bijgekomen en dat is een record sinds 2019. Dit bouwrecord is denk ik een groot compliment waard. Niet per se aan ons of aan het college, want de gemeente bouwt zelf immers geen woningen, maar een groot compliment aan al die projectontwikkelaars die in deze raadzaal worden verguisd als grijpgrage egoïsten, die misbruik maken van de schaarste. En een compliment natuurlijk ook aan de bouwvakkers, aan de stukadoors, elektriciens en de schilders en de mensen die daadwerkelijk hun klauwen uit de mouwen steken om die woningen te bouwen. Zonder hun harde werk zou onze stad tot stilstand komen. Dit stadsbestuur, wij allemaal, verdienen wel een compliment, omdat wij de regels rondom splitsen en verkamers hebben versoepeld. We hebben het makkelijker gemaakt om van een verouderde woning, meerdere nieuwe appartementen te maken en het ook makkelijker gemaakt om met elkaar een woning te delen. Wij moeten als overheid niet voor mensen gaan bepalen dat het mensonwaardig is als ze op 50 vierkante meter wonen of als volwassenen een keer huisgenoten hebben met elkaar, dat moeten we aan die mensen zelf overlaten. In die zin zijn we op de goede weg om te doen wat nodig is, om dat onderliggende probleem op te lossen. Maar daar gaan ook dingen verkeerd, voorzitter. Dat zijn meestal ontwikkelingen of keuzes waar de Rotterdamse VVD wel degelijk voor heeft gewaarschuwd, maar die soms uit economische onwetendheid of politiek populisme in de wind zijn geslagen. Zo riepen linkse partijen eerder dit jaar op om de sociale huren te bevriezen, januari van dit jaar. Wij hebben

daarop moeten wijzen, op de negatieve impact, op de vermogens van corporaties om nieuwbouw te verzorgen. Toen de rijksoverheid een paar maanden later met precies datzelfde voorstel kwam, toen eiste precies dezelfde partijen op hoge poten dat we een debat zouden houden over het domme voorstel om de sociale huren te bevriezen. Hypocrieter heb ik het nog niet gezien in deze raad.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij, u heeft een interruptie van mevrouw Vogelaar.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda): Voorzitter, want de heer Verweij die heeft de mond vol over dat we het bij de feiten moeten houden. Maar feit is dat het voorstel van die linkse partijen, dat kwam van GroenLinks-PvdA, een heel ander inhoudelijk voorstel was dan het voorstel van het kabinet. Ik zou het ook graag even bij de feiten houden.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, ik heb mijnheer Engberts horen erkennen, ik had in die motie eigenlijk moeten vragen om een compensatie voor de coöperaties. Heb ik niet gedaan, was niet goed. Ik heb de feiten scherp op een rijtje, ik heb voetnoten en al. Ik heb dat heel scherp dat het exact hetzelfde voorstel was, daar stond geen compensatie in. Voorzitter, wat gaat er dan mis? Ten eerste hebben wij het qua nieuwbouw heel lang slechter gedaan dan omliggende en vooral dan grotere gemeenten. Het is lastig om daar een oorzaak voor aan te wijzen, maar nieuwbouw is nu eenmaal verschrikkelijk duur. Tegelijkertijd stellen wij mega strenge eisen aan wat een nieuw te bouwen woning eigenlijk mag opleveren. De kooprijzen in Rotterdam die lagen al lager dan gemiddeld in Nederland, die lagen relatief laag. Het college erkent heel terecht, betaalbaar wonen kost vaak meer dan dat het opbrengt, dat betekent dat het kosten gevend is. Mevrouw de voorzitter of mijnheer de voorzitter, excuus. Is het nu heel raar dat er weinig gebouwd wordt als een woning die vier ton kost, alleen maar mag worden verkocht voor drie ton? Zou een bakker het heel lang volhouden om ieder brood maar weer te verkopen tegen een prijs die lager ligt dan de kostprijs van hetzelfde brood? Die prijsregeling, voorzitter, die zorgt ervoor dat nieuwbouw meer kost dan het oplevert en dat staat nieuwbouw in de weg. Het stemt me gunstig dat er gelukkig een stijgende lijn te zien is in het aantal nieuwbouwvergunningen, maar Rotterdam zou wat dat betreft meer ambitie moeten hebben en ook waar moeten kunnen maken.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U heeft een interruptie van mijnheer Dekkers.

De heer **DEKKERS** (volt): Voorzitter, dank u wel. Want ik ben het altijd even kwijt als de VVD gaat rekenen. Want volgens mij bouwen we in meerdere segmenten en in het hoog segment kun je heel veel verdienen en in het sociale segment verdien je wat minder. Als je een goede mix bouwt, dan heb je een goede businesscase voor die ontwikkelaars en die ondernemers en dan kunnen ook mensen betaalbaar wonen, zo kijken wij als Volt daarnaar. Ik ben even benieuwd, als ik zo het verhaal hoor, zegt de heer Verweij nu, we moeten niet meer bouwen in het sociale segment, want de businesscase is daar niet goed. Want daar wil ik wel graag duidelijkheid over.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, heer Dekker. Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Kleine preek, als we het dan toch over cijfers en over feiten hebben. Het is niet dat je in het sociale segment ietsjes minder verdient, je legt daarop toe. Je legt er op elke euro, 60 cent toe.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, heer De haan. Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, er is een tekort aan betaalbare woningen, zijn we met elkaar eens. We zijn het niet met elkaar eens dat je dat alleen maar oplost door nieuwbouw betaalbare woningen te leveren. Als je een tekort hebben aan betaalbare auto's en nieuwe auto's zijn hartstikke duur, is het dan niet wijs om te zorgen voor de productie van dure auto's, zodat mensen nieuwe auto's kunnen kopen die dat kunnen betalen en dat die mensen occasions achterlaten? Ik kan ook geen nieuwe auto betalen, maar wel een occasion. Ik ben geholpen met de bouw van nieuwe dure auto's, zodat mensen kunnen door verhuizen in een auto. In dit geval geldt het voor de woningmarkt ook. Prioriteit een, twee en drie moet aantal woningen zijn, prioriteit vier moet zijn, hoeveel daarvan is eigenlijk betaalbaar? Alsof er een onbetaalbare woning gebouwd wordt, die worden namelijk niet verkocht of niet verhuurd.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Dekkers.

De heer **DEKKERS** (volt): Voorzitter, dank u wel. Ik krijg vrij lang antwoord, terwijl de vraag was simpel, vindt de VVD dat we niet in het sociale segment hoeven te bouwen? Volgens mij samenvattend zegt de heer Verweij, correct, daar willen wij niet in bouwen.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Heeft u mij niet horen zeggen, voorzitter. De voorraad in de sociale huurwoningen moet stabiel blijven, dat hoeft dan niet te groeien. We zijn al landskampioen. We moeten ons concentreren op de bouw van zoveel mogelijk nieuwe woningen. Bij voorkeur, als het inderdaad kan, ook in sociaal segment om die voorraad stabiel te houden, maar de prioriteit moet zijn, aantal woningen.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Toch nog een interruptie van mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp): Want uw partij heeft onlangs een lijsttrekker voor Rotterdam gekozen of benoemd of aangesteld. Ik weet niet hoe dat gaat bij jullie. Maar die zegt, geen sociale woningbouw meer in Rotterdam.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, het verkiezingsprogramma is nog niet vastgesteld. Daar gaat ongeveer in komen te staan, voordat we erover mogen spreken, dat we niet toe hoeven te werken naar een krimp van de voorraad. We hoeven ook zeker niet toe te werken naar een groei. Nee, daar is geen sprake van dat we gaan mikken op een lagere, kleinere sociale voorraad. Niet het geval.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Een interruptie van mijnheer Van Campenhout.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1): Dank u wel, voorzitter. U bent van mening dat de netto sociale huurwoningen moeten gelijk blijven, die moeten dus niet krimpen. Hoor ik dat goed?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, ik ga niet in mijn eentje over het verkiezingsprogramma. Het concept wordt binnenkort door de leden vastgesteld. Als u mij vraagt, is het doel om die voorraad kleiner te maken? Echt niet. Is het doel om die groter te maken? Nee, ook niet.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Van Campenhout.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1): Dat is fijn om te horen, want er komt straks een motie aan, dus ik verwacht uw steun daarop. Tot zover.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, verwachting is de moeder van teleurstellingen. Ik ben benieuwd wat er precies in staat, ik zal er met open blik en eerlijkheid naar kijken. Ten tweede voorzitter, want het eerste probleem is we zijn heel erg teleurstellend eigenlijk, lange tijd geweest met het bouwen van nieuwe woningen. Maar ten tweede, wij kiezen ervoor om de vrije sector zo strak te reguleren dat het aanbod huurwoning in de vrije sector rap verdwijnt. De opkoopbescherming, de verhuurvergunning en het college dat zichzelf nota bene trots op de schouder slaat met een geslaagde lobby voor de wet 'betaalbare huur', zijn een van die omstandigheden die bijdragen aan een krimpende vrije huursector. En linkse partijen als PvdA, GroenLinks en ook Leefbaar Rotterdam, die steunen enthousiast het bestaan van de opkoopbescherming. Terwijl het na onderzoek, na onderzoek, na onderzoek blijkt dat juist middeninkomens hierdoor in de verdrukking raken. Wijken worden rijker en worden witter. Wie streeft hier nu precies naar gentrificatie? Vraag ik me dan af.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U heeft een interruptie van mijnheer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr): Mijnheer Verweij weet natuurlijk ook, via de voorzitter, dat de opkoopbescherming door ons wordt gesteund, omdat bestaande appartementen bij de lopende band werden verkamerd. Waar u altijd uw betoog voor houdt, dat de opkoopbescherming zorgt tot minder middenklasse huurwoningen, tot tweeverdieners minder een huurwoning kunnen krijgen, dat gebeurt ook als die appartementen gewoon worden verkamerd, want daar kan je ook niet met je gezin inwonen.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, ik zie verkameren ook niet per se als iets slechts. Er zijn hartstikke veel jonge mensen die afgestudeerd zijn, meteen na hun studie met huisgenoten een woning willen delen. Die zouden maar wat graag inderdaad een appartement delen met elkaar. Het wordt vaak een huurwoning, want samen kopen is in Nederland nu eenmaal best wel ingewikkeld. Die mensen zijn afhankelijk van vrijesectorhuurwoningen. Wij maken beleid om die mensen dat te verbieden, om te voorkomen, omdat wij denken dat verhuur een soort van kwaadaardig verdienmodel is over schaarste. Terwijl wij zeggen, nee, er zijn voor heel veel mensen hele goede redenen om op zoek te zijn naar een vrijesectorwoning. We maken nu doelbewust beleid om die sector kapot te maken, dat heeft nadelen en daar zijn we niet eerlijk over en daarom zijn we op sommige punten dom beleid aan het maken.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Een interruptie van mijnheer Dekkers.

De heer **DEKKERS** (volt): Voorzitter, ik heb even een verhelderende vraag. Want uw partij zit landelijk in de regering en u zit hier ook in de coalitie, dus wie maakt er nu slecht beleid, zegt u?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, ik ken Volt als een partij die democratisch hart op de goede plek heeft en ook begrijpt dat je in een dualistisch systeem niet overal het mee eens bent. Zo zat bijvoorbeeld de VVD in het vorige coalitie, hebben ze tegen de wet 'betaalbare huur' in de Tweede Kamer gestemd, hebben ze tegen de wet 'betaalbare huur' in de Eerste Kamer gestemd. Juist dat soort dualisme lijkt mij iets wat Volt zou moeten aanspreken. Ik denk dat de fractie van de VVD de goede keuze heeft gemaakt door tegen die wetten te stemmen. Ik denk dat de regering een verkeerde keus heeft gemaakt door de huursector zo kapot te reguleren dat er geen vrijesectorhuurwoningen niet meer te vinden is. Als u mij vraagt, aan wie kan sta ik? Aan de fractie die tegen die wet heeft gestemd. Voorzitter, het

logische en het voorzienbare gevolg van al deze overregulering en regelzucht, is dan ook dat er steeds minder huurwoningen in de vrije sector te vinden zijn. Dat is een ramp voor de Rotterdammers met een modaal inkomen die heel vaak te veel verdienen voor sociale huur, maar ook nog niet kunnen kopen. Ongeveer 2 procent van de koopwoningen is beschikbaar met een modaal inkomen. Je bent in Rotterdam beter af als je arm genoeg bent voor een sociale huurwoning, dan dat je zou zijn met een inkomen net boven de inkomensgrens voor sociale huur. Dat betekent dat je slechter af bent als je meer gaat verdienen en dat je slechter af bent als je promotie maakt of meer gaat werken. We bestraffen mensen die promotie maken en dat is onlogisch, dat is onrechtvaardig en wat mij betreft oliedom beleid.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Een interruptie van mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Voorzitter, hier moet ik toch even op ingrijpen, want je bent niet beter af. Beide groepen zijn gewoon veel te slecht af in Rotterdam. Ik vind het een beetje weinig behulpzaam om dan te zeggen van, de ene groep is ... Deze mensen die dan te veel verdienen, zijn slecht af. Ze hebben allebei een betaalbare woning nodig en kunnen dat niet vinden. Ik ben blij dat u daar ook voor pleit, maar die groepen tegen elkaar opzetten, dat heeft echt geen enkele zin.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Ik krijg dat verwijt altijd, voorzitter. Als ik dan aanwijs dat een specifieke groep extra in de verdrukking raakt, omdat wij hier met elkaar onverstandig beleid maken, dan ben ik groepen tegenover elkaar aan het uitspelen. Dat was ook in de discussie over wie geef je eigenlijk voorrang op een sociale huurwoning? Maak je onderscheid op basis van geboorteplaats of economische binding? Zodra ik dan aangeef van, pas op, als je een groep urgentie geeft, dan zet je de andere groep per definitie op achterstand. Dat is gewoon een hele harde werkelijkheid, krijg ik altijd dat verwijt, je zet groepen tegen elkaar op. Nee, ik heb de economische realiteitszin dat je niet iedereen tegelijk kan helpen. Ik zie dat maatregelen soms een nadeel hebben voor de ene groep, terwijl ze een voordeel hebben voor de andere groep. Ik wijs dat aan. Dat maakt niet dat ik de groepen tegenover elkaar zet, dat maakt dat ik ons als beleidsmakers aanspreek op de nadelen van de keuze die we maken en dat is realiteitszin.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp): U bent ook naar Wenen geweest. We zijn allemaal naar Wenen geweest, ik niet, maar nogal wat mensen. In Wenen is juist sociaal en middenhuur bij elkaar, maken de woningbouw zo goed. Uw partij heeft 30 jaar geleden de knip gemaakt van dat mensen met een normaal inkomen niet meer met een sociale woning kunnen komen. Uw partij stemt, heeft u net gezegd, tegen alles ter bescherming van sociale huur. U zet groepen tegen elkaar op en u maakt de groep die altijd aan de woning kan komen, daar heeft u het helemaal niet over, die laat u buiten schot. U bent ook de enige partij die nog tegen de afschaffing van hypotheekrenteaftrek is, waardoor de woningen zo onbetaalbaar zijn. Uw partij is in mijn ogen, wat u aangeeft in uw betoog, voor de bescherming van de mensen met geld die een goede woning hebben.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, ik hoopte eigenlijk dat mevrouw Vogelaar dit punt zou maken, want de minister die verantwoordelijk is voor die inkomensgrens voor sociale huur, was Eberhart van der Laan, sociaaldemocraat. Het was geen VVD'er, dat is belangrijk om scherp te hebben. Dat was toen een sociaaldemocraat die zei van, misschien is het goed dat we die sociale huur gaan beperken voor mensen die er daadwerkelijk van afhankelijk zijn. Als

u voorstelt van, weet je wat we gaan doen? We hebben schaarste aan de sociale woningen en we gaan gewoon die inkomensgrens enorm oprekken, zodat twee keer zoveel mensen ervoor in aanmerking komen. Ik wijs erop dat je dan inderdaad twee keer zulke lange wachtlijsten krijgt. Dat het nadelen heeft om dat te koppelen. Ik denk dat het goed en logisch en verstandig is om mensen voor zoveel mogelijk een nieuwe woning door zichzelf te laten betalen en dat sociale huurwoningen alleen bedoeld zijn voor de mensen die daar inderdaad, op basis van een laag inkomen, daadwerkelijk voor in aanmerking komen. Dan trek je ergens een grens, dat vind ik een goed en logisch principe. Voorzitter, van het negatieve ga ik nu naar het positieve. Wat gaan we nu eigenlijk doen met elkaar om het op te lossen? Dat zijn vier punten. Ik zeg dat wij in de komende periode een aantal stappen moeten gaan zetten. We moeten terughoudend zijn met het stellen van betaalbaarheidseisen. Zorg nu vooral dat er zo veel mogelijk woningen worden gebouwd, ook als dat duurdere woningen zijn. Tel aantallen en voordeuren, niet percentages en segmenten. De mensen die een dure woning kopen, die laten altijd woningen achter, vaak betaalbare woningen. Zo komen er nog betaalbare woningen vrij, dus zijn mensen die een betaalbare woning zoeken, ook gebouwd bij de bouw van dure woningen. Ingewikkelder kan ik het niet maken. Bovendien hoeft het tekort tussen de prijs van de woning en de kosten van de woning, die hoeft dan niet door de belastingbetaler opgehoest te worden. Mensen die een woning kopen, die betalen daadwerkelijk alle kosten van hun woning. Want waar wij het steeds met elkaar hebben over betaalbare woningen, betekent alleen maar dat de belastingbetaler het kort betaalt tussen de prijs en de opbrengst van de woning. Kostendekkend zou de norm moeten zijn. Wij moeten woningen bouwen die daadwerkelijk kosten wat ze kosten om te bouwen, daardoor gaan mensen woningen achterlaten, gaan die mensen woningen vrijlaten en zo los je het woningtekort op. De prioriteiten liggen bij aantallen nieuwbouw. We moeten ook zorgen dat het aantrekkelijk is om te investeren in woningbouw. Wees terughoudend met het stellen van allerlei vereisten die niet ook landelijk gelden. Verzin niet steeds nieuwe regeltjes om weer even een leuke krantenkop te scoren, zonder die regel achteraf weer af te schaffen. Ook een oproep aan mijn eigen partij, wees soms bereid kritisch te zijn naar je eigen stokpaardjes, naar je eigen regels die je ook hebt ingevoerd. Stel jezelf de vraag, weegt het belang van deze regel nog op tegen de urgentie en de noodzaak om het woningtekort op te lossen? Geef nieuwbouw prioriteit boven andere belangen, dus woningen voor woningzoekenden misschien net even wat meer urgentie geven dan het leefgebied van de levendbarende zandhagedis of de gestreepte rugpad. Ten slotte voorzitter, laat de markt waar mogelijk het werk doen. Als de overheid dan nodig zou zijn, zorg dan vooral voor voldoende goede mensen die efficiënt werken om het woningtekort op te lossen. We zien dat de woningmarkt nog niet werkt voor mensen, maar we zien ook vooruitgang en ruimte voor nog verdere verbetering en daar zullen wij voor blijven strijden.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U heeft een interruptie, als eerste van mijnheer Dekkers.

De heer **DEKKERS** (volt): Voorzitter, dank u wel. Ik hoor de heer Verweij zeggen, ben soms ook kritisch op je eigen stokpaardjes en ook op de eigen partij. Ik ben even benieuwd, wat bedoelt hij daarmee? Bedoelt hij dan de hypotheekrenteaftrek? Zegt de lokale VVD, daar zijn we dan toch tegen, moeten we niet doen, laten we dat stokpaardje maar eens doorbreken?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, als je die hypotheekrente aftrekt, zou dat een drukkende prijs hebben op de woningprijs, de woningprijzen zouden omlaaggaan. Dat betekent dat in Rotterdam nog minder rendabel zou worden om te bouwen. Er zitten wel degelijk grote nadelen aan. Ik denk ook aan de vraag, hoe ga je om met de mensen die net een woning hebben gekocht, rekenen op de hypotheekrenteaftrek en die zouden in een keer tot wel 600 euro per maand erop achteruitgaan, zonder waarschuwing of overgangsregeling. Er zijn hele

goede argumenten om zeker niet in het algemene zin, maar ook zonder goede overgangsregeling de hypotheekrenteaftrek af te schaffen.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Dekkers.

De heer **DEKKERS** (volt): Voorzitter, ik begrijp dat met een goede overgangsregeling de lokale VVD voor het stoppen van de hypotheekrenteaftrek is, dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, Heer Dekkers. U had geen vraag en ik ga door naar mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda): Voorzitter, dank. We hebben ons de afgelopen minuten weer even kunnen wentelen in het neoliberale lala land van de heer Verweij van de VVD. Ik heb expres even gewacht tot zijn betoog klaar was met mijn interruptie. Ik zeg al eigenlijk deze hele periode, de VVD staat echt alleen als het gaat over wat ze allemaal over die woningmarkt zeggen. Misschien vinden ze dat wel fijn, want je merkt dat ook aan opmerkingen zoals, dat alles is links dan ineens, ook Leefbaar Rotterdam was in dit betoog links. Dan weet je eigenlijk dat iemand echt helemaal alleen staat. Wat ik concludeer, is dat de VVD in ieder geval niet bouwt voor Rotterdammers. Ik snap wel dat de heer Verweij ontwikkelaars een aai over de bol geeft in het begin van zijn verhaal, want dat kan die in ieder geval kennelijk niet bij zijn eigen partij. Want die zijn al decennia aan de macht, niet alleen in het land, maar ook in deze stap. Maar ik moet een interruptie dan toch eindigen met een vraag, hoewel dit eigenlijk allemaal concluderend is voorzitter. Maar ik wilde dan toch vragen aan de heer Verweij, waar is hij na al die jaren VVD beleid, waar is hij nu trots op? Als het gaat over die totaal failliete woningmarkt waar wij mee te kampen hebben.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Segers-Hoogendoorn voor deze vraag. Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Ik wil beginnen met een reactie, want ik kreeg het verwijt van, u bouwt niet voor Rotterdammers. Dat hoorde ik een paar keer eerder ook al en dat is denk ik heel kenmerkend. Als je meer dan anderhalf keer modaal verdient dan telt dat in deze raadszaal niet mee. Als jij volgens je inkomen schijnt, net wat te veel verdient om nog als een middeninkomen beschouwd te worden, dan ben je geen Rotterdammer. CDA staat er niet voor u. Als de VVD zegt, het is belangrijk dat we ook bouwen voor mensen die meer gaan verdienen, mensen die hun tuin willen, mensen die een gezin willen opbrengen, wat grotere woning die misschien vijf ton kost, misschien een keer zes, misschien een keer zeven, volgens het CDA zijn dat geen Rotterdammers. Voor de VVD wel. Of je nu stukadoor of projectontwikkelaar bent met een groot inkomen, al die mensen tellen mee, al die mensen hebben recht op een plaats in het woningdebat. Voor u niet, voor ons wel, daar ben ik trots op.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda): Dat is soort van antwoord op mijn vraag, niet helemaal en daar zit ook een jij-bak in. Ik heb gezegd, de VVD bouwt in ieder geval niet voor Rotterdammers, omdat u gewoon ongeveer de helft van de Rotterdammers gewoon buiten beschouwing laat in uw hele verhaal. Het werd al verteld, volgens mij zei de heer Vonk dat, de snelle intercity naar Amsterdam, die daar overigens voor zou kunnen zorgen dat ons vliegveld een stukje kleiner zou kunnen worden, die zorgt ervoor dat heel veel mensen uit die stad hier komen wonen. Ik ben op zich, als CDA zeggen we, iedereen is welkom. Maar dat zien we gebeuren met die woningmarkt die u realiseert in deze stad, voor het hogere segment bouwen, een businesscase kan niet uit. Vindt u niet erg, dan geeft u de ontwikkelaar een extra aai over de bol. Het CDA zou dan zeggen, ontwikkelaar, als u iets wilt doen voor Rotterdam, dan zeg eens eventjes, dat uw rendement wat omlaag kunt. U geeft gewoon een aai over de

bol van dat soort ontwikkelaars, dat zorgt ervoor dat mensen uit Amsterdam hier komen wonen en Rotterdammers die een huis zoeken, geen huis kunnen krijgen.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, ik heb geen vraag gehoord, maar toch een korte reactie dan. Als er mensen vanuit Amsterdam of Klazienaveen of Castricum of Barendrecht of Ridderkerk hierheen willen verhuizen, een bijdrage willen leveren aan de stad, zijn ze van mij van harte welkom. Maakt mij geen donder uit waar je vandaan komt. Ook voor Rotterdammers moet er plaats zijn, of die nu een laag inkomen of een hoog inkomen hebben. Ik heb, denk ik, gestructureerd uitgelegd waarom ook mensen met een laag inkomen geholpen zijn met een woningmarkt waarin zo veel mogelijk gebouwd wordt en een overheid die voorzichtig is met een haalbare betaalbaarheidseisen. Ik heb u uitgelegd waarom ik dat vindt en als u daarop plakt van, u bouwt alleen voor de Amsterdammers, kan. Kortzichtige flauwekul en een non-argument.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda): We zijn het in deze gaten helemaal niet met elkaar oneens, de heer Verweij. Dat zal straks in mijn betoog komen, ik zal namelijk proberen het vergrootglas te leggen op de dingen waar we het met elkaar over eens zijn in deze raad. Dat doet u niet. U maakt alleen steeds de verschillen groter en komt alleen maar meer alleen te staan. Maar wij zijn het in deze raad helemaal niet met elkaar oneens over dat er meer gebouwd moet worden. Maar ik constateer wel dat uw partij, met al die regels die u vindt dat er allemaal maar zijn, de markt de vrije kans wil laten. U weet net als ik, maar dan bent u altijd oorverdovend stil, dat dan al die businesscases niet uit kunnen en dat het dan betekent dat al die geweldige ontwikkelaars van u alleen maar gaan bouwen voor het hogere segment. Want dat is de enige manier waarop in de neoliberale wereld van u iets uit kan. Dat is niet mijn wereld, dat is niet de wereld waar het CDA voor kiest.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Segers-Hoogendoorn. Ik heb daar geen vraag in gehoord, dus ik ga door naar mijnheer Dahoe.

De heer **DAHOE** (denk): Dank u wel, voorzitter.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, punt van orde. Kan ik wel reageren op feitelijke stelling of is dan voor mij geen kans om daarop te reageren?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U mag daar zeker op reageren, maar dan kunt hem zo meteen in tweeën pakken als ik u zo het woord geef. Dank u wel, mijnheer Verweij. Mijnheer Dahoe.

De heer **DAHOE** (denk): Dank u wel, voorzitter. Ik hou best wel van rekenen en ik hoorde iets wat mijn verbazing wekt. U had het over de hypotheekrenteaftrek afbouwen en dat dit wel zo'n 600 euro per maand kan schelen. Zou u mij kunnen vertellen hoe dit opgebouwd is?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Dahoe. Mijnheer Verweij, het woord is aan u.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, vorige week maandag of dinsdag heeft de NOS een artikel geschreven met verschillende scenario's, ik nodig de heer Dahoe uit om daar die cases uit te halen. Ik zal het zelf niet voorrekenen, juristen zijn daar nu zo sterk in, daar gaan ongelukken van komen. Maar meerdere NOS artikelen over verschenen vorige week.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Dahoe.

De heer **DAHOE** (denk): Volgens mij is dit compleet geen goede berekening, maar daar kunnen we het over gaan hebben, want dit klopt echt niet. 600 euro voordeel, dat klopt bij lange na niet.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Wel een hele mooie handreiking dat u daar nog later over wil praten samen, dat moment gun ik jullie ook. Mevrouw Bruin, ik zag u staan, gaat over. Mijnheer Verweij nog met een korte reactie.

De heer **VERWEIJ** (vvd): Voorzitter, wat mijnheer Segers-Hoogendoorn nog aangaf van, als je ontwikkelaars de vrije gang laat gaan en niks laat doen of geen enkele eisen stelt, dan wordt er geen enkele goedkopere woning meer gebouwd. Dat is flauwekul, ontwikkelaars bouwen waar vraag naar is. Er is ook vraag naar goedkopere woningen, er is ook vraag naar sociale huurwoningen, dus hebben ontwikkelaars daar ook belang bij. Nog los van het feit dat niet elke ontwikkelaar alleen maar met de portemonnee bezig is, die zijn zich ook wel degelijk bewust van hun maatschappelijke relevantie. Het feit dat die mensen zouden worden vergeten als we iets meer ruimte geven aan de markt en iets minder gaan bepalen dat een woning voor 600 euro per maand prima te bouwen is, dan zouden we denk ik stuk verder komen met elkaar.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Verweij. U bent hiermee klaar met uw betoog, super. Gaan we door naar de volgende spreker en dat is mijnheer Van Campenhout. Het woord is aan u.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1): Voorzitter, wat we zien is zowel de monitor Woonvisie als de Rotterdamse aanpak uitvoering Woningbouw is een beeld van groei, meer woningen, meer tempo, meer projecten, maar als we verder kijken zien we ook een ander verhaal. Een verhaal waarin sociale huurwoningen verdwijnen uit kwetsbare wijken, een verhaal waarin versnelling van woningbouw gepaard gaat met afbraak van zeggenschap, betaalbaarheid en rechtvaardige verdeling. Rotterdam zit niet alleen in een woningnood, voorzitter, maar zit ook in een woningongelijkheid. We hebben in deze stad 86.800 woningzoekenden en de slaagkans is nog geen 5 procent met wachttijden die oplopen tot 48 maanden. Tegelijkertijd staan er ruim 11.000 woningen leeg en hoe ga je dat aan de Rotterdammer uitleggen die al jaren op een woning wacht? Huizen zijn er om in te wonen en niet om winst in te maken. Toch zien we in Rotterdam dat speculatie en leegstand beschermd worden, terwijl duizenden Rotterdammers dringend een woning nodig hebben. Het criminaliseren van krakers is niet los te zien van een bredere koers van de afgelopen decennia. Sinds de jaren 80 is onder het neoliberale beleid recht op een woning stap voor stap ondergeschikt gemaakt aan de markt. Sociale woningen werden afgebouwd, huren geliberaliseerd, woningcorporaties moeten zich marktconform gaan gedragen en het kraken, bijvoorbeeld van 2010, was daarin een logische volgende stap. Het beschermen van eigendom en leegstand boven het woonrecht. Het feit is dat sinds de invoering van het kraakverbod, de woningnood niet is afgenomen, maar juist verder is geëscaleerd. Kraken laat namelijk zien dat leegstand kan worden doorbroken. Het voorkomt dat panden verwaarlozen, geeft mensen die anders op straat komen te staan toch een thuis en door de geschiedenis heen hebben krakers bewezen dat leegstaande panden kunnen veranderen in waardevolle plekken voor de stad. Het worden sociale broedplaatsen, culturele centra's en ontmoetingsplekken. In Rotterdam kennen we voorbeelden zoals het poortgebouw Het Schieblock. Gebouwen die zonder krakers leeg en vergeten waren gebleven, maar dankzij hen nieuw leven hebben gekregen. Zolang de woningcrisis voortduurt, blijft het kraken noodzakelijk legitiem middel. Niet omdat mensen dat per se willen, maar omdat de overheid haar plicht niet nakomt om voldoende betaalbare woningen te garanderen. Het criminaliseren van krakers lost namelijk niets op, het beschermt slechts de leegstand en speculatie. Daarom dienen we vanaf vandaag namens BIJ1 drie moties in, die

allemaal moeten voorkomen uit een principe dat wonen een recht is en geen handelswaar. De monitor Woonvisie toont dat het sociale aandeel huur daalt en juist in die wijken waar het hardst nodig is. Wij willen daarom een harde ondergrens, geen nettoverlies van sociale huur in wijken met een onder gemiddelde voorraad. Versnelling mag geen vrijbrief zijn voor marktontwikkeling zonder publieke waarde en daarom eisen we dat elke versnellende aanpak onder de RAUW minimaal 50 procent sociale huur behoud van de bestaande woonvoorraad en bewonersparticipatie verplicht stelt. Kraken is geen probleem, het is een symptoom van een falend woonbeleid en deze motie vraagt het college om Rotterdam uit te roepen tot een kraakvriendelijke stad, ontruiming laag te prioriteren en het kraakverbod landelijk ter discussie te stellen. Tot zover.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Van Campenhout en ik zie uw motie graag tegemoet. Als eerst de motie 'Versimpeling ja - mits sociale randvoorwaarden bij RAUW gewaarborgd blijven' is in voldoende mate ondertekend. De motie 'Stop op netto afname sociale huur in kwetsbare wijken' is ook in voldoende mate ondertekend en de motie 'Kraken gaat altijd door' is ook in voldoende mate ondertekend, dus maken ze alle drie hierbij deel uit van de beraadslaging. Dank u wel en gaan we door naar de volgende spreker op mijn lijstje. Dat is mijnheer Dekkers.

De heer **DEKKERS** (volt): Voorzitter, de ambitie om komend jaar 3.500 tot 4.000 nieuwe woningen te bouwen, waarvan 65 procent in het betaalbare segment, klinken hoopvol. Toch merkt de Rotterdammer daar nog weinig van. Voor jonge gezinnen, studenten en mensen met een modaal inkomen is een betaalbare woning nauwelijks te vinden. We maken ons dan ook zorgen over het aandeel betaalbare woningen. Nog te vaak hebben initiatieven het zwaartepunt namelijk liggen in het hogere segment. Denk aan Nieuw Kralingen, De Sax, de Atlas, het sociale segment staat onder druk in Rotterdam. Daarnaast hebben we gewezen op het belang van collectieve woonvormen die elders in Europa succesvol zijn en ook vragen we meer aandacht voor studentenhuisvesting. Dan niet alleen zelfstandige studio's, maar juist ook betaalbare kamers die de sociale ontwikkeling van mensen bevorderen. Want studenten lopen volledig vast in de huidige markt. Ze hebben vaak lage inkomens, geen huurtoeslag en er zijn steeds minder betaalbare kamers. Ondertussen zijn coöperaties gestart met pilots voor friendswoningen, een mooie kans voor jongeren om samen te wonen en kosten te delen. Studenten vallen echter buiten deze pilots, omdat de regeling uitgaat van twee werkende huurders. Daarom dienen we vandaag een motie in 'Friendswoningen voor studenten met een campuscontract'. Met deze motie vragen we het college om samen met coöperaties en onderwijsinstellingen te zorgen dat ook studenten met een campuscontract gebruik kunnen maken van deze woonvorm.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Ik heb de motie ontvangen. De motie 'Friendswoningen voor studenten met een campuscontract' is in voldoende mate ondertekend en maakt daarbij deel uit van de beraadslaging. Dank u wel.

De heer **DEKKERS** (volt): Tot slot, voorzitter. Over Goed Huren en Verhuren. We zien dat de gemeente goed samenwerkt met het huurteam. Een team met meer dan 20 jaar ervaring, dat duizenden huurders helpt en voor tonnen huurverlaging heeft gezorgd. Juist daarom vonden wij het opvallend dat we in de krant moesten lezen deze zomer dat het contract na 2026 niet wordt verlengd. Terwijl de raad daarover nog geen evaluatie of alternatieven heeft gezien. Hoe de huurbescherming na 2026 zal worden ingericht, is daarbij voor ons nu volkomen onduidelijk. Voorzitter, vandaag de volgende vragen aan de wethouder. Een, waarom is dit besluit genomen? En twee, waarom is dit besluit genomen zonder de onderbouwing richting de raad?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Dekkers. En dan gaan we ook door ... U hebt nog een interruptie van mevrouw Bruin.

Mevrouw **BRUIN** (lr): Ik hoorde de heer Dekkers over zijn eerste motie een campuscontract. Nu is het voor mij echt heel lang geleden dat ik dit allemaal ... Ik heb eigenlijk nog nooit een campuscontract gehad, kunt u mij vertellen wat dat inhoudt?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer Dekkers.

De heer **DEKKERS** (volt): Voorzitter, ik heb daar ook niet de details voor. Maar wat we willen doen is een regeling voor als je een pilot zet, om dat op een gerichte groep te doen. Bijvoorbeeld studenten aan de Erasmus Universiteit. Om dat wat gericht te doen en dat niet voor iedereen meteen open te zetten, dat is de gedachte erachter.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, heer Dekkers. We gaan door naar de volgende spreker en dat is de heer Dahoe.

De heer **DAHOE** (denk): Dank u wel, voorzitter. Rotterdam wil een aantrekkelijke en toekomstbestendige stad zijn. Wij staan voor enorme uitdagingen. Betaalbaarheid, eerlijkheid, toekomstbestendig wonen voor alle inwoners. Uit de voortgangsrapportage blijkt ook dat er stappen zijn gezet en met de nieuwe wet 'betaalbare huur', strengere handhaving tegen malafide particuliere verhuurders en het Rotterdamse actieplan uitvoering Woningbouw dat bouwprocedures moet gaan versnellen, maar tegelijkertijd zien we ook knelpunten. Het woningtekort blijft groot en de druk op de woningmarkt neemt toe. Voor veel bewoners zijn betaalbare en duurzame woningen nog steeds ver weg, vooral voor starters, doorstromers en senioren. Positief is wel dat wij 3.800 nieuwe woningen hebben gebouwd, het grootste aantal sinds 2019 en dat 65 procent ook betaalbaar is. Ook zijn er successen in de aanpak van die malafide verhuurders. Honderden huurders kregen hun te veel betaalde geld terug en in sommige gevallen kon dit oplopen tot honderden euro's nadat ze melding hadden gemaakt, bijvoorbeeld in Carnisse en andere gebieden. Voorzitter, wat ons ook wel zorgen baart is verduurzaming en het klimaatbestendiger maken van bestaande woningen. We lezen over goede ambities en bestuurlijke toppen, maar in praktijk horen we dat de bewoners en VvE's verdwalen in ingewikkelde tijdrovende subsidieprocedures wanneer ze in aanmerking willen komen voor de verduurzamingsubsidie. Hierdoor lopen ze soms helemaal vast en stoppen ze gewoon met de aanvraag en dat willen wij graag vergemakkelijken. Daarom vragen we ook aan de wethouder, is de wethouder bereid om te onderzoeken hoe deze aanvraag voor subsidies en verduurzaming makkelijker gemaakt kunnen worden en minder tijdrovend? Daar hebben we ook een motie voor, 'Geen tussenkomst VvE010, maar versnelling willen we zien'.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Ik ga de motie in ontvangst nemen en de motie 'Geen tussenkomst VvE010, maar versnelling willen we zien' is in voldoende mate ondertekend en maakt hiermee deel uit van de beraadslaging. Dank u wel.

De heer **DAHOE** (denk): Voorzitter, tot slot. We zien de inzet om sneller te bouwen, misstanden aan te pakken en de betaalbaarheid te vergroten. Maar met deze stap zouden we graag willen bijdragen om de betaalbaarheid te verbeteren en het proces makkelijker te maken. Zo wordt het een stuk makkelijker en een haalbaarder werkelijkheid voor alle Rotterdammers. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Dahoe. Hiermee gaan we door naar de volgende spreker en dat is mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Voorzitter, de verkiezingen die komen eraan, zo'n vijftig dagen voor de landelijke en circa zes maanden voor die in Rotterdam en we merken het ook in onze debatten. Er wordt al flink gewapperd met het verkiezingsprogramma, dus ik trap hier graag af in het Debat Wonen met Roffa stad, een van de tien nieuwe steden van D66. Nee, geintje.

Het woningtekort in het land en ook in onze stad, dat loopt al jaren op en terecht spreken we daarom ook van een woningcrisis. En hebben we, zeker in Rotterdam, gelet ook op de inschrijfduur, de wachttijden en prijzen, een flinke mismatch in de betaalbaarheid en beschikbaarheid. Wat D66 betreft belangrijk om aan dat punt te werken, want wonen moet betaalbaar en beschikbaar zijn voor iedereen. In Rotterdam zetten we hier wat D66 betreft ook goede stappen. We bouwen veel meer dan in vergelijkbare steden en zetten daarbij flink in op met name de segmenten sociaal en midden, grofweg twee derde van de koek. In 2024 zijn er dan ook 3.800 woningen netto toegevoegd, de grootste groei sinds 2019 en maar liefst 65 procent van die gestarte nieuwe woningen in 2024 is betaalbaar. Het afgelopen jaar was de realisatie daarvan ook 30 procent sociaal. Wat ons betreft is doorbouwen, doorbouwen, doorbouwen ook belangrijk om het woonprobleem op te lossen en met het planvoorraad en met de vergunningen als belangrijke indicatoren daarin, zit het wat D66 betreft voorlopig ook wel goed. Maar bouwen alleen is niet voldoende, we hebben het al vaak gehoord hier.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U heeft een interruptie van mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Voorzitter, wat vindt de heer De Haan er nu van dat er dan per saldo minder sociale woningen over zijn gebleven na deze drie jaar D66 aan het roer?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Dat vind ik, wat dat betreft op die manier, jammer als we kijken wat we daarin hebben afgesproken. Tegelijkertijd zeg ik ook, en dat zei ik ook al zo dadelijk bij het punt wat ik bij u maakte, het duurt relatief lang voordat je van de planvoorraad na daadwerkelijk de uitvoering loopt. Ik heb ook goede hoop, ook gelet op de afspraken die we daarover hebben gemaakt, dat we daar gewoon ons netjes aan houden.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Maar dan had het toch echt wel beter geweest als in de afspraken aan de voorkant de planvorming op dat gebied groter was geweest. Dat kan u toch niet anders dan het met mij eens zijn?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Misschien wel, maar we hebben het ook te doen met afspraken die we in het verleden hebben gemaakt in een coalitie met de Partij van de Arbeid, met GroenLinks, waar we in een segmentering van 20 procent kwamen. Dat hebben we ook moeten aanpassen, het duurt even voordat het doorgelopen is.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U kunt doorgaan.

De heer **DE HAAN** (d66): Dank u wel. We moeten regels versoepelen, mevrouw Kockelkoren net gaf het ook denk ik terecht aan, waar bijvoorbeeld woningsplitsing en verkamering makkelijker wordt. De afgelopen jaren hebben we dat ook doorgezet en we mogen wat D66 betreft echt kritisch ook kijken naar bezwaarprocedures die bouwprojecten onnodig vertragen. Ik ben dan ook blij met de versnelling die vanuit de Raad van State heeft plaatsgevonden om een aantal beoordelingen en uitspraken hierin naar voren te trekken. Hopelijk pakt een nieuw kabinet hier ook op door. Desalniettemin is het aantal huurwoningen in het middensegment de afgelopen periode wel achtergebleven, terwijl juist ook daar veel extra woningen erbij moeten. Ook huren bleken uitgerekend onze stad gemiddeld het meest te zijn gestegen. Daarom komen we met een motie, samen met Leefbaar Rotterdam, om te kijken of je de instandhoudingstermijn van middenhuurwoningen op zou kunnen hogen na 25 jaar, dat beter te borgen is op zijn plek, zodat wat ons betreft ook de politieagenten, de

zorgmedewerkers en andere Rotterdammers een goede woning kunnen vinden in onze stad. Vandaar ook deze motie. Dan tot slot, want naast de middeninkomens zijn ...

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Klein moment, mijnheer De Haan. Even uw motie beoordelen, tenminste dat mag de wethouder zo meteen doen, maar ik ga kijken of dit in voldoende mate is ondertekend. De motie 'Door het vuur voor de middenhuur' is inderdaad in voldoende mate ondertekend en maakt die mij deel uit van de beraadslaging. U kunt nu doorgaan.

De heer **DE HAAN** (d66): Gelukkig, dank u wel. Naast de middeninkomens zijn ook studenten slachtoffer van de woningcrisis, de heer Dekkers gaf denk ik het zonet ook al terecht aan. Ook voor deze groep neemt het aantal beschikbare woonruimte wel degelijk af. Dat vraagt om radicale creatieve oplossingen en daarom dienen we ook een motie in die oproep tot het uitschrijven van een prijsvraag voor het ontwerpen van de beste studentenkamer. Zo benutten we ook de rijke ontwerp traditie die we in Rotterdam hebben en het vele jonge ontwerptalent in onze stad. Naar Belgisch voorbeeld waar architectuurprijzen vaak succesvol worden ingezet en hiermee hopen we ook een goede manier te vinden om meer, wat ons betreft, om zelfstandige studentenwoningen te realiseren in onze stad. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel. De motie 'Verdien je deur, ontwerp je studentenkamer' is inderdaad in voldoende mate ondertekend en maakt hiermee deel uit van de beraadslaging. Mijnheer De Haan is klaar met zijn betoog, gaan we door naar de volgende spreker en dat is mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda): Voorzitter, dank. In de woondebatten in deze raad, maar ook in de vorige, werden over het algemeen de verschillen tussen de partijen erg uitvergroot. Dat was onder andere belangrijke reden voorzitter, voor mijn partij om in ieder geval in het begin van deze periode de motie 'Woonakkoord' in te dienen, die gelukkig ook uiteindelijk heeft geleid tot een Woonakkoord als startpunt voor een nieuwe Woonvisie. Een Woonakkoord wat ondersteund werd door op een na alle partijen in deze raad. Voor mijn betoog nu heb ik ook teruggespreng naar dat Woonakkoord, want dat was namelijk waar wij het met elkaar over eens waren. Ik wil daar twee punten uitlichten, namelijk het vijfde en het zesde punt. Naast nieuwbouwwoningen leggen we meer focus op vitaliteit, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van de bestaande voorraad. Gegeven het feit dat dit de grootste woningvoorraad is. Punt 6 van de 10, bij het toevoegen van woningen benutten we de bestaande bouw beter, zowel kwantitatief als kwalitatief en dat doen we door meer ruimte te geven aan optoppen, splitsen, transformeren, woningdelen en collectieve woonvormen. Voorzitter, ik zou mijn betoog eigenlijk in dat opzicht kort willen houden en de wethouder willen vragen, wat op die punten in de bestaande bouw ingrijpen om meer doorstroming op de woningmarkt te realiseren nu eigenlijk de dingen zijn die haar, die ons in deze stad het meest hinderen? Dat is eigenlijk mijn vraag aan de wethouder, met als vervolgvraag, wat kunnen wij met zijn allen, ook in deze raad, gezien het feit dat we het over deze punten met elkaar eens zijn, doen om dat te verhelpen?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Segers-Hoogendoorn. Hiermee zijn we volgens mij door alle sprekers heen, kijk ik even de commissie rond. Tenminste de raad, het is geen commissie. Goed, de lunch stond gepland om kwart voor, maar ik denk dat we nu even tekort de tijd hebben om de volledige beantwoording en beoordeling van de moties van de wethouder haar kant voldoende te kunnen doen. Die gaan we nog even parkeren, dus u mag weer gaan zitten. Mevrouw de wethouder zeker, want we gaan eerst even lekker de lunch gaan we nuttigen. Maar niet voordat we mijnheer Segers-Hoogendoorn even aan het woord hebben gehad.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda): Toch even een ordevoorstel, want zou het niet dan gewoon, ook voor de vlotheid van het debat vandaag, goed zijn als we gewoon beginnen. Ik zie de wethouder al staan, die is klaar. Dan hebben we al zo al een kwartier gehad van de beantwoording, misschien wel de hele beantwoording en dan kunnen we daarna aan de lunch. Dan houden we de vaart er een beetje in.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): We hadden een hele fijne handreiking, mijnheer Segers-Hoogendoorn. De voorzitter gaat over de orde en daarmee gooi ik hem ook meteen terug de raad in van, wat vinden we van dit ordevoorstel? Ik hoor heel veel instemming. Ik zie allemaal duimpjes, dus ook mijnheer Dahoe mag weer gaan zitten. Dan parkeren we nog even de lunch, dan kunnen alle bodes de lunch nog rustig gaan voorbereiden, geen stress en dan geef ik nu graag het woord aan mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (wethouder): Dank u wel, dat had ik nog niet eerder gedaan. Ik zal ook snel u door de beantwoording heen ... Ik zal er snel mee zijn. Ik begin natuurlijk even allereerst met de opmerking, als het gaat om woningzoekenden, het woningtekort, dat is een probleem, daar sta ik mee op en dan ga ik weer mee naar bed. Ik ben daar de hele dag mee bezig en u ook volgens mij. De kranten staan er vol van. Ik denk dat we er van alle van zijn doordrongen, iedereen weet dat we hier met een enorme crisis te maken hebben en dat we alles op alles moeten zetten om die woningbouw vlot te trekken en ook de bestaande voorraad beter te benutten. Ik hoor niks anders zeggen, maar dat is ook echt ook absoluut iets waar ik mij dagelijks mee bezig houd. Daarbij gaat het over kwantiteit, zoveel mogelijk, maar ook kwaliteit, want je bouwt voor de toekomst. Dat zijn natuurlijk de belangrijkste speerpunten die ik zo in mijn portefeuille heb. Goed, om dat niet al te lang te maken, zal ik de vragen beantwoorden. Allereerst de moties van GroenLinks. U geeft aan 'Sturen op toename sociale huurwoningen' en eigenlijk de voorraad sociale huurwoningen uitbreiden door optoppen en splitsen en dat soort zaken. Daar wil ik als eerste op zeggen, de afname van de sociale woningvoorraad komt doordat er particuliere voorraad verdampt. Dat is denk ik een gegeven waar we nu even mee te maken hebben en dat krijg je niet zo snel bijgebouwd. Wij zijn begonnen met dit college met de ambitie, 65 procent betaalbaar. We hebben ons eerste jaar ingezet met een doorbouwfonds om al die planvoorraad die we op de plank hadden liggen, om te katten van 50 procent betaalbaar naar 65 procent betaalbaar en we zien dat dat ons eigenlijk eerder is gelukt dan dat wij aan het begin van de coalitieperiode hadden bevroed, namelijk al vorig jaar. Vorig jaar hebben wij ongeveer 30 procent sociaal en ongeveer 35 procent middensegment, we willen die verhouding iets wat anders, maar die 65 procent hebben we eigenlijk eerder bereikt dan dat wij van tevoren hadden bedacht. Daar ben ik persoonlijk heel blij mee, want het is heel belangrijk en goed. Maar ik denk wel dat dat een eerlijke schets is van de situatie waar wij in zaten en waar we aan hebben gewerkt. U vraagt om bij dat optoppen, aanbouwen et cetera, vooral sociaal te bouwen. Dat zal ik ontraden, want we hebben ook woningen nodig in het middensegment en ook een prachtig penthouse is welkom in Rotterdam, dus deze ontraad ik. Dan zegt u 'Drempels wegnemen voor optoppen en verduurzamen', denk ik een heel belangrijk punt wat u maakt. Ik ben ook echt voorstander dat de bestaande voorraad veel beter uitgebreid kan worden. We hebben natuurlijk onze verkameringsregels versoepeld, woningsplitsing mogelijk gemaakt en er zijn, als het gaat om dit soort dingen, echt nog wel wat hindernissen. Grijp ik gelijk even de kans, omdat daar wat meer vragen ook zijn geweest, om dat haakje te nemen. Ik spreek de laatste tijd vrij veel kleinere projectontwikkelaars en kleinere architecten die juist bezig zijn met dat optoppen, aanbouwen, noem maar, opsplitsen en waar zij vooral tegenaan lopen, is de parkeernorm. Dat is een van de antwoorden op de heer Segers, maar ook mevrouw Vogelaar begon daarover, op het moment dat je woningen toevoegt en er moet een parkeerplaats bij, dat kan je dus niet in dat gebouw zelf oplossen. Maar ook niet op straat en op het moment dat wij zeggen, maar u krijgt ook geen parkeervergunning, dan gaan wij woningen toevoegen zonder parkeervergunning en dat is lastiger verkoopbaar voor veel mensen. Dat is een voorbeeld wat ik heel veel hoor, waartegen aangelopen worden wordt. Andere punt is

natuurlijk ook de bijbetalingsregeling, die staat ook in ons RAUW aanpak, of we daar niet op een andere manier naar kunnen kijken, want anders dan krijg je een behoorlijke grondwaarde op het moment dat je gaat optoppen. Daar zijn we mee bezig om naar te kijken, maar dat zijn in ieder geval al twee zaken die ik als antwoord op uw vraag kan geven. Maar om weer even terug te gaan naar de motie van GroenLinks, goede suggestie om dit ook echt wat beter uit te werken en uw kant op te doen komen, dus dat is oordeel raad, deze motie. Dan de volgende, u zegt ook, 'Doorstroming bevorderen voor passend wonen voor iedereen' en te kijken hoe we daar een subsidieregeling bijvoorbeeld zouden kunnen helpen. Ook naar andere steden, in Amsterdam gebeurt dat al. Ook qua verkameringsregelingen hebben wij geleerd van Amsterdam, laten we dat hier ook doen, dus dit is ook oordeel raad. Dat kunnen we goed in kaart brengen. Dan zegt u, 'Meer woningen op Zuid'. U zegt, die subsidie voor samenvoegen vergroten, af te schaffen en in te zetten voor onder andere optoppen, splitsen, dat soort zaken. Die wil ik ontraden en daar heb ik een reden voor. Wij zijn helemaal onze NPRZ-aanpak aan het herijken, daar heb ik u een brief over gestuurd. Ik spreek daar binnenkort ook met het NPRZ-bestuur over. Ik ben druk in de weer met Woontopafspraken verder uit te werken met het Rijk, de corporatie, eigenlijk ook met het NPRZ onder leiding van Martin van Rijn, zijn we bezig met een nieuwe visie daarop en daar wil ik alles in laten landen over die nieuwe aanpak en wat dat betreft loopt dit iets op de zaken vooruit. Wat mij betreft ontraden, omdat daarmee ook dat traject mogelijk hinder. Dat waren de moties van GroenLinks, dan Leefbaar Rotterdam. U heeft een aantal vragen aan mij gesteld. Hoe staat het met die campagne over schimmelwoningen? Die is goed ingezet. Aanstaaende dinsdag hebben wij drie bureaus die een pitch gaan doen. Dat gebeurt ambtelijk, daar ben ik zelf niet bij. Maar wij starten in november in ieder geval de campagne, dat is, denk ik, hopelijk goed nieuws dat daar snel mee wordt aangevangen. We sluiten met onze boodschap ook echt aan bij de GGD, om ook die gezondheidskant daar goed in te betrekken. Dan heeft u ook een vraag van de heer Verhoef over het verlagen van die woningen oppervlakte. Dat is echt ook een van de redenen om woonruimte toe te voegen. Als ik een compliment krijg vanuit de samenleving, dan is het feit dat we die verordening, die is inmiddels vastgesteld, waarin die woonruimtes zijn verkleind in juni of in mei. Die is er en daar krijg ik ongelooflijk veel positieve reacties vanuit de samenleving voor, omdat dat echt woonruimte toevoegt. Het kwaliteitsbeleid, daarin hebben we ook een aantal zaken over wat oppervlaktes opgenomen. Dat is tegelijkertijd met die verordening uw kant opgegaan. Kwaliteitsbeleid is van het college, de verordening is van uw raad en beide zijn behandeld in juni in de raad. Hoe kijk ik daarnaar? Hoe reflecteer ik erop? Ik denk dat dat een hele goede stap is geweest. Dan vragen van de ChristenUnie over de transitieplekken. Daar staan er honderd van in het coalitieakkoord, die zijn gerealiseerd. Bestuurlijk opdrachtgever daarvoor is mijn collega wethouder Buijt, die zijn gerealiseerd. We zijn natuurlijk ook heel druk bezig met Wonen eerst verder uit te breiden, maar daar zijn we nog echt in de start van, om dat nog verder uit te breiden en groter neer te zetten. Maar dat is even antwoord op uw vragen daarover. Dan heeft u het nog over flexwonen, ook gevraagd. Wij hebben nu eigenlijk qua realisatie een planvoorraad, zit op ongeveer vier 1.400 flexwoningen. Er zit vrij veel in het planvoorraad, want we hebben er nog maar 84 volgens mij echt staan. We beogen dit jaar wel een aantal echt te starten. Dat is Toepad, Nesselande en Koddeweg, dat komt zo tegen de 300 aan. Daar koers ik heel hard op en een aantal ook qua planvoorraad verder te brengen. Dat is een beetje de stand van zaken rond die flexwonen nu, daar waren uw vragen op gericht. Dan de Partij van de Arbeid, een aantal moties. U zegt ook, welke mogelijkheden hebben we om bureaucratie en personeel aan te pakken? Bureaucratie, iedere regel heeft wel een fanclub kan ik u verzekeren. Zeker ook de parkeerregeling, maar dat is wel echt een hindernis, heb ik net aangegeven, bijbetaling, als we daarin minderen dan hebben we ook minder inkomsten, ook niet altijd prettig. Dat zijn eigenlijk financiën en parkeren dat zijn gewoon eigenlijk wel twee grote zaken. Als we kijken om personeel, u zei ook, die 4.000 woningen per jaar, is dat wel te doen met dit personeel? Dit jaar stuur ik op 4.000, want dat is mijn college target. Ik moet dit jaar echt minimaal 4.000 woningen, start bouw realiseren. Daar koers ik ook op, maar voor de lange termijn denk ik wel, hebben we toch, als je het langer wil, toch weer opnieuw een

doorbouwfonds nodig en denk ik ook dat er qua personeel wel iets extra's nodig is. Maar dat laat ik even aan de volgende periode over hoe dat in te richten. Ik denk het voor dit jaar nog te kunnen redden, maar om dat duurzaam door te kunnen zetten, dat niveau van 4.000 woningen per jaar, dat is echt wel wat we nu aan het doen zijn. Champions League, dat kan je niet elk jaar op rekenen. Dat was dat, dan uw moties, 'Bouwen aan betaalbaarheid' zegt u, u zegt ook minimaal die sociale huurwoningen ... Ik moet even mijn bril erbij hebben. Ik moet deze ontraden, ik hou mij toch aan zoals dat geformuleerd is in de Woonvisie. Dat is minimaal gelijk houden sociale woningvoorraad. Dat zegt u ook, maar dat staat wel in de Woonvisie. Maar ik wil daar geen extra monitoring op toevoegen, want daar vraagt u ook om, omdat wij al die gebiedsatlas gaan presenteren. Daarin gaan wij ook het stedelijk programmeren vorm geven, waarin we zeggen, we willen wijken voor iedereen, dus in sommige wijken meer en in sommige wijken mag het dus ook minder. Omdat we die wijken voor iedereen willen realiseren, dat doen we door middel van die gebiedsatlas. Dat is een manier van monitoring en we monitoren nog de Woonvisie. U zegt onnodige bureaucratie, laten we dan alsjeblieft geen nieuw monitoringsysteem in het leven roepen, dus deze ontraad ik. Dan heeft u nog de motie Rotterdam verhuurt fatsoenlijk en u zegt, de verhuurdersvergunning in te voeren met een gebiedsgewijze aanwijzing, een onderbouwing en een stadsdekkend stelsel daarvan te maken. Als we het hebben over bureaucratie, dan hebben we het wel hierover. Een, de inschatting is dat we hier echt geen juridische onderbouwing voor kunnen formuleren, omdat dat is wel wat zo'n verordening ook vraagt. Daarbij hebben wij ook daar geen middelen voor en hebben wij nu instrumenten. We hebben nu goed wonen, goed verhuurderschap, daarmee willen we echt die kwaliteit van die verhuurder ook aanpakken. Die kunnen we stadsbreed inzetten om daar dan verhuurdersvergunning bovenop te gooien. We hebben het in Carnisse natuurlijk gedaan. Dat kost ongelooflijk veel extra capaciteit en handhavingswerk. Ik zou daar echt tegen zijn, omdat we onze schaarse inzet nodig hebben voor al die andere dingen waar we zo mee bezig zijn en hij ook juridisch moeilijk te onderbouwen is voor de hele stad.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): U heeft een interruptie van mevrouw Vogelaar.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda): Voorzitter, ik zou wel graag iets meer willen weten over waar dan de probleempunten zitten in de juridische onderbouwing en dat kan eventueel ook een keer buiten deze raad. Mijn punt is wel bij de pilot in Carnisse, daar zie je natuurlijk dat de resultaten, als je kijkt naar bijvoorbeeld te hoge huren die daar werden gerekend, dat dat een heel effectieve maatregel is gebleken, ondanks dat het inderdaad veel capaciteit kost. Dat zou voor de PvdA juist een reden zijn om daar wel mee door te gaan en dat te verbreden naar de hele stad.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (wethouder): Maar diezelfde successen boeken we ook met de wet 'betaalbare huur' en de aanpak 'Goed Wonen' en dit vraagt echt ... Het verschil is denk ik wel dat je proactiever bent, want die verhuurder moet al die huurcontracten overleggen voordat hij een verhuurdersvergunning krijgt en bij de wet 'betaalbare huur' ben je afhankelijk van een signaal van een huurder, daar zit een verschil. Maar dan zou ik liever inzetten op heel erg dicht bij die verhuurder zitten en het mogelijk maken om die meldingen ook zo laagdrempelig mogelijk te maken en daar ook bij te ondersteunen, zoals we dat nu ook doen in 'Goed Wonen'. Dan die verhuurdersvergunning, omdat dat zoveel meer extra handjes vraagt en ook een behoorlijke ingreep is voor goede verhuurders. Ik denk dat die afweging valt wat mij betreft de andere kant uit. U vraagt ook om meer uitwerking van, welke juridische knelpunten zitten daar nu in die onderbouwing? Dat vind ik prima om dat gewoon op schrift aan u te doen toekomen. Welke juridische hindernissen er zijn om dat stadsbreed in te voeren? Of waar de onderbouwing dan hinder ondervindt? Dat is een toezegging die ik zeker wil doen. Bij deze motie ontraden.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Vogelaar.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda): Voorzitter, dank voor de toezegging. De wethouder en ik zitten daar inderdaad net iets anders in. Daarin kiest de PvdA echt ook de kant voor huurder, omdat wij echt zien dat er nog veel te veel mensen, ondanks die we goede wetgeving die er is, nog te veel huur betalen. Wij zien daar echt mogelijkheden in die verhuisvergoeding inderdaad meer proactief daarop. Begrijp ook dat daar haken en ogen aan zitten, ook in de capaciteit. Ik denk dat we hier nog wel een keer met elkaar over in gesprek zullen gaan.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Dan toch nog even een vraag, want zonet daagt mevrouw Vogelaar in het begin D66 uit voor minder regels. Het tegenovergestelde wordt eigenlijk voorgesteld met de motie, maar u handhaaft daarmee de motie rondom die verhuurdersvergunning?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Vogelaar.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda): Zeker, die laat ik staan. De uitdaging was inderdaad ook gericht, volgens mij moeten we met zijn allen ook kijken, en dat was ook een mooie oproep van de heer Segers-Hoogendoorn, laten we allemaal ook kijken naar onze heilige huisjes die we hebben. Daar komen allemaal verkiezingsprogramma's aan, die van GroenLinks-PvdA zal er ook nog komen. Dan zal de heer De Haan ook zien wat wij daarin gaan voorstellen voor de komende tijd.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Dat snap ik, maar dan begrijp ik dat, qua heilige huisjes en qua minder regels waar mevrouw Vogelaar opriep, om in de geest van de heer Segers-Hoogendoorn elkaar een klein beetje te vinden, we dat in ieder geval nu nog niet gaan vinden.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel. Mevrouw Vogelaar. Nee, u laat het gaan? Fijn. Wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (wethouder): Dank u wel. Een van de nadelen natuurlijk, ook even los van de bureaucratie, is dat we nu al de ver ... De bouw van huur of de exploitatie van particuliere verhuur voor het middensegment al enorm onder druk staat. U ziet dat in de nieuwbouw overigens wel goed gaan, maar in de bestaande bouw hebben we natuurlijk enorme problemen met het afnemend aantal huurwoningen. Op het moment dat een verhuurdersvergunning ingevoerd gaat worden in de hele stad, vrees ik echt dat dat de bereidheid om huurwoningen te exploiteren wel gaat afnemen. Ik denk dat de schade groter is dan het profijt. Dan ga ik over naar de heer Coşkun, maar die is er niet, de SP. U geeft aan de 'Short-day hotelkamertjes verbieden', die ontraad ik. Het is een product wat in de woningmarkt echt nodig is voor mensen die tijdelijk hier verblijven, is het een mooi product waar wel een kritisch standpunt is. Het is voor een doelgroep die ook echt hier tijdelijk verblijft en wij kunnen daar niet op handhaven. Dat is wat er natuurlijk al eerder in de discussie voorbij is gekomen. Maar het product short stay zelf voldoet echt in een behoefte, dus deze ontraad ik. Dan hebben we de proceskostenfonds, ook deze zal ik ontraden. Even los van dat we daar nu geen middelen voor hebben, hebben wij natuurlijk al een aantal wetten die mensen in staat stelt om op te komen voor hun rechten. De wet 'betaalbare huur', de wet 'goed verhuurderschap', waarop wij dat handhaving ook heel goed op ingeregeld. Daarnaast zijn er loketten, zoals stichting Je Goed Recht, de sociaal raadslieden, het juridisch loket, ik heb ze ook allemaal aan tafel gehad, die echt die ondersteuning voor huurders goed leveren en waarbij ook de stichting Je Goed Recht die proceskosten voor hun eigen rekening nemen. Daar is al mogelijkheden, omdat ze echt laagdrempelig te doen. De griffiekosten, die blijven

altijd wel voor degene die de zaak verliest, die blijft staan, maar die proceskosten, daar is al het een en ander aan instrumentarium. Heel goed. Je ziet ook loketten, ik weet niet of dat wel eens heeft gezien, op allerlei plekken. Loketten voor die huurdersondersteuning die geleverd wordt, dus deze ontraad ik, ook vanwege de financiële consequenties. Dan ook nog '80 procent betaalbaar', daar hebben we het eens vaak over. Wij hebben in ons coalitieakkoord 65 procent staan, daar hou ik mij aan, dus deze ontraad ik ook. Dan even kijken, heb ik ook nog wel wat vragen die ik moet beantwoorden volgens mij, daar kom ik zo op. Dan BIJ1, u geeft aan 'Stop op netto afname sociale huur in kwetsbare wijken'. Ik heb net aangegeven, we sturen juist op wijken voor iedereen. Daar waar al veel sociale woningen zijn, is wat ons betreft goed om als je bijbouwt, dan ook wat duurder daarbij te bouwen en vice versa. Wij sturen op die mix en daarom zal ik deze ontraden. U zegt 'Kraken gaat altijd door', ook deze zal ik ontraden. Enerzijds, wij kunnen niet sturen op de prioriteiten van de politie, dus hij is ook voor ons niet uitvoerbaar. Maar ook ideologisch gezien, het eigendomsrecht wordt daar natuurlijk wel bij aangetast, we hebben het hier wel over andermans eigendom. Neemt niet weg, want ik denk dat uw punt over leegstand, dat u allen maakt, dat we daar echt mee aan de slag moeten met die leegstand. Maar kraken is dan net weer even een stap te ver, dus deze ontraad ik ook. U zegt 'Versimpeling ja - mits sociale randvoorwaarden bij RAUW gewaarborgd blijven'. U wil ook het percentage sociale ... RAUW is gericht op minder regels, wij willen echt kijken, hoe gaan we nu toch dat we allemaal onze heilige huisjes een klein beetje opzij zetten om die bouw verder te maken? Segmenteringseisen wil ik niet opnemen in RAUW, althans zou niet mijn voorstel zijn, daarom ontraad ik deze. Dan ga ik over naar Volt, u zegt ... Eerst eventjes de ... U geeft aan, dat stopzetten van het huurteam, at is overigens in een deel van Rotterdam, niet in heel ... We hebben gewoon huurteam en dat gaat gewoon door, maar in een deel hebben wij het contract gaan we niet verlengen. Dat is gewoon externe inhuur die we niet doorzetten. Ik heb de indruk dat ik daar al een brief over heb geschreven. Als dat nog niet zo is, dan komt die uw kant op over hoe dit precies zit. Maar er was verschil van mening over de kwaliteit van de dienstverlening, om het maar zo te zeggen. De dienstverlening an sich gaat door, maar gaan we op een andere manier organiseren. Maar ik zal u daar, als ik die brief nog niet heb gestuurd, daar verder over informeren schriftelijk. Dan vraagt u ook de 'Friendswoningen voor studenten met een campuscontract'. Een campuscontract is een contract dat mensen kunnen afsluiten voor de duur dat ze studeren. Als dan de studie afgelopen is, dan is ook de bedoeling dat je weggaat uit dat huis. Waar dat pilot van die friendswoningen dan voor bedoeld is, is om die mensen dan een andere woning, op het moment dat ze een baan hebben en gaan werken, dat zij dan in een andere woning, bijvoorbeeld zo'n friendswoning, kunnen gaan. Want zij moeten weg uit hun studentenwoning. Dat is een soort tussenvariant voor als je uit je studentenwoning moet. Als we dan deze student, deze friendswoningen weer open gaan zetten voor studenten, dan hebben we er te weinig voor de doorstroom en doorstroom is ook belangrijk. Dit is echt een doorstroom product, vandaar dat ik deze ontraad. Dan heb ik ook nog, even kijken, DENK. U geeft aan van, die verduurzaming en VvE010, die hulp daarbij ... Eigenlijk is VvE010 onder andere ook bedoeld om juist het functioneren van VvE's te versterken, te helpen, daarbij te ondersteunen en ook te helpen bij het maken van de subsidieaanvragen en het meedenken over wat je het beste kunt doen. Eigenlijk is VvE010 dat loket waar u naar vraagt, maar ik denk, er zit natuurlijk een vraag achter de vraag. U zegt, waarom moet het nu per se via VvE010? Dat is eigenlijk bedoeld om het makkelijker te maken, maar als dat niet zo wordt ervaren, dan moeten we daaraan verbeteren. U roept ook op om daar met verbeteringen te komen en dat ook in te zetten. Dat zal ik zeker doen, dus deze motie is oordeel raad wat mij betreft. Dan ook de motie ... Even kijken, u geeft wat constatering en overwegingen die voor ons wat lastig te duiden zijn, aar het lijkt mij goed om daar verder op in te zoomen. Dan D66, u heeft een motie 'Door het vuur voor de middenhuur'. Kijken wat de financiële consequenties zijn en de effecten op uitvoerbaarheid als we de instandhoudingstermijn zouden verlengen. Het is een onderzoek, daar kan ik natuurlijk nooit tegen zijn. Ik wil daar wel als tegenargument inbrengen dat we nu de wet 'betaalbare huur' hebben, waarmee eigenlijk al dat kader wordt ... Kan je op die manier al handhaven of je valt gewoon in de

middenhuur of niet, dat is een handhaafbaar systeem. Dan hoeven we eigenlijk ook die instandhoudingstermijn niet meer op die manier privaatrechtelijk te borgen. Tegelijkertijd denk ik dat er misschien zorgen zijn over dat die wet 'betaalbare huur' aangepast gaat worden en dat je preventief daarop dit al zou willen onderzoeken. Dat kan op zich, maar we moeten denk ik wel uitkijken, omdat het wel degelijk effect heeft op de investeringsbereidheid die ontwikkelaars hier ook hebben en vooral beleggers natuurlijk. Tegelijkertijd, u vraagt iets uit te zoeken en dat kan ik zeker doen. Oordeel raad. Dan de vragen van het CDA, u vraagt wat hindert ons nu om die ... Sowieso de bouw, daar heb ik al een aantal zaken voor genoemd en het optoppen en splitsen, dat soort zaken. Om doorstroming te realiseren, dat is toch heel vaak wel dat mensen nu goedkoper wonen dan dat als ze verhuizen naar een kleinere woning die kleinere woning dan kost. Dan ga je weg uit een grote woning die goedkoper is dan een kleinere woning en dat is wel het grootste bezwaar wat ik daar altijd in hoor. Ander punt is op het moment ... Wij hebben ook ... Dat heeft vooral te maken met mensen wat een kleinere portemonnee en als het gaat om mensen die behoorlijk wat geld hebben, is het aanbod luxe oudere woningen ook niet altijd goed beschikbaar hier in Rotterdam. Het kan ook aan de kwaliteit van het aanbod liggen, maar dat zit vooral in de hogere segmenten. Als we wat midden lagere segmenten kijken, dan zit het met name in dat prijsverschil wat dat veroorzaakt. Dat was de beantwoording.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, wethouder Zeegers. Kijk ik even de raad langs of alle vragen inderdaad zijn beantwoord, komen we tot een veegronde. Mevrouw Vogelaar, ik zie uw vinger.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda): Voorzitter, ik had nog gevraagd hoe het gaat in Bloemhof en met name omdat de gemeente daar allerlei activiteiten is gestart. Ik hoor graag van de wethouder of zij daar een update van kan geven.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw Vogelaar. Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Volgens mij had ik nog een motie over een prijsvraag voor een studentenwoning.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Zijn er nog andere zaken blijven liggen? Nee, geef ik het woord aan wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (wethouder): Excuus, die stond even iets minder goed op mijn lijstje. Maar dat is natuurlijk een ontzettend goed idee, een prijsvraag uit te schrijven voor het ontwerp van de beste onzelfstandige studentenwoning. Dat lijkt mij een heel erg inspirerend idee, daar komen natuurlijk fantastische ideeën uit, daar gaan we graag mee aan de slag.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Na deze appreciatie wil mijnheer De haan alsnog even reageren. Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Nog een verzoek tot een kleine aanpassing, want ik had zonet bij het indienen enorme Boomer vibes kreeg ik in mijn app doorgestuurd via mevrouw Morkoç. Ik wilde nog voorstellen even een kleine wijziging aan te brengen in de titel van de motie en daar maken we gewoon nieuwe deur van.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer De Haan. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl): Voorzitter, als GroenLinks, een partij die daadwerkelijk wel studenten hoog genoeg op de lijst heeft gezet zodat ik hier kon staan en wij ons constant inzetten voor studentenwoningen die betaalbaar zijn, voel ik me als huisstudent toch een beetje genoodzaakt om aan D66 te vragen, wat betekent het om je deur te verdienen?

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66): Ik denk dat een deel van uw collega's dat ook niet wist, maar daar wreekt zich denk ik een klein beetje dat ik geen TikTok heb.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl): Nee hoor, voorzitter. Dit is erg studentencultuur. Ik zou u willen aanraden om vaker in gesprek te gaan met studenten, ofwel een student hoog genoeg op de lijst te zetten. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Wat een fijne oproep. Mijnheer Van Campenhout.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1): Dank u, voorzitter. Op de motie van BIJ1 heeft u aangegeven dat u meer mix wil in de wijken, maar waarom moeten die mix in de wijken ten koste gaan van sociale huurwoningen? Waarom kunnen die niet gewoon gehandhaafd blijven en dat u er dan meer bij bouwt? Dat begreep ik namelijk uit uw antwoord.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Wethouder Zeegers. Ik gun u even de tijd om even papieren te ordenen, het woord is aan u.

Mevrouw **ZEEGERS** (wethouder): Het kan zo zijn dat voor een ... Dit is een in abstractie, een herstructurering, kan zijn dat sloop aan de orde is, dat is vaak bij herstructurering zo. Dat er dan meer midden- en topsegment wordt bijgebouwd en om het hele project haalbaar te krijgen, minder sociaal. Dat is theoretisch mogelijk, daar zou ik niet tegen zijn. Ik vind wel, wat we altijd hebben gezegd is dat het sociaal statuut geldt, mensen moeten in een wijk kunnen blijven ... Ze moeten kunnen terugkeren, dat geldt gewoon. Maar om daar nu dogmatisch iets over in te zetten, daar zou ik geen voorstander van zijn. Dat kan ook in aanpalende gebieden zijn plek krijgen of gewoon in de wijk zelf. Want dat is wat sociaal statuut ook zegt, mensen mogen terugkeren in de wijk zelf. Ik denk ook dat het dus niet zo vaak zal gebeuren dat die netto afname zal gebeuren. Maar ik vind wel dat we elkaar niet al te veel vast moeten zetten en dat dat onze bedoeling is om die mix in ieder geval in iedere wijk voor elkaar te krijgen. Daarbij zal denk ik de grootste opgave zijn om sociale woningen toe te voegen in wijken waar ze nu te weinig zijn. Dat is denk ik een belangrijk gegeven om in het hoofd te houden. Maar vanwege toch die sturen op de mix, wil ik deze graag ontraden. Even kijken, dan heb ik nog die vraag van mevrouw Vogelaar over ... En de motie aanpassing, dat komt vanzelf wel goed ga ik even van uit. Mevrouw Vogelaar over Bloemhof. Ik kom daar ook eens ... We zijn ongelooflijk druk bezig nu met het Rijk in NPRZ verband om te kijken hoe we meer middelen naar Bloemhof kunnen krijgen. Dat is heel erg belangrijk, maar ik moet wel aangeven dat we moeten ook niet enorme verwachtingen wekken dat wij in staat zijn om alle problemen van de bewoners dit jaar al goed perspectief te kunnen geven. Het is zo'n ongelofelijk, omvangrijke en complexe operatie dat het enige wat ik in ieder geval kan zeggen, ik ben er keihard mee aan de slag met mijn collega's. Keihard mee in NPRZ verband om middelen, hulp, wetgeving et cetera, los te krijgen om die situatie daar te verbeteren. Daar is het Rijk ook mee bezig in het kader van de funderingsaanpak, die nemen Bloemhof ook mee in hun casus om te leren, hoe moet je dit nu eigenlijk goed doen? Dat doen we ook samen met het rijk, dat is wel een traject wat loopt. Andere trajecten zijn de gesprekken die wij voeren om blokondersteuning te doen, om dan per blokken te kijken, wat is hier nu de beste aanpak? Hoe kunnen we hier bewoners het beste helpen? Maar ook de bewoners daar echt in mee te laten ontwerpen, het is echt een gezamenlijk traject. Daar starten we nu met een aantal blokken mee, de eerste gesprekken zijn volgende week. Althans de eerste gesprekken zijn al geweest, maar om die keuzes die we daarin maken met de bewoners te spreken, is volgende week, de eerste gesprekken daarover, dat loopt volop. Dit jaar laat ik u in ieder geval die uitkomst van die Woontop weten. Willen we het Bloemhof plan van aanpak weer met u bespreken. We hebben natuurlijk al dat gebiedsambitiëdocument on hold gezet, dat

weer uw kant op doen komen met heel veel vragen en antwoorden die we daarop kunnen geven. De raadsbehandeling is voorzien dit jaar, gesprekken in de wijk lopen en Woontop zijn we druk mee doende.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Mevrouw Vogelaar.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda): Dan toch een korte vraag over die Woontop, wanneer verwacht de wethouder dat daar meer duidelijkheid over komt? Omdat daar natuurlijk ook dan mogelijke financiering aan zit, waardoor bewoners niet meer helemaal zelf voor de kosten hoeven op te draaien, maar juist kijken naar meer een gezamenlijke aanpak ook financieel gezien.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (wethouder): Dat laatste, daar wil ik wel een slag onder de arm houden. Want waar wij mee bezig zijn is natuurlijk wel financiering, maar die financiering zit hem in ondersteuning, facilitering et cetera. We kunnen die kosten niet geheel op ons nemen. Dat is denk ik, want het gaat om duizenden woningen waarbij dit speelt, dit zijn de eerste stappen die we zetten om met bewoners naar perspectieven te kijken. Wat wij het liefst natuurlijk willen, en dat zit niet zozeer in de Woontop afspraken, maar in de funderingsaanpak die we met het Rijk ook parallel aan het afspreken zijn, dat je ook met de financiële sector producten kunt ontwikkelen dat het leenvermogen van mensen vergroot. Daar zie ik dan iets meer heil in dat ons dat nog wat verder gaat brengen. Die Woontop afspraken, die komen dit jaar. Ik hoop, maar ik zeg geen datum, laat ik het daar maar bijhouden. Zo snel mogelijk.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Dank u wel, wethouder Zeegers en hiermee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn. Is er behoefte aan een tweede termijn? *(Er wordt buiten de microfoon gesproken.)* Dat is inderdaad ook mijn idee, maar niet voordat ik de toezeggingen ga herhalen. Mevrouw Kockelkoren, ik hoor u nee schreeuwen. *(Er wordt buiten de microfoon gesproken.)* U heeft behoefte aan een tweede termijn? Want dat gaat dan na de lunch plaatsvinden. Maar dan weet ik ook voor mijn overzicht hoe ik het ga aanpakken. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl): Voor de zekerheid, dan kan ik nog even nadenken in de lunch. Maar als we nu schorsen, daar ben ik helemaal voor en dan kan ik na nog even bekijken of er dan de tweede termijn nodig is.

De **VOORZITTER** (de heer De Waard): Helemaal goed. Dan schors ik nu de vergadering tot 13.45 uur en om 13.45 uur ga ik ook echt beginnen. Dan wens ik u allemaal een hele fijne lunch. Dank u wel.

(De vergadering is geschorst)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 11 september 2025

Notulen van de raadsvergadering van 11 september 2025 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 12

Voorzitter: de heer J.M.D. de Waard, met dien verstande dat het voorzitterschap vanaf 15.12 uur is waargenomen door mevrouw V.A. Bruin

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering

Namens het college zijn tegenwoordig: mevrouw C.M. Zeegers, de heer F. Achbar, de heer S. Kasmi, de heer R.A.C.J. Simons, de heer B.J. van Rij en de heer T.B. Versnel

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders, met dien verstande dat zij van 15.37 uur tot 15.40 uur en van 17.33 uur tot 17.37 uur is waargenomen door de heer W. de Bel

Heropening

De VOORZITTER (de heer De Waard): Meteen even met een mededeling, want ik heb aangegeven om 13.45 uur te willen starten en er was daarbij niemand aanwezig, dus ik ben enigszins teleurgesteld daarover. Dus ik hoop dat jullie in de toekomst beterschap beloven. Dank jullie wel daarvoor. Goed, we hebben net de eerste termijn afgerond. Dan kijk ik even om me heen of er behoefte is aan een eventuele tweede termijn. Nee, er is geen behoefte aan een tweede termijn. Wethouder Zeegers, heel galant van u dat u aanwezig bent geweest. U bent niet voor niets gekomen, want ik ga wel even uw toezeggingen herhalen. Allereerst: wethouder Zeegers zet de juridische overwegingen omtrent het stadsbreed invoeren van een verhuurdersvergunning op een rij. Daarna: wethouder Zeegers informeert de raad per brief over het niet verlengen van het contract met het huurteam, mits de brief nog niet is aangeboden. Wethouder Zeegers informeert de raad over de uitkomsten van de woontop die relevant zijn voor de financiering van de aanpak van de funderingsproblematiek in Bloemhof.

Mevrouw ZEEGERS (wethouder): Dat heb ik u echt al 10.000 keer gezegd. Dat is gewoon iets, dat is geen aparte toezegging.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Het was geen aparte toezegging. Dus dit is nu voor de tienduizend en eerste keer gezegd. Knoop het even in jullie oren, jongen. Dank u wel. Dank u wel, wethouder Zeegers, voor uw komst. U mag weer gaan.

6.2 Financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord

De VOORZITTER (de heer De Waard): Wij gaan door met het volgende onderwerp, dat is agendapunt 6.2, financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord. Daarbij ga ik als eerste het woord geven aan de heer Crielaard.

De heer CRIELAARD (lr): Dank u wel, voorzitter. Een dossier dat eigenlijk al lange tijd loopt en nu eindelijk ook het onderzoek er is. Maar als ik alle stukken lees, zie ik dat in de opdracht aan het externe bureau een toets op doelmatigheid ontbrak. Terwijl, wat ons betreft, de motie daar wel expliciet om vroeg. Een accountant heeft ernaar gekeken en die beoordeelt wel anders dan een onderzoeksbureau en de accountant concludeerde dat aanvullend onderzoek

niet nodig was. Desondanks besloot de wethouder wel tot een extern onderzoek, maar zonder de toets op doelmatigheid. Daarmee lijkt voor ons een deel van de motie niet uitgevoerd. Achteraf bezien lijkt het ons logischer om de doelmatigheid juist wel te onderzoeken en de uitleg die de wethouder gaf in de commissiebehandeling, was voor ons op dat moment nog niet helemaal duidelijk, dus daarom heb ik 1 vraag aan de wethouder: kan de wethouder nog een keer klip-en-klaar uitleggen en mij overtuigen waarom een onderzoek naar doelmatigheid en rechtmatigheid overbodig zou zijn? Al naar gelang het antwoord van de wethouder zal ik overwegen in de tweede termijn nog een motie in te dienen. Voor nu dien ik wel een motie in waarin wij het college verzoeken met een verbeterplan te komen voor het meldings- en monitoringsproces bij externe leveranciers en die wordt medeondertekend door de Rotterdamse VVD en lid Verkoelen. Tot zover.

De VOORZITTER (de heer De Waard): De heer Crielaard heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Verbeterplan voor het meldings- en monitoringsproces bij externe leveranciers

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september ter bespreking van agendapunt 6.2 Financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord;

constaterende dat:

- uit het rapport van EY blijkt dat mogelijke misstanden onvoldoende zijn geregistreerd en opgevolgd, waardoor transparantie en controle ontbraken;

overwegende dat:

- goed functionerende meldings- en monitoringsprocessen noodzakelijk zijn om misstanden te voorkomen en tijdig te corrigeren;
- EY adviseert om aanvullend onderzoek te doen naar de meldingen en het meldingsproces structureel te verbeteren;

verzoekt het college:

- 1. om uiterlijk 1e kwartaal 2026 met een verbeterplan te komen voor het meldings- en monitoringsproces bij externe leveranciers, inclusief duidelijke afspraken over registratie, opvolging en terugkoppeling van meldingen;
- 2. de gemeenteraad halfjaarlijks te informeren over de voortgang van dit verbeterplan;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. M. Crielaard, E.P.J. Verweij en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dan gaan we door naar de volgende spreker, mijnheer Verweij. Het woord is aan u.

De heer VERWEIJ (vvd): Dank u wel, voorzitter. Een korte bijdrage nu. Ik denk dat wij als stadsbestuur ons er altijd van bewust moeten zijn dat als wij geld uitgeven, dat dat niet ons geld is, dat we dat hebben opgehaald bij belastingbetalers, dat wij aan hen verschuldigd zijn om dat zorgvuldig en nauwkeurig en voorzichtig uit te geven en heel bewust ermee om te gaan. Je vraagt je toch af hoe het kan dat er niet eerder al een loket bestond om signalen, misstanden bij externe partijen, om dat netjes door te geven. Maar ik heb gezien in de afdoeningsvoorstellen, in de brieven, dat naar aanleiding ook van vragen die mijn collega Abrahamse in de commissievergadering heeft gedaan, dat zo'n loket er wel komt. Dat is, denk ik, een goede zaak. Belangrijk dat mensen met zorgen en met vragen ergens terecht kunnen

om die bij de gemeente onder de aandacht te brengen. Dat is wel het allerminste wat wij aan de belastingbetaler verschuldigd zijn, om daar grip op te krijgen. Inderdaad, een enthousiast voorstander van de motie van de heer Crielaard om er nog verder op in te duiken. Dank u wel.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, heer Verweij. Gaan we door naar de volgende spreker, dat is mevrouw De Bruijn. Daarbij wil ik de raad erop wijzen dat dit mevrouw De Bruijn haar maidenspeech is, dus in haar eerste termijn mag zij niet onderbroken worden. Mevrouw De Bruijn, het woord is aan u.

Mevrouw DE BRUIJN (pvda): We hebben geluid. Het is toch even anders dan de commissiezaal. Voorzitter, uiteraard maak ik vandaag graag gebruik, geen misbruik, maar gebruik van een mooie traditie in onze gemeenteraad. Een ongeschreven regel: nieuwe raadsleden mogen in een eerste bijdrage wat meer uitweiden dan gebruikelijk. Voorzitter, op een paar dagen na bijna exact 3 jaar geleden, werd ik beëdigd als burgerraadslid door burgemeester Aboutaleb en mocht ik de commissie mobiliteit, haven, economie en klimaat doen. Vandaag mag ik in het laatste halfjaar van deze periode het stokje overnemen van Dennis Tak en mag ik de onderwerpen zorg, welzijn, bestuur, organisatie en een stukje financiën oppakken. Dank, de heer Tak, voor jouw passie en gedrevenheid en succes richting de Tweede Kamerverkiezingen. Laat ze een poepie ruiken. Dan naar het agendapunt voor vandaag: financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord. In de voorbereiding hiervan begon ik met enthousiasme, maar dat veranderde snel in een zucht: teleurstelling, maar bovenal schaamte. Schaamte omdat dit betrekking heeft op de uitvoering van meer dan 5 jaar geleden en het onderzoek naar of het publieke geld door deze partij correct is gebruikt in 2022 is gestart. Het is inmiddels 2025 en we hebben als raad nog steeds geen antwoord op al onze vragen en een helder beeld of het nu goed is gegaan of niet. De natuurlijke respons daarop is voor veel partijen waarschijnlijk, waaronder ook onze partij, om in deze raad kenbaar te maken dat je heel boos bent en waarschijnlijk ook dat je heel boos bent en teleurgesteld bent in dit college en in het bijzonder de portefeuillehouder, in dit geval wethouder. Achbar. Maar, in de voorbereiding van het onderwerp nam ik een stapje terug uit deze politieke bubbel. Ik dacht aan de ongeveer 80 organisaties, sociale initiatieven en sleutelfiguren die wij in de afgelopen maanden hebben gesproken voor input voor ons verkiezingsprogramma en ik ben bewust in gesprek gegaan met een oud-collega die nog steeds zeer actief is in het welzijnswerk over dit agendapunt. Haar reactie: een reality check. Ze zuchtte diep en zei terecht: dit is van 2022, zeg je? Hoezo zijn jullie hier nu nog mee bezig? Ik voelde daarin een duidelijke teleurstelling in ons als politiek en precies dit punt wil ik vandaag in dit debat toelichten. Wij kunnen vandaag vingerwijzen naar elkaar. En ja, het is de taak van de raad om te controleren en kritisch te zijn op het stadsbestuur. Maar aan het eind van de dag worden wij allen aangekeken, als politiek, als gemeente. De gemiddelde Rotterdammer heeft geen idee wie wethouder Achbar is, *no offence*, of wie er in het college of in de raad zit, laten we eerlijk zijn. De verkiezingsuitslagen liegen er niet om, de opkomst. Op enkelingen na die de lokale politiek via social media of de kranten nauw volgt. Het beeld naar buiten zal in dit geval vooral zijn: wat een verspilling van geld, tijd en energie daar op het stadhuis. Dat terwijl het niet goed gaat met onze stad en de problemen zich opstapelen. Voorzitter, hardwerkende Rotterdammers komen moeilijk rond, kunnen geen woning vinden. Er slapen mensen op straat en onze Rotterdamse kinderen gaan nog steeds met honger naar school. Het lukt ons als gemeente, bestuur en raad niet om alle problemen snel genoeg op te lossen. Daarom is het zo cruciaal dat we onze taken zo goed mogelijk oppakken, zodat welzijnsorganisaties en sociale initiatieven, waar we het straks nog verder in een ander debat over gaan hebben, kunnen doen waar ze voor in het leven zijn geroepen: onze stadsgenoten helpen waar wij, gemeente, tekortschieten. Het geld en de tijd die we nu extra kwijt zijn aan het onderzoek en wie weet een volgend onderzoek, had naar deze sociale initiatieven kunnen gaan, want het is gênant dat we enerzijds bezuinigen op deze sociale initiatieven op welzijn, maar anderzijds bakken met geld kwijt zijn aan ambtenaren die hier tijd aan moeten besteden en onderzoeksbureaus die dure onderzoeken moeten doen. We moeten ons

schamen in dit huis. Voorzitter, wij horen graag van de wethouder hoe hij op dit proces reflecteert en hoe we dit samen in de toekomst beter gaan doen. Ik gun onze stad onze volle aandacht voor het zorgen voor onze stad en onze mensen. PvdA tekent dan ook mee en steunt een aantal moties van mevrouw Verkoelen tot verbetering, waaronder goede wegen om misstanden te melden. Tot slot. Ik ben dankbaar dat ik vanaf vandaag deze rol mag vervullen. Als kind groeide ik met mijn moeder en zusje op in armoede. Maar oh wat waren we rijk, want we groeiden op in een groene en sociale omgeving in Brabant, net als mijn voorganger Tak, met prachtige natuur om de hoek, vele speeltuintjes in de buurt en ik mocht opgroeien met een overheid die mijn moeder net dat extra steuntje in de rug kon geven wanneer het even nodig was. Zo kregen mijn zusje en ik een eerlijke kans om mee te doen in deze samenleving. Precies dat gun ik ieder kind, ieder gezin in Rotterdam. Dank. (Applaus)

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw De Bruijn. Mocht er zo meteen een tweede termijn komen, dan kunt u natuurlijk wel geïnterrupteerd worden. We gaan door naar de volgende spreker, dat is mevrouw Verkoelen.

Mevrouw VERKOELEN (50plus): Dat was toch luid en duidelijk. Nog een keer. Voorzitter, we spreken vandaag opnieuw over het welzijnswerk in Feijenoord. Al in december 2021 kwamen er signalen van misstanden bij Humanitas en sinds februari 2022 ligt er de motie van DENK-collega Mohamed-Hoesein met de boodschap: onderzoek de financiën en de doelmatigheid van het welzijnswerk. Voorzitter, 3,5 jaar later zien we vooral rapporten, maar nog steeds geen antwoord op de kernvraag: is het geld goed besteed? De feiten zijn glashelder. Het ging om 21 miljoen euro gemeenschapsgeld voor een van de armste gebieden van onze stad. Er kwamen meldingen van intimidatie en belangenverstrengeling en een onveilige werkcultuur. Er waren financiële tekorten bij de moederorganisatie en daardoor rees de vraag of welzijnsgeld is weggesluisd en ondertussen bleven tonnen onbesteed of facturen te laat betaald. Voorzitter, de ombudsman is duidelijk: de gemeente handelde traag en ontwijkend en schond de behoorlijkheidsnorm en het adviesbureau Ernst & Young adviseerde aanvullend onderzoek, juist omdat niet duidelijk is hoe meldingen zijn opgevolgd. Maar de wethouder schoof dat advies terzijde en, voorzitter, 3 jaar later zijn we geen steek verder. We geven 129 miljoen euro uit aan welzijn, waarvan 50 miljoen aan de gecontracteerde welzijnsopdracht en nog steeds weten we niet waar dat geld aan opgaat. Het jaarverslag Win010, waar we het straks nog over gaan hebben, somt van alles op, maar de vraag blijft: wat is het effect, wie bereiken we en wie niet? Voorzitter, juist de sociale initiatieven in de wijk weten dat het beste te verwoorden: ze bieden stabiliteit en vertrouwen in de buurten, een plek waar mensen terecht kunnen en gehoord worden. Maar die kennis benut deze wethouder totaal niet. Voorzitter, kijk naar de voortgangsbrief welzijnswerk 2024. Hoe kan het dat we nu ineens, hoort u wel, 106.000 mantelzorgers hebben, waarvan zogenaamd slechts 3 procent overbelast is. In 2022 waren het er tienduizenden die overbelast waren. Dan zie je dus dat er 23 procent ineens zwaarder belast is dan. Welk wonder heeft zich hier voltrokken in die tijd? Hetzelfde bij de eenzaamheid onder ouderen: na corona 56 procent en nu ineens 50 procent. Welke heilige moeten we aanroepen om zulke cijfers te geloven? Voorzitter, nu mijn ergernis. Terwijl de raad en de ombudsman vroegen naar de besteding van miljoenen, kwam de wethouder met niets anders dan procedures en loketten. De wethouder verschuilt zich achter papieren processen, maar kijkt weg van de echte vraag: wat heeft dit welzijnswerk opgeleverd voor Rotterdammers, in Feijenoord en in de rest van de stad? Voorzitter, we hebben een wethouder die 4 jaar lang niets heeft opgebouwd. Dat zegt de welzijnsbrief uit 2024 al. Geen enkel toetsingskader opgebouwd. Jaarlijks gaat er bijna 130 miljoen naar welzijn, maar we weten als raad niet wat het oplevert en het lukt niet via moties, dat blijkt wel, en niet via meldingen van de ombudsman om dat op te lossen. Voorzitter, dat is een klap in het gezicht van deze raad en een ernstige belediging van de ombudsman. Deze wethouder zit vast in het pluche, vindt wel tijd voor snoepreisjes naar Saudi-Arabië en, lacht u rustig mee, wethouder, bouwt moskeeën en organiseert iftars op het stadhuis, volgt pretentieuze managementcursussen, maar weet niet het welzijnswerk in Rotterdam op orde te brengen.

De VOORZITTER (de heer De Waard): U hebt diverse interrupties, allereerst van mijnheer Crielaard.

De heer CRIELAARD (lr): Ik hoor uw vurig betoog. Volgens mij hebben we het nu wel over het rapport over het welzijn. Ik weet niet of u straks dezelfde bijdrage heeft op de voortgang, maar laten we het wel even bij het onderwerp houden.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Crielaard. Ik hoorde daar geen vraag in, dus gaan we door naar ...

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Ik wil daar wel even op antwoorden, voorzitter. Dat is wel degelijk de voortgang ...

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mevrouw Verkoelen, daar gaan we meteen mee stoppen. Ik geef u het woord en dan pas gaat u praten. Dank u wel. Eerst gaan we naar mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Voorzitter, even een punt van orde. Ik mag toch een antwoord geven op de vraag die gesteld is.

Mevrouw VAN WIFFEREN (d66): Als u het woord krijgt.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Inderdaad. Mevrouw Van Wifferen, het woord is aan u en u vatte dat heel goed samen. Als ik u het woord geef, dan gaat u praten.

Mevrouw VAN WIFFEREN (d66): Voorzitter, ik vind in deze bijdrage, die op zich best wel feitelijk begon, heeft mevrouw Verkoelen de persoonlijke aanval tot kunst verheven. Ik geloof dat ze er binnen een halve minuut 3 heeft geplaatst. Nou, misschien wel een record in deze raad. Ik vind dat niet netjes. Het onderwerp is genoeg. Snoepreisjes, plucheplakker, doe het gewoon niet. U hebt het helemaal niet nodig, u hebt een hartstikke goed verhaal.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dan mag u deze 2 interrupties in een keer gaan beantwoorden. Ga uw gang. Ik geef u nu het woord, mevrouw Verkoelen.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Krijg ik 2 keer 30 seconden? Met betrekking tot de heer Crielaard. U hebt volledig gelijk, maar het laten we wel zijn: de welzijnsbrief 2024 gaat over hetzelfde onderwerp, want dat gebeurde namelijk ook in 2021. Daarom verwijs ik ernaar. Er is gewoon niets gebeurd in 4 jaar tijd. Dat is mijn punt nou juist, daar gaat de kern van de zaak over. Nog prima dat het raadslid Mohamed-Hoesein met haar motie, die breed gedragen werd door de raad, niet beantwoord is, maar we zijn 3 jaar later nog geen steek verder. Dat is de kern van de zaak en dat bewijst die welzijnsbrief. Met betrekking tot mevrouw Van Wifferen: blij dat u blij bent met de feitelijkheden, maar de politiek gaat ook over waar een wethouder wel over gaat en dat is helaas niet het welzijn. Dat benoem ik.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw Verkoelen. Gaan we door naar de interruptie van de heer Soytekin.

De heer SOYTEKIN (denk): Het was ook wel meer een ordepunt, dus mevrouw Verkoelen hoeft daar niet op te reageren, al kan ik haar reactie enigszins wel raden. Kijk, we hebben natuurlijk ook met elkaar de afspraken gemaakt dat we het niet persoonlijk zouden maken en laten we het bij de inhoud houden. Maar goed, we kennen mevrouw Verkoelen: het is makkelijker voor haar om het persoonlijk te maken, zeker richting deze wethouder, op de een of andere manier, dan het over de inhoud te hebben.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Soytekin. Mijnheer Vonk.

De heer VONK (cu): Toch even een korte vraag, want we hebben 2 keer het welzijn op de agenda staan. Zo dadelijk hebben we het nog over de voortgangsbrief, dan hebben we het over het toetsingskader en of dat nou voldoende is. Dat zijn onderwerpen waar we het straks over gaan hebben. U komt dan nu ook mee. Doet u dat eigenlijk omdat u het nu even op 1 hoop gooit, dat kan, dat is uw keuze, maar dan weten we dat even voor het vervolg. Maar we hebben straks dus nog een ander agendapunt en dit gaat echt puur over welzijnswerk Feijenoord. Maar even een check of dat bij ook zo klopt.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mevrouw Verkoelen, het woord is aan u, nu.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Weer 2 keer 30 seconden aan natuurlijk DENK. U weet dat ik dat noem en u zegt dat het persoonlijk is. Het is niet persoonlijk, ik laat de kern van de zaak zien. Deze wethouder is met andere zaken bezig dan met zijn portefeuille welzijn. Daar gaat het mij om. Dat is schandalig en dat moet de hoogste prioriteit hebben. Naar de heer Vonk: u hebt inderdaad gelijk: het ligt in elkaars verlengde. Ik kom dadelijk bij die tweeminutendebatten met 1 motie die precies wel duidt op dat andere en hier de 3 die gelden voor welzijnswerk Feijenoord, maar ook geldt voor de rest van de stad. Het is voor mij een voorbeeld dat geldt voor het gehele verhaal. Dat kan ik hier kwijt en dat is de reden waarom ik dat doe. Ik ga verder. We hebben hem gehad, ik zal het niet nog een keertje herhalen, want dan gaan ze weer allemaal staan. Maar goed, voorzitter, daarmee blijft de kernvraag onbeantwoord: is het welzijnswerk precies zoals de ombudsvrouw wel zei, rechtmatig, doelmatig en behoorlijk besteed? Het antwoord is weggemoffeld in rapportages zonder effect of impact. Dat is niet alleen pijnlijk, dat is onacceptabel. Daarom dien ik de 3 moties in, want, zoals ik al zei, welzijnswerk in Feijenoord is aan de orde gesteld, maar het gaat over de hele stad op dezelfde manier. Ik ga het over aanvullend onderzoek, onafhankelijk meldpunt en het toetsingskader welzijn. Voorzitter, voor mijn fractie is er eigenlijk niets nieuws onder de zon. Zolang de coalitie, want dit is geen nieuw verhaal wat ik u vertel, ik heb het al 3 jaar dat ik het u aan de orde stel, zolang de coalitie deze wethouder de hand boven het hoofd houdt en genoeg neemt met nietszeggende antwoorden, zal er opnieuw niets veranderen. Voorzitter, dat is niet alleen pijnlijk, het is ronduit verdrietig, intens verdrietig. Rotterdammers verdienen eerlijkheid en transparantie en dat is precies wat deze wethouder al 4 jaar niet levert op het thema welzijn. Het is na 4 jaar echt tijd om hem stevig daarop aan te spreken en te blijven aanspreken. Ik heb 3 moties.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw Verkoelen. Ik zie de moties graag tegemoet. U hebt een interruptie, mijnheer?

De heer AKHATAB (denk): Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog een vraag aan mevrouw Verkoelen. U had het net ook over een breed gedragen motie die wij als fractie in 2022 hebben ingediend, inderdaad, met uitzondering van 50PLUS, waar u fractievoorzitter van bent. Nu dient u eenzelfde soort motie in. Dus ik ben even benieuwd waar deze draai vandaan komt en waarom u nu wel voor zo'n soort motie kiest.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Dat wil ik heel graag beantwoorden. Wat u laat zien, is dat ik een partij ben en iemand ben die iemand een kans geeft. Ik zat toen pas 2 à 3 jaar in de raad en dacht: daar ga ik niet aan meedoen. Ik geef deze wethouder een kans. De motie kwam en vervolgens wordt er niets mee gedaan. En nu, 6,5, 7 jaar verder denk ik: wat een bende. Precies de kern van de zaak. Ik geef wethouders wel een kans, alleen ze moeten hem wel pakken.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mijnheer Akhatab.

De heer AKHATAB (denk): Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp de kans niet helemaal. Waar geeft u een kans aan de wethouder? Ik snap het niet. We hebben die motie ingediend. U was daar zelf op tegen. Waarom bent u dan tegen en waarom dient u nu wel die motie in? Ik begrijp niet helemaal de link met: ik geef een wethouder een kans.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Omdat toen, beste voorzitter, omdat toen gezegd werd door de wethouder: ik ben het met u eens, ik ga er wat mee doen en ik wil er wel wat mee, maar er toch gezegd werd: dat heeft ons allemaal te lang geduurd en ik dacht: nee, ik geef het college een kans. Ik geef het college een kans en dan ga ik niet meedoen aan een motie die vervolgens daartoe oproept, wanneer je denkt: die wethouder gaat het oppakken. Maar de wethouder heeft het vervolgens 3,5 jaar lang daarna niet gedaan. Dat is het probleem.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mevrouw Verkoelen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 2. Toetsingskader Welzijnsopdrachten!

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025, ter bespreking van Financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord;

constaterende dat:

- er bij de Welzijnsopdracht in Feijenoord geen toetsingskader was om doelen en resultaten te meten;
- hierdoor niet kan worden vastgesteld of miljoenen aan welzijnsgeld daadwerkelijk effect hebben gehad;

overwegende dat:

- transparantie en doelgerichtheid noodzakelijk zijn voor vertrouwen in het welzijnsbeleid;

verzoekt het college:

- om uiterlijk in de P&C-cyclus 2026 een toetsingskader welzijn aan de raad voor te leggen, met daarin per opdracht: meetbare doelen, indicatoren, verantwoordingscriteria en periodieke evaluaties;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en A. Kockelkoren

Motie 3. Aanvullend financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord!

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025, ter bespreking van Financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord;

constaterende dat:

- adviesburo EY concludeerde dat niet duidelijk is hoe meldingen zijn opgevolgd en adviseerde aanvullend onderzoek;

overwegende dat:

- de raad via de motie 'Financieel onderzoek naar welzijnswerk in Feijenoord' en de Ombudsman de vraag stelden of het welzijnsgeld rechtmatig, doelmatig en behoorlijk is besteed;
- die kernvraag na drie jaar nog steeds onbeantwoord is;

verzoekt het college:

- om alsnog een onafhankelijk, inhoudelijk financieel en doelmatigheidsonderzoek te laten uitvoeren naar de besteding van middelen door Humanitas in Feijenoord (2018-2022)
- de resultaten uiterlijk vóór de begrotingsbehandeling 2026 aan de raad te presenteren;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. P.J.H.D. Verkoelen, A. Kockelkoren en T.S.J. Coşkun

Motie 4. Onafhankelijk meldpunt externe leveranciers!

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025, ter bespreking van Financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord;

constaterende dat:

- er geen loket is voor integriteitsmeldingen over gesubsidieerde instellingen;
- klachten hierdoor versnipperd en gebrekkig zijn afgehandeld;

overwegende dat:

- onafhankelijkheid en vertrouwen cruciaal zijn bij klachtenafhandeling;

verzoekt het college:

- om per direct een onafhankelijk meldpunt in te richten voor klachten en integriteitsmeldingen over gecontracteerde en gesubsidieerde instellingen;
- hierbij jaarlijks te rapporteren over aantal, aard en afhandeling van de meldingen;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. P.J.H.D. Verkoelen, T.S.J. Coşkun en T. Kind

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (de heer De Waard): In het kader van volledigheid deel ik de raad ook even mede dat, als u het woord krijgt na een interruptie, dan krijgt u gewoon 1 keer 30 seconden en niet op eigen verzoek 2 keer 30 seconden. Dat gaan we natuurlijk niet doen. Mevrouw Van Wifferen, het woord is aan u.

Mevrouw VERKOELEN (50plus): Voorzitter, even een punt van orde voelen.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mevrouw Verkoelen, uw punt van orde.

Mevrouw VERKOELEN (50plus): Dat ben ik helemaal met u eens, maar dan vind ik ook dat ik per ingesproken iemand die een vraag stelt, ook een antwoord mag geven. Dan vind ik het niet om dan het te gaan verzamelen, want dan, ja, als er dan op een gegeven moment 10 mensen met vragen gaan komen en dan krijg je dan maar 30 seconden om het te beantwoorden, is dat buitenproportioneel fout. Dus dan vind ik ook dat u zich moet houden aan het gegeven: iemand stelt de vraag, antwoord 30 seconden, iemand stelt de vraag, antwoord 30 seconden. Dan moet u zich ook aan de regels houden.

De VOORZITTER (de heer De Waard): De voorzitter van de raad gaat over de orde van de raad. Dat zou u, als voorzitter van de commissie BWB, moeten weten. Dus dan weet u ook dat de voorzitter deze regels maakt.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Voorzitter, punt van orde: dat doet de voorzitter niet. De voorzitter voert ze uit. Daarom had ik ook een punt van orde. Ik meldde u even hoe het reglement van orde was.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Ik ga hier graag met u wel een keer een bak koffie over doen, want u wilt natuurlijk overal even op reageren en dat mag in principe als punt van orde, zeer zeker, maar als voorzitter van de raad gaan we nu even lekker verder met het debat. Dank u wel. Mevrouw Van Wifferen, het woord is aan u.

Mevrouw VAN WIFFEREN (d66): Voorzitter. Humanitas in Feijenoord was natuurlijk jarenlang een enorm drama. Ik zat destijds ook in de raad en ik heb hier de 20 sprekers gezien waar sommigen echt huilden van ellende over de samenwerking met Humanitas. Er werden heel veel projecten niet uitgevoerd, zoals een lokale munt, gratis zwembaden met een tegenprestatie, nooit een tegenprestatie gezien. Er was een angstcultuur en er waren echt heel veel vragen wat er nou met het geld gebeurde. Er is destijds ook, door wethouder De Lange, nog speciaal een ambtenaar opgezet die als enige taak, volgens mij, had om dit echt bij te houden en daar kwamen ook rapportages uit elke 3 maanden. Dus er werd wel op een gegeven moment naar gekeken. Maar omdat er zoveel gebeurd is, omdat er ook nog best wel veel pijn hierover is in de wijk, is het ook wel goed dat we dit niet zomaar achter ons laten. Niet zoals de directeur van Humanitas zei: we sluiten dit boek en we gaan verder. Nee, er is te veel gebeurd om dat zomaar te laten gebeuren. Daarom sluit ik me ook aan bij Leefbaar Rotterdam dat het wellicht goed is om daar toch nog dieper naar te kijken. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Wat ik wel fijn vind, is dat de wethouder uitgaat van een onafhankelijk meldpunt. Destijds hebben we daar bij wethouder De Lange ook om gevraagd en die zei: mensen kunnen gewoon bij mij komen melden en dat is goed genoeg. Dat is natuurlijk een heel hoge drempel om naar een wethouder toe te stappen. Dus een onafhankelijk meldpunt lijkt me heel goed. Ook goed dat dat is toegezegd. Ik denk, waar we nu mee verder zijn, is waar we ook later bij het debat over welzijn aankomen, is dat we echt gaan naar een betere verantwoording. Want in het verleden waren dat citaten van tevreden bewoners. Inmiddels kijken we echt wat er gebeurt en mensen moeten ook echt gaan verantwoorden: wat doet nu het welzijnswerk? Maar ik denk dat goed terugkijken en echt kijken of het geld goed besteed is, nog 1 keer, toch wel nuttig is in dit geval.

De VOORZITTER (de heer De Waard): U hebt een interruptie van mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw KOCKELKOREN (gl): Voorzitter, ik kan me eigenlijk ontzettend goed aansluiten bij het betoog van mevrouw Van Wifferen, maar ik vraag me wel af: als ik naar het dictum van de motie kijk die zojuist door Leefbaar en VVD is ingediend, dan gaat dat niet zozeer over het terugkijken op deze specifieke casus, maar dan gaat het over een verbeterplan om te komen tot meldings- en monitoringsprocessen. Dus dat is eigenlijk een andere oproep dan u hier betoogt. Als ik u hoor, ik ben het namelijk eigenlijk met u eens dat deze casus nog niet afgehecht is. Dat zegt ook de ombudsman. Bent u het dan met ons eens om daar dan nog stappen in te zetten?

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw VAN WIFFEREN (d66): Ik denk dat hier een misverstand is. Ik denk dat mijnheer Crielaard het even voor me gaat ophelderen, want er is een motie die ik al heb gezien, maar die hij nog niet heeft ingediend. Dat maakt het natuurlijk in deze discussie een beetje warrig. Dus dank daarvoor.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Zal ik het woord aan mijnheer Crielaard geven, inderdaad. Mijnheer Crielaard.

De heer CRIELAARD (lr): Dat klopt. Ik heb net een motie ingediend voor een verbeterplan omtrent de meldingen en procedure. Wat ik in mijn betoog wel heb gevraagd, is aan de wethouder om nog een keer klip-en-klaar duidelijk te maken waarom er nu geen reden is voor zijn doelmatigheid. Al naar gelang zijn antwoord zal ik kijken of ik alsnog een motie indien of met een motie mee ga.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mevrouw Van Wifferen. Maar niet voordat we mevrouw Verkoelen nog even gehad hebben.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Voorzitter, mevrouw Van Wifferen heeft wel gelijk: er is een eerdere motie geweest en daar is dat dictum uitgehaald en dat dictum staat in de motie die ik ingediend heb. Dus als je daar even naar kijkt, daar gaat het alleen maar over nader onderzoek. Dat is wat u vraagt en dat is wat die motie ook zegt.

Mevrouw VAN WIFFEREN (d66): Net als altijd bekijk ik alle moties met serieuze interesse, maar mijn betoog was ondertussen al afgerond. Tot zover.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw Van Wifferen. Dan gaan we door naar de volgende spreker, dat is mijnheer Akhatab.

De heer AKHATAB (denk): Dank u wel, voorzitter. Vandaag bespreken we dan eindelijk het rapport van Ernst en Young over het onderzoek naar het welzijnswerk in Feijenoord. Aanleiding voor dit onderzoek waren meldingen over misstanden in het welzijnswerk op Feijenoord. Voorzitter, laat ik ook toch nog even gezegd hebben dat 3 jaar voor een onderzoek, wat onze fractie betreft, ook veel te lang is. Daarom vragen we ons ook oprecht af waarom dit zo lang heeft moeten duren. Graag een reactie van de wethouder. Als we het rapport lezen, komt duidelijk naar voren hoe de gemeente intern is omgegaan met de meldingen die binnen zijn gekomen. Dan verbaas ik mij toch wel hoe lastig het blijkbaar is voor de gemeente om verschillende meldingen samen te brengen, te behandelen of überhaupt meldingen die via verschillende kanalen zijn binnengekomen samen te brengen. Je zou verwachten van een professionele gemeente als Rotterdam dat dit wel goed zit. Maar mij geeft het het gevoel bij het lezen van het rapport dat het een zootje is en dat de gemeente eigenlijk niet zo goed weet hoe ze met dit soort meldingen om moet gaan. Voorzitter, een vraag aan de wethouder: is dit inmiddels opgelost en is er nu een soort van protocol hoe om te gaan met bijvoorbeeld lastige meldingen of meldingen waar de gemeente niet zo goed weet wat ze ermee aan moeten en is er bijvoorbeeld nu ook een systeem dat verschillende beleidsafdelingen die meldingen binnenkrijgen deze wellicht met elkaar gelinkt kunnen worden? Voorzitter, dit was ook een van de adviezen van het rapport dat verschillende meldingen via standaardprocedures behandeld en gedocumenteerd worden. Graag een reactie van de wethouder. Voorzitter, dan over de motie die mijn fractie in 2022 heeft ingediend. Het rapport van Ernst en Young stelt in het rapport dat een aanvullend onderzoek voor nu niet nodig is. Wel stelt het rapport en de aanbeveling het volgende: dat het niet kan worden uitgesloten dat er verdere opvolging nodig is, mocht er meer informatie opduiken. Ik ben dan ook blij dat de wethouder en het college in gesprek zijn met de melder om te kijken welke aanvullende informatie er is. Ook goed om te lezen dat de aanbevelingen die uit het rapport zijn gekomen, deze door het college worden overgenomen.

De VOORZITTER (de heer De Waard): U hebt een interruptie van mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw KOCKELKOREN (gl): Voorzitter, ik vind die conclusie van dat het rapport van Ernst en Young zegt dat het niet voor u niet nodig is. Ik lees: mogelijk bestaat er een grondslag voor

aanvullend onderzoek naar financiële misstanden. Daarvoor zou beter onderzoek naar de meldingen nodig zijn. Dus die conclusie dat het niet nodig is, die lijkt mij niet te kloppen. Bent u het daarmee eens?

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mijnheer Akhatab.

De heer AKHATAB (denk): Voorzitter, die conclusie heb ik niet op die manier uitgesproken. Ik heb gezegd: voor nu is het niet nodig en in het rapport lezen we ook: op basis van de gemeente bekende feiten en informatie is het nu niet nodig. Mocht er meer informatie bekend zijn, dan kan er weer een onderzoek heropend worden op wat voor manier dan ook.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw KOCKELKOREN (gl): Voorzitter, we zijn hier nu 3 jaar mee bezig. Ik vind het eigenlijk te triest voor woorden dat we het hier überhaupt vandaag in een regulier debat notabene moeten bespreken. Dan zegt u nog steeds: voor nu niet nodig. Misschien komen er nog via een meldpunt nog andere meldingen, dan gaan we misschien nog eens een keer wat onderzoeken. Terwijl nu klip en klaar is dat daar financieel de handel niet goed is verlopen. Zeg nou gewoon dat je geen onderzoek wil, dan hebben we het helder. Ik vind dit hele uitstel en gedoe, het verdient echt absoluut geen schoonheidsprijs. Geef dat nou gewoon toe met elkaar.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mijnheer Akhatab.

De heer AKHATAB (denk): Voorzitter, er ligt gewoon, wat mij betreft, een onderzoek. Dat hebben we hier nu voor ons en uit dat onderzoek is gebleken dat er voor nu, de informatie die nu op tafel ligt, dat daar geen verder onderzoek naar nodig is. De wethouder is in gesprek en dat is ook een van de aanbevelingen die uit het rapport is gekomen. De wethouder is nu in gesprek met de melder en mocht, naar aanleiding van die gesprekken, toch nog een onderzoek extra onderzoek nodig zijn, want het onderzoek is inmiddels geweest, extra onderzoek nodig zijn, dan kunnen we eventueel kijken en dan laat de wethouder ons tijdig weten welke aanvullende stappen er worden genomen. Voorzitter, ik was ook aan het einde van mijn van mijn bijdrage. Dank u wel.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Akhatab. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw VAN WIFFEREN (d66): Voorzitter, ik heb nu nog wel een vraag over de motie. Houdt u dan de motie aan totdat dat is gebeurd, of doet u hem al heel snel af?

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mijnheer Akhatab.

De heer AKHATAB (denk): Voorzitter, heel snel af doe ik hem niet, want we zijn inmiddels al 3 jaar bezig, inderdaad. Dus zo snel is dat niet. Maar goed, voorzitter, ik doe de motie wel af, want in principe is er wel een onderzoek geweest. Dit is op dit moment. Dus de motie doe ik af.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Akhatab. Andere sprekers, mijnheer Coşkun.

De heer COŞKUN (sp): Het is mooi dat DENK de motie af doet, maar we hebben ook een brief gekregen, natuurlijk. Tenminste, CC, dat is een brief aan het college van onze ombudsman van 1 september. Er is al aan gerefereerd. Ik ben heel benieuwd naar de reactie van het college op die brief aan onze ombudsman, want hij stelt: er is helaas nog geen onderzoek

gedaan naar de vraag of het Rotterdamse geld goed besteed is en er is ook nog geen antwoord gekomen op de motie. Verder eindigt ze met de gedane toezegging in het achterhoofd wacht de stad, wij inclusief, al een hele poos op het inhoudelijke antwoord op de vraag: zijn de gelden welzijnswerk Feijenoord rechtmatig, doelmatig en behoorlijk besteed? Dit antwoord zien wij graag alsnog tegemoet en wij zien graag het antwoord van het college aan de ombudsman, zodat wij dat weer kunnen toetsen. Want ik denk dat de wijk Feijenoord en de hele stad zit te wachten op een echte afdoening van de motie van 2022. Graag een reactie van het college.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Coşkun. Andere sprekers? Zo niet geef ik het woord aan wethouder Achbar voor de beantwoording.

De heer ACHBAR (wethouder): Dank, voorzitter. Allereerst mijn felicitaties en complimenten richting mevrouw De Bruijn voor haar maidenspeech. Ik vond het een inspirerend verhaal. Om daarmee te beginnen, ik haal daar even een passage uit en dat was waarin u refereerde naar die welzijnswerker die een beetje schrok dat u zei 2022 zijn we nog bezig met het afdoen van een motie en tegelijkertijd hoor ik net in bij de laatste spreker dat die juist snakt naar nog een reactie op basis van die motie. Dat geeft dus net ook aan het dilemma van hoe ga je hier nou zorgvuldig mee om en zorg je ervoor dat hetgeen wat toen gevraagd was, in een turbulente periode van welzijnswerk in onze stad en de signalen die toen binnenkwamen, op een redelijk structurele manier, kan ik beamen, want toen was ik ook raadslid, de twintig sprekers en volgens mij was dat niet 1 keer, maar echt een aantal keer die kwamen inspreken, dus er gebeurde echt wel wat in die stad. Dat voelde u ook wel, met name ook in Feijenoord met het welzijnswerk. Op basis van die signalen is er een motie ingediend. Dat is bij mij terechtgekomen in een andere rol, een andere functie en ook een andere verantwoordelijkheid. Laat ik dan ook beginnen te zeggen: het heeft te lang geduurd, dat had veel meer prioriteit moeten krijgen vanuit mijn kant, als ik daar nu op reflecteer, op de vraag die ook werd gesteld. Maar desondanks, het heeft wel bij mij op de rol gestaan. Het is nou niet dat het niet op de rol heeft gestaan alleen met alle uitdagingen die de stad heeft en de brede portefeuille die ik heb, even gekscherend gezegd: los van mijn reis naar Saudi-Arabië of mijn managementcursus die ik volg, ben ik me ook intensief aan het inzetten op de bredere portefeuille die ik heb. Dan heeft net een onderwerp iets minder aandacht dan het eigenlijk verdient. Vandaar dan ook die vertraging. Dat betekent niet dat er nooit gesprekken over zijn geweest intern. Want ik heb er echt regelmatig ook naar gevraagd van jongens, hoe zit het daarmee? Met name ook over de rechtmatigheid en de doelmatigheid van het besteden van die middelen op basis van de signalen en de gesprekken die ik ook had met die partijen uit de stad. Om dan een klip-en-klaar antwoord te geven dat werd gesteld, een onderzoek naar rechtmatigheid en doelmatigheid, onderzoekt of het geld is besteed aan de afgesproken doelen en of helder is waar het geld naartoe is gegaan. Dat is vastgesteld. Daarvan kan ik zeggen: dat is vastgesteld. Ik heb de eindverantwoording ingezien en heb dat ook zelf vast kunnen stellen. Dus wat dat betreft gaat het om de afgesproken doelen en of helder is waar het geld naartoe is gegaan. De kritiek richt zich eigenlijk op 2 punten. Er is werk uitgevoerd door partijen buiten het gebied Feijenoord en werk werd uitgevoerd door een bedrijf dat persoonlijke relaties had met het management van Humanitas. Beide punten zijn volgens het contract in principe niet verboden, maar zoals de heer Zielstra hier ook zelf zegt: het is best ongelukkig op het moment dat je een partner vraagt om een opdracht uit te voeren, omdat er dan een beeld ontstaat van belangenverstrengeling. De implicaties van belangenverstrengeling kunnen onderzocht worden met het forensisch onderzoek, maar dat is wel een heel zwaar middel om in te zetten op basis van hetgeen wij nu weten. Ook omdat ik heb vastgesteld dat het bestuur van Humanitas hier zelf onderzoek naar heeft gedaan, dat heeft u kunnen horen en daaruit ook geen onrechtmatigheden of ondoelmatigheden naar voren zijn gekomen. Zoals ik heb aangegeven, dat is ook een aanbeveling in het Ernst en Young rapport: we hebben de melder uitgenodigd om met extra informatie te komen, want op basis van wat er nu ligt, geeft nog niet helemaal een aanleiding om verder onderzoek te doen.

De ruimte is ook gegeven om dat in vertrouwelijkheid te doen. Als daaruit nieuwe feiten komen, zal een dergelijk onderzoek zeker overwogen worden, wat mij betreft, voorzitter.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Er is een interruptie van mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw KOCKELKOREN (gl): Voorzitter, wat ik hier ingewikkeld aan vind, is dat al die tijd de verantwoordelijkheid bij de melder ligt. Deze mijnheer is hier al een aantal keren langsgekomen en die probeert bewustzijn te creëren bij ons allen en elke keer wordt er gezegd: nou, als u nog eens met iets anders komt, dan misschien. Dat kun je toch van Rotterdammers niet vragen? Dat is gewoon onze verantwoordelijkheid. Hoe kijkt u daar nu naar?

De VOORZITTER (de heer De Waard): Wethouder Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Een terechte vraag. Op het moment dat ik dat gesprek voer met de vraag van dit is het, want ik nog voordat u het rapport kreeg, ben ik in gesprek gegaan met de melder van dit gaat eraan komen oftewel een deel daarvan en er wordt gevraagd of hij aanvullende informatie heeft. In dat gesprek heeft hij aangegeven: ik heb aanvullende informatie. In dat gesprek heb ik ook aangegeven: u hoeft dat niet over te dragen aan mij of aan iemand binnen het cluster. Wij willen daar echt een onafhankelijk iemand voor organiseren. Alleen op basis van de informatie die we nu krijgen, even de woorden van mevrouw De Bruijn toch aanhalen: heel veel tijd en energie steken we erin, omdat ik het ook belangrijk vind om eens en altijd helder te krijgen: zijn er misstanden geweest of niet? Als dat niet het geval is, op dit moment is het er niet. Hoe graag ik misschien ook iets zou willen om duidelijkheid te creëren: als het niet is, is het er niet en we moeten het dan ook niet met elkaar in stand houden om dat te creëren. Er is aan de melder gevraagd: breng het alsjeblieft over, als u dat hebt. Hij heeft ook aangegeven: ik heb aanvullende informatie. Maar tot op heden is die nog niet over de brug gekomen om dat te doen. Ik hou het nog open, wat mij betreft, als er nieuwe informatie is, dan zal ik dat zeker overwegen. Nogmaals, ook ik vind het belangrijk, zeker in een gebied van Feijenoord, als er misstanden zijn, om daar duidelijkheid over te krijgen. Maar u kunt niet van mij vragen, want u ziet, ik heb dat gedaan in eerste instantie met Pinkerton. Dat vond ik nog onvoldoende. Ernst en Young gevraagd om daar duiding aan te geven. Dit zijn dan de aanbevelingen en de conclusies. Daar kan ik helaas niets meer creëren dan enkel: als er nog meer is, dan sta ik daarvoor open. Dank, voorzitter. Ga ik naar de moties.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Een interruptie van mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw VAN WIFFEREN (d66): Ik wil toch nog iets helder krijgen, want als ik u dus goed begrijp, is het zo dat er dus wel een soort van vriendjespolitiek is vastgesteld. Want het is namelijk gewoon niet zo netjes om je eigen vrouw opdrachten te geven, maar dat is niet strafbaar. Dus ook al krijg je dat boven tafel dan kan je nog een keer zeggen: foei, maar eigenlijk kan je er verder niets mee en dan moet je dus wel heel veel geld in het onderzoek stoppen, maar het is waarschijnlijk dat dat eruit komt. Dan krijgen we hier weer klachten in de raad: jullie hebben hier zoveel geld aan een onderzoek besteed en er is niets uitgekomen, wat we wel eens eerder hier hebben gehoord. Dus dat is eigenlijk waar we nu voor staan.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Wethouder met Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Goede samenvatting, dat is inderdaad zo. Daar heb ik dus ook wel een vraag over gesteld. Je kunt inderdaad een opdracht geven aan je partner, dat is een. Maar nog belangrijker: is die opdracht dan ook zodanig uitgevoerd dat het weer terug is gekomen in die wijk? Ook daar is een check op gedaan. Dus er is wel een opdracht verleend en er is ook geleverd. U vat het goed samen. Dus we kunnen dat nog verder onderzoeken en dan tot dezelfde constatering komen, want binnen de afspraken die er zijn gemaakt is dat in

principe niet verboden, maar het schetst wel een beeld van belangenverstrengeling en daar zou je als organisatie ook bewust mee om moeten gaan, als je het mij vraagt. Dan de moties, voorzitter. Beginnen bij de motie van Leefbaar Rotterdam. In navolging op het commissiedebat, dat we hebben gehad van organiseer nou eens een loket waar mensen terecht kunnen als ze signalen hebben en om dat uiterlijk eerste kwartaal 2026 te doen en met een verbeterplan, kan ik omarmen. Dat is ook iets waar ik ook wel, gelet op de situatie waarin we zitten, dat dat ook voor eventueel toekomstige misstanden te voorkomen handig is te hebben. Maar ik had dat volgens mij ook in een brief aangekondigd. Maar ik kan hem omarmen. Dan heb ik 3 moties van mevrouw Verkoelen. Beginnend even willekeurig aanvullend financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord. Ik heb over een vervolgonderzoek te doen net even een toelichting op gegeven. Die ruimte is er op het moment dat er aanvullende informatie is, dus het maakt deze motie overbodig op dit moment. Dus die ga ik ontraden. Meldpunt externe leveranciers. Volgens mij is dat een vergelijkbare motie als die er al ligt, die ik net heb omarmd. Dus het is 1 van die 2 moties waarbij eentje wat concreter is om met een termijn, dat is die van Leefbaar Rotterdam, samen met de VVD. Dus het is aan u. Het is niet dat ik er onwelwillend tegenover sta, maar er liggen 2 moties met een vergelijkbare strekking, wat u daarmee doet.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Toch een interruptie van mevrouw Verkoelen.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): · Het is geen interruptie, een punt van orde. Wat doet u nu? Wat zegt u nu over de motie? Want u legt het uit ten opzichte van de andere motie. Ik wil horen wat u doet met de motie.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Wethouder Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Volgens mij zijn er 2 moties met vergelijkbare strekking. Ik heb gezegd: ik doe eentje omarmen, dat is die van Leefbaar en VVD. Die andere heeft een vergelijkbare strekking. Deze is iets verder en wat concreter ten aanzien van termijnen. Dan zou ik zeggen deze is overbodig. Maar als u toch voor deze gaat. Maar dat laat ik liever aan u over.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mijnheer Crielaard.

De heer CRIELAARD (lr): Dank u wel, voorzitter. Mijn motie is medeondertekend door lid Verkoelen, dus misschien om daar even duidelijkheid in te verschaffen.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Wethouder Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Goed. Dan dient u een motie in waar u ook mezelf mee ondertekent, dus dan zou u zelf de conclusie kunnen trekken dat die eigenlijk overbodig is.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Ik heb echt een punt van orde. Ik vind dat u echt nu gewoon moties op een andere manier gaat uitleggen dan dat u ze moet uitleggen. U kunt zeggen: de ene is verstrekkender dan de andere. Ik omarm ze beide en het is aan de raad om te bepalen hoe of wat. Er is nu een wethouder mij aan het vertellen wat verstrekkender gaat als aan moties. Dat is echt niet aan de wethouder, dat is aan een raad. Ik vind het niet juist dat op deze manier moties afgedaan worden. U omarmt hem en de anderen ook en het is aan ons om te bepalen wat we ermee doen.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Wethouder Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Volgens mij heb ik dat gezegd, voorzitter, van het is aan u en toen stond mevrouw Verkoelen op van ...

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Voorzitter, het is geen punt van orde aan de wethouder, het is een punt van orde aan u. U bent als voorzitter hier degene die moet zeggen dat dat inderdaad zo werkt.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dat irriteert me nogal. Iedere keer dat u gewoon, zonder dat u het woord krijgt, ik zie u staan, ik ben niet blind, dat u gewoon het woord neemt. Ik heb dat al 2 of 3 keer tegen u gezegd. Ik snap uw punt, 100 procent. De ene motie is inderdaad verstrekkender dan de andere en dan is het aan de raad om te bepalen welke dan inderdaad voorgestemd wordt of eventueel tegengestemd wordt. Maar wacht u alstublieft even tot ik u het woord heb gegeven. Dank u wel. U staat. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Dat deed ik omdat u vervolgens aan de wethouder ging vragen wat die ervan vond. U had zelf het antwoord moeten geven.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw Verkoelen. We gaan door naar de wethouder Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Voorzitter, dan de laatste motie. Toetsingskader welzijnsopdrachten ga ik ontraden. In principe heeft Humanitas de eindverantwoording ingediend door de gemeente vastgestelde format en de toenmalige accountant van Humanitas heeft de toetsing uitgevoerd volgens het door de gemeente opgedragen controleprotocol. Daarin kwamen geen onrechtmatigheden voor, voorzitter. Dan heb ik ze gehad, voorzitter.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, wethouder Achbar. Dan kijk ik even de commissie rond of er behoefte is aan een tweede termijn of een veegronde, inderdaad. Laten we beginnen met een veegronde. Mijnheer Coşkun.

De heer COŞKUN (sp): De wethouder heeft netjes alle moties behandeld, maar ik was zeer benieuwd naar het antwoord van het college op de brief van de ombudsman van 1 september. Daar heeft hij, volgens mij, niets over gezegd.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Coşkun. Andere vragen die zijn blijven liggen? Nee. Wethouder Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Er komt een reactie op de brief van de ombudsman. Maar ik dacht: ik wacht eerst dit debat af om daar een reactie op te geven. Maar volgens mij hoorde ik de heer Coşkun ook vragen: ik zie graag de reactie op die brief tegemoet. Dus daar had ik mee geconcludeerd dat u gewoon op die brief wacht die er toch gaat komen.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, wethouder Achbar. Mevrouw Verkoelen, is het nog een nabrander in de eerste termijn?

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Ja, dit is een reactie op dit verhaal. Hoe kan dat nou, wethouder? We zijn iets aan het behandelen met elkaar hier en dan gaat u zeggen dat u naar aanleiding van dit het antwoord geeft aan een ombudsmanbrief? Dat kunnen we nou toch van u krijgen?

De VOORZITTER (de heer De Waard): Wethouder Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Ik zit hem even te linken, want de heer Coşkun stelde mij de vraag en daar heb ik antwoord op gegeven van er ligt een brief van de ombudsman. Daar ga ik op reageren. Maar ik vind het ook netjes om eerst een debat met u te voeren en ik heb in de eerste termijn van de heer Coşkun gehoord: als u die brief stuurt, dan wil ik daar graag een kopie van hebben. Zo heb ik hem begrepen.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mijnheer Coşkun.

De heer COŞKUN (sp): Bijna goed. De ombudsman schrijft een brief op 1 september, daar had u op 2 september een antwoord op kunnen maken, als college. Dan hadden we die nu kunnen meenemen, kunnen wegen in dit debat. Dat heeft u niet op 2 september gedaan. Nu is het 11 september. Ik denk: daar zal toch wel ooit een antwoord op komen? Maar dat had u ook vandaag dan kunnen geven. Maar u zegt, u noemt dat netjes, maar ik noem dat heel erg voorzichtig, gaat u eerst dit debat afwachten voordat u de ombudsman durft te antwoorden of zo? Ik bedoel: u kunt toch ook nu gewoon antwoorden op de vragen die de ombudsman namens de stad heeft neergelegd, dan hadden wij dat kunnen meewegen in ons oordeel over de moties et cetera. Het is wel netjes, als u dan toch nog geen antwoord wil geven, om het ons straks wel te vertellen als u het aan de ombudsman heeft verteld. Dat is wel netjes. Maar ik had het liever nu al gehad of op 2 september.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Wethouder Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Het komt zo snel mogelijk.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel. Zijn we hiermee aan het einde gekomen van de eerste termijn. Dan kijk ik even de zaal in of er behoefte is aan een tweede termijn en die is er. Mijnheer Crielaard.

De heer CRIELAARD (lr): Dank u wel, voorzitter. Ik heb in mijn bijdrage gevraagd ook om de wethouder nog een keer uit te laten leggen waarom het doelmatigheidsonderzoek niet is gedaan. Ik heb daarop besloten om geen motie in te dienen die daartoe verzoekt. Daar heb ik als een belangrijke reden voor dat de strekking van een motie eigenlijk hetzelfde zou zijn als de motie die mevrouw Verkoelen of lid Verkoelen heeft ingediend. Of ik daar in meega, die laat ik wel even van dit antwoord afhangen, maar zeker ook op een gegeven moment wat D66 aangaf: er is al rond de 30.000 euro uitgegeven aan het onderzoek in de afgelopen 3 jaar. Om daar nu nog een forensisch onderzoek in te doen, wat ook echt het nodige met zich meebrengt, die laat ik op mij inwerken en ik kom in de loop van de dag tot een besluit of ik wel of niet de motie van mevrouw Verkoelen steun.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Crielaard. Andere sprekers in de tweede termijn? Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw VAN WIFFEREN (d66): Voorzitter, ik heb dezelfde twijfel. Aan de ene kant wil ik dat het tot de onderste steen eigenlijk boven water komt, maar aan de andere kant denk ik ook: als je een onderzoek gaat doen waarvan je eigenlijk van tevoren weet dat er niets uitkomt, omdat dingen gewoon niet verboden zijn, wel heel erg laakbaar, in mijn ogen, om je vrouw opdrachten te geven van de welzijnsopdracht. Maar als dat niet verboden is en je komt er dan achter dat dat zo is en voor de rest kan je niets. Wat ik wel heel graag zou willen, is dat de wethouder, als u dus nog weer een gesprek heeft, ons daarin meeneemt, ons ook daar een brief over stuurt en ook de bevindingen daarin meeneemt, want het blijft toch een beetje onbevredigend dat we niet, in mijn ogen, nu niet de onderste steen boven krijgen.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw KOCKELKOREN (gl): Dat ben ik helemaal met u eens, dat dat onbevredigend is en waar ik een beetje op blijf hangen is dat het doelmatigheidsonderzoek van is dat geld nu uiteindelijk terechtgekomen bij die Rotterdammers, die u ook aanhaalde in uw betoog, die hier allemaal hebben ingesproken en met tranen in hun ogen vertelden wat hen wel en niet was overkomen. Daar gaat het om. Dus niet van heeft mevrouw X schuldig aan zaak Y, dat is het verhaal niet, maar doelmatigheid. Ik begrijp niet zo goed waarom deze partijen daar nu opeens niet meer in geïnteresseerd zijn.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw VAN WIFFEREN (d66): Ik ben er zeker in geïnteresseerd en ik weet ook dat destijds gewoon een fulltime ambtenaar zat te controleren of het wel goed werd uitgegeven. Dus er zat ook al, tijdens de opdracht van Humanitas, op een gegeven moment controle. Vrij laat, maar het zat er wel op. Ik denk dus dat ik aan de ene kant zit ik ook te twijfelen van moeten we niet toch nog een onderzoek doen om echt alles echt uit de weg te ruimen of krijgen we dan inderdaad weer van heel veel geld aan een onderzoek en we krijgen er toch niets uit, omdat we destijds wel het gemonitord hebben en als een accountant zegt dat het goed is uitgegeven, als de gemeente er extra heeft gecontroleerd het is goed uitgegeven, krijg je dan met nog een onderzoek iets anders boven tafel? Dus ik hoop eigenlijk dat de klokkenluider nog informatie heeft waar een touwtje aan zit, waar je nog wat mee kan, want het alleen maar doen terwijl je weet dat er niets uitkomt, dat vind ik ook lastig, want daar hebben we hier in de raad ook vaak discussies: zoveel geld voor een onderzoek en dan komt er helemaal niets uit en slecht onderzoeksbureau, zeggen ze dan. Dus dat vind ik ook een lastige.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw Van Wifferen. Andere sprekers in de tweede termijn? Nee. Wethouder Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Misschien helpt het, voorzitter, op het moment dat ik even duidelijker aangeef dat er nog wel ruimte is voor een vervolgonderzoek. Dus het is niet zo dat we na dit debat klaar zijn, wat mij betreft. Want als die melder komt met nieuwe informatie wat aangeeft: er moet een vervolgonderzoek komen omdat er nieuwe feiten op tafel liggen, dan zal ik wel overwegen om een vervolgonderzoek te doen. Wellicht helpt dat u in uw gemoedsrust van als er dus wel aanleiding is, zal er gewoon een vervolgonderzoek komen. Omdat ik ook vind: het moet een keer klip en klaar en helder zijn als er wel misstanden zijn geweest. Maar op basis van de informatie die er nu ligt, is dit gewoon de conclusie. En dan ben ik het ook met u eens: er is heel veel tijd, energie en geld ingestoken om tot hier te komen en verder dan dit komen we helaas niet. Hoe erg ook het beeld heerst dat die onderste steen nog niet boven water is, maar misschien ligt er geen steen daaronder en denken we dat gewoon. Dus dat is nu even wat we afwachten. Iemand moet ons duidelijk maken dat die steen daar ligt. Dan moeten we dan even wat feitelijke stukken voor hebben. Dat kan overgedragen worden, als dat dan aanleiding geven om vervolgonderzoek te doen, dan zal dat zeker overwogen worden. Dat geeft u misschien iets meer gemoedsrust dan nu. Ik kan de toezegging doen, voorzitter, op de vraag van mevrouw Van Wifferen van als er dan ontwikkelingen zijn om u daar mee te nemen door middel van een brief. Dus dat kan.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, wethouder Achbar. Daarmee denk ik dat alles is beantwoord en heeft u de volgende toezegging gedaan dat u inderdaad de raad meeneemt in ontwikkelingen per brief.

6.4 *Initiatiefvoorstel Vonk e.a. over 'Voor Rotterdammers, door Rotterdammers. Vertrouwen in sociale initiatieven vanuit de stad'*

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dan gaan wij door naar het volgende agendapunt, dat is agendapunt 6.4, het initiatiefvoorstel Vonk en anderen over 'voor Rotterdammers, door Rotterdammers. Vertrouwen in sociale initiatieven vanuit de stad'. Dan wil ik graag de heren Vonk, Segers-Hoogendoorn, Kind en mevrouw Van Wifferen uitnodigen achter de collegetafel. Pardon, alleen mijnheer Vonk, helemaal goed. Heel galant. Dan nodig ik mijnheer Vonk uit achter de collegetafel voor een eventuele korte toelichting voor wat betreft het proces. Dames en heren, mijnheer Vonk gaat een toelichting geven en dan kan de raad daar even hun eerste termijn aan wijden en dan kan de indiener daarop reageren. Daarna kunnen de indienen ook nog het college bevragen, want het college gaat natuurlijk ook nog wat zeggen. Dus helemaal goed. Mijnheer Vonk, bent u geïnstalleerd? Aan u het woord, mijnheer Vonk.

De heer VONK (cu): Dank u wel, voorzitter. Fijn dat ik vanaf deze plek ook ons initiatiefvoorstel 'voor Rotterdammers, door Rotterdammers' mag toelichten. Ik sta hier inderdaad alleen. Ik wil nog wel even gezegd hebben, ook nu, dat wij dit voorstel hebben gedaan ook met steun van CDA, D66 en Volt. Dat was niet alleen een logo op de voorkant, maar ook daadwerkelijk een inhoudelijke bijdrage, waarvoor ook veel dank. Dat ik het hier alleen doe, is ook vanuit efficiëntie en het laat ook zien dat we met zijn allen echt op één lijn zaten. Voorzitter, dit voorstel heeft best een lange weg genomen, vanuit de overtuiging eigenlijk dat we voor heel veel uitdagingen staan aan als Rotterdam, die niet altijd kunnen worden opgelost met meer overheid, met meer systeem, maar dat we juist ook ruimte moeten laten aan Rotterdammers zelf die geloven in een stad, niet zoals die is, maar hoe die zou kunnen zijn en die de mouwen opstropen en met elkaar aan de slag gaan. Juist die mensen ruimte geven, daar is dit voorstel op gericht. Die initiatieven worden vooral zichtbaar in bijvoorbeeld de gemeenschappen die wij kennen: in buurten en wijken, verenigingen, religieuze gemeenschappen. Het zijn de plekken waar mensen ervaren wat hun identiteit is. Ze ervaren verbondenheid, vertrouwen en veiligheid en daar is het ons om te doen. Overheid en die sociale initiatieven staan helemaal niet los van elkaar. Die hebben elkaar ongelooflijk hard nodig, zeker in deze tijd. Maar we hebben ook gezien, de afgelopen jaren, dat die 2 partijen best wel wat relatietherapie kunnen gebruiken. Dat is ook waar wij naar op zoek zijn gegaan. We hebben met heel veel mensen gesproken en er past ook dank aan al die partijen die de tijd hebben genomen om daar energie in te steken, om ons ook uit te leggen waar ze tegenaan lopen als ze als burgers opstaan, het beter willen maken, maar met een overheid te maken krijgen die soms wel wil, maar ook niet altijd goed in staat is om met hun samen op te trekken. Daar hebben wij vervolgens een heel aantal knelpunten voor verzameld op het gebied van erkenning, toekenning van financiële steun, vertrouwen, transparantie, ruimte voor initiatief en vereenvoudiging van de verantwoording. Deze hebben wij eigenlijk uitgewerkt in 8 praktische voorstellen en die voorstellen kunt ook lezen aan het eind van dit initiatiefvoorstel. Het college heeft een eerste reactie gegeven. Die hebben wij ook besproken in de commissie. Daar kom ik zo nog even op terug. De reactie die wij per brief kregen, stemt ons hoopvol, want ook het college geeft aan: dit is inderdaad ook de richting waar we uit willen en wij lezen ook in het voorstel een aantal heel praktische handreikingen die ons helpen om ook een aantal stappen te zetten in een richting die wij toch ook al uit willen. Dat is eigenlijk ook wat wij steeds hebben geproefd, ook bij de ambtenaren en ook bij de wethouder, dat wij niet tegenover elkaar staan, maar dat we echt met elkaar diezelfde kant op willen. Tegelijkertijd was die reactie ook best wel voorzichtig, dat snappen wij ook. Er komt nog een nieuwe participatieverordening aan. Er komt ook nog een moment dat wij hier gaan praten in de raad over een nieuw kader voor het financieren van een sociale basis. En ja, daar moeten nog een aantal dingen voor uitgezocht worden en die hebben ook weer betrekking op de voorstellen die wij doen. Dus wij snappen dat nog niet alles in beton is gegoten, maar we zijn blij, in ieder geval, met de omarming van de richting. Voor de mensen die de commissievergadering niet hebben meegemaakt: de wethouder heeft daarin ook toegezegd dat hij met een voortgangsrapportage gaat komen. Op het moment dat wij over de financiering van die sociale basis gaan spreken, komt er ook een voortgangsrapportage,

zodat we als raad ook echt strak op de bal blijven en de vinger aan de pols kunnen houden. Wij denken, en dat is ook onze hoop, voorzitter, dat dit voorstel een manier is waarop we als raad bijdragen aan de versterking van die positie van die sociale initiatieven en dat de relatie met de gemeente, waar echt alle pogingen worden gedaan om die te verbeteren, dat die nog een stuk beter kunnen worden gemaakt, zodat steeds meer Rotterdammers hun stoel aan tafel schuiven om samen aan de slag te gaan, samen met ons, om die uitdagingen van de stad aan te pakken. Want zo moet het zijn: voor Rotterdammers, door Rotterdammers. Dank u wel.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, heer Vonk. Dan gaan we over naar de eerste termijn van de raad. Wie kan ik daarin als eerste het woord geven? Tenminste, ik heb iemand op mijn lijstje staan en dat is mijnheer Coşkun. We gaan eerst de eerste reactie doen. Inderdaad. Dank u wel, mevrouw Kockelkoren. Mijnheer Coşkun.

De heer COŞKUN (sp): Allereerst dank voor dit initiatief, voor de presentatie. We hebben het natuurlijk uitgebreid besproken in de commissievergadering ook. We delen het van harte. Ik denk dat het grootste deel zo in het verkiezingsprogramma van de SP zou kunnen, wat we nog aan het schrijven zijn. Maar ik zoek ook, kijk, als je een beetje beweegt in de stad, zie je overal, dat soort initiatieven kom je dan tegen. Ik vroeg me af: hebben jullie bepaalde dingen op het oog of is er een lijst of dingen ter inspiratie? Want het ene initiatief kan het ander ook weer inspireren. Ik moet tegenwoordig heel veel naar Feijenoord omdat ik daar ga wonen. Kom je station Zuid uit, dan kom je bij Onder de Oranjeboom wijkrestaurant, sociaal café waar mensen ... Zo'n initiatief denk ik dat prima past in wat jullie bepleiten. Maar zo zijn er meer, zo zijn er overal. Hebben jullie ergens een inventarisatie van dat soort dingen ter inspiratie? We hebben natuurlijk de ontbijten gehad met allerlei mensen om elkaar te inspireren, maar ik denk: hoe houden we dat ook levend, dat soort informele en formele contacten, die ontbijten van de sociale initiatieven?

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, de heer Coşkun. Nog andere personen? Mevrouw De Bruijn.

Mevrouw DE BRUIJN (pvda): Dank, voorzitter. Allereerst lof richting ChristenUnie en de andere partijen voor dit initiatiefvoorstel. Ook ons verkiezingsprogramma staat er vol van. Nog niet bekend, ik zal niet te veel zeggen, anders word ik op mijn vingers getikt. Maar je ziet in Rotterdam, gaf ik net ook al in de maidenspeech aan, Rotterdam draait op een hele hoop van die sociale initiatieven. Waar wij als gemeente tekortschieten, springen zij gelukkig bij. Daar moeten we inderdaad de drempels niet te hoog voor leggen en ze helpen waar mogelijk en het makkelijker maken waar mogelijk. Dus chapeau voor het voorstel en wij steunen dit uiteraard van harte. Ik had wel een paar vraagjes. Misschien kunt u ook wat meer toelichten, via de voorzitter, specifiek over voorstel nummer 3, ambassadeur voor sociale initiatieven, een ambassadeur aanstellen die binnen de gemeente fungeert als aanspreekpunt et cetera. Enerzijds hoor je een heel grote groep van mensen die actief zijn binnen die sociale initiatieven die zeggen: we worden niet gehoord, we worden niet gezien, we willen meer in gesprek met de gemeente, maar er is ook een heel grote groep die zegt: we zijn al blij dat we aan onze kerntaken toekomen. Dus je vraagt ook wel wat als zij contact moeten zoeken met de gemeente. We hebben een hele hoop mensen in onze wijken lopen: wijknetwerkers, we hebben het loket, we hebben stadsmariniers, gebiedsregisseurs, een hele hoop ambtenaren die, als het goed is, hun best doen om ook die sociale initiatieven met elkaar te verbinden. Een heel grote groep van die sociale initiatieven zeggen ook: we zitten niet te wachten op nog meer ambtenaren die in de wijken rondlopen om ons te helpen. We willen eigenlijk zien dat de gemeente meer naar ons toe beweegt. Hebben jullie een idee bij specifiek dat voorstel hoe jullie dat voor je zien, zonder dat we weer duizenden of tienduizenden euro's steken in extra ambtenaren? Dan het eerste voorstel, nog even terug. Daar wordt gesproken over het participatiestukje: meer betrekken bij beleid en besluit. Ook daar weer aanvullend op wat ik al eerder zei. Sommige van die kleinere sociale initiatieven zijn allang blij dat ze aan hun

kerntaken toekomen. Als ze dan ook nog bij alle besluiten en ontwikkelingen in de omgeving moeten meedenken en participeren, dat kost ook gewoon superveel tijd, energie en ook geld. Hebben jullie er een idee bij hoe je dat wil, bijvoorbeeld, willen jullie ze dus ook belonen hiervoor, specifiek, zodat zij zelf extra mensen of een subsidie kunnen aanvragen om dit soort dingen bij te wonen en ons als gemeente kunnen helpen? Dat waren, volgens mij, mijn vragen. Tot zover.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw De Bruijn. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw KOCKELKOREN (gl): Voorzitter, dank. Allereerst een hartstikke mooi voorstel, dank voor het indienen. Dat is altijd goed dat al die mensen in de stad die naar ons kijken, bij ons komen, we zijn bij al die ontbijtsessies geweest samen, dat die ook een stem krijgen. Dus daar geven wij graag steun aan. Ik heb 1 vraag, voorstel 6, onderzoek naar cofinanciering als uitgangspunt. Daar zegt u eigenlijk een onderzoek te starten naar de wenselijkheid en haalbaarheid van cofinanciering. We horen uit de stad dat dat gewoon heel erg lastig is en veel van dat werk eigenlijk gewoon overheidsfinanciering toch echt belangrijk blijft. En eigenlijk zegt de wethouder: wij vinden cofinanciering heel belangrijk. Terwijl ik lees, uw oproep van ja, we moeten wel weten of dat, misschien dat in sommige gevallen je dat beter niet kan vragen. Lees ik dat goed? Zo ja, hoe interpreteert u de reactie van de wethouder?

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw Kockelkoren. Andere sprekers? Nee. Dan geef ik het woord aan de heer Vonk voor een reactie.

De heer VONK (cu): Dank u wel, voorzitter. Bedankt voor de vragen ook, terechte vragen ook. Allereerst het overzicht waar de SP over nadenkt. Want, inderdaad, er zijn ongelooflijk veel initiatieven, groot en klein, bekend, onbekend. Je komt ze overal tegen. Ik denk inderdaad, dat blijkt ook wel uit de gesprekken die we ook naar aanleiding van dit voorstel hebben gevoerd, dat het heel goed is om tot zo'n overzicht te komen om meerdere redenen, maar ook zeker van over welke initiatieven hebben we het nu. Het kan ook inspirerend zijn om al die initiatieven ook te zien en eventueel ook te bezoeken. Nou is de valkuil natuurlijk dan snel om dan weer te zeggen: oh, dan gaan we dat als overheid regelen, terwijl juist deze sociale initiatieven daar ook best goed toe in staat zijn. Ik ben heel hoopvol over een initiatief dat inmiddels genomen is, volgens mij vanuit de welzijnscoalitie, die inmiddels al meer dan 200 initiatieven bij elkaar heeft gebracht en ook prima in staat is om dat overzicht te geven. Dus ik denk dat het een oproep moet zijn eigenlijk vanuit ons van we willen heel graag met jullie aan de slag, laat je zien en laat de misschien wat grotere initiatieven ook de kleinere zichtbaar maken en eventueel ook vertegenwoordigen. Dat zou onze reactie zijn. Dan de vragen van de PvdA, een waardig opvolger van de heer Tak, want die had ook inderdaad goede vragen in de commissie, u zet ze dat goed door. Die ambassadeur, wij zijn zeker niet voor meer ambtenaren. Laat dat ook duidelijk zijn, dat hoeft ook niet. Er zijn best al veel ambtenaren die zich hiermee bezighouden en er is ook een initiatievenloket, daar wijst de wethouder ook op, die zegt: we hebben een initiatievenloket, dus mensen kunnen daar terecht. Toch wordt er gezegd: zodra wij bij echt de gemeente aankomen, dus even die stap uit de wijk zetten naar centraal, dan verlies je vaak het overzicht, het komt in een blackbox of je wordt van het kastje naar de muur gestuurd. Dan zou het helpen als er iemand is die zegt, een van de bestaande ambtenaren, van dit pak ik op en ik laat niet los. Ik voer het door de gemeentelijke burelen totdat wij een oplossing met elkaar hebben gevonden. De wethouder had nog de suggestie om zo iemand een roze uniform aan te trekken. In ieder geval om zichtbaar te maken, een bestaand iemand, echt wel zichtbaar op het podium te zetten van daar kun je terecht en die zorgt er ook voor dat die jou van het kastje naar de juiste muur enzovoort en weer terug leidt. Dat is waar wij naar op zoek zijn met die ambassadeur. Dus dat als antwoord. Dan de besluitvorming. Moeten al die kleine clubs ook bij die besluitvorming? Absoluut niet, wat ons betreft. Maar we zien nu dat er soms best mensen worden gevraagd om wat wijze dingen te

zeggen over wat ze ervaren en dan zegt de gemeente: dank u wel, dat nemen we mee. Vervolgens hoor je helemaal niets en dan wordt er ergens anders een besluit genomen. Die partijen, die daar nu al voor gevraagd worden, die zeggen: neem ons echt serieus, zet ons ook aan tafel. Ik heb wel een praktisch voorbeeld. We hebben straks een debat nog naar aanleiding van de welzijnsvoortgangsbrief. In de commissie hadden we toen over de IZA-gelden, vele miljoenen. Er is wel aan de stad gevraagd: wat vinden jullie goede ideeën? Vervolgens wordt aan IZA-tafels het geld verdeeld en de sociale initiatieven denken: en wij dan? Serieus aan tafel en eventueel ook serieus betaald. We hebben er ook ingezet als adviseur, want als Ernst en Young om een advies wordt gevraagd, dan is dat niet gratis. 50.000 euro hoor ik hier fluisteren. Dat is misschien niet per se direct nodig, maar het is natuurlijk heel logisch dat als je die sociale initiatieven vraagt om input te geven, dat daar ook gewoon een geldbedrag tegenover staat. Dat is gewoon adviseurswerk. Dat zou best meer gewaardeerd mogen worden, wat ons betreft. Dan die cofinanciering, een goede vraag inderdaad van GroenLinks. Wij hebben bedoeld, wij horen namelijk dat dat juist in heel veel gevallen best wel mogelijk is, maar zeker niet in alle gevallen. Maar wat je in ieder geval niet wil is dat initiatieven eigenlijk helemaal aan het gemeentelijk infuus terechtkomen en soms jarenlang alleen maar afhankelijk zijn van gemeentelijke financiering. Dat dat vinden we een ongezonde zaak. En ze geven zelf ook aan dat het dan wel goed is om met elkaar toch te kijken van wat zijn dan echt mogelijkheden voor cofinanciering en ze daar ook een beetje in uit te dagen. Dus het is ook een beetje een uitdaging naar de sociale initiatieven: ga ook echt serieus aan de slag, zorg ervoor dat je niet alleen van die gemeentelijke financiering afhankelijk bent. Natuurlijk, met heel kleine initiatieven of eentje die bijvoorbeeld voor 2 jaar draait, dan is dat niet altijd mogelijk. Dus dan moet je dat ook met elkaar erkennen. Maar zeker als het een structurele en wat grotere vorm aanneemt, dagen wij die sociale initiatieven ook uit om met die cofinanciering te komen. Dus dat waren, volgens mij, de vragen die ik had gekregen. Dank.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, heer Vonk. Dan geef ik de wethouder de gelegenheid om ons te voorzien van zijn reactie. Ik heb hier een heel mooi boekje voor me met een soort van volgorde erbij gekregen van mijn collega, die naast me zit. Mevrouw Van Wifferen, u wilde wat ... Nee, toch niet. Dan gaan we toch door naar wethouder Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Dank, voorzitter. Mijn standpunt is wat dat betreft niet gewijzigd ten opzichte van het gesprek in de commissie. Ik heb mijn complimenten uitgesproken, dat doe ik ook graag nogmaals richting de initiatiefnemers om het initiatiefvoorstel in te dienen. Ik ben positief. Ik heb ook gezegd: wat mij betreft is dit echt in lijn met datgene wat wij aan het ontwikkelen zijn, de sociale basis. Ik zie dat dat heel mooi in elkaar kan gaan en dat we naast elkaar staan om iets moois neer te zetten in Rotterdam voor verschillende organisaties die van enorme meerwaarde zijn. Ik bedoel, we hebben ooit een rapport gehad van het Verwey-Jonker Instituut: 'tel je zegeningen'. Die laat heel erg zien wat de meerwaarde was van religieuze instellingen. Maar even los van de religieuze instellingen zie je ook allerlei kleine, middelgrote tot wat grotere partijen die van enorme waarde zijn in die gebieden en van betekenis zijn om de opgave, die wij als stad hebben, waar de gemeente niet altijd toereikend is, ik wil niet het woord gebruiken wat mevrouw De Bruijn gebruikte: tekortkomen, maar waar wij niet altijd toereikend zijn, dat dat goed opgevangen kan worden door de sociale basis. Die moeten we gewoon ook goed faciliteren en ondersteunen. Daar gaan we graag met elkaar het gesprek over. Ik heb daar ook een toezegging gedaan in de commissie van dat dat ook eraan komt. Maar volgens mij is de eerste stap die we daarin gaan zetten om je ook goed mee te nemen, op de juiste vlieghoogte te krijgen, is die technische sessie die ook gepland staat. Tot zover, voorzitter.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, wethouder Achbar. Dan zijn we nu bij het volgende punt gekomen en daar staat: dan kunnen de indieners reageren op de bijdrage

vanuit de raad en het college. Mevrouw Van Wifferen was daar, volgens mij, helemaal klaar voor, dus wilt u dat ook aanvangen of wacht u nog even? Helemaal goed. Het woord is aan u.

Mevrouw VAN WIFFEREN (d66): Voorzitter, D66 is vereerd om mee te doen met dit prachtige voorstel. Het past heel goed bij de D66 traditie vanaf het stadsinitiatief waar we vurig voor hebben gepleit, maar ook voor het *Right to Cooperate* wat mooi is geïmplementeerd in het welzijnswerk. Ook met mijn eigen initiatiefvoorstel 'bewoners aan de bal', een constante lijn naar meer invloed van sociale initiatieven en van bewoners. Dat het nodig is, bleek ook wel uit een rekenkameronderzoek uit 2020. Daar kwam uit dat toch veel bewonersinitiatieven een beetje te weinig aandacht en liefde krijgen van de gemeente. Dus de gemeente geeft gewoon subsidie en komt daarna nooit meer kijken. Niet alleen voor controle is dat belangrijk, maar vooral ook voor inspiratie en van elkaar leren en met elkaar meedoen. Dit initiatief gaat hier heel goed bij helpen. Waar ik nog wel een vraag bij heb, als het echt gaat over meerjarige financiering, want dat vinden wij heel belangrijk, dat toch sommigen ook, dat dat ook eraan komt. Want om elk jaar weer door die financiële hoepels te springen, kost heel veel energie voor mensen die eigenlijk gewoon bezig willen zijn met het werk wat ze doen. De vraag is toch aan de wethouder of die daar nog iets concreter over wil zijn. Want hij zegt: ik kom erop terug en we gaan eraan werken. Maar hoe staat hij daar nou in? Wat is nou zijn houding ten opzichte van die meerjarige financiering? Tot zover.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw Van Wifferen. Mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer SEGERS-HOOGENDOORN (cda): Dank, voorzitter. Kort, ik denk 2 punten. Ik had ze willen omdraaien, maar eigenlijk maak ik even een bruggetje met de bijdrage van mevrouw Van Wifferen, waar zij mee afsloot. Die meerjarige financiering bijvoorbeeld. Daar zou je bijvoorbeeld kunnen denken aan een forum. Die geef ik even mee aan de wethouder, misschien kan hij ook op dat idee al even reageren. Je zou bijvoorbeeld je kunnen voorstellen: je denkt in 3 jaren. Je geeft het eerste jaar het vertrouwen, dus dat is een soort van verantwoordingsvrij jaar. Dat geeft al heel veel lucht aan initiatieven. Het tweede jaar ga je goed in gesprek, dus heb je meer de kwalitatieve feedback van zo'n club en heb je ook je eigen inbreng daarbij, dus meer in de mondelinge zin van het woord. En dan bijvoorbeeld pas in jaar 3 die hele schriftelijke mallemlen waar je weer het kwantitatieve op afrekent. Het zou bijvoorbeeld een methode kunnen zijn die heel mooi passend is. En, voorzitter, ik hecht er toch ook wel aan, om nog 1, denk ik, ook belangrijk punt benoemen in dit initiatief, dat heeft misschien ook wel te maken met bijvoorbeeld ook opkomst bij verkiezingen: er is gewoon best wel veel institutioneel wantrouwen in de maatschappij überhaupt en in deze stad misschien wel in het bijzonder. Dat maken we ook wel regelmatig mee en ik denk dat het juist een heel goede stap zou zijn van de gemeente, van ons als bestuur en politiek, om het vertrouwen op heel veel punten terug te leggen in de maatschappij, omdat daar dan uiteindelijk bij die sociale initiatieven dat institutioneel wantrouwen ook veel minder een rol speelt. Dus ik denk dat je daarmee 2 vliegen in 1 klap slaat. Dan wil ik nog eventjes benoemen. Ik ben niet achter die tafel gaan zitten, vond ik onnodig, maar dit moet toch ook nog wel benoemd blijven, denk ik. Dank.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Segers-Hoogendoorn. Andere sprekers? Mijnheer Vonk.

De heer VONK (cu): Dank u wel, voorzitter. Ook van deze kant toch nog even een vraag aan de wethouder, naar aanleiding van het commissiedebat. Wij hebben namelijk een voorstel gedaan om te rapporteren over de *Right to Challenge* en de *Right to Cooperate* voorstellen. In uw reactie verwijst u naar dat doen wij in de P&C-cyclus. We zijn afgelopen week dus nog even gaan kijken hoe dat er dan uit ziet, maar wat wij konden vinden was in ieder geval alleen een rapportage over *Right to Challenge*, als ik me niet vergis, waar alleen een getal werd

genoemd van, ik geloof dat er 3 voorstellen, bijvoorbeeld, waren gedaan of 3 voorstellen waren gehonoreerd. Maar waar wij om vragen is om even een totaaloverzicht te geven van de voorstellen die zijn ingediend dan wel toegewezen of afgewezen en zowel voor *Right to Challenge* als *Right to Cooperate*. In onze beleving is namelijk datgene wat nu in die P&C-cyclus staat niet hetzelfde. Kunt u daar nog even wat toelichting op geven hoe u dat ziet?

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, heer Vonk. Andere sprekers? Mevrouw De Bruijn.

Mevrouw DE BRUIJN (pvda): Even nog toch nog ook waar mijn collega mevrouw Kockelkoren over begon over die cofinanciering. Ik kan nu even snel niet de hele collegereactie vinden, maar volgens mij stond het college daar wel sympathiek tegenover. Ik wil wel dubbelchecken of het college dan in ieder geval gaat onderzoeken voordat het ook toegepast wordt of dat er al op gestuurd wordt. Want het zou wel erg zonde zijn als initiatieven vanaf welke periode dan ook van subsidies nu al aan cofinanciering moeten gaan werken, terwijl ze daar misschien nog lang niet aan toe zijn.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mevrouw De Bruijn. Mijnheer Coşkun.

De heer COŞKUN (sp): Voorzitter, ik ben benieuwd hoe het college daartegenaan kijkt, ook mijn collega's, om ook de rol van de wijkraden hierin. Zij zijn tenslotte ook de ogen en oren in de wijk, kennen dat goed, kennen vaak ook actieve bewoners, kennen ook sociale initiatieven, als het niet van bewoners is maar van anderen die iets doen. Meer als toetsing ook van lukt dat nou goed, bruist het na, gaat dat goed? Dan hoeven we dat niet allemaal vanuit Coölingel of de MO-mensen weer die wijk ingestuurd te worden. Vertrouw ook een beetje op de controlerende ogen en oren van de wijkraden, zou ik zo zeggen.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, mijnheer Coşkun. Andere sprekers? U had een vooruitziende blik, wethouder Achbar. Het woord is aan u.

De heer ACHBAR (wethouder): Dank, voorzitter. Een aantal vragen die zijn gesteld, beginnend met die meerjarige financiering. Dat is inderdaad de gedachte die we nu ook aan het verkennen zijn binnen de sociale basis, maar ook in het initiatiefvoorstel terug is gekomen. De redentatie zou kunnen zijn: zorg ervoor dat die regeldruk verlaagd wordt en daardoor misschien de aanvragen of de paperassen wat makkelijker zijn. Dat is de ene redentatie. De andere redentatie is: zorg ervoor dat je gewoon meerjarig het vertrouwen geeft en, noem het 3 jaar, waarbij je vertrouwen, kwaliteitsborging en dan de administratieve afhandeling in het derde jaar doet, zoals de heer Segers-Hoogendoorn zegt. Dat heeft nog geen vorm gekregen, dus dat is ook nog een proces waarin we zitten. Tegelijkertijd, wat je met een meerjarige financiering krijgt, is als je het geld wegzet voor een x-aantal jaar, betekent dat dat heel veel nieuwe partijen echt wel moeten wachten voordat ze weer financieren. Dus elk voordeel heeft zijn nadeel, in dit geval. Maar ik dacht: ik sta er niet onwelwillend tegenover, maar het zijn wel afwegingen die je met elkaar zou moeten maken, waarbij je moet kijken, als je dus niet kiest voor meerjarige financiering, kun je dan bijvoorbeeld wel die regeldruk enorm verlagen of als je wel kiest voor meerjarenfinanciering, hoe ziet dat eruit? Bijvoorbeeld het model van de heer Segers-Hoogendoorn is een voorbeeld, maar aan de andere kant: wat doe je met nieuwe partijen als er geen middelen meer te vergeven zijn? Moeten die dan 2 jaar wachten of ga je dat ook op een andere manier organiseren? Hij staat erin, dus we nemen het mee in die sociale basis. Ik sta er echt niet onwelwillend tegenover, maar dit is wel de reactie die ik daarop heb gegeven waarbij de voorkeur wel ligt op meerjarige financiering. Hoe dat dan vorm krijgt, is nog even onderdeel van het gesprek. Dan de vraag over de *Right to Cooperate* en *Right to Challenge*, hoe dat nu is opgenomen in de P&C-cyclus. Ik wil de toezegging doen dat ik hem wat uitgebreider terug laat komen, voorzitter, in de komende P&C-cyclus of de begroting die er aankomt, om dat dan

een concrete plek te geven van wat waren nou de exacte aantallen? Er staat nu 3, maar ik kan het niet met 100 procent zekerheid zeggen, maar volgens mij waren er maar 3 *Right to Challenges* geweest. Dat klinkt misschien heel weinig, maar dat is, volgens mij, ook wat ik heb begrepen vanuit welzijn. *Right to Challenge* lijkt alsof dat heel erg gericht is op welzijn, maar *Right to Challenge* is een product wat wij hebben binnen de gemeente, wat geldt voor alle clusters. Maar je ziet dat die heel erg aan het vernauwen is richting welzijn, alsof het alleen voor welzijn is. Maar ik weet dat, volgens mij, voor welzijn wel 3 waren, heb ik ooit in een gesprek vernomen. Maar de toezegging dat dat wat explicieter wordt opgenomen in de P&C-cyclus, meer dan alleen het getal zoals dat nu gebeurt. Wat betreft de vraag over de cofinanciering, voorzitter. Er liggen kansen. Er liggen kansen in Rotterdam, waarin je ook wel mooie succesverhalen kunt benoemen die een samenwerking hebben met de gemeente in de vorm van een subsidierelatie en aan de andere kant ook cofinanciering hebben. Wij hebben jaarlijks hier op het stadhuis in de Burgerzaal een evenement met Rotterdamse fondsen. Het gesprek gaat vooral ook van hoe zorgen we ervoor dat de middelen die de Rotterdamse fondsen beschikbaar hebben, ook terugvloeien naar die stad en dat ze er vaak tegenaan lopen, dat of de partijen niet de weg weten te vinden, of dat die fondsen niet zo goed die partijen weten te vinden. Ik ben nu 3,5 jaar wethouder, inmiddels 3 gesprekken gehad. Maar iedere keer kaart ik dat ook aan van hoe zorg je ervoor dat de toegang tot die Rotterdamse fondsen en daarmee ook de middelen beschikbaar worden gesteld voor partijen in de stad. Dus ik zie daar ook wel een kans dat die afhankelijkheid, waar de heer Vonk het over had, van zorg ervoor dat je niet een afhankelijke financier hebt, maar dat je op meerdere bronnen kan teren. Dan zou zo'n partij als de Rotterdamse fondsen, wat een koepelorganisatie is, met allerlei fondsen die we hebben en thematisch terug te vinden zijn, zou bijvoorbeeld een mogelijkheid zijn voor cofinanciering, even los van andere ...

De VOORZITTER (de heer De Waard): U hebt een interruptie van mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw KOCKELKOREN (gl): Voorzitter, dan een kleine kritische noot hierop, want ik snap dit verhaal. Wat daarvoor nodig is, is ook een betrouwbare overheid en we hebben afgelopen tijd natuurlijk gezien dat dat niet altijd het geval is geweest en dat daardoor ook externe financiers van dat soort partijen als de overheid opeens stopt met meefinancieren, dan stopt ook dat externe geld. Dat vind ik wel echt een voorwaarde, dus dat wil ik dan graag meegeven, dat daar dan ook die wederkerigheid en betrouwbaarheid in zit, want anders kun je kijken naar externe financiers wat je wil, maar dan lukt het partijen in de stad gewoon niet.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Wethouder Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Helemaal mee eens, voorzitter. Alles moet gestoeld zijn op vertrouwen en wederzijds vertrouwen. Dat gaat zeker, als je een samenwerking aangaat, in het belang van de Rotterdammer en jij als overheidsinstantie daar een belangrijke financier in bent, dat je dat goed afstemt. Ik meen te begrijpen naar wat u refereert. Dat is echt wel van een heel andere orde, ook qua omvang van het bedrag. Laten we die casus niet met elkaar hier ontplooiën. Maar ik ben het absoluut met u eens dat de basis moet zijn: jongens, we willen met zijn allen het beste voor de stad, met ieder zijn verantwoordelijk daarin en ik ben er echt van overtuigd dat cofinanciering ook die organisaties krachtiger maakt, omdat die afhankelijkheidsrelatie gebaseerd op 1 instelling minder is. Dus dat zorgt ook voor een betere levensvatbaarheid. Dus ik ben het met u eens. Wat betreft de wijkraden, voorzitter. Ook dat lijkt me een heel goede. Volgens mij gebeurt dat ook nu in het kader van die sociale basis. Ik ben daar een enorme voorstander van, niet alleen vanuit welzijn, maar zeker ook voor andere programma's. Ik kan u daar een concreet voorbeeld van geven, dat is de portefeuille die ik heb, preventie met gezag. Je wilt juist impact maken in die wijken en daar zijn dus echt wel ook middelen voor vrijgemaakt om de wijkraden ook een rol te geven, om te bepalen welke partijen van betekenis kunnen zijn om het verschil te maken binnen dat programma.

Nogmaals, ik ben ervan overtuigd dat die wijkraden van essentieel belang zijn in de uitvoering en verandering in die wijken. Tot zover, voorzitter.

De VOORZITTER (de heer De Waard): Dank u wel, wethouder Achbar. Zijn er eventuele vragen blijven liggen? Nee. Ook nog niet iemand met een nabrander toevallig? Dan kunnen we dit onderwerp afsluiten en ook kunnen we mijn voorzitterschap afsluiten, want ik geef graag de voorzittershamer over aan mijn collega, mevrouw Bruin, inderdaad. Ik heb het leuk met jullie gehad. Dank jullie wel daarvoor en ik wens jullie heel veel plezier met mijn collega Bruin.

7. TWEEMINUTENDEBATTEN

7.1 *Het voorstel tot vaststelling van de Verordening voorzieningen Huisvesting Onderwijs Rotterdam 2025*

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Een heel goede middag, gemeenteraad van Rotterdam. We zijn toegekomen aan de afdeling tweeminutendebatten. Als eerste beginnen we met 7.1, het voorstel tot vaststelling van de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2025. Als eerste op mijn lijst staat de heer Crielaard, die niet aanwezig is. Oh, die zit achterin de zaal en hij schudt nee. Dus u wilt niet het woord op dit moment? Nee. Dan ga ik naar de volgende. Is er iemand die op dit onderwerp het woord wil voeren? Ga uw gang. De heer Leewis.

De heer LEEWIS (gl): Voorzitter. Ik wilde graag een motie indienen: de motie 'verlenging afschrijvingstermijn onderwijshuisvesting'. Die gaat erover dat we op dit moment een afschrijvingstermijn van 40 jaar hanteren voor onderwijsgebouwen. Voor maatschappelijk vastgoed hebben we die al naar 50 jaar getild. Ik zou zeggen dat het gemiddelde onderwijsgebouw aanzienlijk langer meegaat dan 40 jaar en het dus heel zonde is dat wij bouwers en onze afdelingen en schoolbesturen alleen de ruimte geven om een gebouw financieel af te schrijven in 40 jaar. Daar heb je minder ruimte, minder ruimte om te investeren in duurzaamheid of in andere mooie dingen zoals luchtkwaliteit of de kwaliteit van het gebouw. Ik zou dus willen voorstellen om die afschrijvingstermijn naar 60 jaar te tillen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dan komt de motie mijn kant uit. We wachten nog even op het zilveren plaatje, denk ik. Ja.

De heer LEEWIS (gl): Dan zou ik daar nog 1 zin aan toe willen voegen, dat is dat we hem daarmee in lijn brengen met wat ook de gemiddelde afschrijvingstermijn van een draagconstructie van een schoolgebouw is. Dus daarmee dus ook al best wel in lijn met wat gebouwen technisch eigenlijk zouden moeten hebben als afschrijvingstermijn.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Leewis heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Verlengen afschrijvingstermijn onderwijshuisvesting

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025, bij de bespreking van de vaststelling van de wijziging verordening onderwijshuisvesting;

constaterende dat:

- de gewijzigde verordening onderwijs huisvesting uitgaat van een afschrijvingstermijn van 40 jaar;

overwegende dat:

- dit betekent dat de volledige investering in een schoolgebouw binnen 40 jaar moet zijn afbetaald terwijl onderwijsgebouwen gemiddeld veel langer meegaan dan 40 jaar;
- de draagconstructie van de meeste gebouwen nu al een technische afschrijvingstermijn hebben van 50 tot 60 jaar;
- dit het vermogen van het schoolbestuur of de gemeente om te investeren in zaken zoals: de kwaliteit van het gebouw, het binnenklimaat, duurzaamheid of een flexibele indeling beperkt;
- onder andere de gemeente Delft en de gemeente Enschede al een langere afschrijvingstermijn hanteren;
- het verlengen van de afschrijvingstermijn budgetneutraal kan binnen de meerjarenbegroting;

verzoekt het college:

- de afschrijvingstermijn voor onderwijshuisvesting bij nieuwbouw en bij vervangende nieuwbouw in de Verordening Onderwijs Huisvesting te veranderen naar 60 jaar;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. S. Leewis, S. Reitema en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ik kijk om me heen. Mevrouw Maassen, ga uw gang.

Mevrouw MAASSEN (d66): Voorzitter, ik doe deze bijdrage namens mevrouw Nunnely. Een cruciale pijler van het Rotterdamse onderwijs, de integrale onderwijshuisvesting. Het is positief dat de scholen over het algemeen tevreden zijn met de nieuwe opzet van het IHP en tegelijkertijd zien we ook nog een aantal uitdagingen liggen. Er zijn nog steeds veel schoolgebouwen die niet voldoen aan de standaarden van 2024 met vertragingen en administratieve belemmeringen tot gevolg. Het inclusieve onderwijs vraagt ook om meer ruimte per leerling en dus extra investeringen, terwijl de bekostiging via de samenwerkingsverbanden ontoereikend blijkt. Ook is veiligheid een urgent thema. Daarnaast zien we ook dat er een tekort is in het speciaal onderwijs waardoor sommige kinderen te lang thuiszitten. We hebben daarom nog 3 actuele vragen aan de wethouder. Allereerst: hoe gaat de wethouder ervoor zorgen dat het convenant veiligheid in en om de scholen niet alleen op papier goed werkt, maar ook in de praktijk daadwerkelijk goed wordt uitgerold naar het primair onderwijs en leidt tot minder incidenten en een veilige schoolklimaat? In het IHP is inclusieve huisvesting een ambitie. Hoe gaat de wethouder garanderen dat schoolgebouwen, inclusief de voorzieningen en de gebedsruimtes en toegankelijkheid voor kinderen met een beperking in de komende tranche van de IHP-projecten worden meegenomen, ondanks de financiële druk? De taskforce dekkend netwerk werkt aan een stadsbrede aanpak, maar de wachttijden voor het speciaal onderwijs lopen nog steeds op. Welke concrete korte termijn maatregelen neemt de wethouder om ervoor te zorgen dat kinderen niet thuis komen te zitten en het recht op onderwijs wordt gewaarborgd? Tot slot, voorzitter. Wij roepen de wethouder op om in te zetten op de co-creatie met de schoolbesturen. Alleen door samenwerking kunnen we tot een goed, veilig en toekomstbestendig onderwijs huisvestingsaanbod in Rotterdam komen. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank aan mevrouw Maassen. Ik kijk nog even de zaal rond of er nog iemand is met een inbreng. Ik zie de heer Tim Kind staan. Klopt dat? Ja, aan u het woord.

De heer KIND (volt): Dank u wel, voorzitter. We juichen toe bij nieuwe schoolgebouwen dat ze minimaal BENG en gasloos worden opgeleverd en dat er gewerkt wordt aan nieuwe circulaire afschrijvingsmodellen. Maar die verduurzaming moet verder gaan dan energieprestaties alleen. In die zin willen we graag de aandacht vragen aan de structurele integratie van groenblauwe schoolpleinen bij elke renovatie of nieuwbouw. Deze pleinen leveren niet alleen een bijdrage aan wateropvang en biodiversiteit, maar zijn ook cruciaal voor fysieke en de mentale gezondheid van leerlingen. Dat weten we al jaren. We willen toch graag zien dat nog vaker in Rotterdam we die groenblauwe schoolpleinen gaan zien en het is heel positief dat we die subsidieregeling hebben, maar er is ook nog veel onduidelijkheid. We krijgen verschillende signalen vanuit het onderwijs dat ze onvoldoende op de hoogte zijn van die subsidieregeling, moeite hebben met aanvragen. Dan willen we toch een vraag stellen aan de wethouder: herkent u dat? Herkent u die signalen? En ten tweede, als we naar de subsidieregeling kijken, in hoeverre is deze op dit moment uitgenut? Op basis van het antwoord kijken we of we nog in tweede termijn een vraag en/of een motie willen indienen. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Ik kijk even de raad rond. Verder nog inbreng op dit punt? Nee. Dan kunnen wij door naar de beantwoording door de wethouder. Als u zover bent, ga uw gang.

De heer KASMI (wethouder): Voorzitter, dank u wel. Ik heb nog niet alle moties binnen, maar die komen hopelijk vanzelf. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Oh, er is maar 1 motie uiteindelijk. Ik dacht dat er meerdere zouden komen, maar dan is het uiteindelijk maar 1 geworden. Even kijken, dat is dan de motie van GroenLinks, motie 1 over de afschrijvingstermijn. Die moet ik helaas ontraden en de reden daarvoor is veelvuldig. Allereerst is het zo dat uw raad al eerder dit jaar ingestemd heeft met een raadsvoorstel, zoals u ongetwijfeld ook zult weten, over de wijziging van de afschrijvingstermijn maatschappelijk vastgoed, die is al verhoogd naar 50 jaar. Alle onderwijshuisvestingplannen vallen in principe ook hieronder, dus daar is al rekening mee gehouden. Het tweede is, als we de afschrijvingstermijn verder zouden ophogen naar 60 jaar is het eerlijke antwoord daarop, hoe sympathiek ik het ook vind, dat we waarschijnlijk in de knel komen met de plannen die we hebben in het IHP voor de vaart die we willen maken met het renoveren van verouderde schoolgebouwen. Zoals u weet, hebben wij een vrij verouderd scholenbestand in Rotterdam. We hebben ook op verzoek van de raad afgelopen jaren met elkaar afgesproken om daar vaart in te maken. Maar dat betekent natuurlijk ook dat, als je de afschrijvingstermijnen verder naar 60 jaar verhoogt, dat je eigenlijk ook ten aanzien van duurzaamheid heel veel extra maatregelen zou moeten nemen en dat geld hebben we op dit moment niet. We lobbyen daar al jarenlang voor bij het rijk, maar het rijk komt eigenlijk niet over de brug. Tegelijkertijd is het hetzelfde rijk dat ons de opdracht geeft om straks, ik denk vanaf 2030, volgens ENG te gaan bouwen, volgens de ENG-normen. Maar tegelijkertijd doen ze geen boter bij de vis. Dus wat wij vanuit de gemeente nu hebben: de leidraad is de afschrijvingstermijn van 50 jaar hanteren. Dus dat gaan we wel verhogen. Maar verder naar 60 jaar lijkt me in deze niet verstandig, omdat je dan gewoon een financieel probleem hebt.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Een interruptie van de heer Leewis. Ga uw gang.

De heer LEEWIS (gl): Voorzitter, ik volg het verhaal van de wethouder niet als het gaat om het budget voor onderwijs, want we krijgen elk jaar een vast budget voor onderwijs vanuit het rijk. Op het moment dat je de afschrijvingstermijn verlengt, betekent dat dat de jaarlijkse afschrijvingslast lager wordt voor het gebouw. Je moet wel wat meer investeren, maar de afschrijving last jaarlijks wordt lager. Daarmee zou u meer moeten kunnen doen met hetzelfde budget.

De heer KASMI (wethouder): De informatie die ik heb, is als je het in de verordening, IHP, echt zou willen aanpassen, betekent ook echt dat je veel meer middelen nodig zou hebben, ook aan de voorkant, dus meer zou moeten investeren. Dat geldt hebben we niet, omdat we al jarenlang onvoldoende geld krijgen van de rijksoverheid. Dat zou betekenen dat als je dit zou willen doen, dat je dus veel meer moet gaan faseren. Dus dat betekent dat je projecten minder snel gaat oppakken, omdat de investeringen groter zijn. Dat is de reden, nogmaals, dat we dit niet doen. Los daarvan heb ik u ook aangegeven dat zojuist uw raad de kaders al heeft aangepast naar 50 jaar, want dat geldt eigenlijk voor al het vastgoed van ons. Dus ik zou hier ook weer niet een uitzondering willen maken voor onderwijshuisvesting.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Een interruptie van de heer Leewis.

De heer LEEWIS (gl): Op dat laatste punt zou ik zeggen: dan zetten we hem op 50. Maar u hebt een onderwijsverordening waar 40 staat. Dus als u zegt: die 40 klopt niet, hij moet 50 zijn, dan zou ik zeggen: pas hem in ieder geval aan naar 50. Ten tweede: u stelt een budget beschikbaar aan een schoolbestuur om die school te ontwikkelen. Als die school 60 jaar heeft om die school af te schrijven, heeft u 50 procent meer budget, terwijl de inkomsten die u vanuit het rijk krijgt hetzelfde blijft. Dus volgens mij, nee, niet volgens mij, u speelt hiermee juist meer geld vrij dan dat het u geld kost. Dus ik snap die uitleg niet.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): U bent door uw tijd heen, GroenLinks. Nu aan de wethouder.

De heer KASMI (wethouder): Dan val ik in herhaling. Volgens mij werkt het niet helemaal zo. Wat ik u kan toezeggen: op dat punt wat u me juist geeft, ga ik nog een extra check voor u doen. Dit is niet de informatie die ik heb, maar ik ben bereid om daar een extra check op te doen om te kijken of het zo werkt zoals u aangeeft. Als dat zo is, dan is er een andere werkelijkheid en dan kom ik wellicht met een ander advies. Maar vooralsnog houd ik hem voor nu op ontraden. Ik check dat even wat u nu aangeeft en zal daar later dan nog even op terugkomen. Dus ik ben echt wel bereid om daarnaar te kijken. Voorzitter, dat waren dan de moties. Dan had ik volgens mij nog 4 vragen die openstaan: 3 van D66 en 1 van de heer Kind van Volt. Ik begin bij de laatste, ten aanzien van de subsidie, of die uitgenut is of niet, voor de groenblauwe schoolpleinen. Niet helemaal. Voor dit jaar, 2025, is er nog 50.000 euro beschikbaar en voor volgend jaar, 2026, is er nog 2 ton beschikbaar. Dus hij is nog niet helemaal uitgenut. We hebben wel, denk ik, een jaar geleden of iets langer, juist ook de subsidie verhoogd omdat het heel goed gebruikt werd. Maar nu is hij dus daardoor ook niet helemaal uitgenut. Dus dat is het antwoord op de vraag van de heer Kind. Ten aanzien van de vragen van mevrouw Maassen, convenant veilig, ook toezien op de werking. Uiteraard. In de sectorkamers heb ik regelmatig een gesprek met alle schoolbesturen, PO, VO en hoger onderwijs. Convenant veilig is daar een terugkerend onderdeel op de agenda. We bespreken dat. Het mooie nieuws is dat we eerst natuurlijk het convenant veilig in het voortgezet onderwijs met elkaar hadden vastgesteld en sinds kort, niet zo lang geleden, ook met de burgemeester daarbij, een paar maanden terug hebben we dat nu ook voor het primair onderwijs waarin dus ook echt heel concrete afspraken staan waar ook de andere belangrijke partners als politie, jeugd, noem maar op allemaal bij elkaar komen om daar ook concrete afspraken te maken, met een actielijst. Dus daar wordt echt ook op toegezien dat er werk van wordt gemaakt. Dus het is niet alleen maar een soort van iets op papier. Dan toegankelijkheid voor kinderen met een beperking, die te waarborgen in het IHP. Ook daar kan ik u in geruststellen. Rotterdam onbeperkt 010, zo heet de organisatie, als ik me niet vergis, die schuift altijd ook aan en die kijkt mee bij dit soort plannen en kijken ook echt precies op dit punt van is er ook sprake van toegankelijkheid of niet en anders worden er aanpassingen gemaakt. Dus ook dat is gewaarborgd in dat hele proces totstandkoming van het IHP. Dan thuiszitters. Wel een heel ander onderwerp, maar ik begrijp: u neemt het over, dus kon u ook niet helemaal weten. We hebben inderdaad uitgebreid besproken met elkaar in de

commissie, dit is echt een groot probleem waar ik buikpijn van heb. Dat heb ik ook in de commissie gezegd. Dit is ook niet iets wat we vandaag of morgen oplossen. De ombudsman heeft daar ook een uitgebreid rapport over geschreven. We hebben ook een aantal afspraken gemaakt in een plan om te kijken hoe we met elkaar die thuiszitters gaan, die aanpak, dat het aantal thuiszitters terugloopt. Dat is ook iets van de lange adem. We werken er wel aan, maar tegelijkertijd lopen we tegen heel veel wet- en regelgeving aan, ook vanuit het rijk, die vraagt van ons om inclusief onderwijs te organiseren en tegelijkertijd is het weer hetzelfde rijk die allerlei drempels opwerpt. Ik ga u niet vermoeien met allemaal details. Uw vraag is: hebben we een programma en doen we er alles aan om dit tegen te gaan? Het heel korte antwoord is daarop: ja. Voorzitter, dat waren, volgens mij, alle vragen of antwoorden op de vragen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Vicario, ga uw gang.

De heer VICARIO (vvd): Dank u, voorzitter. U weet het inmiddels: als het woord thuiszitters valt, dan sta ik op. Dat is ook geen probleem. Misschien kan ik ook de vraag vanuit mevrouw Nunnely, collega Nunnely, aanvullen. Ziet de wethouder wellicht een verband tussen enerzijds de beperking aan ruimte, bijvoorbeeld bij speciaal onderwijs, maar ook de beperking van ruimte bij het reguliere onderwijs op het moment dat thuiszitters wellicht zouden kunnen terugstromen richting het reguliere onderwijs, dat daar onvoldoende ruimte voor is? Is daar wellicht een link te leggen?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De wethouder.

De heer KASMI (wethouder): Voorzitter, met het risico dat we het nu toch over een heel ander onderwerp gaan hebben. Ik wil u heel graag te woord staan, want ik weet hoe het u aan het hart gaat. Dat heb ik ook in de commissie gezien. Die signalen krijgen wij niet. Wat het probleem vooral is, bij thuiszitters, is niet zozeer beperkte ruimte, want scholen, zeker voor die kinderen die ingeschreven staan en die gewoon thuis zitten, daar wordt aan de voorkant rekening mee gehouden. Scholen hebben gewoon een zoveel aantal vierkante meters, zoveel klaslokalen, dus je houdt daar bij de inschrijving gewoon rekening mee. Wat vooral het probleem is, wat wij doorkrijgen, is de begeleiding. Dus je ziet dat er toch gespecialiseerd personeel nodig is om kinderen met een extra zorgbehoefte goed onderwijs te kunnen bieden. Dus het gaat vaak om handelingsverlegenheid waar ze tegenaan lopen. Dat is de grootste reden waarom kinderen thuiszitten of dat het aanbod net niet passend genoeg is. Dus het heeft niet zozeer met vierkante meters als in tekort aan ruimte te maken, maar veel eerder met de juiste begeleiding en het passende aanbod wat nu nog niet dekkend is in Rotterdam.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank aan de wethouder. Ik denk dat alle vragen zijn beantwoord. Dan kan ik dit agendapunt gaan afconcluderen, noem ik het even. Een soort toezegging voor vandaag. Wethouder Kasmi zal naar aanleiding van een motie van de heer Leewis een extra check doen op beschikbare middelen voor onderwijshuisvesting door verlenging afschrijvingstermijn en komt daar vandaag nog op terug. Ik kijk de heer Leewis aan, ja, en de heer wethouder. Perfect. In de loop van de dag, u komt vandaag nog terug, de heer Kasmi. Mag ook. Dan hameren we dit punt af.

7.2 Ambtsreizen

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan gaan wij door naar agendapunt 7.2 ambtsreizen. Ik geef graag het woord aan de heer Biljoen. Ga uw gang.

De heer BILJOEN (gl): Voorzitter, dank u wel. We hebben in Rotterdam een serieuze klimaatopgave en een serieuze gezondheidsopgave. Toch blijkt dat 1 op de 4 dienstreizen van het college en ambtenaren nog steeds met het vliegtuig gaat, vaak op korte afstanden.

Terwijl we allemaal weten: de trein is een uitstekend alternatief. Andere steden lopen hierin al voorop. Utrecht kent kiest in principe altijd voor de trein tot 750 kilometer en Amsterdam zegt: alles binnen 10 uur reizen, gaat gewoon met de trein. Rotterdam kan toch niet hier achterblijven? Ik kijk naar mijn collega's. Want laten we eerlijk zijn: vliegen is vervuilend, ongezond voor omwonenden en totaal onnodig op korte afstanden. Een start van een Boeing 747 stoot evenveel ultrafijnstof uit als miljoenen vrachtwagens en ondertussen vraagt het college aan Rotterdammers om een bijdrage te leveren aan de energietransitie, maar zelf pakken ze nog wel het vliegtuig op korte afstanden. Met deze motie maken we de keuze helder: Rotterdam pak de trein, net als Utrecht, net als Amsterdam en alleen als de reistijd langer is dan 10 uur of er medische of noodzakelijke redenen zijn, kan het vliegtuig nog een optie zijn. Voorzitter, dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dan komt er een motie mijn zijde op. Dank u wel. U wilt nog wat zeggen. Ga uw gang.

De heer BILJOEN (gl): Voorzitter, deze motie dienen we samen in met Volt.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Biljoen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Rotterdam pakt de trein

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van agendapunt 7.2 Ambtsreizen;

constaterende dat:

- het college in antwoord op vragen van GroenLinks stelde dat een kwart van de dienstreizen in Rotterdam een vlucht op de korte afstand betreft (24bb006615);
- andere gemeenten uitgangspunten hebben voor dienstreizen, zoals Utrecht, waar het college in principe altijd een trein neemt voor reizen binnen 750 km;
- Amsterdamse ambtenaren en bestuurders sinds september '24 altijd de trein nemen als de reistijd binnen de tien uur ligt;

overwegende dat:

- één opstijgende Boeing 747 evenveel (ultra-)fijnstof uitstoot als 1 miljoen vrachtwagens, die tot gezondheidsklachten bij omwonenden leidt;
- de luchtvaart in Nederland verantwoordelijk is voor 7 procent van de CO2-uitstoot;
- het verminderen van vliegverkeer dus een essentiële stap is naar een gezonde, schone stad;

verzoekt het college:

- een richtlijn voor ambtenaren en bestuurders op te nemen dat bij dienstreizen én ambtsreizen gebruik wordt gemaakt van de trein, tenzij de reistijd langer is dan 10 uur of er medische redenen zijn die een treinreis onhaalbaar maken;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. M.H. Biljoen en L.P.A. Dekkers

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De volgende op mijn lijst is de heer Roskam. Ga uw gang.

De heer ROSKAM (lr): Voorzitter, ik zal het kort houden, aangezien we het hier in de commissie reeds uitgebreid over hebben gehad. Rotterdam is geen reisbureau en het college is geen groep influencers die op kosten van de stad de wereld rondreist. Als je namens Rotterdam op reis gaat, dan neem je iets mee terug. Ik bedoel geen souvenirs, maar tastbare resultaten voor onze stad. We constateren dat ambtsreizen soms meer lijken op stedentrips dan op serieuze werkbezoeken. Uit de verantwoording die het jaarverslag heet, kunnen we het immers niet opmaken. En dan is helemaal de vraag wat zo'n reis nou oplevert. Daarom zeggen wij: geen politieke vakanties meer. Het moet duidelijk zijn dat het hier echt gaat om Rotterdamse belangen. We vragen het college om met een helder kader te komen, zodat concreet en aantoonbaar is wat de opbrengst voor de gemeente is. Want als je op reis gaat namens Rotterdam, dan moet je kunnen uitleggen waarom en als je dat niet kan, dan blijf je gewoon thuis. Daarvoor dienen we ook de volgende motie in, medeondertekend door SP, FvD en mevrouw Verkoelen. Kortom, van links tot rechts, jong en oud is het erover eens dat de transparantie en toetsbaarheid omhoog moet. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Roskam heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Ik ga op reis en ik neem mee?

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van het ambtsreizen;

constaterende dat:

- het college van burgemeester en wethouders in Rotterdam met enige regelmaat op ambtsreis gaat;
- transparantie en toetsbaarheid over de meerwaarde van dergelijke reizen belangrijk is voor het draagvlak onder Rotterdammers en de gemeenteraad;
- het publieke debat over bestuurders op reis regelmatig tot vragen en kritiek leidt;

overwegende dat:

- publieke middelen doelmatig en verantwoord moeten worden ingezet, zeker bij internationale reizen;
- het vertrouwen van Rotterdammers in hun bestuur gebaat is bij heldere kaders en controleerbare verantwoording;
- als je op reis gaat namens Rotterdam, je ook iets mee terug moet nemen en dan bedoelen we geen souvenirs;

verzoekt het college:

- binnen de regeling buitenlandse ambtsreizen burgemeester en wethouders gemeente Rotterdam met een aanvullend kader te komen, waarmee nadrukkelijker geborgd wordt dat buitenlandse ambtsreizen concreet en aantoonbaar doelmatig zijn qua opbrengst voor de gemeente;
- hierin tevens op te nemen dat, net als bij commissiereizen, in beginsel geen ambtsreizen meer plaatsvinden in het laatste jaar van een bestuurstermijn, met uitzondering van bijvoorbeeld handelsmissies, bezoeken in het kader van de Rotterdamse economie, en reizen in het kader van de openbare orde en veiligheid in Rotterdam, waaronder reizen binnen de portefeuille van de burgemeester;
- hierbij tevens een voorstel te doen voor een route waarlangs een uitzondering op bovenstaande voorwaarde mogelijk is;
- het nieuwe conceptkader met de raad te delen;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. T. Roskam, S. Ceulemans, A.R. Oostdijk, T.S.J. Coşkun en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De volgende op mijn lijst is de heer Soytekin en daarna mevrouw Verkoelen.

De heer SOYTEKIN (denk): Dank u wel, voorzitter. Vaak klinkt het wel alsof ambtenaren alleen maar luxe uitstapjes aan het maken zijn, maar het gaat natuurlijk uiteindelijk ook om gewoon het werk. Dat is kennis ophalen, contacten leggen en onze stad gewoon goed op de kaart zetten. Er zijn een aantal partijen die dit willen beperken of zelfs in bepaalde periodes verbieden, want dat is ook een deel van de motie, volgens mij, die Leefbaar Rotterdam net indient, of in ieder geval belemmeren. Maar wat mij betreft, voorzitter, zijn wij bezig met micromanagement. Want als we dit gaan doen, moeten we dan ook alle agenda's van de collegeleden onder de loep gaan nemen? Moeten we bij elke reis naar steden buiten Rotterdam de wethouders gaan bevragen? Moeten we debatteren over welke maaltijden waar worden genuttigd? Moeten we moties indienen over het delen van 1 hotelkamer met meerdere personen of het aantal verbruikte flessen water op de wethouderkamers? Dat lijkt ons niet de bedoeling. Wat mij betreft kijken we wel, daar ben ik het zeker met Leefbaar Rotterdam over eens, naar wat het allemaal wel oplevert en hoe je zo'n dienstreis kunt versterken. Er zijn natuurlijk heel veel rapportages, maar die blijven vooral hangen hier in de raadszaal. Daarom is het goed om na te denken hoe je dat nou verder naar de Rotterdammer kunt brengen en ook een paragraaf op te nemen, want dat missen we nu echt wel, met de *lessons learned*. Wat neem je nou mee en wat gaan we ermee doen in die rapportages? Daarvoor heb ik een motie, voorzitter. Dank.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Soytekin heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Na elke trip een tip

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025, ter bespreking van 7.2 Ambtsreizen;

constaterende dat:

- het college jaarlijks rapporteert over buitenlandse ambtsreizen;
- deze rapportages vooral inzicht geven in bestemming, activiteiten en kosten;

overwegende dat:

- de maatschappelijke waarde van ambtsreizen vooral ligt in de lessen en inzichten die eruit voortkomen;
- het voor de raad én de stad nuttig is om te weten hoe deze lessen concreet worden benut in beleid, projecten en samenwerkingen;

verzoekt het college:

- om in toekomstige halfjaarlijkse rapportages een aparte paragraaf "lessons learned" op te nemen, waarin de belangrijkste inzichten uit ambtsreizen en hun toepassing voor Rotterdam duidelijk worden gemaakt;
- deze lessen op een toegankelijke manier te presenteren, zodat ook inwoners en maatschappelijke partners hiervan kunnen profiteren;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. S. Soytekin

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De volgende is mevrouw Verkoelen, die staat al klaar, zie ik, en daarna de heer De Haan. Ga uw gang.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): U had het al aangekondigd, dus ik dacht: ik loop vast. Voorzitter, het college reist veel te makkelijk naar het buitenland. Jaarlijks kost dat de stad meer dan een ton, terwijl in Rotterdam de armoede groeit. Dat is niet uit te leggen aan Rotterdammers die elke maand moeten knokken om rond te komen. Voorzitter, we zien zelfs voorbeelden van een wethouder, daar komt hij weer, die naar Saudi-Arabië gingen en deze zomer zelfs naar Canada. Voor mijn fractie zijn dat niet eens meer politieke reisjes, dat zijn snoepreisjes. Duur, zonder aantoonbare beleidswinst en dus pure verspilling van gemeenschapsgeld. Voorzitter, dienstreizen horen alleen plaats te vinden ...

De heer SOYTEKIN (denk): Voorzitter, een punt van orde.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Verkoelen. De heer Soytekin.

De heer SOYTEKIN (denk): Ik heb het net ook al aangegeven: mevrouw Verkoelen maakt het wederom persoonlijk richting een specifieke wethouder, niet richting het college. Dit is een debat dat gaat over ambtsreizen en ik zou de voorzitter ook willen vragen om in het vervolg hier ook rekening mee te houden dat constante persoonlijke frustraties en haat richting een wethouder, één specifieke wethouder, van mevrouw Verkoelen. Daar moet ze echt mee stoppen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Volgens mij hebben we elkaar gehoord en wordt er een verzoek vanuit de raad gedaan, richting mevrouw Verkoelen. Het is ook aan u. Ga uw gang.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Ik wil daar wel even op antwoorden. Was Saudi-Arabië dan geen ambtsreis, of Canada? Daar gaan wij toch over hier als raad? Waarom mag ik dat niet noemen?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Soytekin, wil u daarop reageren?

De heer SOYTEKIN (denk): Ik ga er één opmerking over maken. Mevrouw Verkoelen omschrijft als een snoepreis en niet als een ambtstijd zoals ze dat nu doet. Kijk, als we over de inhoud gaan debatteren, wil ik daar prima op reageren. Maar tot op heden lukt dat gewoon niet met mevrouw Verkoelen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Punt. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Voorzitter, ik hoor zojuist dat het politieke vriendelijke reisjes zijn. Ik zei al: dat noem ik zelfs nog erger, ik noem het snoepreisjes. Duur, zonder aantoonbare beleidswinst en dus pure verspilling van gemeenschapsgeld. Voorzitter, dienstreizen horen alleen plaats te vinden als ze een duidelijke meerwaarde hebben voor onze stad. Niet voor wethouders die graag hoog vliegen, maar niet van de grond komen als het om resultaten gaat. Alleen de burgemeester en de wethouder Haven mogen dat. Zij behoren namelijk onze stad te presenteren op het wereldtoneel. Voor alle andere vakwethouders is dat simpelweg niet aan de orde. Voorzitter, daarom dien ik 2 moties in. Eén om het reisbeleid flink aan te scherpen, maar ik denk, want nadien kwam de heer Roskamp met een beter breder uitgebreidere motie, dus ik denk dat ik die ga omarmen en deze intrek, maar de tweede is, en die is wel belangrijk en één om tot de verkiezingen in maart 2026 alle buitenlandse reizen te schrappen, behalve die voor de burgemeester en de wethouder Haven. Want genoeg is genoeg.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Stopzetten buitenlands reizen!

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025, ter bespreking van 'Ambtsreizen';

constaterende dat:

- het college tot aan de gemeenteraadsverkiezingen nog slechts enkele maanden te gaan heeft;
- alleen de burgemeester en de wethouder Haven een onmiskenbare representatieve functie hebben richting het buitenland;
- andere wethouders, zoals recent met reizen naar Saoedi-Arabië en Canada, enkel kosten maken zonder duidelijk resultaat;

overwegende dat:

- buitenlandse dienstreizen kostenintensief zijn en een beperkt beleidsmatig nut hebben;
- het in deze laatste fase van de bestuursperiode niet meer nodig is dat andere collegeleden nog buitenlandse dienstreizen maken;

draagt het college op:

- met onmiddellijke ingang alle buitenlandse dienstreizen van alle wethouders, behalve de dienstreizen van de burgemeester en de wethouder Haven, tot aan de verkiezingen te schrappen;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan geef ik nu graag het woord aan de heer De Haan.

De heer DE HAAN (d66): Dank u wel, voorzitter. Alles zo'n beetje aanhorend, is er één begrip wat bij mij komt bovendrijven en dat is gekruidenier. We zijn een wereldstad en we willen een wereldstad zijn. Gedraag je daar dan ook naar. U weet misschien dat in mijn werk buiten deze raad, dat dat samenhangt met een grote internationale organisatie op het gebied van onderwijs, wetenschap en cultuur. Daar moet je soms ook voor naar het buitenland. Ikzelf meestal naar Parijs, zo nu en dan, gelukkig met de trein. Maar Nederlanders staan bekend om hun lompe rechtdoorzee gedrag. We vinden dat zelf efficiënt, in onze ogen. Broodje kaas bij de lunch, een kwartiertje kauwen, wegspoelen met een glas karnemelk en weer door. Maar ik kan u verzekeren: dat is over het algemeen niet hoe het in de rest van de wereld werkt. Daar vormen bezoeken en ontvangsten het decorum er vaak omheen als de smeerolie voor verdere samenwerking. Dus laten we niet als een Hansje Brinker achter onze Rotterdamse dijk ons verschansen, vingertje erin en die buitenwereld de buitenwereld laten. Laten we die wereldstad zijn en uitstralen en laten we het stadsbestuur dat daar ook mee uitdragen, de wethouders voorop. Dan maar een dienstreis extra, bij voorkeur met de trein. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank aan de heer De Haan. Was er nog iemand anders? De heer Dekkers, ga uw gang. Daarna de heer Van Dommelen.

De heer DEKKERS (volt): Voorzitter, dank u wel. D66 zet wel even een bevolkingsgroep weg, hoor ik, maar ik vond het een mooi betoog. Voorzitter, Europese en verdere internationale

samenwerking zijn waardevol voor Rotterdam. Ambtsreizen vervullen dus ook een belangrijke rol, omdat ze ons in staat stellen om kennis en ervaring uit te wisselen. Dit kan bijvoorbeeld bijdragen aan beleidvorming op belangrijke gebieden als duurzaamheid, veiligheid, watermanagement of logistiek. Tevens kunnen deze reizen zorgen voor nieuwe contacten en nieuwe kansen bieden aan de stad. Ambtsreizen vragen echter ook om een bepaalde zorgvuldigheid, over de timing, de relevantie en ook wat betreft duurzaamheid. Laat ik daarover helder zijn: wat Volt betreft had de reis naar Saudi-Arabië inderdaad, aangaande het thema digitale inclusie, niet plaatsgevonden. Wat Volt betreft, zetten we stevig in op de klimaatdoelen en geven daarin als gemeente dus ook het juiste voorbeeld. Vliegen lijkt nog te vaak de standaardoptie, terwijl met de trein of de bus vaak een prima alternatief voorhanden is. Daarom dienden wij samen met GroenLinks ook de motie in. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dat is de motie die al ingediend is, perfect. Dan de heer Van Dommelen.

De heer VAN DOMMELEN (vvd): Ik heb eerst nog even een interruptie voor Volt, als dat even kan, voor de heer Dekkers. Leuk, die motie, maar er is al een landelijke richtlijn, die is 8 uur en er zijn logische uitzonderingen: veiligheid, medisch reden of dringende verplichtingen, zoals de gemeenteraad bijvoorbeeld. Dus is deze motie nou niet symboolpolitiek en compleet overbodig? Wat mij betreft is het niet aan ons om bestuurders te verplichten hoe ze moeten reizen. Prima om treinreizen te stimuleren, maar dat gebeurt al. Er is een landelijke richtlijn en dan komt de Rotterdamse gemeenteraad weer aanzetten, doen we nog even een extra motie, plus doen we er 2 uurtjes bij. Wat heeft dat voor zin? Dat is echt micromanagement, vindt u ook niet?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Heer Dekkers.

De heer DEKKERS (volt): Voorzitter, ik denk, als je soms gedragsverandering wil, dat je een stok achter de deur nodig hebt en ik denk, in dit geval, in Rotterdam, dat we die stok achter de deur dus ook nodig hebben. Zolang we soms toch nog het vliegtuig nemen naar Parijs, denk ik dat het goed is dat we elkaar eraan herinneren: laten we dat nou niet doen, laten we echt naar alternatieven kijken.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Van Dommelen.

De heer VAN DOMMELEN (vvd): Prima. Ik ga met mijn bijdrage, ik vind het allemaal echt micromanagement eerste klas. Maar goed, dit is volgens mij, voorzitter, de vierde keer dit jaar dat we debatteren over de dienstreizen van onze wethouders, de vierde keer. Ik blijf me verbazen over dit hele kleine denken van de raad. Wij vinden dat we ons als raad moeten richten op de grote opgave voor onze stad. Het eindeloos discussiëren over dienstreizen van wethouders hoort daar, wat ons betreft, niet bij. Wethouders moeten hun werk kunnen doen. Soms betekent dat de stad uit, omdat je internationale partners wil ontmoeten, kennis wilde ophalen of investeringen naar Rotterdam wil halen. Dat is geen luxe. Dat is onderdeel van je verantwoordelijkheid als wethouder. Het is niet aan ons om op detailniveau te bepalen of een werkbezoek wel of niet nuttig was. Wij controleren wethouders op hun beleid en hun resultaten, niet op het aantal stempels in hun paspoort. Veel partijen willen graag dat bestuurders zich verantwoorden over ieder uurtje en iedere kilometer. Dit is dorpspolitiek en doet geen enkel recht aan de positie van Rotterdam als internationale stad. We moeten bestuurders de ruimte geven om hun werk goed te doen en hen te beoordelen op wat ze voor onze stad betekenen. De stad vooruithelpen, dat is waar het om gaat, niet om klein politiek theater voor de Bühne. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Een reactie van de heer Biljoen.

De heer BILJOEN (gl): Voorzitter, ik verbaas mij echt over de bijdrage van de Rotterdamse VVD en ook dat ze praten over klein denken. Bent u het niet met mij eens dat het college een voorbeeldrol heeft?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Van Dommelen. U bent door uw tijd heen, trouwens. Maar krijg je daar dan 30 seconden voor? Ja, ga uw gang.

De heer VAN DOMMELEN (vvd): Dank u wel, voorzitter, voor de 30 seconden, zeer gewaardeerd. Het verbaast me dat dat u verbaast, want, nogmaals, vierde keer dat we hierover spreken en we zijn iedere keer heel duidelijk geweest. Wij vinden dat de raad zich bezig moet houden met het beoordelen van de resultaten van het college en niet de manier waarop ze het doen. En voorbeeldfunctie, dit is een grote stad, dit is een internationale stad, wij noemen onszelf wereldstad. Daar hoort bij dat je je ook op het wereldtoneel beweegt. Dat is het goede voorbeeld geven, dat je je gewoon gedraagt als een wethouder van een stad die zich op het wereldtoneel beweegt.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Biljoen. Oh, de heer Roskam was eerst. Wat zijn we collegiaal vandaag. De heer Roskam.

De heer ROSKAM (lr): Dank, voorzitter. Wat me opvalt is: als je eigenlijk vraagt om transparantie, om de doelmatigheid van iets toe te leggen, dat dat dan eigenlijk verscholen wordt eigenlijk achter: we zijn een wereldstad. Ik denk dat mensen ook vreemd zouden opkijken, wereldstad, in sommige delen van de wereld krijg je een vliegtuig cadeau als je op zakenreis gaat. Maar ik denk als een wethouder Simons terug zou komen met een boot die hij heeft gekregen in China, dat we toch ook wel een beetje vreemd zouden opkijken. Daarnaast, mensen met een uitkering moeten door allerlei hoepeltjes springen om zich te verantwoorden, maar van de wethouders, nee, een wereldstad, jongens, carte blanche. Wij vragen heel duidelijk: het gaat ons niet om de kilometers, het gaat om de doelmatigheid en de verantwoording, want die ontbreekt.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Van Dommelen.

De heer VAN DOMMELEN (vvd): Dat is op zichzelf een heel leuke grap van de heer Roskam, maar hij maakt daarmee het debat natuurlijk wel een beetje belachelijk. We hebben het helemaal niet over een vliegtuig cadeau krijgen, we hebben het gewoon over dienstreizen en we hebben het over uiteindelijk het meten van het resultaat van een wethouder. We hebben hier een verantwoordingsdebat en dan kijken wat een wethouder heeft bereikt, of hij zijn targets heeft gehaald. Daar hebben we het over en de manier waarop een wethouder dat doet, daar heeft hij een grote mate van eigen verantwoordelijkheid in en daar staan we voor. Wij zijn geen kruidenier die elke euro die de wethouder nodig heeft om zijn beleid uit te voeren, gaat controleren. Wij kijken naar het totale beleid van de wethouder en het resultaat van de wethouder.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Blijft u even staan, want de heer Dekkers wil daar ook op reageren.

De heer DEKKERS (volt): Voorzitter, dank u wel. Als ik de VVD hoor dan denk ik soms: we horen nog een verhaal uit een andere tijd. Als we gaan kijken in het bedrijfsleven, zie je dat bedrijven hun leasebeleid aanpassen, hun richtlijnen om te reizen. Dus we leven in een tijd waar we een klimaatprobleem hebben, waarbij we een voorbeeldfunctie hebben en waarbij het goed is dat we daar debat over hebben. Als we zien dat de richtlijnen blijkbaar te onhelder zijn en dat we dus ook uitwassen zien die we eigenlijk niet willen zien, dan is het volgens mij heel goed dat we gewoon een aantal zeer nette en goede richtlijnen meegeven.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Van Dommelen.

De heer VAN DOMMELEN (vvd): Voorzitter, bij mijn vorige werkgever hadden we ook een beleid rondom wel of niet met trein of vliegtuig reizen, daar ben ik ook helemaal niet op tegen. Maar wat we niet deden, is als er een landelijk beleid was, dat we dan in Rotterdam nog even een extra beleid erbovenop gingen doen. We hadden gewoon een landelijk beleid. Dat geldt wat mij betreft voor het treinreizen en als het gaat om dienstreizen in zijn algemeenheid: ik vind het heel bekrompen om te denken dat alleen de wethouder economie Haven moet reizen, want wat dat betreft gaat het belang van de stad veel verder dan alleen op het gebied van economie en haven. De wethouder Onderwijs is onlangs naar Manchester geweest voor een inspiratiereis, ook dat hoort bij je vak. Daar heb ik geen enkele moeite mee. Waar we wel naar kijken, is of hij dat doet wat we hebben afgesproken met hem op het gebied van onderwijs. Dus dat hele kleine denken, daar gaat het me om. Het controleren van elke euro, richtlijnen geven, je mag wel daarvoor ernaartoe en daarvoor niet. Dat is zo op de stoel van de bestuurder gaan zitten en daar gaat het om.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): U bent echt dik door uw tijd heen. U mag reageren, absoluut, maar ik wijs u er even op. Waren er nog andere partijen die inbreng hadden op dit agendapunt op dit moment? Nee. Dan gaan wij door naar de beantwoording door de wethouder. Ga uw gang.

De heer SIMONS (wethouder): Ik zal toch nog, voordat ik naar de moties ga, toch nog even een paar dingen met u delen. We zijn allemaal trots op onze haven. 80 procent van de bedrijven die in onze haven actief zijn, hebben hun hoofdkantoor in het buitenland. De haven genereert 190.000 banen voor gewone Rotterdammers, voor mensen in de regio. Als we buiten de haven kijken, even naar de 44 bedrijventerreinen die we hebben, ook een groot deel daarvan zijn internationale bedrijven of Nederlandse startups, scaleups met internationale allure. Dus ik vind het bijna logisch dat wij als stad natuurlijk daar ons goed van bewust zijn. Je kunt natuurlijk wel vragen van al die bedrijven of als je een keer met die directie wil spreken of met een cluster wil spreken, komt u maar naar het stadhuis toe. U zult begrijpen: dat is natuurlijk een onbegaanbare weg. Het zou natuurlijk, vanuit mijn positie zou ik makkelijk kunnen zeggen: prima, burgemeester en wethouder Haven en de rest niet. Maar dat is ook heel onterecht, want ik moet even denken aan de dienstreis of de ambtsreis van wethouder Buijt en wethouder Versnel naar Oost-Europa, naar de bron van overlast die wij van een klein deel van de Oost-Europaanse medewerkers die op straat worden gezet, die door onze stad zwerven, om daar met de landen van herkomst gewoon goede afspraak te maken. Wat kunnen we, hoe kunnen we elkaar nou helpen dat mensen niet op straat komen? Ik denk ook aan collega Zeegers die meestal hier rechts van mij zit, die een paar keer per jaar naar de vastgoedbeurs gaat in Zuid-Frankrijk. Ik ben er zelf ook geweest. Dat is een heel efficiënte en doelmatige reis, want dat is een soort speeddate dat je in één dag, want al die bedrijven zijn daar, al die ontwikkelaars zijn daar, al die investeerders zijn daar, je hebt een speeddate en je praat met al die bedrijven in één dag. Als je dat hier op het stadhuis moet organiseren, ben je een halfjaar verder. Verder vond ik wel een aantal gewoon grappige opmerkingen waar je best om kunt lachen. Ik ben het overigens met u allen eens dat, als de bestuurders, maar het gaat ook voor een deel van de motie waar ik zo op terechtkom, over onze ambtelijke ondersteuning, dat er een gewoon een goede verantwoording moet zijn. We hebben een kader, dat is altijd logisch dat je dat na verloop van tijd ook gewoon gaat aanpassen en dat gebeurt ook. Dat heeft u al afgesproken met de burgemeester, want ik sta hier ook even in de schoenen van de burgemeester nu. Het is haar portefeuille, volgens mij. Dus daar is geen verschil van mening over. Ik kan u ook vertellen dat in Q4 dat nieuwe kader klaar is en dan gaat het naar uw raad en dan kunnen we in de commissie en de raad nogmaals gaan bekijken of het aan alle wensen voldoet. De wensen worden meestal hier verwoord in moties. Ik heb ze hier in willekeurige volgorde in mijn hand. Bovenaan ligt de motie van DENK en die vraagt lessons learned. Daar ben ik sowieso al een voorstander van dat we af en

toe eens even denken: wat gaat goed en wat kan beter? Ik zie deze motie ook, ook het presenteren aan de raad: wat is nou het resultaat van zo'n reis geweest, dat dat beter en scherper kan. Dan ben ik het eigenlijk met u eens. Dus ik zie deze motie van DENK dan ook als input voor het beleidskader wat wordt aangepast, wat u in Q4 krijgt. Dus ik kan om die reden deze motie ook omarmen. Dan motie 'ik ga op reis en ik neem mee'. Dat is een leuk titel, dus dat is ook altijd wel mooi. Deze reis zie ik ook gewoon als input ook voor datzelfde beleidskader. Er staat wel in dictum 1, het eerste bolletje, daar staat en daar heb ik ook met de indiener discussie over gehad: een concreet en aantoonbaar doelmatig zijn, qua opbrengst, voor de gemeente. Dan moet ik gewoon denken aan bijvoorbeeld de handelsmissies die ik heb mogen leiden. Dan ga je met 10 bedrijven naar Singapore en dan heeft er eentje landt er in Singapore, 2 hebben een opdracht. Dat is een enorm succes. Drie, vier bedrijven zeggen: dat is onze markt niet. Dus ik heb ook tegen de heer Roskamp gezegd, de indiener van deze motie, de eerste ondertekenaar: het is natuurlijk wel een meetprobleem, het is niet zwart-wit. Dus daar moeten we wel een modus in kunnen vinden dat dat ook gewoon in alle redelijkheid aangetoond kan worden. Maar ik vind wel, daarvoor ben ik het ook wel eens met dit dictum, dat we daar wel iets beter ons best voor kunnen doen. Dat je in het laatste jaar van een ambtstermijn enigszins terughoudend bent. Want inspiratiereizen doe je het eerste of het tweede jaar. In het laatste jaar of het derde jaar moet je wel iets kritischer zijn. Er zijn ook gauw nog gewoon belangrijke jaarlijkse terugkerende reizen waar het gewoon belangrijk is. Onze burgemeester zit op het ogenblik in het vliegtuig naar Zuid-Afrika, gaat ze naar de U20. De U20 zijn eigenlijk de 40 grootste steden of belangrijke steden in de wereld. Het is gewoon belangrijk dat Rotterdam daarbij is. Of dat allemaal in KPI's is te vatten, dat vraag ik me af. U vraagt ook nog in het derde dictum, want het is best een uitgebreide motie, wanneer een uitzondering is. Dat is wel mooi, want ik kan natuurlijk een aantal uitzonderingen noemen. Ik ga volgende week op dienstreis met commissie MHEK naar Leuven, anderhalve dag, maakt u zich geen zorgen. We gaan met de bus, allemaal in de bus. De bus is vol bezet. Daar zitten mensen van Erasmus in, van de TU, van de raad, dus dat doen we allemaal goed. Dat is op verzoek van de raad. Daar is een belangrijk Life Health en Science cluster en de raad ziet dat ook, of de commissie. Dat is ook een belangrijke economische pijler die we verder moeten ontwikkelen. Dus ik zeg: als u dat wil als commissie, ook al is het een half jaar voor de verkiezingen, gaan we daar natuurlijk naartoe, want die kennis is niet verloren. Die gaat mee naar de mensen van de Erasmus Universiteit, die gaat mee met de mensen van de Universiteit, die gaat mee met onze ondersteunende ambtenaren. Dus ik ga ervan uit dat dat soort uitzonderingen logisch zijn. Dan kom ik tot de motie van GroenLinks en Volt 'Rotterdam pakt de trein'. Dat doen we al. We volgen gewoon keurig de landelijke richtlijn, dat is 8 uur, dat is ook mooi, dat is een werkdag. Dus deze motie voegt daar onvoldoende aan toe en het moet ook op een gegeven moment niet zo zijn dat bestuurders, maar ook ambtenaren, gewoon 2, 3 dagen aan het reizen zijn voor 1 dag vergaderen, want daar komt het wel op neer. Want nachttreinen, op sommige trajecten is dat oké, maar op andere trajecten niet. Als we vrouwelijke medewerkers hebben, een actueel thema, helaas, als die 's nachts op een donker station moeten overstappen, gaan we dat niet doen. Dus die gaan dan de volgende dag. Dan lijkt 2 uur weinig, maar dat kan net het verschil maken of je nog wel op zo'n dag gewoon in een dag naar huis kunt komen of dat je tot de volgende ochtend moet wachten. We moeten het ook een beetje efficiënt hebben, want er werd terecht natuurlijk ook in de discussie net al gezegd: het kost allemaal geld en we moeten gewoon goed op het geld letten. Dus 8 uur, prima, dat doen we al. Als je dat verder brengt, wordt het gewoon inefficiënt in de ogen van het college. Daarom ontraden we deze motie. Stopzetten buitenlandse reizen van mevrouw Verkoelen. Ik heb net al uitgelegd dat het soms ook heel erg handig is dat andere wethouders dan de wethouder Haven of de burgemeester op pad gaan. Je moet natuurlijk altijd een goed verhaal hebben, er moet een goede reden zijn, maar dit vind ik echt kort door de bocht. Dus daarom ga ik deze motie ontraden.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank, wethouder. Waren er vragen blijven liggen? Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Het was geen vraag, het is niet stop, maar vanaf nu tot de verkiezingen. Het is niet volledige stop, stop tot met de verkiezingen. U geeft zelfs aan: we hebben hier in juni, juli, augustus nog kennisoverdracht, tot de verkiezingen niet meer. U geeft het zelf aan, je moet daar terughoudend in zijn.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Wethouder.

De heer SIMONS (wethouder): We zijn het met elkaar eens dat je daar terughoudend in moet zijn, maar hier staat echt wat anders. Ik lees het maar even voor, uw eigen dictum: met onmiddellijke ingang alle buitenlandse dienstreizen van alle wethouders, behalve de 2 genoemde, te stoppen. Daar kan ik toch geen woord tussen krijgen? Dat staat er gewoon. Dus ik zeg: dat ontraad ik.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Verkoelen gaat nu haar motie bekijken of dat echt zo is. Dank u wel. Maar dat is wat u inderdaad hebt staan. Ik kijk even rond in de raad. De heer Biljoen.

De heer BILJOEN (gl): Voorzitter, dan toch nog even een verhelderende vraag aan de wethouder. We hebben bestuurders en ambtenaren genoemd, ik zei niet voor niets tegen de heer Van Dommelen: het college heeft een voorbeeldrol. We hebben in het Woo-verzoek ook gezien dat er ambtenaren zijn, hoewel we niet over ambtenaren praten, staat het wel in het Woo-verzoek, dat er ambtenaren zijn die naar Berlijn moeten en dan een hotelovernachting boeken bij Schiphol, omdat de vlucht te vroeg gaat. Ik vind ook dat het college hier wat van moet vinden, als het via u gaat of via wethouder die over de organisatie gaat, u hoort hier een voorbeeldrol te geven. Ik vind ook dat ambtenaren die dat soort dingen doen, of het nou bij management zit of bij wie dan ook, behoren dit soort dingen niet te doen. Als u zegt: we pakken de trein, pak dan ook de trein en laat dan ook daadwerkelijk zien dat u de trein pakt.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Ik kijk nog heel even de zaal rond. Mevrouw, u krijgt zo dadelijk het woord voor een punt van orde, ik heb hem gehoord.

De heer SIMONS (wethouder): We hebben, zoals u weet, 14.000 ambtenaren in dienst. Er zijn natuurlijk ook gewoon redenen voor uitzonderingen. Ik heb het net al genoemd, het kunnen ook medische redenen zijn. Dus dat ambtenaren soms een hotel nemen of een vliegtuig, zoals de situatie die u beschrijft, dat is gewoon conform de regels. Ik kan natuurlijk niet hier gewoon allerlei concrete voorbeelden van onze ambtelijke ondersteuning gaan noemen waarom in voorkomende gevallen het gewoon heel rechtvaardig is dat mensen gewoon een handicap hebben of anderszins, dat is soms zichtbaar, maar ook soms onzichtbaar, dat we hier gaan zeggen en die casussen gaan delen of zo en dan zeggen: dat mag niet. U mag erop vertrouwen, het kader dat wordt nu aangescherpt, we handelen naar dat kader. Dat is toepasbaar op de wethouders en op onze ambtelijke ondersteuning. Als dan gewoon een uitzondering wordt gemaakt, daar kan een goede reden voor zijn. Dus ik kan hier verder weinig mee. Dan heeft mevrouw Verkoelen nog een vraag.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ja, de motie van Verkoelen, hier staat, ik heb hem onderstreept, de tweede helft van de zin.

De heer SIMONS (wethouder): Dat begrijp ik. Ik ga het nog een keer voorlezen: met onmiddellijke ingang alle buitenlandse dienstreizen van alle wethouders, behalve van de burgemeester en wethouder Haven tot aan de verkiezingen te schrappen. Daar ben ik het gewoon niet mee eens, omdat er gewoon voorkomende gevallen kunnen zijn die we misschien niet kunnen voorzien, dat ook een andere wethouder gewoon ook misschien met langlopende verplichtingen, wat elke februari is, dat we toch als stad vertegenwoordigd zijn in een bepaald gremium. Dus het is heel raar dan als Rotterdam, want het gaat niet om de

persoon, het gaat natuurlijk over de functie, over het ambt, over de vertegenwoordiging en als dat elke februari is en dat is belangrijk voor onze stad, dan moeten we daar gewoon zijn, of er nou verkiezingen zijn of niet, want daar heeft de wereld geen boodschap aan.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank aan de wethouder. Ik kijk even de zaal rond. We zijn klaar met dit punt. Er zijn geen toezeggingen gedaan, ik kan dit agendapunt gaan sluiten. Het voorstel is om nu even een korte pauze te houden tot 16:15 en dan zie ik jullie zo dadelijk weer terug in deze zaal. Tot straks.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

7.3 Vierde update Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR)

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ik heropen de vergadering. We zijn toegekomen aan agendapunt 7.3, de vierde update klimaat actieplan Rotterdam. De eerste op mijn lijst om te spreken is mevrouw Morkoç en daarna de heer Bonte. Mevrouw Morkoç, ga uw gang.

Mevrouw MORKOÇ (gl): Voorzitter, veel Rotterdammers maken zich, net als wij, zorgen over of we de klimaatcrisis wel de baas gaan zijn en maken zich zorgen over hun toekomst en die van onze planeet. De realiteit is keihard: om de ergste gevolgen van de door de mens veroorzaakte klimaatverandering tegen te gaan voordat het te laat is, is doortastend klimaatbeleid nodig. Als we nog een leefbare toekomst willen, is half werk geen optie. Het gaat over leiderschap, over de keuzes durven maken, ook als ze pijn doen. Het gaat om volhouden, ook als we tegenwind krijgen. En het gaat over koers houden, vooruitkijken, niet freestylen. Daarom was het GroenLinks die aandrong op een nieuwe havenvisie. Daarom was het GroenLinks die vroeg om een echt klimaatplan waarmee we in ieder geval 2030 wel kunnen halen. Het is waardevol dat zowel de wethouder Klimaat als de wethouder Haven dit omarmen, want juist in die samenwerking ligt de kracht om onze doelen te halen. Het zijn deze stukken, hopelijk, die helder moeten maken waar we heen gaan en waar we nog tekortschieten. Maar, voorzitter, we kunnen dit niet alleen. Ik sta hier vaak om te vragen of wij als gemeente niet meer kunnen doen, want ik denk wel dat we dat kunnen. Maar vandaag zeg ik ook: we moeten ook om hulp durven vragen. Daarom dien ik een motie in die de wethouder verzoekt de wetenschappelijke klimaatraad te vragen om advies te geven op het klimaatplan. En, voorzitter, dan dit nog: we kregen recent opnieuw een klap in het gezicht bij de aardgasvrij projecten. Het zou te kort door de bocht zijn om het allemaal hier neer te leggen tijdens een kort debat en daarom komen wij met schriftelijke vragen. Dus u hoort nog van ons. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Morkoç heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Wetenschappelijk advies voor klimaatplan 2030

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van agendapunt 7.3 Vierde update Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR);

constaterende dat:

- alle input nodig is om de klimaatdoelen voor 2030 en 2050 te behalen;
- de wethouder in de commissievergadering van 9 juli 2025 aan GroenLinks heeft toegezegd om aan de slag te gaan met een 'Klimaatplan' voor 2030;
- de Wetenschappelijke Klimaatraad (WKR) al gevraagd en ongevraagd adviezen geeft aan het Rijk en de Kamer;

overwegende dat:

- deskundigen uit verschillende wetenschappelijke disciplines waardevol advies kunnen leveren aan het gemeentelijk klimaatbeleid, maar een dergelijk adviesorgaan in Rotterdam nog ontbreekt;
- de WKR al actief is en adviseert op basis van brede wetenschappelijke inzichten, en ook waardevolle inzichten voor Rotterdam zou kunnen leveren;
- een positieve samenwerking de weg kan openen naar een structurele samenwerking met de WKR, of op den duur een eigen klimaatraad;

verzoekt het college:

- contact te leggen met de Wetenschappelijke Klimaatraad om hen te betrekken bij het Rotterdamse Klimaatplan voor 2030;
- te verkennen of structurele samenwerking mogelijk is, zodat de WKR gevraagd en ongevraagd advies kan blijven geven aan Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. M.Y. Morkoç, J.M. de Bruijn, I. van Wifferen en L.P.A. Dekkers

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): U hebt nog één motie, mevrouw Morkoç? Nee, ga uw gang.

Mevrouw MORKOÇ (gl): Nee, voorzitter, er moet nog een ondertekenaar bij. Die hebben we er net opgezet.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dat kan nog net ondervangen worden hier in het proces. Er komt een nieuwe motie aan. Dat is dezelfde met een extra ondertekenaar, dus die is voldoende mate ondertekend en maakt daarmee onderdeel uit van onze beraadslaging. De volgende op de spreeklijst was de heer Bonte en daarna mevrouw Abrahamse.

De heer BONTE (lr): Voorzitter, dank. Het collegetarget 2025 voor CO2-reductie in stedelijk gebied wordt ruimschoots gehaald. De doelstelling 2030 voor haven en stad wordt naar verwachting echter niet gehaald onder andere door de vertraging in de aanleg van warmtenetten. Wij hebben als Leefbaar Rotterdam gepleit voor de pauzeknop, want warmtenetten zijn namelijk te duur. Er moet nu eerst geld bij van het rijk en Leefbaar Rotterdam vindt betaalbaarheid van warmte belangrijker dan CO2-doelstellingen. Wij kiezen voor een goed geïsoleerd huis en betaalbaar wonen. Het warmtenet is een nutsvoorziening en dat moet worden betaald door het rijk, anders gaat het niet werken. Leefbaar Rotterdam vindt daarnaast het behoud van havenbanen en het behoud van de industrie belangrijker dan nationale milieuregels. Wij kiezen voor werkgelegenheid, welvaart voor Rotterdammers. Natuurlijk moet je verduurzamen, maar bedrijven moeten dat wel kunnen. Het moet wel mogelijk zijn, want je kunt niet overstappen op elektriciteit als er netcongestie is en je kunt ook niet investeren in verduurzaming als de businesscase niet haalbaar is. We prijzen onszelf uit de markt met de hoge energieprijzen en ook hebben we in Nederland belemmerende stikstofregels die het bouwen van bijvoorbeeld een biobrandstoffabriek onmogelijk maken. Nogmaals een klemmend beroep op Den Haag, kabinet en Tweede Kamer voor een uitzonderingspositie van verduurzamingsprojecten in Rotterdam. Leefbaar Rotterdam heeft daar eerder al een motie over ingediend. Dus creëer de goede randvoorwaarden Rotterdam, een internationaal *level playing field*, en wij blijven ons inzetten voor het afschaffen van die beklemmende stikstofregels, voor het afschaffen van de nationale toppen op milieuregels en wij pleiten voor verlaging van energieprijzen, voor maatwerksubsidies op investeringen, voor

het financieren van onrendabele toppen en voor het stimuleren van marktvraag van duurzame producten. En ook dat ETS-systeem moet onder de loep worden genomen, want we prijzen onszelf uit de markt. Daarnaast moeten we ons blijven inzetten, of misschien wel voor het eerst inzetten, voor kernenergie en op de belangrijke groeisectoren, zoals bijvoorbeeld de maritieme maakindustrie. Dank, voorzitter.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): U hebt een interruptie van mevrouw Morkoç.

Mevrouw MORKOÇ (gl): Voorzitter, meer een opmerking, want het pleidooi van Leefbaar Rotterdam is compleet ondoordacht. Als je je echt zorgen maakt om het behoud van baan zekerheid van Rotterdammers en de mensen daaromheen, dan kan dat enkel door energietransitie, dan kan dat enkel door die verduurzamingsopdrachten. Dus het stelt mij enorm teleur dat het zo ontzettend ondoordacht is. Door uw denken wordt onze haven zelf fossiel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Bonte.

De heer BONTE (lr): Dat is een groot misverstand aan de zijde van GroenLinks. Als je gaat verduurzamen, heb je de bedrijven nodig. Als je ervoor zorgt met je milieuregels en met je hoge energieprijzen dat bedrijven vertrekken uit Rotterdam en uit Nederland en uit Europa, dan heb je helemaal niets. Geen verduurzaming. Diezelfde productie die wordt gedaan in buitenland waar het veel vuiler wordt geproduceerd dan hier met de schone industrie in Nederland. Dus je bent nog verder van huis. Dus het enige ondoordachte zit bij u.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Punt. Dank u, heer Bonte. Ik ga naar de volgende op mijn lijst, mevrouw Abrahamse en daarna de heer Dekkers.

Mevrouw ABRAHAMSE (vvd): Dank u wel, voorzitter. Vaak in het kader van de energietransitie pleit ik hier voor het feit dat bedrijven wel willen, maar niet kunnen verduurzamen. Daar hebben we het al genoeg over gehad. Verschillende oplossingen voor aangediend. Maar ook bewoners willen wel verduurzamen, maar kunnen dat vaak niet. Vandaag wil ik dus pleiten voor minder regels voor het elektrisch laden door een motie ook in te dienen samen met D66, die het mogelijk zou moeten maken dat mensen gewoon voor hun deur kunnen laden en dat ze dus ook thuis met overvloedige stroom hun auto op kunnen laden.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Abrahamse heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Vergunningsvrij thuisladen

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september ter bespreking van agendapunt 7.3 'Vierde update Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR);

constaterende dat:

- steeds meer Rotterdammers overstappen op elektrisch rijden;
- inwoners met zonnepanelen hun auto graag met eigen opgewekte of goedkopere stroom willen opladen;
- dit in de huidige situatie niet mogelijk is, omdat het gebruik van een laadkabel vanaf de woning naar de auto in de openbare ruimte verboden is;

overwegende dat:

- thuisladen met eigen stroom financieel aantrekkelijker is voor bewoners;

- dit de druk op het elektriciteitsnet vermindert doordat lokaal opgewekte stroom direct wordt benut;
- bewoners op dit moment voor hun overvloedige stroom terugleveringskosten moeten betalen of hun zonnepanelen zelfs uit moeten zetten, terwijl diezelfde energie kan worden ingezet voor het opladen van een elektrische auto;
- het stimuleren van elektrisch rijden bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelen van Rotterdam;
- het vergunningsvrij mogelijk maken van thuisladen niet tot gevolg mag hebben dat de openbare ruimte overwoekerd wordt met laadkabels, en dat een goede oplossing daarom expliciet rekening moet houden met de balans tussen flexibiliteit en leefbaarheid;

verzoekt het college:

- te onderzoeken op welke wijze het thuisladen van elektrische auto's in Rotterdam, met inachtneming van veiligheid, zorgvuldigheid en bescherming van de openbare ruimte, binnen de bestaande kaders mogelijk kan worden gemaakt;
- wanneer dit onderzoek een positieve uitkomst heeft, over te gaan tot uitvoering;
- de raad uiterlijk in het eerste kwartaal van 2026 te informeren over de uitkomsten van het onderzoek en de voorgenomen uitvoering;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. M.S. Abrahamse en I. van Wifferen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De volgende op mijn lijst is de heer Dekkers, daarna mevrouw Rehim Zadeh.

De heer DEKKERS (volt): Voorzitter, dank u wel. Het is goed nieuws dat we het CO2-reductiedoel voor het stedelijk gebied halen. Dat laat zien dat het klimaatactieplan ook werkt. Maar daar stopt het goede nieuws. De haven, waar nog een enorme opgave ligt, is geen onderdeel van dit actieplan en de restopgave richting 2030 in het stedelijk gebied is ook nog groot. We dreigen achter de feiten aan te gaan lopen en willen weten welke maatregelen we nu en in de komende jaren kunnen nemen om de ambities richting 2030 te halen. Voorzitter, er is ook een toezegging geweest om de maatregelen richting 2030 uit te werken. Daarom voor nu de volgende vraag: hoe staat het met deze uitwerkingen en wanneer kunnen we daarmee aan de slag?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dan mevrouw Rehim Zadeh en daarna mevrouw De Bruijn. Nee, mevrouw, u skipt. Mevrouw De Bruijn.

Mevrouw DE BRUIJN (pvda): Dank, voorzitter. De aardgasvrijprojecten spelen een belangrijke rol in het klimaatactieplan Rotterdam. Het draagvlak voor het warmtenet staat al onder druk en recent kregen we het nieuws dat stimuleringsregeling aardgasvrij huurwoningen, ook wel SAH-subsidie, op is en dat er voor Rotterdam geen geld meer is, waardoor aardgasvrijprojecten stil dreigen te vallen, zorgelijk. Zoals aangekondigd zullen wij hier samen met mevrouw Morkoç van GroenLinks schriftelijke vragen over stellen. Voorzitter, we willen het wel kort hebben over de Stedenbond. Ik weet niet of dat bekend is bij de wethouder, maar de 15 gemeenten van de Stedenbond voor energierechtvaardigheid willen dat niemand straks nog in een woning met energielabel D of slechter woont. Dat vindt de PvdA ook. Daar hebben wij eerder ook moties over ingediend om de ambities bij te stellen, maar die hebben het helaas niet gehaald. Hoe kijkt de wethouder nu tegen deze ambitie van de Stedenbond en is de wethouder bereid om eigen de eigen lat hoger te leggen om onze

klimaatdoelen te halen, zo nodig door het zelf aan te sluiten bij deze Stedenbond. Dank, voorzitter.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dan kijk ik nog even de zaal rond of er nog een inbreng is. Mevrouw Van Wifferen, ga uw gang.

Mevrouw VAN WIFFEREN (d66): Voorzitter, D66 is blij dat we onze doelen in deze collegeperiode halen, maar we moeten bij het klimaat altijd vooruitdenken. We zien dan ook dat de doelen voor 2030 en 2050 toch wel onder druk staan, deels door het kabinet die minder op het klimaat inzet dan D66 zou willen. Daarom hebben we een motie opgesteld om onze klimaataanjagers te vragen om adviezen te geven en voorstellen te doen om extra acties te doen richting 2030 en verder. Deze motie dienen we in samen met GroenLinks. Tot zover.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Van Wifferen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Aanjagers aan zet

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van agendapunt 7.3 Vierde update Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR);

constaterende dat:

- Rotterdam doelen heeft gesteld om te komen tot een klimaatneutrale en fossielvrije gemeente in 2050;
- De targets voor deze collegeperiode ruim gehaald zijn, maar dat de doelen voor 2030 en 2050 door tegenvallers uit zicht raken;

overwegende dat:

- extra maatregelen om de klimaatdoelen weer binnen handbereik te krijgen welkom zijn;
- Rotterdam verschillende Klimaataanjagers heeft die zorgen voor betere samenwerking tussen sectoren en voor het versnellen van verduurzaming;
- de Klimaataanjagers grote netwerken hebben waarmee ze bij uitstek kunnen adviseren over aanvullende stappen die Rotterdam kan nemen;
- dat op juist op deze terreinen nog altijd stappen te zetten zijn, zoals bewezen door de uitdagingen rondom CO2-reductie in de haven en het gasvrij maken van woningen;

verzoekt het college:

- de Klimaataanjagers de opdracht te geven om met adviezen en voorstellen te komen hoe de klimaatdoelen bereikt kunnen worden;
- hierover in het 1e kwartaal van 2026 te rapporteren aan de Raad;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. I. van Wifferen en M.Y. Morkoç

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ik kijk nog even de zaal rond, was er nog een partij, een fractie? Nee, dan gaan wij door naar de beantwoording door onze wethouder. We wachten even tot aan deze zijde alle moties compleet zijn en dan gaan wij verder.

Mevrouw ZEEGERS (wethouder): Dank u wel, voorzitter. Ze zijn binnen, dus hartstikke goed. Altijd goed om even over het klimaat te spreken. Het is belangrijk dat we onze doelen halen

die we in het klimaat actieplan hebben geformuleerd met elkaar, daar ben ik natuurlijk ook blij om. Maar we zien ook echt dat het scherp aan de wind zeilen wordt. Sterker nog, dat het vooruitzicht tot 2030, 2050 eigenlijk alleen maar verslechtert. Daar roept u ook toe op: we moeten echt alle hens aan dek hebben om die klimaatdoelen nog te halen. Daarbij kunnen we alle kennis, alle input, alle inzet heel goed gebruiken. U roept mij daartoe op en daar ben ik natuurlijk ook zeer gewillig om daaraan tegemoet te komen, zoals de motie van onder andere GroenLinks, wetenschappelijk advies voor klimaatplan 2030. U hebt mij al eerder gevraagd: geef een doorkijkje wat er nou voor nodig is om in 2030 toch dan wel die doelen te halen, wat moeten we dan nog extra doen? Een aantal dingen weten we al wel: dat warmtenet, waar de heer Bonte over sprak, is voor ons ontzettend belangrijk. Daar hebben we geld voor nodig. Die wetgeving ziet er op orde uit, maar we hebben nog een warmtebedrijf nodig, daar moet het een en ander voor ingericht worden. Maar we weten wat we daarvoor moeten doen en we hebben nog wat randvoorwaarden. Tegelijkertijd kun je je afvragen: is dat voldoende? Dat kan ik mij goed voorstellen dat er nog echt meer nodig is. Daar gaan we mee aan de slag om dat in kaart te brengen in dat plan. U roept mij op om daar dat wetenschappelijk advies ook bij te betrekken. Dat lijkt me heel verstandig, dus kan ik goed uitvoering aan geven. Dat is dus oordeel raad. Dan ook de motie van D66, aanjagers aan zet. U zegt: we hebben die klimaataanjagers die echt hun voelsprietten in de samenleving hebben, weten wat er speelt en wat er eigenlijk aan potentieel allemaal is om te benutten en ook kennis die we daarvoor kunnen benutten. Dus ook de adviezen van de klimaataanjagers zullen we graag betrekken bij dat nieuwe plan. Dat kan ik ook zeker uitvoeren en is dus ook oordeel raad. Ik doe eerst eventjes de moties en daarna de vragen. Dan nog een motie van de Rotterdamse VVD en D66, vergunningsvrij thuisladen. Mijn collega wethouder Lansink heeft gevraagd of ik daar de waardering voor wil doen, de appreciatie en dat kan ik zeker doen. Het is natuurlijk altijd hartstikke handig als je thuis kan laden. Dus hier kunnen we ook mee aan de slag. Mijn collega zou zeggen: omarmen, dus daar hou ik me dan aan. Dat waren de moties. Dan even de vragen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Wethouder, voordat u verdergaat, een interruptie van mevrouw Morkoç.

Mevrouw MORKOÇ (gl): Voorzitter, vooral een toevoeging over de motie van de VVD hier. Wij vinden het wel echt ontzettend belangrijk dat toegankelijkheid nummer 1 is en ook de verspreiding in de stad en het onderzoek ook erg belangrijk is voor ons. Dus graag ook, ik snap dat de wethouder Klimaat dat misschien moet doorgeven aan de wethouder Mobiliteit, maar wij vinden dat ontzettend belangrijk in dit onderzoek. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Wethouder.

Mevrouw ZEEGERS (wethouder): Ik zal dat doorgeven aan mijn collega, zeker. Dan de vragen van de heer Dekkers van Volt: hoe zit het met dat plan? We hebben het er nu over, wat is de stand van zaken? Wat ik in ieder geval kan zeggen: we moeten echt extra investeren om die klimaatdoelen te halen. Dat brengen we nu in kaart. Ik krijg nu ook nog vanuit u aangereikt om daar wetenschappelijk advies en die aanjagers bij te trekken. Dat ga ik ook zeker doen, met DCMR zijn we ook bezig, dus we zitten nu nog in die fase. Ik zou het natuurlijk het liefst zo snel mogelijk uw kant op doen komen, zeker in het kader ook van de verkiezingen, zodat ook partijen zich kunnen uitspreken of ze daarmee aan de slag willen, ja of nee. Dat is wel mijn doel, zodat wij deze periode ook afronden met een helder beeld wat er nodig is voor de volgende ronde. Dus daar stuur ik op. Ik hoop dat ook te halen, maar kwaliteit is natuurlijk ook heel belangrijk. Dus dat is mijn antwoord daarop. Even kijken, dan vanuit de PvdA, de Stedenbond. U zegt energielabel D, dat we daar snel mee aan de slag moeten. Als het aan mij ligt, woont iedereen in een A++-woning, laat ik daar helder over zijn, dat is voor iedereen fijn. Tegelijkertijd zijn de financiën ook vaak de belemmerende factor. Er

zit een einde aan wat wij allemaal kunnen besteden aan dit soort zaken. Dus dat is gewoon geen heel haalbare ambitie op korte termijn. Dat is dan het antwoord.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw De Bruijn.

Mevrouw DE BRUIJN (pvda): De Stedenbond zijn 15 steden, waaronder ook grotere steden, die hierbij aangesloten zijn. Het is meer ook een groep die juist ook de lobby inzet richting Den Haag om daar meer middelen voor vrij te maken. Bent u bereid, wethouder, via de voorzitter, om in ieder geval in gesprek te gaan met de Stedenbond om te kijken of het wellicht interessant is voor Rotterdam om aan te sluiten bij die Stedenbond?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De wethouder.

Mevrouw ZEEGERS (wethouder): Ik ben nu voorzitter van de commissie EKEM van de VNG, waarin alle steden verenigd zijn en onze lobbyagenda is daar vooral gericht op netcongestie, warmtetransitie en een goede uitvoering, omdat wij als gemeente heel erg veel taken op ons bordje krijgen, zeker als het gaat om dat hele nieuwe energielandschap vorm te geven. Dus er moeten ongelooflijk veel stations bij, transformatorhuisjes. Hoe zorgen we dat dat allemaal goed in onze plannen terecht kan komen met draagvlak voor al die maatregelen? We zitten heel erg op die besparing en isolatie. Onze lobbyagenda is rijkelijk gevuld en ik denk dat dit de juiste doelen zijn. Liever goed kiezen en focussen en iets binnenhalen dan de kerstboom al te groot maken. Mooi is het als iedereen zo veel mogelijk isoleert, maar ik richt mijn focus nu even op die doelen die ik net noem.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dat was de beantwoording van alle vragen die gesteld zijn en de waardering van de moties. Ik kijk nog heel even de zaal rond of er vragen zijn blijven liggen. Dat is niet het geval. Dan sluit ik agendapunt 7.3.

7.4 Het voorstel tot vaststelling van het Rotterdams politiek-bestuurlijk waardenkader algoritmes 2025

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan gaan wij door naar agendapunt 7.4, de heer Van Rij is aangesloten. Agendapunt 7.4 is het voorstel tot vaststelling van het Rotterdams politiek-bestuurlijk waardenkader algoritmes 2025. Maar voordat ik daar naartoe ga, heeft de heer Dahoe een punt.

De heer DAHOE (denk): Voorzitter, dank u wel. Ik heb nog een aanpassing op een motie bouwen, wonen en buitenruimte voor wethouder Zeegers, voordat ze wegloopt, om de vraag achter de vraag nog meer duidelijk te maken en wat scherper op te stellen. Dus bij deze een aangepaste motie.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Een aangepaste motie. De heer De Haan.

De heer DE HAAN (d66): Ik had eigenlijk nog een soort van punt van orde. Wat mij net was ontschoten, dat is een beetje onhandig van mij vanuit mijzelf misschien ook wel, is dat wij volgende week in de commissie MHEK de initiatiefnota hebben van collega Pelle Meurink rondom de verduurzaming van de kleine vve's. We hebben natuurlijk nu een mooie motie liggen die, volgens mij, ook omarmd wordt. Mijn vraag aan mijn collega Dahoe of het misschien een idee is om die nog even in de achterzak te houden, zodat we volgende week dat debat gewoon vrij kunnen voeren, dan is dat volgens mij ook een mooie basis om daarna ook de behandeling in de raad ervan te hebben.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ik vat hem even samen. U vraagt eigenlijk om hem voorlopig even in te trekken, deze motie. De heer Dahoe.

De heer DAHOE (denk): Voorzitter, als de motie daar nog scherper van kan worden, dan wil ik die nog wel even in de binnenzak houden.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan wordt de motie ingetrokken. Dat is de motie 'maak subsidieaanvragen voor vve's meer toegankelijk'. Ik heb hier een kopie liggen. Duidelijk, dank jullie wel. Dan gaan we weer door naar agendapunt 7.4, het voorstel tot vaststelling van het Rotterdams politiek bestuurlijk waardenkader algoritmes 2025. De heer Biljoen, ga uw gang.

De heer BILJOEN (gl): Voorzitter, dank. Ik zal het heel kort houden. Laat me om te beginnen een compliment geven aan het college, via het college ook, aan alle mensen die hebben gewerkt aan de Rotterdamse waardenkader, want we mogen er heel trots op zijn. Al jaren hebben hier gewoon als verschillende partijen, zeker als GroenLinks en PvdA samen, gevraagd om dit stuk en we zijn heel blij met de uitkomsten, ook al staat niet alles erin wat we zouden willen hebben. Maar goed, dat is ook een politieke keuze. Daarnaast, voorzitter, Rotterdammers hebben wel recht op zeggenschap van hun eigen gegevens. Ik ben daarop gekomen omdat een van de waardes privacy is. Maar vandaag in Rotterdam is dat op de Rotterdamse website nauwelijks te vinden, terwijl de gemeente toch wel steeds meer data verzamelt, of het nu via de MeldR-app gaat, via dienstverlening of zelfs via algoritmes. Inwoners hebben amper een overzicht en daarmee dus ook wat minder grip. In de wet is het recht op vergetelheid gewoon vastgelegd. In Rotterdam moet je dus toch wel heel wat gaan zoeken en langs ingewikkelde loketten gaan om dat recht te gebruiken. Dat vinden we eigenlijk niet uit te leggen. Andere gemeenten hebben dit al geregeld en met een simpele verwijzing kunnen inwoners daar hun gegevens inzien, laten corrigeren en eventueel, als dat niet afwijkt van de wettelijke plicht, laten verwijderen. Toegankelijk, transparant en eerlijk. Daarom dienen wij ook deze motie in: dat is het recht op vergetelheid. Daarom vragen wij een onderzoek om onze gemeentelijke website ook toegankelijker te maken, zodat inwoners data kunnen inzien, aanpassen en eventueel laten verwijderen. Voor zover er geen wettelijke bewaarplicht is. Dank u wel, voorzitter.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Biljoen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Het recht op vergetelheid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van agendapunt 7.4 het Rotterdams politiek-bestuurlijk waardenkader algoritmes 2025;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam steeds meer persoonsgegevens en andere digitale gegevens verzamelt, onder meer bij meldingen, dienstverlening en controle door algoritmes;
- inwoners vaak niet weten welke gegevens over hen worden bewaard en hoe lang;
- er gegevens worden opgeslagen die niet wettelijk verplicht zijn om te bewaren;

overwegende dat:

- transparantie en zeggenschap over data essentieel zijn voor het vertrouwen in de digitale overheid;
- inwoners zelf moeten kunnen bepalen wat er met hun gegevens gebeurt, zolang er geen wettelijke plicht is om deze te bewaren;
- in de AVG het 'het recht op vergetelheid' is opgenomen, maar de gemeente Rotterdam haar inwoners hier niet actief over informeert;
- andere gemeenten een 'AVG-verzoek-knop' hebben ontwikkeld waarmee inwoners eenvoudiger hun gegevens kunnen inzien en aanpassen;

- een dergelijke voorziening ook in Rotterdam bijdraagt aan de bescherming van digitale rechten en aan de uitvoerbaarheid van het waardenkader algoritmes;

verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe op de gemeentelijke website toegankelijk gemaakt kan worden dat inwoners hun data kunnen inzien, aanpassen en eventueel verwijderen, voor zover er geen wettelijke bewaarplicht geldt;
- daarbij aandacht te besteden aan gebruiksvriendelijkheid, toegankelijkheid voor alle Rotterdammers en heldere communicatie over rechten en mogelijkheden;
- de raad binnen zes maanden te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek en een voorstel voor implementatie;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. M.H. Biljoen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): We krijgen een maidenspeech. De heer Balcha, vandaag geïnstalleerd. We kennen allemaal de ongeschreven regels met maidenspeeches allemaal. Ik herinner u er even aan. Ga uw gang.

De heer BALCHA (d66): Dank u wel, voorzitter. Ik sta hier niet alleen als nieuw raadslid, maar ook als trotse zoon van een Ethiopische vader. 50 jaar geleden kwam hij naar Nederland, kwam hij terecht in een doolhof vol documenten, papieren, dossiers en nu 50 jaar later helpt hij zelf Eritrese vluchtelingen door datzelfde doolhof, maar dat doolhof is niet langer fysiek maar digitaal, vol data en afschrikwekkende algoritmes. Begrijp me niet verkeerd, ik gebruik ook algoritmes. Als ik op Instagram selfie plaats, zorg ik dat mijn huidje mooi glad is en mijn lipjes mooi opgepompt. Maar algoritmes hebben ook nadelen. We zien ook dat algoritmes werken met onzichtbare zwarte lijsten, mensen selecteren voor onterechte oneerlijke onderzoeken. Dat schaadt het vertrouwen wat Rotterdammers hebben in onze organisatie. Het is aan ons om dat vertrouwen weer terug te winnen en met dit waardenkader zetten we in ieder geval een stap. Een stap om ons niet te laten overheersen door algoritmes, maar om juist zelf aan de touwtjes te trekken. Ik zie dat in het waardenkader veel input vanuit de raad verwerkt is, heb ik me laten vertellen, want ik was er niet bij, maar dat moest ik zeggen, en ik vind het een mooie eerste stap richting een eerlijker, betrouwbaarder en fijner Rotterdam. Dank u wel, voorzitter. *(Applaus.)*

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. Ik kijk even de zaal rond of er verder nog een inbreng is op dit punt. Die is er niet. Dan kunnen wij door naar de wethouder. De heer Kind.

De heer KIND (volt): Dank u wel, voorzitter. In de eerste plaats complimenten voor dit stuk. Het is heel belangrijk om verantwoordelijk om te gaan met al die gigantische innovaties rondom AI en algoritmes die we zien. Het biedt natuurlijk gigantische kansen, niet alleen voor de economie, maar ook voor de ambtenarij, om dienstverleningsprocessen te verbeteren, vergunningsaanvragen te versnellen en ga zo maar door. Maar dat moeten we wel op een verantwoordelijke manier doen. En waar wij vanuit Volt wel enigszins aandacht voor vragen, is: we kunnen heel veel politiek bestuurlijke kaders vormgeven, maar er is ook de dagelijkse realiteit en we weten uit onderzoek van een paar jaar geleden al dat heel veel gemeenten al werken met apps als ChatGPT, ambtenaren werken daar heel vaak mee en dat heeft toch een aantal risico's rondom privacy, rondom data eigenaarschap, rondom cloudopslag, rondom het leren van bepaalde zaken, maar ook het stimuleren van bijvoorbeeld propaganda. Als al die data die wij trainen, uiteindelijk in handen zijn van andere landen buiten Europa, is dat een

risico voor ons, voor onze dienstverlening en uiteindelijk ook voor de Rotterdammer. We hebben een motie en we willen graag, ook in lijn met de landelijke digitaliseringsstrategie, generatieve AI stimuleren. We willen dat onze ambtenaren verantwoordelijk hiermee omgaan. We willen dat ze dat gaan gebruiken, omdat we dat kunnen gebruiken om gigantische productiviteitsslagen te gaan behalen in Rotterdam, maar we willen dat dat op een goede manier gebeurt en dat ook binnen Europa houden. Daarom willen we graag dat de gemeenten het gebruik van generatieve AI-oplossingen, zoals ChatGPT, maar dan de Europese variant, voor ambtenaren gaat stimuleren, maar ook gaat uitleggen hoe we dat dan op een verantwoordelijke manier gaan doen. Want we hebben even gepeild: op dit moment is ChatGPT niet toegestaan binnen de gemeente, maar het mag dan bijvoorbeeld wel worden gebruikt om bijvoorbeeld een teamuitje te organiseren of wat dan ook. Dat is voor ons onvoldoende en we willen hier meer zicht, meer duidelijkheid op om uiteindelijk toch het gebruik daarvan te gaan stimuleren. Daarom dienen we de motie 'stimuleer het gebruik van Europese generatieve AI-oplossingen voor ambtenaren'. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Stimuleer het gebruik van Europese generatieve AI-oplossingen voor ambtenaren

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van het agendapunt 7.4 'Het voorstel tot vaststelling van het Rotterdams politiek-bestuurlijk waardenkader algoritmes 2025';

constaterende dat:

- het zeer positief is dat Rotterdam een politiek-bestuurlijk waardenkader Algoritmes/AI heeft ontwikkeld;
- (generatieve) AI-oplossingen in hoog tempo het werk van overheden en ambtenaren veranderen en veel kansen bieden om de productiviteit te vergroten;
- veel AI-bedrijven gevestigd zijn in andere werelddelen en daarmee grotendeels vallen onder andere jurisdicties, wat leidt tot risico's rondom o.a. transparantie, privacy, propaganda, veiligheid en strategische digitale autonomie;

overwegende dat:

- uit eerder onderzoek volgt dat 74 procent van de gemeenten werkt met generatieve AI en meer dan de helft niet goed weet hoe hiermee om te gaan;
- er veel geïnvesteerd wordt in Europese AI-alternatieven en deze (zeer) goede resultaten laten zien;
- het wenselijk is om in tijden van geopolitieke spanningen te kiezen voor Europese alternatieven, de digitale autonomie van Europa en haar steden te versterken en de afhankelijkheid van Amerikaanse Big Tech te verminderen;
- het gebruik van Europese AI-oplossingen een investering is in het Europese AI-ecosysteem;
- de gemeente Rotterdam de AI lijn volgt van ministerie BZK rondom digitale autonomie in de Nederlandse digitaliseringsstrategie (NOS);
- het kabinet in mei jl. in een kamerbrief heeft aangegeven dat het gebruik van Europese (generatieve) AI-oplossingen voor Rijksambtenaren wordt gestimuleerd;
- het onduidelijk is hoe de gemeente Rotterdam uitvoering geeft aan deze overheidsbrede koers;

verzoekt het college:

- ambtenaren van de gemeente Rotterdam te stimuleren om Europese (generatieve) AI-oplossingen te gebruiken in de dagelijkse uitvoering van werkzaamheden;

- aan de raad te rapporteren hoe uitvoering wordt gegeven aan deze koers en deze te betrekken bij de herijking van de Rotterdamse digitaliseringsstrategie en de uitwerking van het politiek-bestuurlijk kader algoritmes;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. T. Kind

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ik kijk nogmaals de zaal rond. Ik zie een vinger van mevrouw Reitema. Ga uw gang.

Mevrouw REITEMA (pvda): Dank, voorzitter. De PvdA Rotterdam gelooft in technologie en wij geloven dat slimme technologie gebruikt kan worden om sociaal-maatschappelijke vraagstukken het hoofd te bieden, maar wel mits deze technologie goed en correct wordt ontworpen en toegepast. We hebben een uitgebreide technische sessie gehad, daar hebben we ook heel veel input gegeven en in de commissiebespreking hebben we ook gezien dat er heel veel met deze input is gedaan. Dus dank daarvoor. Wij hebben ook in de commissie benadrukt dat het belangrijk is dat ambtenaren ook begrijpen hoe ze moeten omgaan met deze technologie en ook als ze een algoritme gebruiken en er komt een uitkomst, een antwoord, uit dat ze dan ook weten welke controlevragen ze kunnen stellen, want dat is natuurlijk bij het toeslagenschandaal misgegaan en daarom is het wel belangrijk dat wij hier heel scherp op zijn. Dus dat hebben we herhaald in de commissie. Die bespreking was voldoende, wat ons betreft, dus we hebben geen moties voor vandaag. We kijken uit naar een gemeente waar de ambtenaren goed weten wat algoritmes zijn en hoe ze te gebruiken.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Ik kijk nogmaals de zaal rond. Dan gaan wij door naar beantwoording van de wethouder.

De heer VAN RIJ (wethouder): Voorzitter, laat ik beginnen met dank voor de complimenten, we hebben er meerdere gekregen vandaag, voor dit beleid. Ik denk ook dat we als gemeente in Nederland in ieder geval uniek zijn met dit kader wat we stellen en dat we waarschijnlijk zelfs Europees voorop zullen lopen door juist hierop beleid te maken. Beleid dat het ook makkelijker maakt voor ambtenaren. Want er wordt weleens gedacht: goh, allerlei regeltjes, allerlei kaders die wij hier vandaan brengen, maar waar we in de organisatie ook tegen aanlopen, is dat er juist onder de medewerkers veel vragen ontstaan, bij dit soort gebruik, van doe ik het wel goed? Gebruik ik wel de juiste kaders? Dus wat dat betreft wordt dit volgens mij ook echt door de organisatie omarmd als een betere manier van werken met nieuwe technologie. Al is die soms niet eens meer zo nieuw, maar in ieder geval met de technologie. Dus wij zijn ook trots op deze stap. Het is ook goed om te zien dat we in Nederland al vele jaren belangrijke wetgeving hebben op het gebied van privacy. De AVG-wetgeving was in het begin voor sommige mensen heel ingewikkeld, maar heeft uiteindelijk wel zijn waarde laten zien en je ziet ook dat wij als gemeente daar goed mee omgaan. En u geeft aan, daar heeft u dan ook een motie nu voor ingediend, van laten we eens kijken hoe we dat nog wat beter kunnen communiceren. Het is natuurlijk een doel van de rijksoverheid, maar wij gebruiken hem en het ietwat communiceren, beter communiceren misschien, ik weet het nog niet. We gaan het onderzoeken, zoals u vraagt in de motie. Die omarm ik daarom ook hiermee. Ik zou ook willen zeggen tegen de gemeenteraad: doet u dat ook? Dat is een vraag. Ik moet heel even kijken, omdat er sommige moties zijn, die hebben ze me al iets laten spieken aan het begin, maar die zijn wat gewijzigd. Vervolgens, mijnheer Balcha, u kwam met uw maidenspeech met de zwarte kant van de algoritme of van AI, ik weet niet of u die noemde. Ik ben dat met u eens en daarom ben ik ook als persoon blij met wat we aan het doen zijn. Ik kan me ook in uw geval voorstellen op welke manier u daarnaar kijkt. Dus een compliment ook

voor uw speech. Mijnheer Kind, we waren bijna aan u voorbijgegaan, maar ik ben toch blij dat u nog net op tijd in de zaal was voor het verhaal. Er is wat contact geweest, ook met u eerder. Ik moet zeggen: u vraagt ook in uw motie om eigenlijk het AI-gebruik ook enigszins te promoten, te ondersteunen. Ik wil daar heel terughoudend in zijn. Ik heb daar wat onderzoek nog eens naar gedaan over hoe kijken we nou naar dat AI-gebruik? Ik zie daar nog steeds heel veel onzekerheid in. Bij het vorige onderwerp was op een gegeven moment een motie van DENK en vervolgens, de motie wordt nog gewijzigd, dus ik denk, die gaat allemaal door en vervolgens, mijnheer De Haan die denkt: maar wacht even, die motie kan misschien wel anders of beter worden in een volgend debat. Dat is nou typisch iets, het menselijk brein is daar aan de gang en dat is nog maar de vraag in hoeverre we dit soort zaken, hoe kunnen we daar nou zeker van zijn dat een computer ook die gedachte kan verwoorden en vervolgens brengen in ons werkterrein. Ik ben blij dat er dan nog in ieder geval hier 45 en in onze organisatie heel veel mensen meedenken. Ik wil er ook wel voor waken dat we dat meedenken niet uitschakelen. Dat is op dit moment de manier waarop ik ernaar kijk. Misschien, als ik over een jaar of over 6 maanden of over 6 jaar er opnieuw naar kijk, dat dat wel zo is. Maar er is nog zoveel onzekerheid over het gebruik van AI, dat, ik wil het niet demotiveren, maar het motiveren vanuit onze organisatie, daar zie ik toch ook nog wel de nodige risico's aan. Het is misschien een beetje een lang antwoord, maar dat is de reden waarom ik hem niet zou omarmen. Overigens, ik wil daar nog één ding aan toevoegen, wat ik voor mezelf op het laatste moment heb opgeschreven. Wij werken als organisatie heel veel met en voor mensen. Dat betekent dat, als wij een fout maken, dat de gevolgen mensen ook raken. Daarom denk ik: we zijn niet Philips. Als daar van de 1000 tv's er 100 uiteindelijk niet werken, dan gaat het proces door en worden die andere 900 televisies ietsje duurder. Maar zo werken wij als overheid niet en ik denk dus dat wij meer voor zekerheid moeten kiezen en ook voor de menselijke maat die die we nog niet herkennen in uitkomsten in AI. Dan als laatste mevrouw Reitema. Dank u voor het compliment. Wij zijn ook zeer benieuwd naar hoe de regeling ook gaat werken. We komen nog terug met een ambtelijk stuk eind oktober maar ik zie wel al dat de organisatie ook blij is met de richtlijn waar we nu mee komen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan stond de heer Kind op om iets aan u te vragen, denk ik.

De heer KIND (volt): Ja, 2 zaken. Ik vind het eigenlijk een beetje conservatief als je ziet wat er al gebeurt. Heel veel ambtenaren gebruiken het al. Er is zelfs een kabinetsstandpunt uit mei die een kaderbrief heeft geschreven: dit is de ontwikkeling, we gaan meer ruimte geven aan ambtenaren om dit te doen. Doe dat dan ook op een verantwoordelijke manier, kies voor die Europese oplossingen. Dus het voelt nu een beetje particulier, terwijl er wel een overheidsbrede visie is op het gebruik van deze generatieve AI-oplossingen. En ik denk, als we daar nou bij aansluiten, dat is ook wat hier gevraagd wordt, dan denk ik dat we gewoon een verantwoordelijke koers uitzetten op dit belangrijke thema. Dat wil ik toch nog eventjes hier genoteerd hebben

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Genoteerd en u bent door uw tijd heen. Ik weet niet of er een vraag gesteld werd aan u.

De heer VAN RIJ (wethouder): Er werd wel een duidelijke verwijzing gemaakt waar ik toch wel even graag op zou willen reageren. Want ik had namelijk deze reactie ook verwacht en ik heb daar 2 antwoorden op. Het eerste antwoord: wij steken niet als organisatie onze kop in het zand als het gaat over AI. Daarom hebben we ook een maand geleden alle medewerkers die met AI zouden kunnen werken, een handleiding gestuurd over hoe je daarmee om kunt gaan. Als u als raad geïnteresseerd bent, zal ik ervoor zorgen dat het boekje ook bij u terechtkomt. Dus het is niet zo dat wij onze kop in het zand steken voor innovatie, maar we zijn wel, en dat heb ik uitgelegd, daar voorzichtig mee. Uw tweede vraag was, die wil ik ook graag beantwoorden: hoe kijkt u naar de implementatie van uitsluitend of voornamelijk

Europees gebruik van AI? De ontwikkeling daarin is zo klein nog dat we slechts een paar aanbieders hebben daarin. Eén daarvan gaat een groter netwerk uitrollen. We weten allemaal van de investering van ASML daarin. Natuurlijk volgen wij die ook, maar om nu al die keuze te kunnen maken, dan beperken we dus ook wel heel erg het huidige gebruik.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Punt. Ik denk dat alle vragen zijn beantwoord op dit moment. We gaan door naar het volgende agendapunt. Er zijn geen toezeggingen gedaan. U hebt de moties gewaardeerd. De heer Biljoen over dit agendapunt of de volgende? Perfect. Dan sluit ik dit af.

7.5 Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'passend regelen, onderzoek naar de Regeling risicovolle projecten' en het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan gaan wij door naar agendapunt 7.5, ook met de heer Van Rij: het rapport van de Rekenkamer Rotterdam passend regelen onderzoek naar de regeling risicovolle projecten en het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport. Dan geef ik graag het woord aan de heer Biljoen.

De heer BILJOEN (gl): Voorzitter, we hebben een heel goede commissie behandeling gehad en daar heb ik van tevoren aangekondigd dat ik met amendementen kom. Die wil ik nu gaan indienen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Biljoen heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Behoud de auditbepaling

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van agendapunt 7.5 Passend regelen, onderzoek naar de regeling risicovolle projecten;

Besluit:

- het raadsvoorstel 25bb006152 als volgt te wijzigen:

De aanbevelingen uit het rapport "Passend regelen" over te nemen

vervangen door:

De aanbevelingen uit het rapport "Passend regelen" over te nemen, behalve aanbeveling 4.A 'schrapt de auditbepaling uit de regeling'

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. M. Biljoen

Toelichting

De belangrijkste reden dat de auditbepaling volgens de Rekenkamer geschrapt moet worden is dat binnen het concern niet belegd is wie het initiatief moet nemen om een audit in gang te zetten. Daarnaast ontbreekt het aan structurele aandacht voor het uitvoeren van audits bij deze projecten. Dat is wat ons betreft geen reden om de regeling te schrappen.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan geef ik graag het woord aan de wethouder om daar iets over te vinden. U kent het amendement?

De heer VAN RIJ (wethouder): Voorzitter, ik zal het heel kort houden. In de commissie heb ik al gezegd dat ik het zou omarmen, dus ik kan ook nu niet anders dan.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Punt, heerlijk, snel.

7.6 Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan gaan wij door naar het volgende agendapunt, dat is agendapunt 7.6 'voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten'. Daarvoor hebben wij nodig wethouder Versnel. Ik hoop dat hij ons ergens op beeld ziet in het stadhuis en dan kan hij deze kant op komen. Tot die tijd moeten wij even wachten tot hij er is. Daar is wethouder Versnel. Dus als de raadsleden plaats kunnen gaan nemen, kunnen wij aan dit agendapunt gaan beginnen. Dat is het agendapunt 7.6 'voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten'. De eerste op mijn spreeklijst is de heer Ceulemans en daarna de heer Van Campenhout.

De heer CEULEMANS (lr): Voorzitter, dank u wel. Het was even graven. Volgens mij is het een jaar geleden dat we dit commissiedebat hebben gehad, zo'n beetje. Er is al in deze collegeperiode heel veel gezegd over arbeidsmigratie en dan ook met name de schaduwkanten van arbeidsmigratie. Het is in ieder geval goed dat dat eigenlijk heel breed in de raad gedeeld wordt, dat arbeidsmigratie positieve effecten kan hebben, maar dat het totaal doorgeschoten is en dat het eigenlijk alleen nog maar van belang is voor sectoren die voor een dubbeltje op de eerste rij willen zitten en de negatieve gevolgen in de vorm van overlast over de schutting gooien bij de maatschappij. Dus het is goed dat daartegen opgetreden wordt. Deze wethouder is er ook goed mee bezig. Hij is ook naar Midden- en Oost-Europa geweest met wethouder Buijt, ook om te kijken hoe we nou makkelijker de terugkeer kunnen bevorderen van mensen die hier op straat leven. Ik heb geen motie, wel een vraag. Overigens teken ik een mooie repressieve motie mee met de gewaardeerde collega Soytekin om hardere boetes en ook sneller over te gaan tot beboeten van malafide werkgevers en verhuurders. Dus met liefde meegetekend. Dan tot slot nog een vraag, dat gaat over het wijkgericht brancheringsplan, daar had ik technische vragen over gesteld. Dat ging over niet-reguliere supermarkten, waar ook veel misstanden zouden plaatsvinden, ook in de Midden- en Oost-Europese sfeer in Rotterdam. Ik had gevraagd: betekent branchering nou ook dat aan de voorkant de vestiging van dat soort zaken kan worden tegengegaan? De wethouder zegt: daar heb ik naar gekeken, maar dat blijkt lastig mogelijk. Bij slijterijen kan het wel. Tegelijkertijd hebben we natuurlijk ook, bijvoorbeeld aan de Beijerlandse laan, wel degelijk heel gerichte branchering gehad. Dus ik vraag de wethouder nog een keer nadrukkelijk terug te komen op wat er nou wel mogelijk is en wat de uiterste randen zijn die we kunnen opzoeken met het tegengaan van vestigingen van dit soort risicobranches, ook als het gaat om uitbuiting.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. De volgende is de heer Van Campenhout en daarna de heer Soytekin.

De heer VAN CAMPENHOUT (bij1): Voorzitter, we bespreken vandaag de voortgang rond EU-arbeidsmigranten. Al jarenlang constateren we dezelfde knelpunten: een groot aantal, dat hier woont en werkt, maar valt tussen wal en schip omdat zij niet of onvoldoende in de basisregistratie personen staat ingeschreven. Dat maakt hen kwetsbaar voor misstanden, maar het maakt ons ook als gemeente kwetsbaar, want we hebben geen volledig zicht op wie er in onze stad woont, in welke omstandigheden en met welke gevolgen voor huisvesting, zorg en leefbaarheid. De huidige inzet zet in op vrijwilligheid via de coalitie goed

werkgeverschap en is simpelweg te beperkt. Slechts enkele uitzendbureaus en één werkgever doen mee en de cijfers spreken voor zich. In 2024 lukte het om maar één werkgever een groepswijze inschrijving te organiseren en daarmee bereiken we niet de schaal die nodig is om grip te krijgen op deze problematiek. Voorzitter, het kan wel anders. In Westland wordt al jaren gewerkt met groepsinschrijvingen in samenwerking met uitzendbureaus, ondersteund door financiële prikkels, zoals toeristenbelasting bij niet-geregistreerde huisvesting. Deze zogenaamde Westlandse methode blijkt effectief en wordt inmiddels door meerdere gemeenten overgenomen. Waarom zouden wij in Rotterdam wachten tot 2027 wanneer de nieuwe wet toelating ter beschikkingstelling arbeidskrachten werkgevers verplicht om arbeidsmigranten in te schrijven, want juist nu kunnen we lokaal stappen zetten, zodat we beter voorbereid zijn en misstanden eerder kunnen aanpakken. Voorzitter, deze motie vraagt het college om de Westlandse methode te onderzoeken en te vertalen naar een uitvoerbaar model voor Rotterdam. Groepswijze BRP-inschrijvingen bestaan al in deze gemeente, maar het is belangrijk om te kijken hoe we dit kunnen bevorderen, welke financiële prikkels er ingesteld kunnen worden en hoe we deze coalitie van goed werkgeverschap kunnen versterken door deelname te koppelen aan concrete afspraken. Voorzitter, grip op registratie betekent grip op misstanden. Laten we daarom dit voorbeeld volgen en Rotterdam klaarstomen voor een eerlijk transparant beleid. Tot zover.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Van Campenhout heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Naar versterking van de Westlandse methode voor registratie van arbeidsmigranten

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september ter bespreking van agendapunt 7.6 'Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten';

constaterende dat:

- in onze gemeente een groot aantal EU-arbeidsmigranten woont en werkt;
- een aanzienlijk deel van deze groep niet of onvoldoende geregistreerd staat in de Basisregistratie Personen (BRP));
- Rotterdam in 2024 slechts één werkgever bereid vond om deel te nemen aan groepsgewijze inschrijvingen;
- deelname aan de Coalitie Goed Werkgeverschap vrijwillig is en slechts enkele uitzendbureaus en één werkgever meedoen, waardoor de impact zeer beperkt blijft;

overwegende dat:

- registratie in de BRP essentieel is voor het tegengaan van woon- en arbeidsmisstanden en voor toegang tot voorzieningen;
- de Westlandse methode (groepsgewijze inschrijving, samenwerking met uitzendbureaus, en het toepassen van effectieve prikkels) bewezen effectief is;
- Rotterdam al gesprekken heeft gevoerd met Westland over de methode, maar dat dit tot nu toe niet heeft geleid tot vergelijkbare structurele resultaten;
- Rotterdam zelf aangeeft dat het gebrek aan animo bij werkgevers structureel is en dat zonder verplichting of duidelijke prikkel groepsinschrijvingen niet van de grond komen;
- De Wet toelating terbeschikkingstelling arbeidskrachten (WTTA) werkgevers vanaf 2027 een zorgplicht oplegt tot registratie, maar dat onze gemeente nu al lokaal stappen kan zetten;

verzoekt het college om:

- de Westlandse methode niet alleen als best practice te onderzoeken, maar ook daadwerkelijk te versterken en te implementeren in Rotterdam, zodat groepsgewijze BRP-inschrijvingen substantieel toenemen;

- hierbij niet te volstaan met overleg, maar in samenwerking met Westland actief te vertalen welke onderdelen van hun aanpak daar wel tot structureel succes leiden en deze in de Rotterdamse praktijk toe te passen;
- naast samenwerking met uitzendbureaus en werkgevers ook te zorgen voor effectieve prikkels of sancties, bijvoorbeeld in de vorm van bestuurlijke boetes of andere maatregelen bij niet-nalevingen van registratie;
- de bestaande Coalitie Goed Werkgeverschap te verbreden door deelname te koppelen aan concrete afspraken over inschrijving en andere relevante zaken;
- de raad uiterlijk in februari 2026 te informeren over de voortgang, inclusief het aantal groepsgewijze inschrijvingen en de effecten van de ingezette maatregelen;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. M.R. van Campenhout

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ik zie de heer Soytekin al staan. Ga uw gang.

De heer SOYTEKIN (denk): Dank u, voorzitter. Er is sprake van overbewoning, veel mensen die in slechte omstandigheden moeten wonen. Tientallen misstanden worden geconstateerd en ook bij bouwplaatscontroles wordt bijna in 1 van de 3 keer misstanden geconstateerd en de Nederlandse Arbeidsinspectie deelde maar liefst of maar moet ik zeggen, 102 boetes uit. Voorzitter, dit aantal is, wat ons betreft, te laag, want zo blijven we vooral uitbuiters beschermen in plaats van de mensen die hier keihard werken te helpen. We zien namelijk een werkwijze waarbij er eerst een waarschuwing wordt gehanteerd. Misschien dan een last van een dwangsom en daarna heel misschien nog eens een boete. Voorzitter, dat is bijna uitnodiging voor malafide verhuurders en werkgevers om zo lang mogelijk door te gaan met het uitbuiten van mensen. Moeten we daarom niet harder zijn? Moeten we daar niet bij eerste overtreding al beginnen met het uitdelen van forse boetes in plaats van waarschuwingen, wat ook een afschrikkend afschrikwekkend effect zou moeten hebben. Ik vraag de wethouder dan ook, middels een motie, om actief te pleiten bij verschillende instanties waar dat nodig is om dat voor elkaar te krijgen. Deze wethouder kennende gaat het ook wel lukken met zijn overtuigingskracht. Een mooie linkse motie, medeondertekend door mijn collega's van Leefbaar Rotterdam, waarbij we de grote bedrijven aanpakken en de verhuurders het ook moeilijk maken.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Soytekin heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Geen uitstel voor uitbuiters

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025, ter bespreking van 7.6 Voortgangsrapportage EU-arbeidsmigranten;

constaterende dat:

- bij controles in Rotterdam regelmatig misstanden worden aangetroffen op het gebied van overbewoning en arbeidsomstandigheden;
- in 2024 387 meldingen van overbewoning zijn gedaan, waarvan 25 geconstateerd;
- bij 207 huisbezoeken sprake was van 61 misstanden;
- bij bouwplaatscontroles in bijna 5 van de 18 gevallen misstanden zijn geconstateerd;
- de Nederlandse Arbeidsinspectie in datzelfde jaar 102 boetes heeft uitgedeeld;
- er vaak eerst waarschuwingen worden gegeven en pas na herhaling een boete volgt;

overwegende dat:

- aantal boetes niet in verhouding staat tot de ernst en omvang van de misstanden;
- het huidige systeem van waarschuwing > dwangsom > pas daarna boete, malafide verhuurders en werkgevers te veel ruimte geeft om door te gaan;
- mensen die in de bouw, zorg en haven keihard werken, juist bescherming verdienen in plaats van uitbuiters;

verzoekt het college:

- richting het Rijk en de Nederlandse Arbeidsinspectie te pleiten voor het opleggen van een boete bij de eerste overtreding, in plaats van pas na waarschuwingen;
- daarnaast te pleiten voor het substantieel verhogen van de hoogte van boetes, zodat deze daadwerkelijk een afschrikwekkende werking hebben;
- dit signaal ook actief in te brengen bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, zodat gemeenten gezamenlijk bij het Rijk kunnen aandringen op een krachtiger sanctiebeleid;
- de raad hierover te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. S. Soytekin en S. Ceulemans

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ik zag de heer Vicario staan. Ga uw gang.

De heer VICARIO (vvd): Dank u, voorzitter. Arbeidsmigratie is een belangrijk onderdeel van onze economie. Het is dan ook onze taak om te zorgen dat de werkomstandigheden in onze stad goed en duidelijk zijn geregeld. Doel is daarbij een productieve samenwerking met arbeidsmigranten en een goede integratie in onze samenleving. Taal is daarbij essentieel, essentieel om mee te doen. Dat weet ik als geen ander. Zo kwam ik op mijn 16de vanuit Spanje naar Rotterdam. Zonder diploma's, zonder netwerk, zonder geld en zonder taal en juist de Nederlandse taal werd mijn hefboom. Eerst naar vrienden, naar een studie, naar een goede baan, naar het vinden van mijn lieve vrouw, naar het schrijven van een boek, naar zelfstandigheid en uiteindelijk naar deze raad. Want meedoen, voorzitter, is geen toeval. Het is mouwen opstropen en hard werken. Niet stilzitten, maar meedoen. De Rotterdamse VVD staat voor hulp bieden, maar ook eisen stellen. We helpen mensen graag vooruit en vragen daar iets voor terug. Daarom dien ik, samen met D66, de motie 'taal als hefboom' in met daarin heldere opdrachten aan het college: om onder andere in kaart te brengen welke formele en informele taalinitiatieven er zijn en om te onderzoeken of er aanvullende aanspraken kunnen worden gemaakt met werkgevers om taalcursussen te faciliteren en stimuleren voor hun werknemers. Zo maken we taal geen bijzaak, maar de sleutel tot vrijheid. Precies zoals ik dat ook heb ervaren. Want, voorzitter, taal is de hefboom om mee te doen, om te integreren en om zelfredzaam te zijn. Dank u.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Vicario heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Taal als hefboom

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op donderdag 11 september 2025, ter bespreking van het tweeminutendebat 'Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten';

constaterende dat:

- een aanzienlijk deel van de EU-arbeidsmigranten langdurig in Rotterdam verblijft, maar onvoldoende Nederlands spreekt om duurzaam mee te draaien in de samenleving;
- taalachterstand belemmeringen oplevert voor werk, veiligheid, zorgtoegang en sociale samenhang in wijken;
- er bestaande taalaanpakken zijn, maar deze vaak vrijblijvend zijn of onvoldoende gekoppeld zijn aan werk, opleiding of maatschappelijke participatie;
- succesvolle integratie bijdraagt aan zelfstandigheid, minder afhankelijkheid van publieke voorzieningen en betere aansluiting op werk;

overwegende dat:

- taalvaardigheid geen doel op zich is, maar een middel tot zelfredzaamheid en succesvolle deelname aan de Rotterdamse samenleving;
- en betere beheersing van de Nederlandse taal bijdraagt aan minder overlast, betere communicatie met gemeente, meer kans op werk en minder risico op uitbuiting;
- investeren in taalondersteuning loont als dit gepaard gaat met verplichtingen en gericht is op activering;
- Rotterdam hierbij kan leren van bestaande effectieve initiatieven in andere gemeenten en op Europees niveau;

verzoekt het college:

- in kaart te brengen welke taal bevorderende initiatieven er nu zijn voor EU-arbeidsmigranten (formeel en informeel);
- na te gaan of de gemeente aanvullende afspraken kan maken met werkgevers en uitzendbureaus over het stimuleren of faciliteren van taalcursussen voor hun werknemers;
- om de uitkomsten mee te nemen met de voortgangsrapportage 'meer grip op arbeidsmigratie';

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. J. Vicario en A.J.A. Maassen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Daarna geef ik graag het woord nu aan mevrouw Reitema en daarna de heer Kind.

Mevrouw REITEMA (pvda): Dank, voorzitter. Ik probeer het kort te houden. We hebben geen commissiebespreking gehad. Het was een beetje een bijzonder verloop natuurlijk, maar we hebben een schriftelijke vragenronde gehad en de PvdA heeft onder meer vragen gesteld over de toegang tot speciaal onderwijs voor de kinderen van EU-arbeidsmigranten. Het college antwoordde dat dit een bijzonder fenomeen is dat meer aandacht verdient. Daarom hebben we daar een motie voor, want het moet niet uitmaken wat je afkomst, status of nationaliteit is: elk kind heeft recht op passend onderwijs en de gemeente heeft daar zeker ook een rol in. Samen met GroenLinks verzoeken we met deze motie om dus dit fenomeen inzichtelijk te maken en om actief te waarborgen dat ook deze kinderen gewoon krijgen waar ze recht op hebben. Tot slot willen we ook meetekenen op een motie van D66 over de DigiD-balies. De PvdA heeft zich ook vlak voor de zomer hard gemaakt voor de IDO-punten die een beetje een overlappende functionaliteit hebben, maar het is blijkbaar toch niet hetzelfde, hebben we uitgezocht, vandaar dat we graag meetekenen. Want ja, de overheid die alles zo complex maakt, vooral digitaal, dan moet je ook zorgen dat de mensen mee kunnen komen in jouw digitale complexe wereld. Zojuist horen we over een motie tegen malafide werkgevers.

Dat klinkt heel erg als een motie die ook de PvdA had kunnen indienen, als ik het zo hoor. Dus ik ben heel erg benieuwd hoe die eruitziet en ik hoop dat we daar ook voor kunnen stemmen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Reitema heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Recht op speciaal onderwijs voor kinderen van EU-arbeidsmigranten

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van 'Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten.';

constaterende dat:

- volgens het Kinderrechtenverdrag elk recht geldt voor alle kinderen, zonder onderscheid naar afkomst, status of nationaliteit;
- gemeenten verantwoordelijk zijn om erop toe te zien dat ook kinderen van EU arbeidsmigranten daadwerkelijk toegang krijgen tot (speciaal) onderwijs en de ondersteunende voorzieningen;
- kinderen van EU-arbeidsmigranten geen aparte doelgroep vormen in het onderwijsbeleid en daardoor in de praktijk soms buiten beeld raken;

overwegende dat:

- de gemeente in de praktijk onvoldoende waarborgt dat kinderen van EU arbeidsmigranten toegang krijgen tot speciaal onderwijs;
- het college aangeeft dat dit een relatief nieuw vraagstuk is waar meer aandacht voor nodig is;
- dit signaal ook door diverse scholen wordt beaamd;
- kinderen van EU-arbeidsmigranten hierdoor het risico lopen verstoken te blijven van hun recht op passend onderwijs;

verzoekt het college:

- de omvang en behoeften van kinderen van EU-arbeidsmigranten in het speciaal onderwijs spoedig inzichtelijk te maken;
- actief te waarborgen dat deze kinderen daadwerkelijk toegang krijgen tot speciaal onderwijs en de benodigde ondersteunende voorzieningen;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. S. Reitema en S. Leewis

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan is de volgende op mijn lijst, de heer Kind en daarna de heer Segers-Hoogendoorn.

De heer KIND (volt): Dank u wel, voorzitter. De heer Versnel is heel goed van start gegaan met het onderwerp. Hij heeft het onderwerp heel serieus genomen en ook in zijn breedheid heeft hij het aangepakt en daarvoor veel lof. Een van de punten waar wij erg enthousiast over waren, en nog steeds zijn, dat is het convenant goed werkgeverschap. We weten, er zijn zoveel bedrijven waar misstanden plaatsvinden, we weten ook dat de Arbeidsinspectie het zwaar heeft. Dan moet je op een andere manier gaan kijken: hoe kunnen we nou samenwerken om ervoor te zorgen dat die werkomstandigheden, maar ook de thuissituatie, dat dat in goede banen wordt geleid. Dit convenant is van start gegaan, vorig jaar, dus in juni vorig jaar, met een looptijd van 2 jaar, met mogelijkheid tot uitbreiden. Op dit moment zijn er 5 partijen aangesloten buiten de gemeente Rotterdam. Wij willen graag 2 dingen. We willen

verhuurvergunning, de pilot verhuurvergunning in Carnisse, die nu net afgelopen is, geloof ik, en geëvalueerd wordt. Ons bereiken signalen uit Pernis dat daar nu ook duidelijk meerdere panden eigenlijk overwoond worden, zal ik maar zeggen, dat daar niet aan de regels van verkamering wordt gehouden enzovoorts enzovoorts. Ik zie dat er een meldpunt is, dat de wethouder ook opschrijft van er is nu ook wetgeving. Maar voor dat je niet houden aan de verkameringsnormen, volgens mij gaan verhuurders, dat zal ik maar zeggen, doordat ze geen vergunning nodig hebben daar van de radar afblijven. Dus mijn vraag is eigenlijk aan de wethouder: herkent hij deze signalen en ziet hij mogelijkheden om bijvoorbeeld die verhuurdersvergunningpilot dan toch ook op meerdere plekken in de stad in te zetten en niet alleen te constateren dat het instrumentarium landelijk nu misschien wel afdoende is. Dank.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dan mevrouw Maassen.

Mevrouw MAASSEN (d66): Voorzitter, dank. Inderdaad geen debat gehad in de commissie, dus allereerst over de handhavingsacties op de niet-reguliere supermarkten. Ik heb daar ook in de schriftelijke ronde vragen over gesteld en de vraag was: hoe worden die dan geselecteerd? Wat is dan een niet-reguliere supermarkt? Is dat de supermarkt die bepaalde producten verkoopt uit bepaalde landen? In de beantwoording van de wethouders stond dat dat dan was, met name op basis van alcoholgebruik rondom de supermarkt en overlast. Met die beantwoording vraag ik me dan af: waarom richt je je dan specifiek op niet-reguliere supermarkten, want dat soort type activiteiten vinden eigenlijk bij allerlei soorten zaken plaats die alcohol verkopen. Dus ik zou heel graag aan de wethouder willen vragen: kan hij daar wat meer inzicht in geven hoe dan die selectie heeft plaatsgevonden. Daarnaast had ik inderdaad gelezen in de stukken dat de DigiD-balies een succes waren, maar dat we er niet mee door zouden gaan. Dat vond ik toch best wel jammer, want blijkbaar was er wel een enorme behoefte aan die DigiD-balies, er zijn 224 mensen mee geholpen. Ik begrijp heel goed dat dat misschien niet binnen het actieplan past van EU-arbeidsmigranten, maar we zouden successen in de gemeentelijke dienstverlening toch echt moeten willen omarmen, zeker gezien onze pogingen om meer menselijke maat toe te passen. Dus dien ik graag een motie is 'operatie geslaagd en patiënt niet overleden: de DigiD-balies overleven!', samen met de PvdA en de fractie van JOU.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Fractie 50PLUS, hè, nog steeds.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Maassen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 6. Operatie geslaagd en patiënt niet overleden; de DigiD-balies overleven!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025, ter bespreking van agendapunt 7.6: Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten;

constaterende dat:

- binnen de acties van het programma EU-arbeidsmigranten is geëxperimenteerd met DigiD-balies;
- deze balie een succes was gezien de 224 mensen die in 2024 geholpen zijn aan de DigiD-balie;
- slechts een beperkt aantal van de 224 geholpen mensen in 2024 EU-arbeidsmigranten was;
- het gezien dat beperkte aantal begrijpelijk is dat de DigiD-balie geen verdere doorgang vindt binnen het programma EU-arbeidsmigranten;

overwegende dat:

- het succes van de DigiD-balies wel duidelijk aantoonst dat er in Rotterdam een behoefte is voor een fysiek loket;
- het adagium 'operatie geslaagd, patiënt overleden' van toepassing zou zijn als dit succes nergens meer zou landen binnen de gemeentelijke organisatie enkel omdat het succes niet past binnen het programma waar het is ontwikkeld;
- het belangrijk is om successen in gemeentelijke dienstverlening voor de Rotterdammer te omarmen en te borgen, omdat dit kan bijdragen aan de ambitie voor het toepassen van de menselijke maat;
- het interessant is voor de gemeentelijke organisatie om te leren van de collega's die de DigiD-balie hebben opgezet en uitgevoerd;

verzoekt het college:

- te inventariseren hoe het succes van de DigiD-balie op een andere plek binnen de gemeentelijke organisatie kostenneutraal kan worden geborgd;
- terug te koppelen aan de raad wat de bevindingen zijn, zowel mogelijke belemmeringen als mogelijkheden;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. A.J.A. Maassen, S. Reitema en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ik kijk nog even de zaal rond of er nog iemand anders is die het woord wil voeren op dit onderwerp. Dat is niet het geval. Dan gaan wij door naar de beantwoording door de wethouder.

De heer VERSNEL (wethouder): Dank u wel, voorzitter. Dank voor de gestelde vragen, ingediende moties en de meegegeven opmerkingen, natuurlijk. Om te beginnen, mijnheer Ceulemans, Leefbaar Rotterdam. Ik ben natuurlijk bereid om op 2 manieren te proberen echt nog een stap extra te zetten. Allereerst: het is voor ons altijd belangrijk dat wij adequaat handhaven en dat we zorgen dat we in de prioritering van de handhavers die we hebben, ook daar waar overlast het grootst is en ook waar die het meest structureel is, dat we die daar proberen in te zetten om dat ook echt te doorbreken. Mijnheer Ceulemans en ik weten allebei dat er een aantal delen in Rotterdam zijn, zeker ook op Rotterdam-Zuid, zeker ook in de buurt waarvan ik weet dat mijnheer Ceulemans in de buurt woont, dat daar ook echt wel aanleiding toe is. Dus ik ga daar nog een keer met mijn collega verantwoordelijk voor handhaving, namelijk de heer Lansink-Bastemeijer, over in gesprek of we daar echt nog een stap extra zouden kunnen zetten om daar die patronen te doorbreken. Natuurlijk, het opzoeken van de randen, dat is wat we eigenlijk per definitie met dit actieprogramma doen. We proberen echt alles te doen wat we kunnen bedenken wat redelijkerwijs voorhanden is, om met dat enorme fenomeen van die uit de bocht gevlogen arbeidsmigratie die in ons land aan de orde is, om daarmee om te gaan. Daar hoort dus ook uiteindelijk het sluitstuk van handhaving absoluut bij. Dus daar kunt u op rekenen. Laat ik het daar even bij laten. Dan kom ik bij mijnheer Van Campenhout, BIJ1. Kijk, die Westlandse methode ken ik best goed. Ik heb ook best veel contact met mijn evenknie in het Westland en die heeft voor hen best goed gewerkt. Maar dat is omdat zij daar de situatie hebben dat de relatie tussen werkgever, werknemer en woonplaats heel direct is. Namelijk: dat gebeurt op het eigen erf heel vaak. Dus veel van de glastuinbouwers daar hebben ook op hun eigen erf logiesvoorziening en die hebben daarom ook heel concrete afspraken met de gemeente kunnen maken. Iedereen die op jouw stuk grond verblijft, moet zich ook registreren en de gemeente heft daar ook belasting op, logiesbelasting. Dus dat is daar echt een best adequaat instrument geweest. Bij ons is het

fenomeen heel anders. Namelijk: we hebben niet van die grootschalige huisvestingslocaties op het erf bij de uiteindelijke werkgever, aar die zitten natuurlijk bij ons verspreid over de hele stad, met name in de slechte particuliere huurwoningvoorraad waarbij heel onduidelijk is bij wie die mensen eigenlijk werken. Dat maakt het dus eigenlijk niet zo passend op de situatie die wij hebben. In andere gemeenten, waar de situatie meer vergelijkbaar is als Westland, zou het zeker kunnen. Zij maken er ook wel reclame voor. Alleen ik zie daar dus voor ons geen heil in en ik wil die motie daarom ontraden. Dan mijnheer Soytekin van DENK, die wil dat wij proberen nog steviger op te treden tegen werkgevers die mensen uitbuiten en die slechte arbeidsomstandigheden in stand houden. Daar ben ik natuurlijk ook voor. Wat we zien eigenlijk aan bijna onvermogen vanuit de Nederlandse Arbeidsinspectie om echt een deuk in een pakje boter te slaan, het aantal zaken dat zij jaarlijks voor een rechter weten te brengen, uiteindelijk, zijn letterlijk op één hand te tellen in de afgelopen jaren. Dat is best schrijnend eigenlijk. Ondanks pogingen die daar ook aan hun kant ook wel oprecht zijn om op te schalen en meer massa te maken. Het is ook zeker zo dat afschrikking natuurlijk relevant is. Dus hogere boetes, daar ben ik echt bereid voor te pleiten. Maar dan ook natuurlijk altijd hand in hand met een hogere pakkans, want een boete kan nog zo hoog zijn, maar als je de calculatie maakt dat de kans dat je ervoor wordt gepakt nihil is, dan zal die afschrikwekkende werking er nog steeds niet zijn. Maar ik wil die motie, als u die aanneemt, natuurlijk echt uitvoeren door daar nogmaals krachtig voor te lobbyen bij het rijk, waar we overigens een nieuwe minister op het onderwerp hebben, dat zal u allemaal niet zijn ontgaan. Dan de VVD, mijnheer Vicario. Prachtig persoonlijk betoog: meedoen is mouwen opstropen. Ik heb hem op geschreven, die gaat op een tegeltje. Echt ontzettend *true*, laat ik het zo zeggen. Het is natuurlijk ook echt zo dat taal een absolute voorwaarde is om hier gelijkwaardig te kunnen meedoen. Dat blijkt ook elke keer weer in de klankbordgroepbijeenkomsten die wij hebben met mensen vanuit de Poolse, Bulgaarse en Roemeense gemeenschappen in Rotterdam. Zij beseffen dat zelf ook echt heel erg goed en zij geven ook aan dat het aanbod dat wij hebben, nog altijd onvoldoende aansluit bij hun behoefte. Dus daar is voor ons echt nog steeds een stap te zetten. Daarnaast proberen wij natuurlijk ook over de boeg van het goed werkgeverschap werkgevers en inleners in Rotterdam ervan te overtuigen dat zij ook op de werkvloer ruimte moeten geven voor ontwikkeling. Taalaanbod is daar nog niet nu expliciet, bijvoorbeeld in het convenant goed werkgeverschap, over opgenomen. Dus als ik deze motie mag zien als aansporing om dat voor elkaar te krijgen, zal ik dat zeker doen en dan kan dat helpen. Dus die wil ik dan omarmen. Dan de motie van PvdA GroenLinks, dat gaat over de kinderen van arbeidsmigranten. Daar hebben we het wel al een aantal keer ook echt verbaal over gehad, maar nu dus ook schriftelijk. Kijk, die kinderen, dat gaat ons natuurlijk enorm aan het hart, omdat het voor hen ook niet makkelijk is, om het eventjes heel erg eufemistisch uit te drukken. Je ziet dat de verscheidenheid aan situaties waarin arbeidsmigranten zich kunnen bevinden ook direct doorvertaald wordt naar het leven van de kinderen. We hebben mensen die hierheen zijn gekomen om een tijdje hard te werken, een paar keer gewoon een verschillende baan te hebben, en dan uiteindelijk met genoeg geld terug te gaan en dan bijvoorbeeld in Polen hun leven daar een boost te geven, een huis te bouwen, wat dan ook. Dat is wat je veel hoort. Heel vaak blijven mensen dan uiteindelijk hier, steeds vaker, en worden uiteindelijk gewoon onderdeel van onze samenleving. Met die kinderen gaat het best goed, want die aarden ook, die wortelen ook, die maken ook hun schoolcarrière vaak op 1, 2 hooguit 3 school scholen door. Daar is eigenlijk niet zoveel zorg. Die kinderen hebben ook volstrekt gelijkwaardig toegang tot het speciaal onderwijs, daar is niet zozeer een probleem. Ze zijn gewoon leerplichtig en leerrechtig, net als ieder ander kind in Nederland, ook voor speciaal onderwijs. We hebben nog natuurlijk ruggespraak gehouden met de afdeling, met mijn collega onderwijs, en ik hoor niet dat daar een issue is. Waar meer een issue is, is de grote groep arbeidsmigranten die hier is met een kind, maar voortdurend van hot naar her verhuist en het kind verhuist mee. Dat is dus ook wat je veel van mensen op Rotterdamse scholen hoort, van het onderwijzend en het aansturend personeel: je hebt kinderen niet van groep 1 tot en met 8, soms niet eens van groep 7 tot en met 8, maar gewoon een paar maanden en dan is het ineens weer weg. Zo gaat dat voortdurend. Als je dan natuurlijk ook

nog eens een situatie hebt met een kind dat eigenlijk op het speciaal onderwijs zou moeten zitten, dan is dat allemaal extra nijpend en ook schadelijk voor het kind. Maar dat is dus wel een ander probleem, eigenlijk, dan wat wordt geadresseerd met de motie. Dus wat ik wel wil doen, is een toezegging om te kijken wat we voor die specifieke groep, of we daar nu meer kunnen doen, of wij meer kunnen doen om die mensen ook proactief op te zoeken en te proberen ook, misschien uit het belang van het kind, zich ook echt ergens te laten vestigen. Maar in het algemeen, de toegang tot het speciaal onderwijs aan onze kant, is niet de issue, dus die motie wil ik ontraden. Dan kom ik bij Volt, mijnheer Kind.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Een interruptie van mevrouw Reitema.

Mevrouw REITEMA (pvda): Dank voor de toelichting. Ik heb natuurlijk 2 punten in de motie. Het ene gaat over het inzichtelijk maken van de omvang en behoefte. Het klinkt heel erg alsof dat ook is waar de toezegging op slaat, als ik het goed hoor. Ik zou natuurlijk ook het tweede dictum, de tweede bullet kunnen verwijderen. Zou die dan wel omarmd kunnen worden?

De heer VERSNEL (wethouder): Misschien kunnen wij zo eventjes direct spreken en dan maken we dat makkelijker, want de tweede bullet weg helpt, maar het gaat niet zozeer om de toegang, maar meer om te kijken wat we kunnen doen om bij ouders met een kind dat op het speciaal onderwijs hoort, om met hen in contact te komen en hen ervan te overtuigen zich ergens te vestigen, zodat dat kind ook het speciaal onderwijs daadwerkelijk kan krijgen. Dus dat is wel net een andere insteek.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Reitema.

Mevrouw REITEMA (pvda): Daarom schrijven we ook over de ondersteunende voorzieningen, dat is dat stuk. Dus ik denk dat we elkaar wel kunnen gaan vinden en wellicht dat er een aangepaste motie komt.

De heer VERSNEL (wethouder): Dan mijnheer Kind van Volt. Veel dank voor de ondersteuning. Die coalitie goed werkgeverschap is echt heel erg belangrijk, omdat we zien dat, wat we ook proberen, als we alleen maar proberen aan de onderkant het kaf van het koren te scheiden en te handhaven, dat gaat te lang duren en zoveel massa kunnen we nooit op de benen brengen als overheden. Dus we moeten zorgen dat er ook in die markt, in die arbeidsmarkt, een andere dynamiek gaat ontstaan. Die *race to the bottom* moet omslaan in een *race to the top* omdat bedrijven moeten beseffen dat mensen wat te kiezen hebben en dat de toestroom van mensen die bereid zijn onder die erbarmelijke omstandigheden te werken met minimaal perspectief, dat die gewoon opdroogt. Dus je moet wel. Dat is wat we met die coalitie op gang proberen te brengen. Dat doen we natuurlijk in de eerste plaats via de werkgevers die daar direct bij zijn aangesloten, maar ik ga ook volop de boer op met die coalitie. Bijvoorbeeld bij bijeenkomsten van VNO-NCW, sta ik regelmatig op het podium. Ik sta binnenkort in het volgende ledenkrantje met een interview dat hierover gaat. Dus zo proberen we daar ook die boodschap en dat besef te verspreiden. Maar mijnheer Kind heeft ook zeker gelijk. Er moeten ook gewoon meer grote werkgevers bij die coalitie. Daar zijn we ook mee bezig. Dus ik ga u, denk ik, ook in de loop van dit najaar nog heel erg opbeurend nieuws daarover kunnen brengen. Maar als de gemeenteraad nu uitspreekt, want dat is wel nieuw, dat we hoe dan ook daar na 2026 mee doorgaan, wordt dat gesprek natuurlijk, met die partijen die we daartoe willen verleiden, veel makkelijker. Dus ik juich van harte toe dat u deze motie aanneemt en heel veel dank daarvoor ook. Dan mijnheer Segers-Hoogendoorn, de situatie in Pernis, die is mij bekend. We zijn daar op werkbezoek geweest, alweer een tijdje geleden, met het hele college en toen is ons ook verteld dat daar ook gewoon gezinswoningen, rijtjeswoningen worden opgekocht en door te veel migranten, arbeidsmigranten dan worden bewoond. Dat zijn indicaties van dat de toestroom van arbeidsmigranten, dat weten we natuurlijk ook uit de macrocijfers, nog steeds doorgaat. We

komen van 800.000 arbeidsmigranten en prognoses laten zien dat het echt aan het toegroeien is naar 1,2 miljoen, bij ongewijzigd beleid. Dus dat zien we ook, dat dat natuurlijk niet alleen maar in Carnisse, Tarwewijk en Mathenesse straks aan de hand is, maar ook in de andere plekken. Maar de manier om daar, denken wij, adequaat tegen op te treden, is via Rotterdams goed wonen, dus via de integrale datagestuurde handhavingsaanpak op de woningmarkt denken wij nu dat we hier ook effectief tegen kunnen zijn. De ingewikkelde discussie rond wanneer wel en niet verhuurvergunning, ik geloof dat er vanmorgen een uitgebreid debat is geweest over het woonbeleid. Ik wil me daar niet graag nu in mengen, maar onze overtuiging vooralsnog is ook dat we met die nieuwe manier van werken, waarbij we meer datagestuurd ook de handhavingsinzet prioriteren, dat we daarmee wel echt wat kunnen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer SEGERS-HOOGENDOORN (cda): Dank voor het antwoord. Zou het dan ook zo kunnen zijn dat je, datagestuurd is natuurlijk, dan probeer je aan de hand van data de juiste plekken te vinden. Maar zou u ook kunnen zeggen: als mensen dat in hun wijk of zo merken of gewoon constateren, dan moeten ze eigenlijk naar dat, wat is het, het loket. Dus dat is eigenlijk de uitnodiging naar mensen die dergelijke situaties aantreffen?

De heer VERSNEL (wethouder): Ja, 100 procent. Dus als ook leden van uw raad mensen spreken die dat aangeven, melden, altijd melden. Het is ongelooflijk belangrijk, ook als je fiets wordt gejat, melden. Alleen dan duikt het op de dashboards op basis waarvan veel van het sturingswerk in deze stad plaatsvindt. Dan ten slotte D66, mevrouw Maassen. Die selectie van die controles gebeurt ook datagestuurd, dus die doen wij niet zelfstandig als gemeente, maar dat is ook met de opsporingsdienst, fiscus, politie en op basis van signalen, ook weer meldingen die hen bereiken, dat kunnen ook, veronderstel ik, vanuit de fiscus gegevens zijn over financiële stromen, worden die controles ingezet. Dus de vraag ook van wat is het handhavingskader, is voor mij daarom ook niet eenvoudig te beantwoorden. Maar ik ben graag bereid om daar nog een keer verdiepend schriftelijk op te terug te komen wat voor protocol daarvoor wordt gebruikt, hoe die datagedrevenheid in de praktijk eruitziet. Dus dat wil ik graag toezeggen. Ten slotte de motie over DigiD. De reden om dat niet voort te zetten, in eerste instantie, is echt bedrijfsvoering. Dat heeft te maken met capaciteitsallocatie en waar is de nood het hoogst? Maar ik kan u het goede nieuws bezorgen dat wij deze motie toch gaan omarmen en dat we het toch gaan proberen mogelijk te maken, als uw raad daar natuurlijk in meerderheid belang aan hecht. Dus dat ga ik graag horen. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dat was de beantwoording door de wethouder. Ik kijk even de zaal rond of er vragen zijn blijven liggen. Dat zijn ze niet. Dan ga ik de toezeggingen met u doornemen. We hebben 1 toezegging genoteerd, dat is wethouder Versnel zal in overleg met wethouder Handhaving kijken wat er meer gedaan kan worden aan handhaving op overlast en hierover terugkoppelen in de volgende monitor. Bij dezen. Dan kunnen we dit agendapunt sluiten.

7.7 Voortgang Volkstuinenbeleid

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan open ik het volgende agendapunt, dat is agendapunt 7.7, voortgang volkstuinenbeleid. Daarvoor zijn aan de wethoudertafel aangeschoven de heer Achbar en de heer Simons. De eerste op mijn lijst is de heer Leewis om daar inbreng op te doen en daarna de heer van Schaik, die er nog niet is.

De heer LEEWIS (gl): Voorzitter, een motie naar aanleiding van de goede bespreking in de commissie. De motie natuurwaarden, volkstuinen en nutstuinen. Op dit moment hebben we een manier om alleen te kijken naar de huur, naar wat volkstuinen kosten, wat de

beheerskosten, de kapitaallasten, de grondprijs is. Maar waar we niet naar kijken, is de intrinsieke natuurwaarde die deze volkstuinen ook hebben. Deze motie vraagt om daar in ieder geval een onderzoek naar te doen en te kijken of we dat eventueel ook zouden kunnen verwerken in onze huurprijs.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Leewis heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Natuurwaarde volks- en nutstuinen

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van agendapunt 7.7 Voortgang Volkstuinenbeleid;

constaterende dat:

- de Rotterdamse volks- en nutstuinverenigingen sinds kort huur betalen aan de gemeente volgens het principe van 'kostendekkende huur';
- deze huur bestaat uit kapitaallasten, zakelijke lasten, onderhoudskosten, verzekerings- en beheerskosten;

overwegende dat:

- de volks- en nutstuinen, naast kosten, ook een natuurwaarde vertegenwoordigen in onder andere biodiversiteit, wateropvang en voor klimaatadaptatie;
- deze waarde op dit moment niet gekwantificeerd is in budget;
- de gemeente binnen de diensten stadsontwikkeling, stadsbeheer en de stadsbevolking veel expertise in huis heeft met betrekking tot aanleg en onderhoud van groen en het belang van een diverse ecologie in de stad;
- de Universiteit van Wageningen in het verleden onderzoek heeft gedaan naar de doorwerkingseffecten van natuurprojecten op de economie;

verzoekt het college:

- een methodologie te vinden of te ontwikkelen waarmee de natuurwaarde van volks- en nutstuinen kan worden berekend in euro's;
- na afronding van dit onderzoek een voorstel te doen aan de gemeenteraad hoe deze natuurwaarde een plek te geven binnen de kostendekkende huur voor volks- en nutstuinen;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. S. Leewis en D. Yildirim

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De volgende op mijn spreeklijst is de heer van Schaik en daarna de heer Coşkun. De heer Van Schaik.

De heer VAN SCHAİK (lr): Dank u wel, voorzitter. Ik heb notitie genomen van hetgene wat we hebben doorgestuurd gekregen. Ik ben blij dat dit college het heeft opgepakt. Het vorige college heeft dat verzuimd. Dit college heeft goede afspraken gemaakt met de tuinders en is tot een mooi akkoord gekomen. Ik kan me niet vinden in de motie van de heer Leewis, maar die is er ook een tijd tussenuit geweest, die heeft misschien een hoop gemist. Maar ik ben in ieder geval blij met hetgene zoals het nu voorligt. Van mij kan dat alle steun verwachten.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dan geef ik graag het woord aan de heer Coşkun.

De heer COŞKUN (sp): Voorzitter, de gemoederen in volkstuinenland lopen weer hoog op, omdat er onduidelijkheid is: hoe is die kostprijsdekkende huur nou opgebouwd? Hoe zit het dan met ons complex? Het gaat om 44 complexen en enkele duizenden volkstuinders. Gisteravond hadden we overleg met mensen, zowel van de RAP als van het platform over om daar duidelijkheid in te krijgen. Mensen hebben dat zelf geprobeerd. Gisteravond hebben wij dit zelf gezien, ze krijgen stukken die bijna volledig zwartgelakt zijn, alsof het staatsgeheimen zijn. Dat is nooit de bedoeling geweest van kostprijsdekkende huur. Zo ga je ook niet met onze Rotterdammers om. Wij willen ook rondom de ozb tientallen vragen: hoe zit dat dan? We gaan daar transparantie in krijgen. Dat moet ook, we hebben ook de medewerking van die mensen nodig. We zijn bezig, achter de schermen en voor de schermen, met een groep weer om daar helderheid in te krijgen, samen met die volkstuinders. We zijn er heel blij om. Vanuit allerlei diverse volkstuinen waren gisteren mensen aanwezig. Daarom zullen we ook nu niet met een motie daarom komen. We zijn bezig om wel daar helderheid over te krijgen rondom de begroting. Wat zijn nou de kosten van de volkstuinen? Wat zijn nou de opbrengsten? Hoe zit het nou in elkaar? Hoe zit het met de meerjarige onderhoudsplanning? Zodat elk complex ook weet waar die voor betaalt. Een heeft geen riool en betaalt er wel voor, tenminste, dat is het idee. Hoe zit het nou precies in elkaar? Die helderheid, die transparantie moet er komen. Tegen mijnheer Leewis, we hebben daar achter de schermen ook een discussie over gehad. Het principe van de kostendeckende huur verhoudt zich niet met uw vraag. Dat zou u ook niet moeten willen. De waarde van een boom kan je niet in euro's uitdrukken. Dat moeten we op een andere manier regelen, de waarde van de volkstuinen, maar niet via de motie die u voorstelt. Ik zou u willen verzoeken die motie in te trekken.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Blijft u even staan, de heer Coşkun, want u hebt een interruptie van de heer Van Schaik.

De heer VAN SCHAİK (Ir): Dank u wel, voorzitter. Ik heb bewust de heer Coşkun even uit laten praten, want u bent hier een verschrikkelijke maatschappelijke onrust aan het veroorzaken weer bij volkstuinders. Ik merk dat de verkiezingen eraan komen. We hebben 3 jaar structureel overleg met de organisaties en wat u wilt doen, is eigenlijk het hele proces weer opnieuw. U wilt gewoon wat dit college, na 3 jaar, wat het vorige college had moeten doen, wilt u gewoon weer in de prullenbak gooien. U wilt het weer helemaal opnieuw doen. Er klopt helemaal geen millimeter van. Waar u mee bezig bent, is alleen maar onrust zaaien bij de volkstuinders in plaats van ze rust geven en gewoon de meterprijs die afgesproken is, laten betalen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Coşkun.

De heer COŞKUN (sp): Jammer dat u niet bij het overleg was, gisteren. Dan had u kunnen zien dat er helemaal geen onrust door mij wordt veroorzaakt. Er zijn mensen die willen duidelijkheid hebben. Gelukkig is er een volkstuinvisie. Gelukkig, u werd ook nog geprezen dat, een paar jaar geleden, dat dankzij u 6 cent van de huurprijs per vierkante meter is afgegaan. Maar er is nu onduidelijk: hoe is het opgebouwd? Mensen worden geconfronteerd met grondprijzen of grondwaarde, met de ozb die onduidelijk is, met allerlei onduidelijke zaken. Ze hebben recht op transparantie. Die hebben ze zelf geprobeerd te krijgen. Dat is niet gelukt. Door die onduidelijkheid is er onrust ontstaan. Ik denk dat we nu grote stappen voorwaarts kunnen zetten. We hebben ze al gezet, samen met het platform met al die mensen. Het heeft niets met de verkiezingen te maken. Mensen willen gewoon weten, en wij willen ook als raadslid weten, wat kosten die volkstuinen nu, wat brengen ze nu op? Wat zijn nu de meerjarige onderhoudsplannen? Hoe gaat dat verder? Daar hebben mensen gewoon recht op, als we dat vragen en die wordt nu niet gegeven. Ik denk dat de wethouder best bereid is, zoals in het verleden, samen met ambtenaren daar nog eens goed naar te kijken in overleg met raadsleden, zodat we die duidelijkheid aan de volkstuinders kunnen geven.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Punt, tijd. Dan de heer Van Schaik.

De heer VAN SCHAİK (Ir): Waar de heer Coşkun hier mee bezig is, is zijn zendtijd voor politieke partijen weer een beetje te vergroten. Hij kan als nestor van de raad bij de wethouder gewoon binnenlopen. Hij heeft 3 jaar gewoon meegewerkt, hij heeft 3 jaar gewoon alles gehoord en wat u wilt, is gewoon weer alles tot op de nul achter de komma na gaan rekenen hoe het zit. Ja, inderdaad, ik heb die 6 cent eraf gekregen. Ik vind ook dat volkstuinders moeten tuinen, maar ga er nou niet over dat hier geen transparantie is gedeeld, hier is transparantie gedeeld en we gaan niet nog eens een keer achter de komma weer het hele proces opnieuw doen, want daar heeft deze wethouder voor gezorgd, dat er nu gewoon een prachtig stuk ligt.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Coşkun.

De heer COŞKUN (sp): Ik vind het jammer dat de heer Van Schaik denkt dat er transparantie is, terwijl de hele wereld ziet dat het zwartgelakt is. Dat is niet zo transparant. Ik hoop dat u meedoet om die transparantie alsnog te krijgen. Dat de zwarte lak eraf gaat. Er zijn geen staatsgeheimen rondom volkstuinen, dat moeten we ook niet willen, dat moeten we ook niet krijgen. Dus alsnog een oproep: doe mee en ga niet in de weg liggen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Abrahamse en daarna mevrouw Yildirim. Oh, de heer Leewis staat op. Een interruptie?

De heer LEEWIS (gl): Voorzitter, ik had nog wel een vraag aan mijnheer Van Schaik, want hij zegt: alles is duidelijk, maar er zijn vragen gesteld door deze raad over kan u inzicht geven in de hoogte van de onderhoudskosten? Daarop zegt het college: nee, dat is geheim. Dat is toch gek? Daar zouden mensen toch gewoon inzicht in moeten kunnen hebben? Als je betaalt voor wat het kost, dat is het principe van die kostprijsdekkende huur. U betaalt precies voor wat het kost en als je dan vraagt maar wat kost het dan, als je dan het antwoord krijgt: dat is geheim. Dat is toch gek?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): U krijgt geen reactie van die zijde. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Abrahamse en daarna aan mevrouw Yildirim.

Mevrouw ABRAHAMSE (vvd): Dank u wel, voorzitter. Volkstuinen vallen onder het maatschappelijk vastgoed, dat is waarom zij kostprijsdekkende huur betalen. Wat wij natuurlijk in deze stad hebben gedaan, is alles wat een maatschappelijke waarde heeft, hebben we gezegd: jullie vallen onder het maatschappelijk vastgoed. Dus daarin krijgen ze al een andere prijs, niet de commerciële prijs. Dus wat ons betreft, toont dat al aan dat er een bepaald bepaalde maatschappelijke waarde is. Of dat nou biodiversiteit, natuur is of bijvoorbeeld bij sportverenigingen, de gezondheid van onze Rotterdammers. Er is al een constructie. Dus er is, wat ons betreft, helemaal geen extra onderzoek nodig naar de extra waarde, want het zit gewoon allemaal al in dit beleid. Dus wij zijn ook geen voorstander van een verandering van deze regels.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan mevrouw Yildirim.

Mevrouw YILDIRIM (pvda): Voorzitter, Rotterdam is een prachtige stad, maar ook een drukke stad. Een stad die wordt maar steeds voller en drukker. Het verdichten, waar we allemaal mee bezig zijn, levert ons heel veel woningen op, woningen waar ontzettend behoefte aan is, maar het gaat ook ten koste van ruimte en groenmogelijkheden. Soms moeten zelfs hele volkstuincomplex hiervoor wijken. Wat een zonde. De afgelopen jaren zijn de huren voor de volkstuinen ook wel verdrie- en soms wel vervijfvoudigd. Tijdens mijn ronde, deze zomer, in de volkstuinen, heb ik veel volkstuinders gesproken en mijn beeld is dat

de betaalbaarheid ernstig onder druk staat. Zo sprak ik Jan. Ik wil graag het verhaal van Jan vertellen, voor mijn interruptie. Jan is niet zijn echte naam, maar na de dood van zijn vrouw en zijn slechte knie kan hij de kosten niet meer dragen en hij is op zoek naar iemand die zijn volkstuin wil overnemen. Hij is zelfs bereid om zijn verkoopprijs behoorlijk te verlagen, juist omdat die jaarlijkse kosten er weer aan dreigen te komen. Voorzitter, de jaarlijkse kosten zijn een belemmering voor de toegankelijkheid en betaalbaarheid van onze volkstuinen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Van Schaik, ga uw gang.

De heer VAN SCHAİK (lr): Een vraag aan mevrouw Yildirim: wat is de prijsstijging geweest tussen 2017 en 2025?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Yildirim.

Mevrouw YILDIRIM (pvda): Voorzitter, even een ordepunt. Gaat dit van mijn tijd af, vraag ik me af.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Nee, 30 seconden krijgt u.

Mevrouw YILDIRIM (pvda): Voorzitter, dat kan de heer Van Schaik lezen bij de brieven die toegevoegd waren bij de commissiestukken

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Van Schaik.

De heer VAN SCHAİK (lr): Nee, ik vraag het u.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Yildirim.

Mevrouw YILDIRIM (pvda): Voorzitter, volgens mij krijgen we allebei een raadsvergoeding en u kunt ook bij de stukken en als u die stukken leest, heeft u uw antwoord.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Van Schaik.

De heer VAN SCHAİK (lr): Voorzitter, ik constateer dat mevrouw Yildirim de stukken dus niet leest, wel raadslid is en een raadsvergoeding heeft, mij verwijt dat ik voor mijn raadsvergoeding mijn stukken lees. Die lees ik ook inderdaad. Dan kan ik u vertellen dat tussen 2017 en 2025 een verschil zit van 4 cent per vierkante meter.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Yildirim.

Mevrouw YILDIRIM (pvda): Dank, voorzitter. Voorzitter, ik had het over de toegankelijkheid en betaalbaarheid van onze volkstuinen. Volkstuinders vragen al enige tijd het gemeentebestuur te laten kijken naar een huurkorting. Volkstuinders verrichten namelijk zelf veel werkzaamheden, beheer en onderhoud, die heel goed in aanmerking zouden kunnen komen voor een huurkorting. Wij dienen daarom een motie in en vragen de wethouder om huurkorting mogelijk te maken om te kijken naar datgene wat volkstuinders nu kunnen doen en wat ze al nu doen, maar wat ze ook in de toekomst kunnen doen. Een aantal vragen aan de wethouder. Voorzitter, er leven ontzettend veel vragen bij de volkstuinders, bij gedwongen verkoop en compensatie bij de opheffing van volkstuincomplexen krijgen de volkstuinders minder dan de actuele marktwaarde, een fractie van wat volkstuinders daadwerkelijk geïnvesteerd hebben in hun volkstuin. Desgevraagd zegt de wethouder: de procedure klopt. Een reflectie van de wethouder daarop: hoe kan het nou dat de volkstuinders anno nu nog zeggen: dat klopt niet, we krijgen slechts een fractie terug van wat we investeren in onze prachtige volkstuin.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): U bent door uw tijd heen, maar blijft u staan, want u heeft een interruptie van de heer Van Schaik.

De heer VAN SCHAİK (Ir): Die is heel kort. Ik kan samenvatten dat mevrouw Yildirim de stukken niet leest, een totaal onbeduidend verhaal hier vertelt wat niet klopt met dat verhaal zoals dat geschreven staat.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Een punt van orde. Ik heb hem gehoord. Het is niet chic, niet op de man. Dus ik begrijp dat ook. Het is nog wel aan mevrouw Yildirim om daarop te reageren.

Mevrouw YILDIRIM (pvda): Voorzitter, de heer Van Schaik stond op en die begon met jij-bakken. Die had het over de vorige periode, deze periode, enzovoorts. Ik nodig de heer Van Schaik uit om met mij in mijn pc te kijken naar de geschiedenis van mijn tabbladen en dan kunt u ook lezen dat ik de stukken tot me heb genomen. Ik constateer ook dat u er helemaal niet zit voor uw eigen achterban, want ik heb ook veel mensen gesproken die lekker op Leefbaar Rotterdam stemmen en zeggen: weet je wat, mijn huur is wel degelijk gestegen. Ik kan het niet meer aan, het is niet meer betaalbaar en ik constateer dat u gewoon hier zit en lekker met jij-bakken bezig bent. Succes daarmee.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ook niet chic, maar ik beëindig hierbij het debat. Waren er nog anderen die hier wat inbreng op hadden? De heer De Haan, ga uw gang. Oh, sorry, we hadden natuurlijk nog een motie van de PvdA.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Yildirim heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Huurkorting eigen werkzaamheden Volkstuinders

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van 'Voortgang Volkstuinenbeleid.';

constaterende dat:

- dat de afgelopen jaren de kosten voor de Volkstuinders fors omhoog zijn gegaan;
- dit mede komt door de invoering van huren volgens het principe van 'de kostprijsdekkende huur';

overwegende dat:

- dat Volkstuinen van onschatbare waarde zijn voor onze stad en een groene en sociale functie vervullen in de stad;
- dat Volkstuinders soms tot verkoop over moeten gaan, omdat zij de jaarlijkse huurprijzen/kosten niet meer kunnen voldoen;
- dat dit een onwenselijke ontwikkeling is;
- dat gebleken is dat Volkstuinders ook op de Volkstuinen typische werkzaamheden uitvoeren in het kader van eigen beheer en onderhoud van de Volkstuincomplexen;
- het redelijk is deze werkzaamheden te vergoeden in de vorm van een huurkorting;
- op deze manier gedwongen verkoop door Volkstuinders te voorkomen is;

verzoekt het college:

- eigen werkzaamheden die Volkstuinders verrichten te vertalen naar een huurkorting;
- deze huurkorting in mindering te brengen op de kostprijsdekkende huur;
- de Gemeenteraad hierover te berichten;

en gaat over tot de orde van de dag.”

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan geef ik nu graag het woord aan de heer De Haan.

De heer DE HAAN (d66): Dank u wel, voorzitter. Door wat wisselingen van portefeuilles ben ik heel even op dit moment woordvoerder volkstuinen, dus ik hoop een beetje een lieve bijdrage zo met elkaar. Ik hou het ook lief en vriendelijk. Volkstuinen dragen bij aan vergroening en aan de verduurzamingsopgave waar we met zijn allen voor staan. Daarbij is het belangrijk dat zoveel mogelijk Rotterdammers kunnen profiteren van de voordelen die deze tuinen bieden. D66 heeft eerder opgeroepen om volkstuinen inclusiever en intensiever te benutten met meer ruimte voor educatie en kleinschalige evenementen. Zo kunnen meer mensen per vierkante meter genieten van het groen, zonder grootschalige veranderingen door te voeren. De nadruk ligt altijd op het versterken van de bestaande kwaliteit van de volkstuin en dat moet ook in samenwerking met de volkstuinen gebeuren. Wat dat betreft was bijvoorbeeld ook de oproep vanuit de volkstuin in de commissie om meer ondersteuning te geven helder. De wethouder gaf ook aan, bij het loket, dat daar nieuwe extra capaciteit voor is. De contacten met de volkstuin in deze raad zijn nauw, als vanouds, de heer Coşkun gaf het net al aan, en ik vermoed dat er positief kritisch zal worden meegekeken en een vinger aan de pols zal worden gehouden. Tot zover.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Ik kijk nog even de zaal rond. Is er iemand die hier nog een inbreng op heeft, op volkstuinen? Nee. Dan gaan wij door naar behandeling door de wethouders. Wie kan ik als eerste het woord geven? De heer Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Voorzitter, dank. Volkstuinen hebben we uitvoerig besproken in de commissie. Vandaar een tweeminutendebat om wat moties wellicht met elkaar te delen. Desondanks zijn er ook nog wel wat vragen en ik heb ook in de commissie aangegeven, voorzitter, dat wij dit proces toch wel intensief hebben ervaren. Ik wil zelfs benadrukken bijzonder intensief, met de volkstuinen hebben ervaren, met hier en daar wat hobbels. Maar ik kan toch echt wel met trots zeggen dat wij dat wij mooie stappen hebben gezet om een volkstuinvisie te ontwikkelen, een handhavingskader, maar ook een meerjarig contract dat inmiddels ook door 44 volkstuinen is ondertekend. We hebben zelfs een loket waar volkstuinen terecht kunnen met hun vragen. Zijn we er? Nee, dat heb ik al vaker gezegd. Het is een proces dat we met elkaar aan het doorlopen zijn, waar we ook echt met elkaar op zoek zijn hoe we dingen kunnen verbeteren. Dat doen we ook met die pilots. Dat zijn natuurlijk ook wel een aantal zaken die we ook met elkaar afgesproken. Laten we die pilots draaien, met elkaar leren. Maar er zijn ook gewoon afspraken aan de voorkant gemaakt. Die afspraken zijn gewoon helder, die zijn duidelijk. Als er nog vragen zijn of je loopt ergens tegenaan, als volkstuin, dan hebben we dat loket, dan kan je altijd nog bij de gemeente aankloppen voor je vragen. Maar ik denk dat wij echt wel grote sprongen hebben gemaakt in de afgelopen 3,5 jaar dat we hiermee bezig zijn en met trots kunnen zeggen dat de volkstuinen hier in Rotterdam een goede plek hebben en hoe we daartegen aankijken en hoe we daarmee omgaan. Ik heb voor de rest geen inhoudelijke vragen, voorzitter. Ik heb wat vragen over de kostendeekkende huur, dat gaat wethouder Simons beantwoorden, en over de natuurwaarden waarschijnlijk ook, voorzitter.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan geef ik nu graag het woord aan de heer Simons.

De heer SIMONS (wethouder): Dank u wel, voorzitter. Ik ben een beetje verbaasd over de vragen, want bij de stukken, ik heb het maar uitgeprint, meestal doe ik alles digitaal, dan staat er: berekening kostendeekkende huur volkstuinen bij de huurovereenkomst '23. Ik zal ook zorgen dat die voor '24 komt. Dat is klip-en-klaar. Er staat: kapitaallasten, onderhoud,

engineering, kosten vervanging riool. Onroerend zaakbelasting, rioolrecht, bladibla. Dan komt er gewoon 4 miljoen uit. Dan heb je het aantal vierkante meters, dat deel je door elkaar en dan krijg je per vierkante meter een prijs, dat is 3,21 euro. De gemiddelde volkstuin is 250 vierkante meter, dus dat is maandelijks 67 euro. Een groot bedrag, natuurlijk, maar dat kunt u ook zelf narekenen. Dan hebben we nog de nutstuinen, die zijn 14 euro per maand, 1,78 euro. Daarbij gaan we uit van de gemiddelde tuingrootte is 100 vierkante meter. Ik begrijp, elke euro is er 1. Het zijn ook redelijke bedragen, maar 14 euro per maand voor een nutstuintuin, ja, het is 14 euro. Dit zijn gewoon de cijfers. Hier staat het gewoon letterlijk in. Het leuke is, er staat ook riool. Er zijn een aantal volkstuinen, daar moet dit jaar het riool worden vervangen en bij een aantal volkstuinen over 5 jaar. En waarom hebben we nou een uniform tarief voor iedereen? Omdat je daarmee voorkomt dat diegene zegt, waarbij het riool net vervangen is: bij mij kan de prijs wel omlaag, want wij hebben alles op orde. Nee, het is ook een beetje onderlinge vereffening zodat volkstuinen gewoon niet failliet gaan als ze de volle prijs moeten betalen voor de vervanging van het riool. Hier is natuurlijk over nagedacht. Uw voorgangers hebben ook deze keuze gemaakt. Dus een uniform tarief met het oog op dat je daarmee ook een beetje solidair bent met de andere volkstuinen en daarmee dus de hoogte van de kosten per jaar omlaag brengt. Dan vind ik het best opmerkelijk dat ik van een aantal mensen, waarvan ik denk, die het altijd over solidariteit hebben, deze vraag krijg. Maar dat is misschien iets wat niet zo relevant is. Dus kostendekkende huur, we hebben het met zijn allen afgesproken. We zijn er 3,5 jaar mee bezig geweest. We hebben een intensief proces doorgelopen met alle brancheorganisaties, we zijn ook bij de volkstuinen geweest. Inmiddels hebben alle volkstuinen hun handtekening gezet. Het eerste jaar hebben we een eenjarig contract, daarna hebben we nog anderhalf jaar overlegd, van het najaar hadden we een contract wat door iedereen gedragen werd. Inmiddels heeft iedereen zijn handtekening gezet, dus we hebben een proces van 3,5 jaar doorlopen met zijn allen en ik dacht: dan kunnen we weer even voorlopig verder. Als ik dan naar de moties kijk en dan natuurwaarde volkstuinen en nutstuinen. Het is een leuk idee, maar niet uitvoerbaar. Ik weet wel dat je bij het tuincentrum een boom kan kopen, dat is dan klein boompje, 5 euro, grote bomen zijn nog best duur. Ik probeer me even gewoon in te leven van wat hier gevraagd wordt. Maar we hebben net dat hele proces met een keurige, gewoon kostendekkende huur, die ook gewoon helemaal transparant is. Niets weggestift, kunt u zo nakijken, het staat gewoon allemaal in uw eigen stukken. Dus om een lang verhaal kort te maken: we hebben ook geen geld hiervoor, dus ik ga deze motie ontraden. Dan is er nog een motie 'huurkorting eigen werkzaamheden volkstuinders'. Die regeling bestaat al, dus de helft van de volkstuinen maakt gebruik van deze regeling, dat ze een vergoeding krijgen als ze aantoonbaar gewoon eigen onderhoud doen. Dus die regeling bestaat al. Ongeveer de helft van de volkstuinders zegt: laat stadsbeheer het maar lekker doen. De andere helft in meer of mindere mate. Het kan soms wel tot 10.000 euro oplopen per jaar, wat ze terugkrijgen. Dus deze motie is overbodig, want wat hier gevraagd wordt, bestaat al.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan zie ik een aantal personen staan. Ik denk dat de heer Leewis iets over de motie wil zeggen. De heer Coşkun ook? Maar de heer Coşkun stond als eerste, dus dan geef ik mijnheer Coşkun even het woord, als u het goed vindt.

De heer COŞKUN (sp): Niet over de motie, want die heb ik niet ingediend. Uit de beantwoording van wethouder Simons blijkt dat er ook bij hem veel verwarring is over opzet van kostprijsdekkende huur, inzicht daarin, over ozb. Zeker bij het verhaal over riolering en solidariteit. Dat ging alle kanten op behalve de goede. Er is veel mist over, er is veel onduidelijkheid. Het zou goed zijn als we toch een keer nog weer met de ambtenaar, onder andere van stadsontwikkeling, net als in het verleden met de werkgroep, gaan praten over hoe bouw je dat nou op? Want het verhaal over de riolering, u hoeft het ook niet te snappen, als zij het maar snappen, als de volkstuinders het maar snappen. Maar de kostprijsdekkende huur is echt iets anders.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Coşkun, hebt u een vraag? Want u bent eigenlijk al door uw tijd heen, al een beetje. Ik ben heel coulant, maar kunt u heel concreet tot uw punt komen? Want anders is het klaar.

De heer COŞKUN (sp): De heer Simons begon heel badinerend: daar staat alles al in de stukken. Dat is niet zo. Vervolgens begon hij over solidariteit, ik dacht, in mijn richting, dat ik het niet goed had begrepen. Daarmee zeg ik: laten we nog eens een keer gaan zitten, want in ieder geval het verhaal over de riolering en de solidariteit was kletskoek. Had niets met kostprijsdekkende huur te maken. Dus dat punt heb ik dan nu gemaakt. De vraag alleen aan de heer Simons is, maar dat kan ook aan de heer Achbar zijn: kunnen we met de ambtenaar om tafel of niet?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dat is een duidelijke vraag. De heer Simons.

De heer SIMONS (wethouder): Met alle respect, hoor, u kunt zeggen van de stukken zijn er niet, de overzichten zijn er niet. Als u naar een volkstuin gaat, kunt u ook als raadslid de stukken die er gewoon zijn en vanuit welke componenten, onder andere het riool, vervangen, onderhoud, dat wordt allemaal meegenomen. Waarom hebben we een uniforme prijs in het verleden met elkaar afgesproken? Om te voorkomen, voor elke volkstuin wordt om de zoveel tijd echt groot onderhoud gedaan. Dan kan ook beschoeiing bij zitten, riolering, echt grote kosten. Als je dat aan de volkstuin gaat toerekenen, dat kunnen ze waarschijnlijk gewoon niet betalen. Dus je hebt bouwt met zijn allen een potje op en het ene jaar heb jij er voordeel van en over een aantal jaren heeft de andere volkstuin daar voordeel van. Zo is het systeem ingericht. Nogmaals, dit is van '23, u krijgt hem ook van '24. U kunt het gewoon delen met de volkstuinen, er is niets weggelakt. Daar staan de bedragen, de vierkante meters. U kunt het zelf narekenen. Als u verder wilt praten met ambtelijke ondersteuning, altijd goed. Dat geldt voor alle raadsleden, als ze dat willen over dit onderwerp, dan organiseren we het, *no problem*. Maar we moeten wel ook het eerlijke verhaal vertellen aan de volkstuinders en dat kunt u ook als u uw stukken, die ook vandaag bij de bij de gemeenteraad zit, de stukken voor de gemeenteraad, die zitten hier gewoon bij. Die kunt u gewoon delen. Daar kunt u gewoon over discussiëren en dan kunnen ze zeggen, nogmaals: dit willen we niet of dat willen we wel. Maar daar hebben we de afgelopen 3,5 jaar over gesproken en nogmaals, in '23 kostte de gemiddelde volkstuin 67 euro per maand en de nutstuin, als ik het zo uitreken, 14 euro per maand. Dat zijn behoorlijke bedragen, maar je hebt wel een heel mooie volkstuin.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dat was een antwoord op de vraag van de heer Coşkun.

De heer SIMONS (wethouder): Toch nog één ding. Die kostendekkende huur heb ik niet verzonnen, dat doe ik in opdracht van de raad. U hebt dat in alle beleidsstukken gezegd: u moet kostendekkende huur vragen. Dat doe ik ook. Als u het anders wil, dan moet u dat beleid veranderen, dan gaan we het anders doen. Maar als u daar bij de volkstuinen bent, moet u ook gewoon het eerlijke verhaal vertellen. De wethouders doen niet zomaar wat, die handelen gewoon in opdracht van het kader wat u aan ons meegeeft.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): U kunt met ambtenaren aan tafel. Dat is het antwoord wat ik net ook hoorde. Dan de heer Leewis, ga uw gang.

De heer LEEWIS (gl): De heer Simons zegt: als u het anders wil dan moet u anders voorstellen. Daar heb ik informatie voor nodig en die vraag ik aan u, want die moet u uitzoeken. Maar vraag aan u is: weet u hoe wij aan de prijs van een woning komen?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Die is aan de heer Simons.

De heer SIMONS (wethouder): Ik probeer even uw vraag precies te begrijpen. Ik kijk altijd op Funda, ik zou graag willen verhuizen. Daar is de markt, dus daar is de prijsvorming. Absurde prijzen worden tegenwoordig gevraagd. Gelukkig heb ik al een huis. Maar voor de jongeren is het natuurlijk rampzalig. Dat is gewoon marktwerking. Welke onderdelen spelen dan mee? Is het huis goed geïsoleerd, tegenwoordig, dat is een belangrijk punt, of het meer of minder waard is. De grondwaarde enzovoort enzovoort. Dat is wat ik op uw vraag kan beantwoorden.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Leewis.

De heer LEEWIS (gl): Dus ik begrijp dat dat is op basis van een model waar een taxateur aan te pas komt. Klopt dat?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ik wil jullie er ook op wijzen: een tweeminutendebat is het, hè?

De heer SIMONS (wethouder): Het model dat wij gebruiken, is de kadernota vastgoed voor de kostprijsdekkende huur. Dat is het model wat we gebruiken, wat u, gemeenteraad, heeft vastgesteld. Dit is maatschappelijk vastgoed. Als je commerciële prijzen gaat vragen, dat zult u ook wel begrijpen, dan krijg je heel andere bedragen. Dit is gewoon uw eigen beleidskader, uw eigen model. Daar voeren we de gegevens in, dat heb ik net gezegd, en dat komt er uit.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Leewis.

De heer LEEWIS (gl): Het was wellicht een wat lange route om daarnaartoe te komen, dat de Universiteit Wageningen gewoon een model heeft om de natuurwaarde te bepalen. Dus wat u zegt: het kan niet, het kan wel. De Universiteit Wageningen heeft dat model gewoon en u hebt een stadsecoloog in dienst, die heeft u zelf in dienst, die kan dat voor u uitzoeken. Wat ik aan u vraag is: kan u dat model gebruiken, samen met uw stadsecoloog, om die waarde in zicht te brengen? Dan zegt u: ik heb er geen geld voor, soit. Zoekt u het uit, gaan wij in de begroting kijken of we het kunnen inpassen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dat was de laatste vraag van de heer Leewis. Ook u bent door de tijd heen. De heer Simons.

De heer SIMONS (wethouder): Uw motie is duidelijk. Ik heb gezegd dat ik deze motie ontraad. We hebben 3,5 jaar aan een model gewerkt om het model te verfijnen in samenspraak met alle 44 volkstuinen. Dat hebben we ook in de begroting opgenomen. Dit zou ertoe leiden dat die waarde afgetrokken moet worden van de kostprijsdekkende huur, denk ik. Dus dan moet de gemeente meer betalen. Dat geld hebben we gewoon nou eenmaal niet, zo simpel is dat. Dus nogmaals, ook met dit argument moet ik deze motie gewoon ontraden.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dan zijn wij door de behandeling van de wethouder. Mevrouw Yildirim. Hebt u nog tijd? Een vraag is niet beantwoord, de veegronde. Kunt u herhalen welke vraag niet beantwoord is?

Mevrouw YILDIRIM (pvda): Voorzitter, ik denk dat mensen zich thuis heel erg ergerden, want de feiten, daar is geen overeenstemming over. Dus ik heb expliciet in mijn bijdrage de vraag opgenomen van de taxatieprocedure. Tot vanochtend komt bij mij binnen dat er een verschil van mening is over de taxatieprocedure. De gemeente zegt: er komt gewoon een bedrag uitrollen, dat is kloppend. De volkstuinders blijven roepen, tot een uur geleden: nee, want we krijgen gewoon minder terug dan de actuele marktwaarde. Ik vroeg daar, aan de

wethouder, van wat is dan de reflectie daarop? Want het blijkt ook weer, zojuist, dat er gewoon geen overeenstemming is over de feiten.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Voorzitter, ik begrijp wel dat dat wat discussie kan oproepen. Deze vraag werd ook expliciet gesteld tijdens de commissie en toen heb ik het proberen uit te leggen. Maar de leden krijgen bij verkoop de gecorrigeerde vervangingswaarde vergoed. Dit is een soort boekwaarde en dit is om ervoor te zorgen dat de tuintjes niet tegen de marktwaarde worden verkocht en juist bereikbaar blijven voor Jan, in jouw voorbeeld, waarbij je dus zegt: die moet kunnen tuinieren, ondanks dat hij last heeft van zijn knie. De regeling houdt in dat de leden van een vereniging voor hun opstal en tuininrichting worden gecompenseerd volgens de gecorrigeerde vervangingswaarde. Dit is dus de aanschafwaarde minus de technische en functionele veroudering. De gemeente verhuurt alleen grond, de opstallen zijn economisch eigendom van de leden.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dat was een beantwoording van de openstaande vraag. Dan stel ik vast dat we dit agendapunt hebben behandeld.

7.9 Voortgangsbrief Welzijn

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan gaan wij door naar het volgende agendapunt, het was 7.8, maar die hebben we van de agenda afgevoerd. Dan ga ik naar 7.9, voortgangsbrief welzijn. Dat is voor de heer Achbar, dus die kan blijven zitten. Dan heb ik 1 spreker op mijn lijst, dat is mevrouw Vogelaaar. 7.9, voortgangsbrief welzijn.

Mevrouw VOGELAAR (pvda): Voorzitter, de heer Tak heeft de commissievergadering gedaan en ik ben blij, in ieder geval, om te zien dat de motie die ik eerder dit voorjaar heb ingediend om meer te sturen op resultaten, een eerste stap heeft gezet. Maar wat de PvdA-fractie betreft, zijn we er daarmee nog niet. Vandaar dat we toch een tweeminutendebat hebben aangevraagd om te benadrukken dat we echt verwachten van het college dat er toch nog veel meer op die resultaten gaat worden gestuurd. We gaan dus ook geen nieuwe motie indienen, want we vinden dat de huidige motie echt nog een tandje extra mag worden uitgevoerd. Daarnaast wilde ik ook benadrukken dat het punt ook dat de inspreker bij de ZWCS-commissie maakte, is en waar we het natuurlijk ook eerder vandaag al over hebben gehad over de sociale basis: zorg er nou echt voor, als college, dat juist die lokale sociale initiatieven niet geraakt worden door bezuinigingen. Zij hebben toch nog steeds de indruk dat zij toch worden gekort op de subsidies en bijdrage die zij krijgen vanuit de gemeente. Die zorg is nog niet weggenomen, dus ik zou toch nog aan de wethouder willen vragen: kan hij misschien hier nog een keer die zorg proberen weg te nemen bij die lokale initiatieven?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Ik constateer dat de PvdA door haar tijd is, de complete tijd. Dan had ik de heer Kind, daarna mevrouw Verkoelen en daarna de heer Balcha.

De heer KIND (volt): Ik zat eigenlijk te twijfelen of ik dit bij het onderwerp rondom welzijn en Feijenoord zou indienen of hier, maar in het rapport van Ernst en Young, we hebben het hier eerder ook al over gehad bij onder andere ook de casus van Dona Daria, dat als je altijd al dat welzijnswerk aanbesteedt, dan is er een heel belangrijke rol weglegt voor dat accounthouderschap, die periodieke overleggen tussen accounthouders van de gemeente Rotterdam en de welzijnsaanbieders. Dat is iets waar in het Ernst en Young-rapport nadrukkelijk op is ingegaan: er wordt gesteld dat het financieel accounthouderschap kwetsbaar is, omdat heldere procedures voor accounthouders ontbreken en overleggen niet genotuleerd worden en dat dat gezamenlijk een leercultuur in de weg staat. Dat vinden wij erg belangrijk, vooral als we het al zoveel jaren doen, wordt het tijd om dat te gaan

versterken, dat accounthouderschap, om dat te formaliseren. Daarom dienen wij een motie in: versterk financieel accounthouderschap welzijnsopdracht in, om dat in werking te stellen. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Versterk financieel accounthouderschap Welzijnsopdrachten

“De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van het agendapunt 7.9 'Voortgangsbrief Welzijn';

constaterende dat:

- welzijnswerk een belangrijke rol vervult in de Rotterdamse verzorgingsstaat;
- er al vele jaren onduidelijkheid bestaat over de resultaatsturing, monitoring en financieel toezicht op de welzijnsopdrachten;
- de voortgang van welzijnsopdrachten hoofdzakelijk tot stand komen middels periodieke overleggen tussen welzijnsaanbieders en accounthouders van de gemeente Rotterdam;
- op basis van aanbestedingsvoorwaarden (programma van eisen) er verschillende mogelijkheden zijn om financieel toezicht te houden op het welzijnswerk;

overwegende dat:

- uit onderzoek van Ernst & Young volgt dat het financieel accounthouderschap rondom de welzijnsopdrachten kwetsbaar is, omdat heldere procedures voor accounthouders ontbreken en overleggen niet genotuleerd worden;
- hierdoor de transparantie en vergelijkbaarheid van welzijnsopdrachten beperkt is en er sprake is van een beperkte leercultuur;
- de risico's hiervan o.a. zichtbaar waren in de casus Dona Daria;

verzoekt het college:

- werkinstructies en procedures rondom het financieel accounthouderschap t.a.v. de welzijnsopdrachten te herijken;
- periodieke overleggen tussen accounthouders van de gemeente Rotterdam en welzijnsaanbieders te notuleren;
- op basis van het bovenstaande een actieve leercultuur te stimuleren rondom het financieel accounthouderschap van de welzijnsopdrachten;
- hierover te rapporteren aan de gemeenteraad van Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. T. Kind

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan heb ik de volgende op mijn lijst, mevrouw Verkoelen, daarna de heer Balcha en daarna de heer Vonk.

Mevrouw VERKOELEN (50plus): Dank u wel, voorzitter. Bij mijn reguliere debat heb ik het grotendeels behandeld. Toen heb ik iets gezegd waar ik geen antwoord heb gekregen, dus ik herhaal het nog een keertje en ik heb een motie. In de voortgangsbrief welzijn 2024 staat nu ineens dat 106.000 mantelzorgers zogenaamd slechts 3 procent overbelast is. In 2022 waren dat er tienduizenden minder en voelde 23 procent zich overbelast. Nogmaals: welk wonder heeft zich hier voltrokken, wethouder? De tweede vraag, hetzelfde geldt bij eenzaamheid onder ouderen: na corona was het 56 procent en nu ineens 50 procent. Welke heilige moeten

we aanroepen om zulke cijfers te geloven, wethouder? Twee vragen die ik toen gesteld heb en geen antwoord op heb gekregen en ik heb een motie: 'versterk de sociale basis!'.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De motie komt onze kant uit. Ondertussen heeft de heer Kind een vraag aan u.

De heer KIND (volt): We hadden het hier eerlijk gezegd al over gehad in de commissie en toen bleek dus inderdaad dat de omnibus enquête, dat daar die cijfers in zijn opgenomen en de wethouder had al toegezegd om die cijfers hierin op te nemen en dat dat de daadwerkelijke cijfers zijn. Dus er is inderdaad wat verwarring, maar we hadden toestemming gekregen om de grote databron te gaan gebruiken, in ieder geval.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw VERKOELEN (50plus): Dat begrijp ik, dat vind ik hartstikke leuk, maar hoe zit het nu in deze brief? Gaan we een nieuwe brief krijgen, wethouder?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dat kan de wethouder zo beantwoorden, denk ik.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Versterk de sociale basis!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025, ter bespreking van de voortgangsbrief Welzijn;

constaterende dat:

- at de gemeente in de afgelopen jaren veel middelen wegzet bij formele partners en maar weinig bij de buurtpartijen;
- dat een aantal buurtorganisaties door de kostenstijging en de verkleinde kansen op subsidie in hun voortbestaan bedreigd worden;
- dat de informele partijen nu alleen tijdelijke steun krijgen, terwijl zij juist de continu aanwezig zijn;

overwegende dat:

- dat in de huidige maatschappelijke situatie een sterk maatschappelijk weefsel uiterst belangrijk is;
- dat een sterk maatschappelijk weefsel van buurtpartijen en wijkorganisaties de sociale cohesie vergroot, ziektekosten terugdringt, samenredzaamheid verbetert, de democratie versterkt en de sociale veerkracht vergroot;

verzoekt het college:

- goed in kaart te brengen hoe de omvang van de subsidie voor informele partijen zich in de jaren 2024-2027 ontwikkelt;
- aan de hand van een evaluatie van de geleerde lessen met basisfinanciering voor buurtnetwerken, te overwegen dit breder in de stad toe te passen en daarvoor de benodigde middelen te organiseren;
- zodat duizenden actieve bewoners en honderden lokale gemeenschappen zich gezien én gewaardeerd voelen door hun overheid;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen, T.S.J. Coşkun en A. Kockelkoren

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan geef ik nu graag het woord aan de heer Balcha en daarna de heer Vonk.

De heer BALCHA (d66): Wat ons betreft, geeft deze voortgangsbrief wel een mooie stap in de richting van sturen op doelen in plaats van output. Je kunt wel kijken naar het aantal georganiseerde activiteiten, maar als de eenzaamheid hoog blijft, bereik je dan wel doel? We hebben dan wel de vinkjes gezet, maar niet onze doelen bereikt. In andere steden zijn nog wel initiatieven waar we wat van kunnen leren. Wij komen daarom ook met een motie, laten we vooral leren van andere steden. D66 wil ook echt sturen op doelen die ertoe doen: buurten die verbonden zijn, kansrijke kinderen en ouderen die echt zelfstandig langer thuis kunnen wonen. Ik maak me, net als de GGD, ook wel zorgen over een paar cijfers die ik terugvond in deze rapportage. De dalende vaccinatiegraad met name bij mazelen. Dat is nog geen cijfer om echt naast ons neer te leggen, maar een signaal dat de preventie en vertrouwen wat ons betreft beter moet. Laten we vooral stoppen met tellen en beginnen met echt verbeteren in deze stad. Bedankt.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Balcha heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Outcome-gericht sturen in welzijnswerk (TRILL-Methode)

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025, ter bespreking van agendapunt 7.9 Voortgangsbrief Welzijn:

constaterende dat:

- in Rotterdam discussie bestaat over de vraag of welzijnswerk voldoende wordt beoordeeld op maatschappelijke effecten (outcome) in plaats van alleen op activiteiten of aantallen (output);
- meerdere gemeenten, waaronder Tilburg, Helmond, Maastricht en 's-Hertogenbosch, succesvol ervaring hebben opgedaan met outcome-sturing via de TRILL-methode;
- de TRILL-methode gemeenten helpt om welzijnsbeleid SMART te maken en meer zicht te krijgen op het daadwerkelijke verschil dat interventies maken in het leven van inwoners;

overwegende dat:

- Rotterdam de ambitie heeft om meer te sturen op maatschappelijke resultaten, maar dit nog in ontwikkeling is;
- het zinvol is om te leren van andere gemeenten die al verder zijn in dit proces;

verzoekt het college:

- bij de genoemde gemeenten (o.a. Tilburg) te onderzoeken hoe zij het TRILL-model toepassen in de praktijk;
- de kernprincipes van TRILL te verkennen, namelijk:
 - Transparant: helder maken wat de gemeente wil bereiken;
 - Resultaatgericht: formuleren van concrete uitkomsten voor inwoners;
 - Integraal: verbinden van welzijn met zorg, armoede, participatie en veiligheid;
 - Leerproces: monitoring en evaluatie inzetten als doorlopend leerinstrument;
 - Lokaal: aansluiten bij de Rotterdamse context en bewonerservaringen;
- te rapporteren welke elementen uit deze aanpak bruikbaar zijn voor Rotterdam, en hoe outcome-gericht sturen concreet kan worden toegepast in de Rotterdamse sociale basis;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. E.H. Balcha

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan geef ik nu graag het woord aan de heer Vonk en daarna mevrouw Kockelkoren.

De heer VONK (cu): Dank u wel, voorzitter, voor het woord. Een paar opmerkingen toch bij dit tweeminutendebat. We hebben in de commissie goed gesproken over de voortgangsbrief en de poging, in ieder geval, om nu tot betere impactmeting te komen en betere monitoring. Dat juichen we op zich toe. Daar zijn we positief over, dat die stappen worden gemaakt. Maar toch wil ik nog eens gemarkeerd hebben onze verbazing dat we nu een aantal jaren onderweg zijn met een behoorlijke hoeveelheid geld wat meerjarig is vastgelegd voor deze organisaties en we eigenlijk dus nu pas op het moment komen waarop we serieus gaan nadenken over impactmeting, monitoring, echt sturen op doelen. Die verbazing steek ik niet onder stoelen of banken en die wil ik hier ook nog eens een keer uitgesproken hebben. Dit moeten we echt beter met elkaar willen doen. Ook om het draagvlak voor al dat geld wat naar die welzijnsorganisaties gaat, te behouden. Dus er staat echt iets op het spel. Dus ik wil echt de wethouder blijven aansporen om hier echt goed werk van te maken. Het tweede is dat ik me zorgen maak over de evaluaties. Ik had gevraagd: wanneer komt die evaluatie? U zegt in 2027 voor de verlenging in 2028. Dat vind ik al heel erg laat en ik zou ook willen oproepen: kunt u toch ook gaan kijken of we dat nog naar voren kunnen halen, zodat we eerder kunnen evalueren. Er was nog een tweede evaluatie ook ergens, volgens mij, in de maak die sneller zou zijn, die over het inkoopproces zou gaan. Die is, volgens mij, al rond deze tijd beloofd, als ik me goed herinner. Maar dat weet ik eerlijk gezegd niet precies meer. Dus mijn vraag is: wanneer krijgen wij die evaluatie over het inkoopproces en welke partijen zijn daarbij betrokken? Zijn daar bijvoorbeeld ook bewoners of bijvoorbeeld bewonersinitiatieven, die ook dit welzijnswerk raken, betrokken bij die evaluatie? Mijn derde opmerking gaat over de toezegging die u hebt gedaan heeft, daar ben ik blij mee. U hebt toegezegd: er komt een financieel overzicht. Er ligt een analyse die aangeeft dat er afgelopen jaren en ook in de toekomstige jaren minder geld naar de sociale basis zal gaan en meer geld naar die welzijnspartijen. Dat is een analyse waarvan u zegt: die klopt niet, maar ik ben blij met de toezegging en kijk er ook echt naar uit, waaruit zal blijken dat het anders zit. Dus daarom ook voor mensen die niet bij de commissie zijn geweest: dit wordt iets wat wij als raad nog gaan krijgen, op korte termijn. Mijn laatste punt, voorzitter, heb ik in de commissie gemaakt. Ik overwoog ook een motie. Ik heb het uiteindelijk niet gedaan omdat ik te weinig tijd had voor voorbereiding. Dat ging over de verdeling van heel veel miljoenen, namelijk de IZA-GALA-middelen. Vanuit de sociale basis werd aangegeven: wij zijn niet betrokken geweest bij de verdeling van die middelen, dat gebeurde aan IZA-tafels waar wij niet aan zaten. Ik vind dat een kwalijke zaak, dat heb ik toen ook gezegd en ik blijf dat herhalen. Ik vroeg me af: komt er nog een volgende tranche, bijvoorbeeld, waarin nog verdeeld moet worden, dan zou mijn oproep zijn: kan de wethouder toezeggen dat dan de sociale basis wordt bereikt? Mijn laatste vraag is: als er nog een vervolg komt, er is een nu een AZWA, dus de aanvullende afspraken. Daar zit ook weer geld in. Dat gaan we waarschijnlijk ook weer verdelen. Kan de wethouder toezeggen dat dan die sociale basis aan tafel zit om ook het geld met elkaar te verdelen? Dank u wel. Ik ben door mijn tijd.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Ja, uw tijd is op. Dan mevrouw Kockelkoren en daarna mevrouw Verkoelen.

Mevrouw KOCKELKOREN (gl): Voorzitter, ik heb eigenlijk weinig toe te voegen aan het relaas van de heer Vonk, dat was me uit het hart gegrepen. Maar wat ik wel nog even wil zeggen: er ligt nu een monitor, daar ben ik blij mee. Daar hebben we als raad ook hard aan gewerkt. Ik vond het een *hell of a ride*, want we hebben dus eerst die monitor zorg moeten

doen en daarna moest het stukje welzijn er nog bij. Toen moesten we weer als raad aan zet. Daar waren stekelige debatten voor nodig. Dus ik ben blij dat we hier nu zijn. Ik vond het zonde dat de *road* zo *bumpy* was om hier te komen. Dus ik hoop dat dat in het halfjaar wat we nog hebben, dat dat nog even wat verbetert. Wat voor mij nu belangrijk is, dat staat ook in de analyse van kwantitatief en feitelijk, maar ook up-to-date. Gelukkig krijgen we daar dus nog wat informatie over. Die sturing is nodig. Ik hoop dat we dit werk nu hebben gedaan zodat we ook in de toekomst hier echt wat aan hebben. Dan wil ik nog een hartenkreet vanuit de sociale basis meegeven: graag meerjarigheid, structureel financieren, maar ook graag basisfinanciering van netwerken, van kleine partijen, zoals buurtsteunpunten. Daar hadden we het net al even over in het andere debat over de sociale basis. Maar dat is echt de blik waarbij ik elke monitor zal beoordelen en ik hoop de wethouder ook.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dan geef ik nu graag het woord aan mevrouw Verkoelen en daarna de heer Coşkun. Mevrouw Verkoelen niet. De heer Coşkun.

De heer COŞKUN (sp): Voorzitter, de heer Vonk en mevrouw Kockelkoren hebben al veel gezegd, veel gesproken ook in de commissie. Wij vinden het jammer dat het pas in 2027 wordt geëvalueerd, maar ik kan op een briefje geven dat rondom alle verkiezingsdebatten, ook in de wijkraden, wordt ook rondom participatie veel gesproken en de nieuwe gemeenteraad en de aankomende mensen die in de gemeenteraad willen gaan zitten en de wijkraadsleden zullen zich ook met de inhoud van het welzijnswerk bemoeien, gedeeltelijk gedekt door *Right to Cooperate*, *Right to Challenge*, als ze dat gaan begrijpen. Maar er komt veel discussie: hoe krijgen we grip op het welzijn in onze wijk? Niet eens zozeer die budgetten, maar wie doet nu wat, hoe komen daartussen en hoe kunnen we daar toch vooruitgang in boeken? Er gebeurt ontzettend veel goeds op dat gebied, maar er kan ook nog veel beter en mensen willen daar grip op, op die verbetering, dus dat de ambtenaren niet dan steeds zeggen: we gaan het in 2027 evalueren, maar dat ze bereid zijn om nu al mee te denken. Zeker ook vanuit zorg, veel aan preventie, in Bloemhof en Schiebroek zijn de pilots succesvol. Dat kan ook weer in de provincie naar welzijn, dus dat ook dat debat wat nu gaat ontstaan in de stad, hoe kan het beter, ook dat ambtenaren dan niet zeggen: wacht maar tot 2027, dan gaan we het erover hebben. Mensen willen het er nu over hebben. In ieder geval rond de verkiezingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank aan de SP. Ik kijk nog even de zaal rond. Is er iemand met inbreng op dit onderwerp? Op dit moment niet. Dan geef ik graag het woord aan de wethouder.

De heer ACHBAR (wethouder): Dank, voorzitter. Voortgangsbrief welzijn en ook hier in deze discussie komt het natuurlijk heel snel voor dat als we het hebben over welzijn, we het vooral hebben over het aanbesteden deel van welzijn. Volgens mij hoorde ik vanochtend iemand een bedrag noemen, dat overigens niet klopt, van dat welzijn 129 miljoen heeft. Ik kan u zeggen: dat is veel meer dan 129 miljoen, waarbij maar een deel is aanbesteed binnen die aanbestedingsopdracht. Daarmee even de opmerking die ik dan wil maken, is: laten we ons niet alleen maar focussen op wat hebben we nou aanbesteed, maar er gaan natuurlijk miljoenen naar die wijken. Zeker als je rollen en verantwoordelijkheden weg wil zetten bij zo'n wijkraad, zorg ervoor dat die scope veel groter is dan alleen de rol van de aanbesteede welzijnsaanbieders. De zorg, er is een vraag gesteld over kan ik de zorg wegnemen bij de lokale initiatieven? Kijk, in principe, maar dat ga ik via dat financiële overzicht wel inzichtelijk maken, dat er niet minder geld naar welzijn is gegaan. Op een aantal onderdelen is zelfs meer geld gegaan, zou ik willen stellen, maar dat we wel wat pijnlijke bezuinigingen hebben gedaan, 2 jaar geleden, bij een aantal partijen. Maar dat betekent niet dat we geen investeringen hebben gedaan op andere gebieden. Als er zorgen zijn bij heel specifieke partijen, dan wil ik die graag wegnemen, maar vooralsnog heb ik geen signalen van partijen die zorgen hebben van initiatieven die ze hebben. Wat betreft de cijfers in de voortgangsbrief

komen uit de gezondheidsmonitor. Dat is een antwoord op mevrouw Verkoelen. Dat laat even een ander beeld zien dan in de Omnibusenquête. We zien dus dat de Omnibusenquête andere cijfers laat zien dan de gezondheidsmonitor. We zullen dit in de raadsmonitor op elkaar afstemmen en ophelderen en wat mij betreft bij de monitor ZWW, de zesmaandse rapportage. Er gaat veel geld om in welzijn. Dat vind ik ook, maar het is wel hard nodig en als u mij vraagt: is dat voldoende? Nee, daar kan veel meer naartoe. Maar we zijn vanaf moment 1 al bezig geweest met het vaststellen van doelen en sturen op impact als het gaat om de welzijnsopdracht. De wijkanalyses waren hier in 2022 de basis voor. De eerste cyclus is bijna doorlopen. Maar helaas, op korte termijn kunnen we die effecten nog niet aantonen. Dan uw vraag over de evaluatie van het inkoopproces. Ik begreep dat dat gaat over 5 sporen, daarbij zijn partijen en niet gegunde partijen betrokken, omdat de evaluatie vooral over het inkoopproces gaat en hoe dat volgende keer beter kan. Het betrekken van bewoners hierbij is niet het geval. Maar ik zal, als u dat zo graag wil, wil ik dat best met de uitvoerders opnemen en kijken of dat mogelijk is. Wat betreft die evaluatie, dat is ook de afspraak binnen de opdracht. We hebben dus gezegd: u gaat eerst 4 jaar lopen en dan gaan we evalueren of 6 jaar is die opdracht in eerste instantie gegund. We gaan '27 evalueren en dan mogelijkheid tot 2 keer verlengen. Dat is in principe de afspraak die we hebben gemaakt daarin, binnen die aanbesteding. U stelde de vraag over GALA-middelen. In principe zijn de GALA-middelen verdeeld over thema's op basis van de meegegeven bedragen vanuit VWS en de plannen zijn gebaseerd op de behoefte van de stad en door de behoefte daar op te halen bij vertegenwoordigers uit die stad. Wat betreft de IZA-middelen, die zijn net iets anders georganiseerd. Hier is maar een deel van de middelen waar de gemeente zelf over beslist. En het grootste wordt vooral aan, zoals ze dat noemen, transformatieplannen besteed. Dat moet in overleg met de zorgverzekeraar. Dus dat is vooral een belangrijke rol die bij de zorgverzekeraar ligt. De onderhandeling over het AZWA vindt op dit moment plaats en wat we doen, we pleiten via de VNG dat de gemeente hier ook een grotere stem in gaat krijgen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): U hebt een punt van orde van de heer Vonk.

De heer VONK (cu): Zeker. Ik help de wethouder, denk ik, even als ik een verdiepende vraag stel, want hij raakt mijn vraag, maar geeft niet precies antwoord. Maar ik kan hem helpen. Ik vroeg eigenlijk van, bij de AZWA bijvoorbeeld, daar gaat inderdaad weer meer geld richting de gemeente. U pleit voor ook een grotere rol voor de gemeente. Mijn vraag was: gaan ook dan de partijen uit bijvoorbeeld de sociale basis ergens aan tafel komen, met de gemeente, om te kijken hoe we dat geld gaan verdelen? Dat was de vraag, dus ik herhaal hem even in ordetijd.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Ja, ik zit even te denken, want volgens mij had u die vraag ook in de commissie gesteld en daarvan zeg ik: wie is de vertegenwoordiger vanuit die sociale basis? We hebben hier een inspreker gehad die zei: ik heb, uit mijn hoofd, 600 handtekeningen verzameld vanuit partijen van die sociale basis. Het lijkt me onwerkbaar om 600 partijen alleen al vanuit de sociale basis aan tafel te hebben. Maar ik wil hem wel meenemen om, zoals ik net zei, ik wil best wel kijken bij uitvoerders of er een mogelijkheid bestaat en past en kan om eventueel vertegenwoordigers vanuit de sociale basis aan tafel te krijgen, als dat gaat en kan. Dan was er een hartenkreet van mevrouw Kockelkoren om vanuit die sociale basis toch even te kijken naar die meerjarige financiering. Volgens mij hebben we het daar vanochtend ook heel kort over gehad. Ik neem die mee, omdat ik ook wel zie welke hoeft daar is, maar ook wil aangeven welke afwegingen daarin gemaakt moeten worden, omdat, zoals gezegd, elk voordeel heeft zijn nadeel. Dan heb ik de moties, voorzitter, beginnend bij de heer Kind van Volt. Motie versterk financieel accounthouderschap en zorg ervoor dat je daar ook wel van leert hierin. Ik kan deze motie omarmen, om gewoon even kritisch naar onszelf te kijken: zijn onze werkafspraken te herijken om dat te doen? Ik vind 1

bullet wel wat ingewikkelder, omdat je daarmee extra werk oplevert, dat is het stukje over het notuleren. Als ik die bullet kan weglaten, dan kan ik hem volledig omarmen, voorzitter. Ik zie geknik, maar dat laat ik aan eventueel een nieuwe motie die komt. Dat mag hij zelf doen. Maar dat is mijn appreciatie ten aanzien van die motie, maar dat is aan u.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dat is de motie van de heer Kind.

De heer ACHBAR (wethouder): Dan heb ik de motie van mevrouw Verkoelen: 'versterk de sociale basis'. Die ga ik ontraden, voorzitter. Dat heeft te maken met het feit dat er een variëteit aan organisaties is die zich niet zomaar laten vatten in formeel of informeel. Er is ook geen definitie van, er is een lijst van formele partijen of informele partijen. Het is vooral het vakjargon dat wij gebruiken. Met de sociale basis werken we aan een breed kader voor de stad en willen we ook kijken hoe we partijen in de sociale basis kunnen versterken. Daar voorziet de initiatiefnota van de ChristenUnie, ook vanochtend uitvoerig besproken met elkaar, en we gaan er graag over in gesprek in de benen-op-tafel-sessie van 16 september. Dan, voorzitter, de motie van D66, outcome-gericht sturen in welzijnswerk. Deze motie kan ik omarmen, voorzitter. Het sluit aan bij het impact gedreven wat we aan het doen zijn, we willen juist sturen op outcome. Maar als u zegt: kijk ook naar andere gemeenten hoe ze dat doen op basis van TRILL, u geeft specifiek Tilburg aan, wil ik best kijken of we daarvan kunnen leren en het nog beter kunnen doen. Tot zover, voorzitter.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Ik zie mevrouw Reitema. Over een ander onderwerp. Oké. Dan maken we even dit agendapunt af.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1A. Versterk financieel accounthouderschap Welzijnsopdrachten

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van het agendapunt 6.2 'Financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord';

constaterende dat:

- welzijnswerk een belangrijke rol vervult in de Rotterdamse verzorgingsstaat;
- er al vele jaren onduidelijkheid bestaat over de resultaatsturing, monitoring en financieel toezicht op de welzijnsopdrachten;
- de voortgang van welzijnsopdrachten hoofdzakelijk tot stand komen middels periodieke overleggen tussen welzijnsaanbieders en accounthouders van de gemeente Rotterdam;
- op basis van aanbestedingsvoorwaarden (programma van eisen) er verschillende mogelijkheden zijn om financieel toezicht te houden op het welzijnswerk;

overwegende dat:

- uit onderzoek van EY volgt dat het financieel accounthouderschap kwetsbaar is, omdat heldere procedures voor accounthouders ontbreken en overleggen niet genotuleerd worden;
- hierdoor de transparantie en vergelijkbaarheid van welzijnsopdrachten beperkt is en er tevens sprake is van een beperkte leercultuur;
- de risico's hiervan o.a. zichtbaar waren in de casus Dona Daria;

verzoekt het college:

- werkinstructies en procedures rondom het financieel accounthouderschap t.a.v. de welzijnsopdrachten te herijken;
- op basis van het bovenstaande een actieve leercultuur te stimuleren rondom het financieel accounthouderschap van de welzijnsopdrachten;

hierover te rapporteren aan de gemeenteraad van Rotterdam;
en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. T. Kind

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan kijk ik nog even de zaal rond of alle vragen zijn beantwoord die gesteld zijn. Dat concludeer ik, wel, niet, de heer Coşkun, u hebt geen tijd meer. U hebt nog 24 seconden, dan mag u die vraag nog even. Ga uw gang, zeker, ja hoor. Dat mag van mij.

De heer COŞKUN (sp): Je bent in technische tijd vragen herhalen, maar je hebt ook gewoon dat. De heer Achbar heeft wel in het algemeen gezegd dat de evaluatie pas 2027 staat, want het staat in het contract, maar elk jaar zijn er wel voortgangsrapportages. U hoeft ook geen hele evaluatie te doen, maar er moet ruimte zijn voor voortschrijdend inzicht na 4 jaar, dat die ruimte er is. Die ruimte willen bewoners en wijkraden ook mee opvullen van kunnen we toch, achteraf gezien, beter in Feijenoord het zo doen of in Oosterflank het zo doen, dat die ruimte er is en dat ambtenaren dan dus daar ook constructief aan meedenken en niet gaan zeggen: wacht maar tot 2027. Dat was mijn oproep en daar heb ik geen antwoord op gekregen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Achbar.

De heer ACHBAR (wethouder): Voorzitter, die ruimte is er, kan ik zeggen. Er zijn genoeg voorbeelden te benoemen waarin je ziet dat er werkafspraken zijn gemaakt, zeker in de discussie ten aanzien van de bestuursopdracht zorg, waarin we toch een beweging willen maken naar het hoofdveld. Dat is toch de preventieve kant waarin je veel meer aan het vragen bent van de welzijnsaanbieders, buiten de afspraken die gemaakt zijn binnen de aanbesteding. Dus je ziet dat daar enige flexibiliteit aan het ontstaan is op allerlei manieren. Ik pak er nu even 1 uit, maar er zijn echt nog een aantal andere dingen te bedenken waarin we toch binnen de afspraken zoeken naar de ruimte om toch het anders met elkaar te organiseren in het belang van die stad en daarmee die Rotterdammer, dan dat het in een in het vat gegoten is voor 6 jaar. Dat is het fijne, het werken met een koepelorganisatie als Win010 en daarmee ook het algemeen belang van de stad probeert te dienen en niet verkokerd vanuit allerlei verschillende gebieden in de stad bezig zijn.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dat was de behandeling en de beantwoording door de wethouder en daarmee kan ik dit agendapunt afronden. Dat was 7.9. Dan zag ik dat mevrouw Reitema een punt van orde heeft.

Mevrouw REITEMA (pvda): Ik heb een gewijzigde motie op onderwerp 7.6 over de EU-arbeidsmigranten, motie 4, is het dictum aangepast.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Reitema heeft de volgende motie ingediend.

7.6 Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten

Motie 4. Recht op speciaal onderwijs voor kinderen van EU-arbeidsmigranten

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van ‘Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten.’;

constaterende dat:

- volgens het Kinderrechtenverdrag elk recht geldt voor álle kinderen, zonder onderscheid naar afkomst, status of nationaliteit;
- gemeenten verantwoordelijk zijn om erop toe te zien dat ook kinderen van EU arbeidsmigranten daadwerkelijk toegang krijgen tot (speciaal) onderwijs en de ondersteunende voorzieningen;
- kinderen van EU-arbeidsmigranten geen aparte doelgroep vormen in het onderwijsbeleid en daardoor in de praktijk soms buiten beeld raken;

overwegende dat:

- de gemeente in de praktijk onvoldoende waarborgt dat kinderen van EU arbeidsmigranten toegang krijgen tot speciaal onderwijs;
- het college aangeeft dat dit een relatief nieuw vraagstuk is waar meer aandacht voor nodig is;
- dit signaal ook door diverse scholen wordt beaamd;
- kinderen van EU-arbeidsmigranten hierdoor het risico lopen verstoken te blijven van hun recht op passend onderwijs;

verzoekt het college:

- de omvang en behoeften van kinderen van EU-arbeidsmigranten inzichtelijk te maken;
- zich in te spannen dat deze kinderen daadwerkelijk toegang krijgen tot de benodigde ondersteunende voorzieningen;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. S. Reitema en S. Leewis

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Die mag u waarderen, want daar is mijnheer Versnel voor.

De heer VERSNEL (wethouder): Ik moet er natuurlijk even goed naar kijken, mevrouw de voorzitter. Ik vind dat deze nieuwe formulering heel goed recht doet aan de discussie die we hebben gehad, dus ik kan deze omarmen. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Top. De volgende is de heer Coşkun.

De heer COŞKUN (sp): Twee moties voor 6.1 van de SP zijn nu ook medeondertekend door de ChristenUnie en wil ik dan ook opnieuw aanbieden. Kunnen waarschijnlijk rechtstreeks.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Die kunnen rechtstreeks naar de griffie als er een extra ondertekenaar komt, want er is niets veranderd in het dictum. Dank u wel. Dan de heer Kind.

De heer KIND (volt): Ik heb ook, in een poging het draagvlak onder een motie te vergroten, een aangepaste versie bij het bestuurlijk kader algoritme, motie 2. Daar heb ik de titel en het dictum veranderd.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

7.4 *Het voorstel tot vaststelling van het Rotterdams politiek-bestuurlijk waardenkader algoritmes 2025*

Motie 2A. Verruim mogelijkheden Europese generatieve AI-oplossingen voor ambtenaren

“De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van het agendapunt 7.4 'Het voorstel tot vaststelling van het Rotterdams politiek-bestuurlijk waardenkader algoritmes 2025';

constaterende dat:

- het zeer positief is dat Rotterdam een politiek-bestuurlijk waardenkader Algoritmes/AI heeft ontwikkeld;
- (Generatieve) AI-oplossingen in hoog tempo het werk van overheden en ambtenaren veranderen en veel kansen bieden om de productiviteit te vergroten;
- veel AI-bedrijven gevestigd zijn in andere werelddelen en daarmee grotendeels vallen onder andere jurisdicties, wat leidt tot risico's rondom o.a. transparantie, privacy, propaganda, veiligheid en strategische digitale autonomie;

overwegende dat:

- uit eerder onderzoek volgt dat 74 procent van de gemeenten werkt met generatieve AI en meer dan de helft niet goed weet hoe hiermee om te gaan;
- er veel geïnvesteerd wordt in Europese AI-alternatieven en deze (zeer) goede resultaten en ontwikkelingen laten zien;
- het wenselijk is om in tijden van geopolitieke spanningen te kiezen voor Europese alternatieven, de digitale autonomie van Europa en haar steden te versterken en de afhankelijkheid van Amerikaanse Big Tech te verminderen;
- het gebruik van Europese AI-oplossingen een investering is in het Europese AI-ecosysteem;
- de gemeente Rotterdam de AI lijn volgt van ministerie BZK rondom digitale autonomie in de Nederlandse digitaliseringsstrategie (NDS)
- het kabinet in mei jl. in een kamerbrief heeft aangegeven dat de mogelijkheden om Europese (generatieve) AI-oplossingen voor Rijksambtenaren uit te breiden;
- het onduidelijk is hoe de gemeente Rotterdam uitvoering geeft aan deze overheidsbrede koers;

verzoekt het college:

- de mogelijkheden om verantwoordelijk gebruik te maken van Europese (generatieve) AI-oplossingen uit te breiden voor ambtenaren van de gemeente Rotterdam;
- hierbij bestaande risico's in acht te nemen;
- hierbij de verbinding te leggen met de Rotterdamse digitaliseringsstrategie, de Rotterdamse dienstverleningsstrategie en de uitwerking van het Rotterdams politiek-bestuurlijk waardenkader algoritmes;
- hierover te terug te koppelen aan de gemeenteraad van Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. T. Kind

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Waren er nog meer inbetweens? De heer Ceulemans.

De heer CEULEMANS (lr): Voorzitter, dank. Een puntje van orde, dat gaat over het agendapunt hierna: de motie vreemd. Er was vanochtend even wat onduidelijkheid hoe dat nou gaat bij indiening en of er wel of niet verklaringen worden afgeleverd. Kijk, ik wil gewoon graag iets zeggen, maar ik wil het ook niet onnodig ingewikkeld maken. Ik vind het ook prima om het in de vorm van een stemverklaring straks te doen. Het punt is alleen dat je niet een stemverklaring mag geven op een motie die je meetekent. Dus als we kunnen afspreken dat

het bij deze motie wel kan, dan vind ik het ook goed om het straks bij de stemverklaringen te doen in plaats van nu.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): U doet een voorstel. Ik zie veel knikkende gezichten, dus dat gaan we bij deze doen als uitzondering vanavond. Prima. Maar we hebben nog 1 tweeminutendebat, dus u was iets te vroeg, maar dat geeft niet, iedereen was aanwezig.

6.3 *Het voorstel tot vaststelling van het Projectambitiedocument Provimi*

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Het voorstel tot vaststelling van het project ambitiedocument Provimi. De eerste op mijn lijst is de heer Verhoef, daarna mevrouw Kockelkoren.

De heer VERHOEF (lr): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, zoals eerder in de commissie gezegd, is Leefbaar Rotterdam gecharmeerd van de ambitie om Provimi op te waarderen naar een cultureel danscentrum. We zien daarom uit naar de verdere uitwerking en naar het omgevingsplan, waarbij we extra goed zullen letten op de onderwerpen mobiliteit en parkeren. In dat kader, wachten we dan ook met smart op het verkeersplan dat wethouder Lansink-Bastemeijer in oktober naar de raad gaat sturen. We hopen dan een mobiliteitsplan te zien voor heel Katendrecht, dat een integraal beeld geeft van alle ontwikkelingen op het gebied van infrastructuur en mobiliteit. Voorzitter, ten slotte heb ik nog wel 1 vraag aan de wethouder in het kader van de erfpacht. Bedrijfspanen gaan op erfpacht. De Stichting Droom en Daad koopt, zo te zien, de erfpacht voor de komende 99 jaar af. Mijn vraag daarbij is: blijft het bedrijfsground, dus erfpacht, en wat gebeurt er als het Danshuis niet aan de voorwaarden voldoet en hoe voorkomen we dan om in een situatie terecht te komen zoals nu bijvoorbeeld met het pretpark op het voormalige AVR-terrein? Tot zover.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dan mevrouw Kockelkoren en daarna de heer Van Campenhout.

Mevrouw KOCKELKOREN (gl): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, de kans die een Danshuis ons biedt op deze plek, daar zien wij wel mogelijkheden voor. We begrijpen dat veel organisaties in de stad daar ook mogelijkheden voor zien en het was een enthousiasmerend verhaal wat we gehoord hebben. Bovendien, dit fabriekspersceel verdient een andere bestemming. Dus daar kunnen we voor een groot deel in meegaan. Ik was wel blij met de brief die de wethouder heeft gestuurd, want daar werden een aantal dingen wat duidelijker. Daar wil ik nog een paar vragen over stellen. Allereerst is het belangrijk dat ook bewoners zich hierin kunnen blijven vinden. Zij hebben zorgen, zij kennen deze organisatie, daar hebben we het in de commissie ook al even over gehad. Het is een organisatie die graag snel doordendert en het is gewoon van belang dat ook de stad, ook de danspartijen die hier uiteindelijk gebruik van gemaakt, maar ook omwonenden goed meegenomen worden. Dus misschien kunt u daar nog even op zeggen van hoe gaat dat de komende periode er wat dat betreft uitzien? Dan wat betreft de besluitvorming die voorligt. Er wordt gezegd: er komt nog een investeringsvoorstel voor het opknappen van het Buizenpark en de fietsenstalling, want dat ligt buiten dit raadsbesluit en er komt nog een wijziging van het omgevingsplan, omdat deze bestemming nu nog niet vaststaat. Kunt u schetsen op welk moment deze besluiten nog op ons pad komen, als gemeenteraad? Er staat in het stuk: de silo en de wens voor een middenzaal, dat is nog optioneel. Daar is nog geen besluit over genomen. Ik zou graag willen weten op welke voorwaarden wordt er dan gekozen om de silo weg te halen en een middenzaal te realiseren daar en op welke wijze wordt daarin de raad meegenomen, wetende dat de nota van uitgangspunten een collegebevoegdheid is, maar ik dan wel graag zou willen weten: wat is dan het afwegingskader om het wel of niet te doen?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank aan mevrouw Kockelkoren. U bent door uw tijd heen. Ik denk dat u 30 seconden krijgt van de heer Verhoef.

De heer VERHOEF (lr): Het is eigenlijk een aanvullende vraag aan de wethouder, naar aanleiding van de inbreng van mevrouw Kockelkoren, waarvoor dank. Ik had nog een vraag: in het verhaal van de heer Pijbes tijdens de commissie werd duidelijk dat er eigenlijk helemaal geen onderzoek naar gedaan was, naar de behoefte van die middenzaal. Gezien de vraag over het afwegingskader: bent u dan bereid om daar eventueel wel onderzoek naar te doen? Want anders hebben we dadelijk een middenzaal waar we niets mee kunnen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dan is de volgende op mijn lijst de heer Van Campenhout, daarna de heer De Haan en daarna de heer Dahoe.

De heer VAN CAMPENHOUT (bij1): Dank u, voorzitter. Rotterdam BIJ1 ziet heel mooie kansen: een culturele ruimte, werkgelegenheid, een plek van samenkomen, maar een ambitieus gebouw zonder radicale gelijkwaardigheid wordt slechts een etalage voor de stad en niet een thuis voor de wijk. We moeten eerlijk zijn: Katendrecht is geen neutraal speelveld. Het is een wijk waar speculanten en grote investeerders al jarenlang de overhand hebben en waar bewoners keer op keer moeten vechten voor een plek. Het gevaar van dit project, dat dat uitloopt op verdringing, is reëel. We willen daarom geen lege beloftes op participatie en geen Danshuis dat alleen prestige ademt, maar een Danshuis dat wortelt in de kracht van de wijk. Met onze motie 'tijd voor de buurt', eisen wij een burgerraad Provimi met instemmingsrecht. Bewoners, makers, wijkinitiatieven moeten samen beslissen en mag niet slechts worden geïnformeerd. Onafhankelijk onderzoek naar de zorgen van de bewoners moeten leidend zijn. Alleen zo voorkomen we dat publieke ruimtes weer in dienst komen van, niet in dienst komen van kapitaal, maar in dienst komen van de gemeenschap. Daarnaast dienen wij de motie in 'Danshuis voor iedereen'. Het Danshuis moet een plek worden waar grassroots, amateurkunst en wijkinitiatieven structurele ruimte krijgen, betaalbaar, laagdrempelig en afgestemd op de inkomens van de Katendrechtse en niet op commerciële tarieven of internationale allure. Voorzitter, wij steunen cultuur, niet als prestigeobject, maar als hefboom voor emancipatie. Wij steunen participatie, niet als inspraakmoment, maar als echte zeggenschap. Tot zover.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Van Campenhout heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Danshuis voor iedereen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september ter bespreking van agendapunt 6.4 'Projectambitiedocument Provimi';

constaterende dat:

- het projectambitiedocument Provimi gericht is op de herontwikkeling van het complex tot een Danshuis met een maatschappelijke en culturele bestemming;
- Rotterdam kampt met een groeiende kloof tussen culturele instellingen die draaien op prestige en internationale allure, en de behoefte van Rotterdammers aan toegankelijke, betaalbare cultuur in hun eigen wijk;
- in Katendrecht al jarenlang een wijk is waar grote investeerders en toerisme de wijk steeds verder naar zich toetrekken, waardoor gewone burgers onder druk komen te staan;
- bewoners al hebben aangegeven dat hun belangen ondergesneeuwd raken in dit project;

overwegende dat:

- cultuur geen privilege mag zijn voor de hogere inkomens of toeristen, maar een gemeenschappelijk goed;
- publieke ruimte en gemeentelijk erfgoed altijd in dienst moeten staan van emancipatie, ontmoeting en lokale zeggenschap;
- de gemeenteraad nu de mogelijkheid heeft om voorwaarden te verbinden aan de verdere uitwerking van het plan;

verzoekt het college om:

- in de Nota van Uitgangspunten op te nemen dat een substantieel deel van de programmering van het Danshuis gegeven wordt aan wijkinitiatieven, amateurkunst en grassroots-organisaties;
- ervoor te zorgen dat gebruik van ruimtes in het Danshuis voor wijkinitiatieven kostendekkend en laagdrempelig blijft, afgestemd op inkomens in Katendrecht en niet op commerciële tarieven;
- jaarlijks te rapporteren aan de raad, inclusief input van bewoners en gebruikers, over de mate waarin het Danshuis daadwerkelijk toegankelijk, betaalbaar en inclusief functioneert;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. M. van Campenhout

Motie 2. Tijd voor de buurt

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september ter bespreking van agendapunt 6.4 'Projectambitiedocument Provimi';

constaterende dat:

- het projectambitiedocument Provimi gericht is op de herontwikkeling van het complex tot een Danshuis;
- bewoners van Katendrecht en directe omwonenden zich kritisch uitlaten over het gebrek aan transparantie en zeggenschap in het participatieproces;
- dit project het risico in zich draagt om bij te dragen aan gentrificatie en verdringing, terwijl publieke ruimte en cultuur juist moet bijdragen aan emancipatie en gemeenschapskracht;

overwegende dat:

- participatie in Rotterdam vaak wordt ingevuld als informeren of consulteren, en zelden als daadwerkelijke zeggenschap;
- de belangen van bewoners, zoals behoud van leefkwaliteit, betaalbare toegang tot cultuur en bescherming tegen overlast, in dit project structureel geborgd moeten worden;
- de gemeenteraad in deze verkenningsfase de kans heeft om randvoorwaarden te stellen die bewoners gelijkwaardige positie geven;

verzoekt het college om:

- een burgerraad Provimi in te stellen, bestaande uit representatieve samenstelling van wijkbewoners, maatschappelijke initiatieven en culturele makers, die instemmingsrecht krijgt op de Nota van Uitgangspunten;
- onafhankelijk onderzoeken naar geluid, mobiliteit en leefbaarheid uit te voeren, waarvan de uitkomsten leidend zijn voor het ontwerp en de vergunningverlening;
- de raad uiterlijk bij de behandeling van de Nota van Uitgangspunten te informeren over de inrichting en borging van deze gelijkwaardige participatiestructuur;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. M. van Campenhout

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De volgende op mijn lijst is de heer De Haan, daarna de heer Dahoe en daarna de heer Dekkers.

De heer DE HAAN (d66): Dank u wel, voorzitter. Wat een prachtig plan. Soms ben ik ook wel een beetje jaloers dat we het zelf niet hebben bedacht, want juist in Rotterdam als dé internationale dansstad van Nederland, is zo'n Danshuis op zijn plek, voor professionele dansers, voor amateurs en D66 zegt dan ook volmondig: ja tegen deze ambitie. Tegelijkertijd is het ook zorg dat we dan dat proces netjes en goed doorlopen. We zitten nu in de fase van het projectambitiedocument en vervolgens gaan we door naar de nota van uitgangspunten, gevolgd door weer een aantal stappen. Als commissie, als raad hebben we daar ook een fijn procesplatform. Ik snap dat er met verf en bravoure een eindbeeld wordt geschetst, maar ook daar verandert nog eens wel wat aan. Het volume van de middenzaal, in een eerste impressie gepositioneerd op de plek van de silo, die is inmiddels, vernamen we uit de brief van Droom en Daad, het pand ingeschoven. Daarmee snap zelfs ik nog steeds ook de wens om die silo te slopen. Mijn roots liggen in het oosten, daar heeft zowat elk grote dorp zo'n mengvoedersilo zo. Zo bijzonder is zo'n betonnen kolos niet, afgezet tegen bijvoorbeeld een Codrico, niet voor niets een monument. Maar ook hierbij geldt: netjes het proces doorlopen, ook met de omgeving. Dan kijk ik uit naar de volgende dansstap.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank, de heer De Haan. Dan de heer Dahoe en daarna Dekkers.

De heer DAHOE (denk): Dank u wel, voorzitter. Ik wil hier toch nog kort even iets over zeggen. We hebben het in de commissie al goed besproken. Er zijn 2 punten die ik nog even wil benadrukken: de zorgen van de bewoners, dat heb ik in de commissie ook al aangegeven, dat die serieus genomen wordt en dat ook diversiteit goed wordt meegenomen in de nota van uitgangspunten, of de wethouder hier nog iets over kan zeggen. Maar met deze 2 wethouders heb ik er best wel vertrouwen in dat het goed gaat komen. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Dan de heer Dekkers.

De heer DEKKERS (volt): Voorzitter, het ambitiedocument om van het Provimi pakhuis op Katendrecht een dansschool te maken, ziet er inderdaad prachtig uit. Daarnaast zijn er ook nog wel veel zaken onhelder en dat is wel jammer. Blijft die silo nou uiteindelijk wel of niet staan? Waar komt die middelgrote zaal en komt hij er zeker? Worden de zorgen van de bewoners voldoende meegenomen? Is de financiering vanuit Droom en Daad voldoende om de fietsenstalling bij Walhalla te bouwen? Is de financiering vanuit Droom en Daad voldoende om het Buizenpark te renoveren? Kortom, best nog wel wat vragen. Voorzitter, voor nu heb ik dus eigenlijk de volgende vraag aan de wethouder: wij zijn namelijk heel erg benieuwd wanneer er wat meer helderheid komt over de haalbaarheid van de middelzaal, de fietsenstalling en het Buizenpark en wanneer u daarover terugkomt bij ons als raad.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ik kijk nog even de zaal rond. De heer Van Dommelen.

De heer VAN DOMMELEN (vvd): Dank u wel, voorzitter. Dit is de zoveelste geweldige impuls voor het gebied rondom de Rijnhaven. Niet alleen een fantastische culturele hotspot, maar met een transformatie van het Buizenpark, een ondergrondse fietsenstalling, toevoeging van een daktuin en 600 vierkante meter voor de detailhandel is dit echt een kwaliteitsimpuls voor

de hele wijk. Ik begrijp dat grote veranderingen in de wijk voor onzekerheid zorgt voor bewoners. Is het straks nog wel zoals het altijd was, is dan de vraag die opkomt. Maar laat ik het toch nog even samenvatten: geen vrachtwagens meer voor de deur, geen fabrieksterrein. In plaats daarvan een kwaliteitsimpuls zoals net beschreven en als de silo wordt afgebroken, biedt dat de bewoners een forse verbetering van het uitzicht. Het lijkt me dat het alleen maar beter gaat worden voor de bewoners in Katendrecht. Uit de brief van de wethouder blijkt dat het op dit moment nog onzeker is of de silo in het uiteindelijke project afgebroken gaat worden. Dit roept voor mij de vraag op wat de inzet is van de gemeente, aangaande de silo. Wil de wethouder de silo verwijderen of niet? Wat is zijn of haar eigen gedachte daarover? Als tweede vraag heb ik nog de volgende: de heer De Haan verwees net al naar in de brief van Droom en Daad lijkt het erop dat Droom en Daad afziet van het uitpandig theater en het theater inbouwt in het pand zelf. Wat is de reactie van de wethouder hierop? Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Ik kijk nog even rond. U hebt geen tijd meer. Een motie aankondigen? Ja hoor, komt u maar met een motie.

Mevrouw VOGELAAR (pvda): Geen tijd, wel een motie. Die gaat in op een van de zorgpunten van de bewoners om te zorgen voor een vast meldpunt. Het hoeft niet de gemeente te zijn, mag ook Droom en Daad zijn, maar dat het er wel komt.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Vogelaar heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Projectontwikkeling met oog en contactpunt voor de buurt

“De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025, ter bespreking van ‘Het voorstel tot vaststelling van het Projectambitiedocument Provimi’;

constaterende dat:

- bij de ontwikkeling van het Provimi-terrein grootschalige bouwwerkzaamheden zullen plaatsvinden;
- omwonenden zorgen hebben geuit over mogelijke bouwoverlast, bereikbaarheid, geluid en verkeersveiligheid tijdens de bouwfase gebaseerd op eerdere ervaringen bij de verbouwing van de naastgelegen Fenixloodsen;
- er ook bij andere bouwprojecten regelmatig onduidelijkheid of onvrede ontstaat bij buurtbewoners vanwege gebrekkige communicatie en een duidelijk contactpunt bij vragen of meldingen van overlast;

overwegende dat:

- vroegtijdige afspraken met ontwikkelaars en aannemers over hinderbeperking en communicatie bijdragen aan het draagvlak voor bouwprojecten;
- een bouw- en overlastplan helpt om verwachtingen te managen, hinder te beperken en bewoners te betrekken bij de voortgang;

verzoekt het college:

- om voorafgaand aan de ontwikkeling van het Provimi-terrein te zorgen voor een vast contactpunt voor het stellen van vragen en het melden van bouwoverlast;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. M.E. Vogelaar en A. Kockelkoren

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Het woord is aan de heer Van der Velden.

De heer VAN DER VELDEN (pvdd): Dank, voorzitter. Er zijn al een aantal goede vragen gesteld. Ik heb echter wat vragen aan onze wethouder Cultuur. Dat begint als eerste met die middenzaal. Er wordt gezegd: er is behoefte aan zo'n zaal tussen de 300 en 400 mensen, Zuidplein heeft ook zo'n zaal. Natuurlijk gaat er waarschijnlijk anders geprogrammeerd worden, maar hoe kijkt wethouder Cultuur ertegenaan dat er nu op Zuid weer zo'n zaal komt? Gaan ze elkaar niet opeten, om het zo maar te zeggen. Mijn tweede vraag is: wat is eigenlijk de rol van de wethouder Cultuur in het verdere proces? Ik kan me zo voorstellen dat hij ook een mening heeft over zo'n zaal, over wat we daarmee willen op cultuurgebied. Dus in het hele proces: wat wordt de rol van de wethouder Cultuur? Dat brengt mij bij het volgende: de dans, ook Scapino gaat nu naar Rotterdam-Zuid, de dansgezelschappen gaan in dat Danshuis, wat natuurlijk op zich best een goed idee kan zijn, maar hoe kijkt de wethouder Cultuur daar tegenaan? Want dat heb ik eigenlijk nog niet gehoord. Dat heeft te maken ook met mijn volgende vraag: we worden nu natuurlijk wel heel erg afhankelijk van 1 partij. Dat zie je steeds meer in de cultuursector, dat 1 partij, die is welkom, snap ik ook, maar worden we niet te afhankelijk van 1 partij? Zij gaan de exploitatie doen. Maar stel nou dat de geldschietster van zo'n stichting volgend jaar zegt: we stoppen ermee, kan de gemeente Rotterdam dan die exploitatie overnemen? Hoe zit het dan? Wat zeggen we dan tegen Scapinoballet? Wat zeggen we tegen die dansgezelschappen? Wordt daarover nagedacht door dit college?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank aan de heer Van der Velden. Ik kijk nog even de zaal rond of iedereen is geweest die wilde. Ik constateer van wel. Dan gaan wij door naar behandeling door onze wethouders. Het zijn er 2. Ik weet niet wie als eerste gaat.

Mevrouw ZEEGERS (wethouder): Provimi. We hebben er niet lang geleden over gesproken in de commissie. Toen was u eigenlijk ook al behoorlijk enthousiast dit prachtige project op Katendrecht. Maar ook zorgen van hoe stevig kunnen we daar nog op sturen? Hoe zeker is deze ontwikkeling? Wat betekent het voor het bouwverkeer? Wat vinden de bewoners? Dat soort zaken. Maar het plan op zich: mooi. Ik denk dat we het daar met zijn allen over eens zijn. Wij vinden het ook, als college, heel fijn dat dit hier zo gerealiseerd kan worden en die fantastische plek, die het nu al is, dat die ook helemaal afgerond kan worden zo richting het Buizenpark. Dus dat is al een hele mooie toevoeging aan de stad. Daarbij nog het Buizenpark zelf opknappen plus die fietsenstalling, maakt het helemaal mooi. Tegelijkertijd hebt u nog wel wat vragen, ik heb ook nog een brief daarover geschreven, ook de heer Pijbes, Droom en Daad, heeft u ook een brief geschreven over de omgang met de middenzaal en de silo. Dus daar kom ik zo meteen op terug. Allereerst de vragen van Leefbaar Rotterdam. U zegt: erfpacht, hoe zit het precies? Het is erfpacht maatschappelijk dat het gaat worden. We gaan natuurlijk ook nog een omgevingsplan uw kant opkomen, volgend jaar komt het omgevingsplan, in '27 zal dat dan ongeveer vastgesteld moeten zijn, als we geen bezwaar et cetera hebben. Dus daar moeten we dan rekening mee houden. En de investeringsplannen, mocht dat nodig zijn, mochten wij nog een extra dotatie moeten doen voor zo'n fietsenstalling, dan wel dat Buizenpark, dat zal dan ook in '26 of in '27 aan de orde zijn. Dat is de planning, die erfpacht is dus maatschappelijk. Mocht uiteindelijk het Danshuis niet een Danshuis blijven, maar iets anders, dan hebben wij de mogelijkheid om dat pand, dan kunnen we daar in ieder geval op handhaven, dat ten eerste en als niet aan de functie wordt voldaan, uiteindelijk, dan valt het pand ook weer aan ons toe. Dus zo kunnen wij blijven sturen, via die erfpacht, op de bestemming van het pand. Even kijken. De vragen over de planning waren van GroenLinks. Dus die heb ik bij dezen beantwoord. Dan die silo en de middenzaal, hoe gaat dat precies? We zijn natuurlijk nu bezig met de nota van uitgangspunten ook al te maken, als u akkoord gaat met het projectambitiedocument. In de nota van uitgangspunten wordt helemaal transparant gemaakt hoe de afweging is komen te vallen rond die silo en de middenzaal. Wat daarbij overwegingen zijn, is natuurlijk de kwaliteit van het cultureel

erfgoed versus de gebruikswaarde die een nieuwe functie oplevert. Dat tegen elkaar afwegend zijn grosso modo natuurlijk de elementen en de waarden, de publieke waarden, die je tegen elkaar afweegt. Dat zal in de nota van uitgangspunten dan zijn beslag krijgen. Die komt uw kant op. Daar gaat ook nog participatie bij betrokken worden. Dan hebben we ook natuurlijk nog het omgevingsplan, maar de heer Pijbes heeft al in zijn brief aangegeven dat we nader tot elkaar zijn gekomen tussen gemeente en Droom en Daad en daar ben ik persoonlijk, dat is ook een vraag van de heer Van Dommelen, hoe kijkt u daarnaar? Ik denk dat het een mooie ontwikkeling is. Dus dat wij op die manier die inpassing kunnen doen. De middenzaal is iets meer in het gebouw gezet. Wel komt daarmee ook die silo te vervallen. Ik kan mij heel goed voorstellen dat dat een verdedigbaar ontwerp is. Als het gaat om de noodzaak van de middenzaal en hoe daarmee omgegaan wordt verder, qua cultuuraanbod, dan zal mijn collega daar verder op ingaan. Ik ga even op het ruimtelijke en het gebouw in, maar zo kijk ik daarnaar.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): U hebt een interruptie van de heer Van Dommelen.

De heer VAN DOMMELEN (vvd): Dank u wel, voorzitter. Meer een vraag ter verduidelijking. Begrijp ik het nu goed als u zegt: ik vind die ontwikkeling dat die middenzaal inpandig wordt, dat vindt u een goede ontwikkeling en als het gaat om de silo kiest u voor het afbreken van de silo.

Mevrouw ZEEGERS (wethouder): Ik heb alleen nog maar schriftelijk de communicatie hierover gekregen. Ik geef het definitieve oordeel later, dat komt in het NVU terecht. Maar ik kan me deze ontwikkeling voorstellen. Dat er een culturele functie hiermee plek krijgt, dat de ruimte ook verder vergroend wordt, dat die silo op zich moeilijk te benutten was, dat de cultuurhistorische waarde er is, maar ook niet zodanig groot. Het is natuurlijk altijd een afweging, maar ik moet wel zeggen: ik heb de plannen nog niet letterlijk op mijn bureau gezien, dus dan vind ik het wat snel vooruitlopen. Maar als ik het zo tegen elkaar in eerste preview, dan denk: dan kan ik me die ontwikkeling voorstellen. U vraagt, even vers van de lever, hoe zit u erin? Ik denk, als dit zo de waarden zijn, zoals dat dan vorm gaat krijgen, dan kan ik me daar iets bij voorstellen. Even kijken, heb ik nou nog alles? Dan zal ik even ingaan op de moties. Ik heb van de heer Van Campenhout van BIJ1 2 moties: 'tijd voor de buurt' zegt hij een burgerraad in te voeren om helemaal hierover door te spreken. Dat vind ik een iets te zwaar instrument. Wij gaan met participatie verder. Mensen kunnen zich allemaal aanmelden en die input wordt ook meegenomen in de nota van uitgangspunten. U kunt dat ook altijd nalezen, want we sturen de nota van uitgangspunten en het participatieverslag ook uw kant op. Dus deze motie ontraad ik. Dan hebt u een 'Danshuis voor iedereen'. U zegt ook de programmering wil u echt overlaten, althans een belangrijke invulling, vanuit de buurt geven en dat er ook over die prijs van alles wordt afgesproken en daarover te rapporteren. Met name die beïnvloeding op het cultuuraanbod vanuit de bewoners, ik wil niet zeggen dat dat nooit kan, daar zou misschien een gezonde mix in moeten zijn, maar ik wil daar wel de exploitant de ruimte in laten hoe zij of hij dat willen vormgeven. Dus deze motie zal ik ook ontraden. Dan hebben we de motie van de PvdA en GroenLinks over een vast contactpunt. Ik denk dat u daar de bewoners heel blij mee maakt als wij dat gaan vragen aan de partij die hier ook voor verantwoordelijkheid is, want dan zijn de lijnen ook het kortst. Dus wij zullen dat zeker vragen en dringend verzoeken om dat zo mogelijk te maken. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. De uitdrukking fris van de lever had ik nog nooit eerder gehoord en ik vind hem leuk. U zei vers, maar het blijkt dus fris van de lever te zijn en het is inderdaad een uitdrukking van hij of zij denkt zonder terughoudendheid of verdraaiing. U zegt gewoon wat er op uw lever zit. Misschien zeg ik het nou ook weer verkeerd, ik weet het niet. Maar de heer Verhoef heeft een gemist antwoord, een onbeantwoorde vraag. Kunnen we even doen, een onbeantwoorde vraag aan mevrouw Zeegers. De heer Verhoef, ga uw gang.

De heer VERHOEF (lr): Ik heb het antwoord gemist. We hebben nog die brief gehad van de heer Pijbes, natuurlijk. Dus of die zaal nou er buiten komt of erin komt, hij had zelf verteld dat er geen onderzoek was geweest naar de behoefte aan zo'n zaal.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Kasmi gaat die beantwoorden. Dus we kunnen inderdaad gewoon beter wachten tot alle wethouders alle vragen hebben beantwoord en dan de veegronde doen. Dan geef ik nu graag het woord aan de heer Kasmi.

De heer KASMI (wethouder): Dank u, voorzitter. Er zijn er inderdaad nog een aantal kleine vragen blijven liggen, die neem ik voor mijn rekening. Beginnend bij de vraag die door een aantal partijen van u in deze raad gesteld zijn of er behoefte is aan een middenzaal of niet? Ik denk dat we 2 dingen uit elkaar moeten halen: een middenzaal voor theater en voor dans. Dit gaat echt om zou het dan gaan om een middenzaal voor de dans. Droom en Daad is nu bezig met een schetsontwerp waarbij ook een presentatiemogelijkheid is voor een middenzaal voor dans. Dus dat is nu nog in onderzoek. Daar zal ook uit gaan blijken of de behoefte er is of niet. Overigens is het ook zo: dit is een aanvulling op bestaande voorzieningen. Vooralsnog zijn alle dansgezelschappen in Rotterdam, die wij hebben, gewoon gehuisvest, kunnen ook terecht. Maar aan de andere kant, zoals u weet, de stad ontwikkelt zich natuurlijk ook in heel rap tempo en heel snel. Dus het is in die zin, als u het mij vraagt als cultuurwethouder, zie ik dit als een heel mooie aanvulling, zeker ook naar de toekomst toe. De stad groeit, er komt steeds meer bij en dan is zo'n extra ruimte op zich helemaal niet verkeerd. Eerder heeft Theater Walhalla zelf, maar die had gekeken naar een theaterzaal, onderzoek gedaan, via experts, is ook getoetst en daar bleek de behoefte voor zo'n middenzaal. Dus ook richting de heer Van der Velden van PvdD, of dat elkaar gaat bijten? Het antwoord daarop is vooralsnog dus: nee. U had ook nog een aantal andere vragen gesteld van hoe is mijn rol in het verdere proces? U kunt zich voorstellen, uiteraard, wij zijn in gesprek met Stichting Droom en Daad, blijven dat. We waren ook al in het voortraject natuurlijk in gesprek. Zowel collega Zeegers als ik, als het aankomt op cultuur. Dus we worden heel goed meegenomen in het verdere proces. Als er zaken zijn die aan de orde zijn, op mijn portefeuille, waarvan ik denk dat dat aandacht behoeft, zal ik me daar uiteraard tegenaan bemoeien. De afspraak die we sowieso in het verleden hebben gemaakt is meegeven de boodschap vanuit de gemeente. In principe staan we in beginsel positief tegenover zo'n ontwikkeling, maar we willen vooral niet, inderdaad, zoals u ook aangaf, dat het te veel gaat concurreren met andere instellingen of initiatieven. Dus die boodschap is ook wel meegegeven. Dan uw laatste vraag over de verhuizing van Scapino naar Zuid en hoe ik hier tegen aankijk en wat als Droom en Daad stopt met Danshuis, hoe zit het dan met de kosten enzovoort en de exploitatie. Nogmaals, eerder gezegd, dit is een aanvulling op bestaande voorzieningen. Scapino huurt nu ook een pand particulier, niet van ons als gemeente. Instellingen zijn natuurlijk helemaal vrij om te kijken hoe zij hun huisvesting regelen zolang het past, uiteraard, in hun eigen begroting. Dan maakt het niet uit waar ze, wat mij betreft, huren, zolang ze hun exploitatie overeind kunnen houden en zolang ze aan de afspraken voldoen die wij ook maken op output. Dus dat is wat ik erover kan zeggen. Dus op de korte termijn en ook niet op de middellange termijn. Overigens zie ik niet direct een probleem voor de gemeente Rotterdam. Mocht het zich wel voordoen, dan zullen we t.z.t. uiteraard schakelen en kijken wat wij wat onze rol daarin. Maar vooralsnog heb ik geen reden om daar nu mij zorgen over te maken. Dank u zeer, voorzitter.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ik denk dat we aan de veegronde toegekomen zijn. Een aanvullende vraag, de heer Van der Velden.

De heer VAN DER VELDEN (pvdd): Over die exploitatie, dat begrijp ik, dat verhaal. Maar zij trekken natuurlijk nu een grotere broek aan, die instellingen. Droom en Daad staat garant voor de exploitatie. Als die wegvalt, kan je natuurlijk, is een appeltje eitje, fan komen die instellingen naar de gemeente Rotterdam, natuurlijk, om een gedeelte hun hand op te houden. Dus het lijkt mij wel heel raadzaam dat u, als cultuurwethouder, wel heel erg ... Heeft

u bijvoorbeeld inzicht in de exploitatie, hoe die gaat worden, zowel in het Danshuis als bij de andere instellingen?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Kasmi.

De heer KASMI (wethouder): Nee, daar is het nu nog te vroeg voor. Uiteraard, nogmaals, ze zijn nog heel erg in de beginfase. Dat gaat zich natuurlijk de komende tijd steeds verder in details uitwerken. Nogmaals, wij staan in contact. Dus uiteraard zal ik me laten informeren. Uiteraard kijken we ook naar eventuele consequenties die het heeft voor ons als gemeente. Alleen daar is het nu echt te vroeg voor om daar zinnige uitspraken te doen richting u. Dan ga ik verhalen lopen ophangen waarvan ik niet kan beargumenteren of feitelijk beargumenteren, of in ieder geval niet staven, laat ik het zo zeggen. Dus we wachten even de ontwikkelingen af totdat ik iets meer informatie heb en daar ook iets zinnigs over kan melden. Dan kom ik bij u terug. Maar dit is de informatie die ik nu heb en die ik u ook kan melden.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan gaan we de veegronde doen. Ik zag, het eerst was de heer Dahoe en daarna de heer Verhoef. Ga uw gang, de heer Dahoe.

De heer DAHOE (denk): Dank u wel, voorzitter. Ik had mijn vraag gemist. Volgens mij schiet u hem nu weer te binnen, bij wethouder Cultuur, over de diversiteit. Ik begrijp dat u niet over de invulling van het programma gaat, maar u kunt daar best wat meer over vertellen, lijkt mij. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Ga uw gang.

De heer KASMI (wethouder): Uiteraard kan ik daar meer over vertellen. We zijn natuurlijk heel erg bekend met de organisatie Stichting Droom en Daad, u ongetwijfeld ook. Als er iets is waar zij altijd zich hard voor maken, is ook thema's zoals diversiteit en inclusie, daar staan ze natuurlijk om bekend. Dat is ook hun filosofie, hun werkwijze, dus dat gaan ze ook hier ongetwijfeld hanteren. Dus daar maak ik me eigenlijk geen zorgen om. Ze willen dit ook echt met de wijk doen, zoals mijn collega al eerder heeft gezegd. Ze willen ook gaan verkennen wat ze voor de buurt extra kunnen betekenen en of de ruimtes die dadelijk beschikbaar zijn, of daar ook de buurt natuurlijk ook gebruik van kan maken. Maar nogmaals, daar is het eigenlijk nu nog veel te vroeg voor om daar al meer over te zeggen, behalve dan dat ze in ieder geval deze intentie hebben en deze insteek en diversiteit en inclusie is daar zeker een onderdeel van. Ik had, volgens mij, ook nog is er een motie, motie 1, die volgens mij nog niet is voorzien van een advies, motie van BIJ1 over 'Danshuis voor iedereen'. Daarvan kan ik eigenlijk heel kort zijn. Het is een particulier initiatief, dus wij kunnen vanuit de gemeente niet bepalen hoe de programmering eruit zou moeten zien. Maar neemt u van mij aan, nogmaals, ook in het verlengde van wat ik net al heb gezegd richting de heer Dahoe, dat dat wel hun insteek is. Maar wij kunnen niet bepalen, voor een particulier, wat de programmering is. Daar gaan ze zelf over, omdat ze het ook zelf financieren. Dus om die reden ontraden.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan kijk ik de zaal rond. Veegronde, de heer Verhoef.

De heer VERHOEF (Ir): Eigenlijk een aanvullende vraag, voorzitter, met uw permissie. Ik denk dat die voor mevrouw Zeegers is. We hebben natuurlijk te elfder uren nog die brief gehad van Droom en Daad waarin staat dat die zaal niet meer loskomt, maar in het Danshuis zelf. Is dat ook verwerkt in het ambitiesdocument? Zo nee, waar gaan we dan over besluiten?

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De wethouder.

Mevrouw ZEEGERS (wethouder): Ik denk dat het goed is om te realiseren: wij hebben een besluitvormingsmodel waarin we in eerste instantie over de ambities iets vastleggen. Pas in

een nota van uitgangspunten leg je de concrete vormgeving vast. Dus dat staat niet in het ambitiedocument. Daarin staat dat er wordt gekeken en verkend en dat soort zaken. Maar hoe dat precies wordt vormgegeven, dat staat in de NVU. Dus we werken van grof naar fijn. Dus dat ambitiedocument gaat echt over de ambitie: willen wij hier een Danshuis? Dat is eigenlijk de primaire ambitie. Willen we die transformatie zo gaan vormgeven dat er zo'n functie op die plek komt met die kwaliteit en historische waarde et cetera. Dus dat is eigenlijk het abstractieniveau waar dit document over gaat.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. Daarmee concludeer ik dat we dit agendapunt kunnen afronden.

8. BENOEMINGEN.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Daarmee vindt er ook een wethouderswissel plaats hier achter de balie, de heer Simons komt eraan. Dan kom ik bij agendapunt 8, benoemingen. Er zijn geen benoemingen, dus dat is een kort agendapunt

9. MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG.

9.1 *Motie vreemd aan de orde van de dag over 'De nacht is ook van vrouwen', aangevraagd door het lid Verkoelen e.a.*

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan kom ik bij agendapunt 9, dat is de motie vreemd aan de orde van de dag: 'de nacht is ook van vrouwen', aangevraagd door het lid Verkoelen en anderen. Nu is het dus gebruikelijk dat we bij zo'n motie vreemd geen stemverklaringen en geen debat hebben, maar voor vandaag hebben we zojuist besloten om dat wel te doen in alleen een stemverklaring. Dus we gaan niet onderling met elkaar in debat. Bij de stemmingen pas. *(Er wordt buiten de microfoon gesproken.)* Dus vandaag, nu, zo dadelijk mag mevrouw Verkoelen, die loopt al naar het podium, die mag daar een toelichting op gaan geven en bij de stemverklaringen komt de motie weer voorbij.

Mevrouw VERKOELLEN (50plus): Dank u wel, voorzitter. Ik praat natuurlijk even namens allen. Voorzitter, 9 van de 10 vrouwen voelt zich onveilig op stations en in de nacht. Ook ik hoor daarbij, ik zeg het maar op voorhand. 's Avonds laat neem ik geen openbaar vervoer. Ik kan u vertellen: als ik na een lange avond op het stadhuis naar huis toe fiets, heb ik op voorhand al mijn sleutels in de hand voordat ik bij mijn voordeur thuiskom. Dat gevoel van onveiligheid is dus ook voor mij, en zoveel vrouwen met mij, pijnlijk herkenbaar. Voorzitter, laat ik duidelijk zijn: dit is geen vrouwenprobleem. Ik kan u daar veel over vertellen en ik ben een oude Dolle Mina en ik denk wel eens: dit hebben wij niet goed gedaan. Het was een vrouwenprobleem, maar dat is niet zo. Het is geen vrouwenprobleem. Het is een mannenprobleem, want het zijn bijna altijd mannen die geweld tegen vrouwen plegen. Tegelijkertijd, voorzitter, zijn het gelukkig niet alle mannen, laten we daarin duidelijk zijn, zeker niet alle mannen. Juist daarom moeten we schouder aan schouder staan, mannen en vrouwen, om onze dochters en kleindochters te beschermen en om onze zonen en kleinzonen op te voeden. Voorzitter, met deze motie zeggen wij als gehele gemeenteraad: de nacht is ook van vrouwen. Geweld tegen vrouwen, omdat ze vrouw zijn, wordt in onze stad nooit getolereerd. Wij roepen dus als raad het college op zich in te zetten voor de veiligheid van vrouwen en meisjes in Rotterdam. Ten slotte, voorzitter, het houdt hier natuurlijk niet mee op en ligt er dus ook een regeling van werkzaamheden waar we nog verder over het geweld tegen vrouwen gaan spreken en daar met zijn allen onze mening over kunnen gaan uiten. Tot zover. Dan heb ik een prachtige motie van ons allemaal.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. De nacht is ook van vrouwen!

“De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 11 september 2025, ter bespreking van Motie Vreemd ‘De nacht is ook van vrouwen’;

constaterende dat:

- vrouwen en meisjes structureel te maken hebben met onveiligheid in de openbare ruimte, met name 's nachts;
- uit vele onderzoeken en signalen blijkt dat het merendeel van de vrouwen zich onveilig voelt wanneer zij zich in het donker buitenshuis bewegen;
- geweld tegen vrouwen verschillende vormen kent, waaronder femicide, seksueel geweld binnen relaties of families, en willekeurig geweld vanuit psychopathische drijfveren, maar dat deze allen een uiting zijn van structurele onderdrukking en aantasting van de veiligheid van vrouwen;

overwegende dat:

- geweld tegen vrouwen nooit te rechtvaardigen is en een ernstige aantasting vormt van de grondrechten, veiligheid en vrijheid;
- het van groot belang is dat zowel vrouwen als mannen in onze stad gezamenlijk stelling nemen tegen dit geweld;
- de publieke ruimte, óók 's nachts, toebehoort aan iedereen en dat vrouwen zich daarin veilig moeten kunnen bewegen;

verzoekt het college:

- haar diepe afschuw en medeleven uit te spreken over moord op vrouwen en alle vormen van geweld tegen vrouwen;
- zich solidair te verklaren met alle vrouwen en meisjes die zich onveilig voelen in onze stad;
- dat de nacht óók van de vrouwen is, en dat de gemeente zich inzet om de veiligheid van vrouwen en meisjes in de stad te versterken;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. P.J.H.D. Verkoelen, M.E. Vogelaar, M.Y. Morkoç, L.P.A. Dekkers, A.J.A. Maassen, J.M. Nunnely, E. Rehim Zadeh, I. van Wifferen, D.A. van Groningen, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, A. Kockelkoren, S. Leewis, S. Ceulemans, L.S. Vlieger, D. Yildirim, T.J. Vonk, M. Verhoef, E.P.J. Verweij, C. Aafjes-van Aalst, T. Roskam, S. Reitema, S. Soytekin, J. Vicario, M. Abrahamse, G.F.E. Koster, V.A. Bruin, A.R. Oostdijk, S. van de Peppel, T.S.J. Coşkun, N. Akhatab, M. Crielaard, J.M.D. de Waard, T. de Haan, R.N. Dahoe, R.T.J. van der Velden, T. Kind, S.M. Bonte, B. van Schaik, S.J.C. Becker, D.J. van Dommelen, F. Elbay, M.H. Biljoen, M.R. van Campenhout, J.M. de Bruijn en M.S.S. de Jong

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dan is het de bedoeling dat we nu deze motie gaan waarderen. Daarvoor is naast mij de heer Simons.

De heer SIMONS (wethouder): Je wordt er stil van als je gewoon ziet en beseft hoeveel geweld er is tegen meisjes en vrouwen. Ik zou bijna zeggen: het is krankzinnig als je het op een rijtje ziet. Als college zullen wij, ik zou zeggen bijna vanzelfsprekend, deze motie volledig omarmen. Wij moeten samen strijden om de nacht in Rotterdam weer terug te geven aan onze Rotterdamse vrouwen en meisjes.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Er zijn een aantal mensen die hun motie wel hebben ondertekend, maar niet aanwezig zijn. Dus de motie zal even aangepast worden. We hebben even aangestreept wie dat zijn. Dan wordt dat gecorrigeerd. Dank u wel. Daarmee sluit ik dit agendapunt af en wil ik eigenlijk voorstellen om te gaan dineren en jullie fractievergaderingen te houden en dan om 20:00 terug te komen, dan hebben jullie ruim 55 minuten. Volgens mij vindt iedereen dit goed. Dan hervatten wij om 20:00 de vergadering. Tot dan, eet smakelijk.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 11 september 2025

Notulen van de raadsvergadering van 11 september 2025 (avondzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 12

Voorzitter: mevrouw V.A. Bruin, met dien verstande dat het voorzitterschap van 20.03 uur tot 20.31 uur is waargenomen door mevrouw A. Kockelkoren

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college zijn tegenwoordig: de heer F. Achbar, de heer R. Buijt, de heer S. Kasmi, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer B.J. van Rij, de heer R.A.C.J. Simons, de heer T.B. Versnel en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: Mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

10. Stemvenster

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dames en heren, we zijn bij het stemvenster, agendapunt 10, dus de besluitvorming naar aanleiding van de debatten van vandaag en de amendementen, moties die daarbij zijn ingediend. Voor we gaan stemmen, wil ik u vragen of er stemverklaringen zijn. Zijn er stemverklaringen? Mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw VAN DE PEPPEL (pvdd): Dank u wel, voorzitter. Op de motie 7.7.1 gaan wij tegenstemmen, want natuur is voor ons van onschatbare waarde en zeker niet economisch uit te drukken.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. Mevrouw Vogelaar.

Mevrouw VOGELAAR (pvda): Voorzitter, agendapunt 6.1 motie 12 over 'Kraken gaat altijd door', sympathieke motie, maar wij zien als PvdA andere middelen, zoals een leegstandsverordening, als een beter instrument. Om die reden zullen wij tegen deze motie stemmen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. De heer Crielaard.

De heer CRIELAARD (lr): Dank u wel. Bij agendapunt 6.2 motie 3, het aanvullend onderzoek rechtmatigheid, welzijn Feyenoord, we hebben besloten om toch tegen te stemmen straks. Wij begrijpen de motie. Wij hebben daar ook sympathie voor, echter ook uit het debat blijkt dat nieuwe informatie en aanvullend onderzoek geen nadere nieuwe inzichten zullen geven. De kosten die dat met zich meebrengt, die wegen niet op tegen dat onderzoek. Heel belangrijk vond ik de toezegging van de wethouder dat hij het dossier wil openen zodra er nieuwe informatie komt ook van de melder, dus vandaar dat wij tegen de motie zullen stemmen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw VERKOELEN (50plus): Voorzitter, ik heb 1 stemverklaring en dat betreft het initiatiefvoorstel van de heer Vonk en andere 'Voor Rotterdammers, door Rotterdammers. Vertrouwen in de sociale initiatieven vanuit de stad'. Ik had vandaag toegezegd minder tijd. Dat is voor mij altijd een probleem, dat ik weinig tijd heb, dus ik doe het met een stemverklaring. Ik vind het een fantastisch voorstel en mijn partij zal met groot genoegen voorstemmen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dat is een vrije interpretatie van het instrument stemverklaring, maar dat laten we even voor nu. De heer Van Campenhout. Mijnheer Van Campenhout.

De heer VAN CAMPENHOUT (bij1): Dank u, voorzitter. Voor de motie '80 procent betaalbaar', wij vinden 40 procent sociale huur onvoldoende. Wat ons betreft moet dat minstens 50 procent zijn voor een rechtvaardige positie. We hebben ook op motie 'Convenant goed werkgeverschap', het convenant werkt wat ons betreft niet goed genoeg. Het is niet verplicht, dus we moeten niet doorgaan met deze constructie. Tot zover.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. Mevrouw Maassen.

Mevrouw MAASSEN (d66): Voorzitter, een stemverklaring bij motie 7.2.4A 'Verruim mogelijkheden Europese generatieve AI-oplossingen voor ambtenaren'. Wij zijn er zeer groot voorstander van om de ontwikkelingen op AI zo breed mogelijk toe te passen in onze stad, maar we begrijpen het pleidooi ook van de wethouder dat we terughoudend moeten zijn met het breed toepassen van AI-toepassingen waarvan we nog niet bekend zijn met de risico's en zullen daarom tegenstemmen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u. De heer Coşkun.

De heer COŞKUN (sp): Voorzitter, de motie 7.3 over dat 'Vergunningsvrij thuisladen', daar zijn we niet zo een voorstander van. Dus daar zullen wij tegenstemmen, omdat er niet voor niets vergunningen moeten worden verleend om allerlei redenen, onder andere veiligheid. Dan hebben we de motie bij 7.6 over 'Convenant goed werkgeverschap'. We zijn niet zo een voorstander van convenanten. Daar zijn we een beetje fifty-fifty, het is niet goed, het is niet rood, meer oranje. Daar zullen we een beetje kijken wat de wijsheid van de rest van de raad is, zullen we kijken wat we dan gaan stemmen. Dan de motie vreemd aan de orde van de dag zullen we van harte steunen en aanstaande dinsdag heb ik weer opa-dag met twee kleinzonen en ik zal proberen ze in de goede richting op te voeden. Ze zijn nu 7 en 9, ze weten nog helemaal niet waar het over gaat, maar ik zal ze toch proberen goed op te voeden.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank. Mevrouw De Bruijn.

Mevrouw DE BRUIJN (pvda): Dank voorzitter. Wij hebben een stemverklaring bij motie 2 van, uit mijn hoofd, 7.3 Klimaat Actieplan Rotterdam. Wij gaan voor de motie stemmen voor het onderzoek voor thuisladen mogelijkheden, wel willen er echter bij aangeven dat een kabel over de stoep voor ons persoonlijk of als PvdA niet wenselijk is, omdat het ook voor struikelgevaar kan zorgen bij slechtziende ouderen en kinderen. Zoals mijn collega ook al aangaf, toegankelijkheid heeft daar topprioriteit. Zelfs met matten kan het nog voor risico's zorgen bij regen en slecht weer. Verder willen we ook voorkomen dat het de ongelijkheid in onze stad versterkt, denk aan je woont in een flatgebouw. Wat betekent dat dan? Kan je daar dus geen gebruik van maken of moeilijker gebruik van maken. Dus we wachten het onderzoek uiteindelijk af en dan willen we wel even kritisch kijken naar de uitkomst om te kijken of het wel binnen ons straatje past.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw MORKOÇ (gl): Voorzitter, over hetzelfde met een vergelijkbare stemverklaring, dus motie 2 'Vergunningsvrij thuisladen' bij 7.3 Klimaat Actieplan. Wij zijn nieuwsgierig naar het onderzoek, maar daarbij willen we wel aangeven dat voor ons toegankelijkheid prioriteit heeft. Als de wethouder dat niet kan garanderen, kan het voor ons dus ook geen positieve uitkomst hebben, maar dat willen we graag zien in het onderzoek. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. De heer Van Campenhout.

De heer VAN CAMPENHOUT (bij1): Dank u, voorzitter. Er komt er toch nog eentje bij, nog een stemverklaring. 'Ik ga op reis en ik neem mee?' Wij gaan na overwegingen toch tegenstemmen, omdat we vinden dat dienstreizen niet alleen gelegitimeerd moet worden als we het economisch renderen. Tot zover.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. De heer Ceulemans.

De heer CEULEMANS (lr): Voorzitter bedankt. Stemverklaring over de motie vreemd 'De nacht is ook van vrouwen'. De veiligheid van vrouwen gaat Leefbaar heel erg aan het hart, maakt zich er ook al jaren druk om. Er ligt nu een motie waar je inhoudelijk weinig tegen kunt hebben, dat is ook de reden dat onze handtekeningen eronder staan, tegelijkertijd hebben wij wel bedenkingen bij de motie en de manier waarop de motie werd ingediend hebben die bedenkingen alleen maar versterkt. Er wordt hier inderdaad altijd gezegd dat er geen groepen over 1 kam geschoren mogen worden. Dan wordt er gesproken over een mannenprobleem, dan wordt er op de tafeltjes geroffeld. Op het moment er is geen mannenprobleem, er is een probleem met mannen die zich niet normaal kunnen gedragen tegen vrouwen. Daar zijn bepaalde bevolkingsgroepen in deze stad zwaar in oververtegenwoordigd. Dus als we dit echt serieus nemen, gaan we het binnenkort ook daar eens een keer over hebben.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): De heer Oostdijk.

De heer OOSTDIJK (fvd): Dank u, voorzitter. Wij vinden het vanzelfsprekend dat vrouwen overall veilig moeten kunnen zijn, staat voor niemand in deze raad ter discussie en toch willen we bij deze motie een kanttekening plaatsen. Het dictum van de motie is zo algemeen dat er inhoudelijk niets tegenin te brengen valt. Daarom tekenen wij uiteraard mee en zullen we voorstemmen. Tegelijkertijd houden wij een ongemakkelijk gevoel. De oorzaken van onveiligheid worden door de fracties verschillend gezien, maar een motie vreemd is daar niet het instrument voor om dat te bespreken. We zijn al geattendeerd op een komende regeling van werkzaamheden door mevrouw Verkoelen, dus dan wachten we dat netjes af. De reden van deze stemverklaring is dat wij echter graag de gelegenheid hadden gehad om inhoudelijk stil te kunnen staan bij de werkelijke oorzaak van deze tragiek, maar die mogelijkheid gaan we binnenkort krijgen, begrijp ik. Dat wilde ik in ieder geval nog even opgemerkt hebben. Dank u wel.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. Zijn daarmee alle stemverklaringen gedaan? De heer Oostdijk.

De heer OOSTDIJK (fvd): Ik vergat er 1. Sorry voorzitter. Dat is 6.1 motie 12 'Kraken gaat altijd door'. Woningnood, hoe groot ook, rechtvaardigt geen inbreuk op het eigendomsrecht wat ons betreft en daarom stemmen wij tegen de vorm van legalisering of gedogen van kraken. Dank u.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. De heer Biljoen.

De heer BILJOEN (gl): Dank voorzitter. Motie 2 van Ambstreizen, 7.2, de motie van Leefbaar Rotterdam waarin wordt gevraagd om een aanvullend kader, voorzitter, het is een conceptkader en dat wordt nog met de raad gedeeld. De stemmingen zijn verdeeld binnen onze fractie, maar we zullen nu voorstemmen. Wanneer het kader zo meteen in de raad is, dan zullen wij dit goed met elkaar bespreken.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. Zijn er nog anderen? De heer Leewis.

De heer LEEWIS (gl): Voorzitter, motie 1 van 7.6 Voortgangsrapportage EU-arbeidsmigranten over de Westlandse methode. We snappen wat de indiener interessant vindt aan die methode, maar we volgen ook de redenering van de wethouder dat Rotterdam geen Westland is. We kennen de methode ook onvoldoende om dat verschil precies goed te kunnen duiden. Dus daarom zullen wij tegenstemmen, ondanks dat we wel de bedoeling van de indiener volgen.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dank u wel. Anderen? Nee, hartstikke mooi. Dan gaan we bijna over tot stemming, maar eerst wil ik nog een aantal berichten over paren met u delen. Mevrouw Rehim Zadeh is gepaard met mevrouw De Jong, mevrouw Van Groningen is gepaard met mevrouw Vlieger en mevrouw Nunnely is gepaard met mevrouw Yildirim. Dan weten we dus dat alle overige raadsleden aanwezig zijn en dat wij daarmee voortvarend aan de stemming van start gaan. Kan het hier iets zachter alstublieft, heren wethouders? Dan beginnen wij met de stemming. De heer Kind wil nog iets.

De heer KIND (volt): Ik zal mij onthouden van stemming bij 6.2.3.

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Oké, genoteerd. Bij de stemming rond 6.2.3 noteert de heer Kind dat hij niet meestemt of zich zal onthouden van stemming.

6.1 Debat Wonen: a. Monitor Woonvisie. b. Voortgangsrapportage Goed Huren en Verhuren 2024. c. Rotterdamse aanpak uitvoering Woningbouw.

Motie 1, 'Sturen op toename sociale huurwoningen'. De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, SP, Partij voor de Dieren, CDA, BIJ1, Volt en 50PLUS.

Motie 2, 'Drempels wegnemen voor optoppen en verduurzamen'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 3, 'Doorstroming bevorderen voor passend wonen voor iedereen'. De motie is met 34 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van de VVD.

Motie 4, 'Meer woningen op Zuid'. De motie is met 25 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, PvdA, SP, Partij voor de Dieren, Volt, BIJ1 en 50PLUS.

Motie 5, 'Verhuurdersvergunningen voor eerlijk huren in Rotterdam'. De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van PvdA, GroenLinks, CDA, SP, Partij voor de Dieren, ChristenUnie, Volt, BIJ1 en 50PLUS.

Motie 6, 'Bouwen aan betaalbaarheid'. De motie is met 25 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van PvdA, GroenLinks, Volt, Partij voor de Dieren, BIJ1, SP, ChristenUnie en 50PLUS.

Motie 7, 'Short-stay hotelkamertjes verbieden'.

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van het agendapunt 6.1 'Debat Wonen';

constaterende dat:

- Steeds vaker woningzoekenden short-stay woningen zien met torenhoge huurprijzen met kortdurende huurcontracten met de tekst 'alleen voor Expats';
- Er steeds meer woon winstmakers zijn die uit zijn op zoveel mogelijk winst door short-stay hotelkamertjes te realiseren;
- De 49 appartementen van de Ungerpleinflat oorspronkelijk middenhuur zouden zijn, maar plots zijn er short-stay kamertjes van gemaakt van gemiddeld 2000 euro per maand voor maximaal 6 maanden;

overwegende dat:

- Short-stay draagt bij aan de woningnood omdat het de reguliere woonvoorraad vermindert;
- Volgens de huurcommissie de short-stay constructie een schijnconstructie is wat wettelijk niet mag;
- Er al meerdere zaken zijn geweest waar de rechter een negatief oordeel heeft geveld over short-stay contracten;
- De gemeente bepaalt hoeveel speelruimte verhuurders krijgen;

verzoekt het college:

- Via huisvestingsverordeningen en omgevingsplannen short-stay constructies, oftewel lange duur hotelkamertjes, te verbieden;
- Om te handhaven op bestaande short-stay constructies en te zorgen voor reguliere woningen voor iedereen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.S.J. Coşkun en T.J. Vonk

De motie is met 34 stemmen tegen en 5 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, ChristenUnie, Partij voor de Dieren en BIJ1.

Motie 8, 'Proceskostenfonds voor huurders die procederen tegen foute verhuurders'.

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van het agendapunt 6.1 'Debat Wonen';

constaterende dat:

- De gemeente een actieplan 'Goed huren en verhuren' in het leven heeft geroepen om misstanden op de particuliere woningverhuurmarkt aan te pakken;

overwegende dat:

- Veel huurders de proceskosten voor het aanspannen van een zaak tegen slechte verhuurders malafide huisjesmelkers niet kunnen betalen;
- Een gemeentelijke proceskostenfonds uitkomst kan bieden voor gedupeerde huurders om hun recht te halen;
- Den Haag en Amsterdam over een gemeentelijke proceskostenfonds beschikken;

verzoekt het college:

- De mogelijkheid voor het invoeren van een gemeentelijke proceskostenfonds te onderzoeken;

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. T.S.J. Coşkun en T.J. Vonk

De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, ChristenUnie, GroenLinks, PvdA, BIJ1, Volt, Partij voor de Dieren, CDA en 50PLUS.

Motie 9, '80 procent betaalbaar'. De motie is met 28 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren en 50PLUS.

Motie 10, 'Versimpeling ja – mits sociale randvoorwaarden bij RAUW gewaarborgd blijven'. De motie is met 34 stemmen tegen en 5 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van BIJ1, Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie.

Motie 11, 'Stop op netto afname sociale huur in kwetsbare wijken'. De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van BIJ1, GroenLinks, PvdA, SP, Volt, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en 50PLUS.

Motie 12, 'Kraken gaat altijd door.' De motie is met 31 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van BIJ1, GroenLinks, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 13, 'Friendswoningen voor studenten met campuscontract'.

“De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van het agendapunt 'Debat Wonen'

constaterende dat:

- Rotterdamse woningcorporaties recent pilots zijn gestart met Friendswoningen, waarbij vrienden samen een woning kunnen huren in de middenhuur;
- Deze nieuwe woonvorm een welkome aanvulling is op de krappe woningmarkt, omdat het jongeren meer mogelijkheden geeft om zelfstandig te gaan wonen;
- Studenten momenteel vaak zijn uitgesloten van deelname, omdat de regeling uitgaat van twee werkende huurders met een gezamenlijk minimuminkomen;

overwegende dat:

- Juist studenten kampen met een groot tekort aan betaalbare huisvesting;
- Samenleven in gedeelde woonvormen aansluit bij de behoefte van studenten en bijdraagt aan sociale cohesie en welzijn;
- Veel studenten een campuscontract hebben, dat nu geen toegang geeft tot de bestaande Friendswoningen;

verzoekt het college:

- Met corporaties en onderwijsinstellingen in gesprek te gaan over een regeling waarbij ook studenten met een campuscontract in aanmerking kunnen komen voor Friendswoningen;

- De raad te informeren over de mogelijkheden en eventuele belemmeringen, en daarbij aan te geven hoe dit experiment kan worden opgeschaald binnen de studentenhuisvesting.

en gaat over tot de orde van de dag.”

w.g. L.P.A. Dekkers en A. Kockelkoren

De motie is met 25 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Volt, GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren, SP, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 15, 'Door het vuur voor de middenhuur'. De motie is met 34 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van de VVD.

Motie 16, 'Verdien je deur, ontwerp je studentenkameur'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

6.2 *Financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord.*

Motie 1, 'Verbeterplan voor het meldings- en monitoringsproces bij externe leveranciers'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 2, 'Toetsingskader Welzijnsopdrachten!' De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor aangenomen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, GroenLinks, PvdA, BIJ1, SP, Volt, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Forum voor Democratie.

Motie 3, 'Aanvullend financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord!' De motie is met 26 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, GroenLinks, SP, PvdA, BIJ1 en Partij voor de Dieren.

Motie 4, 'Onafhankelijk meldpunt externe leveranciers!' De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, SP, Volt, GroenLinks, PvdA, BIJ1, Partij voor de Dieren, CDA en Forum voor Democratie.

6.3 *Het voorstel tot vaststelling van het Projectambitiedocument Provimi.*

Motie 1, 'Danshuis voor iedereen'. De motie is met 32 stemmen tegen en 7 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van BIJ1, Partij voor de Dieren, Volt, Forum voor Democratie en ChristenUnie.

Motie 2, 'Tijd voor de buurt'. De motie is met 37 stemmen tegen en 2 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van BIJ1 en Forum voor Democratie.

Motie 3, 'Projectontwikkeling met oog en contactpunt voor de buurt'. De motie is met 33 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van VVD en Forum voor Democratie.

'Raadsvoorstel over vaststellen Verkenningfase Provimi - Projectambitiedocument'. Het voorstel is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van BIJ1.

6.4 *Initiatiefvoorstel Vonk e.a. over 'Voor Rotterdammers, door Rotterdammers. Vertrouwen in sociale initiatieven vanuit de stad'.*

'Initiatiefvoorstel Vonk ea over voor Rotterdammers, door Rotterdammers. Vertrouwen in sociale initiatieven vanuit de stad'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

7.1 Het voorstel tot vaststelling van de Verordening voorzieningen Huisvesting Onderwijs Rotterdam 2025.

Motie 1, 'Verlengen afschrijvingstermijn onderwijshuisvesting'. De motie is met 25 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, PvdA, 50PLUS, BIJ1, Volt, Partij voor de Dieren en ChristenUnie.

'Raadsvoorstel over Wijziging verordening voorzieningen huisvesting onderwijs'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

7.2 Ambtsreizen.

Motie 1, 'Rotterdam pakt de trein'. De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, Volt, PvdA, BIJ1, SP, Partij voor de Dieren, CDA en ChristenUnie.

Motie 2, 'Ik ga op reis en ik neem mee?' De motie is met 23 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van VVD, D66, Denk, Volt, CDA en BIJ1.

Motie 3, 'Na elke trip een tip'. De motie is met 34 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van de VVD.

Motie 4, 'Stopzetten buitenlandse reizen!' De motie is met 37 stemmen tegen en 2 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS en BIJ1.

7.3 Vierde update Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR).

Motie 1, 'Wetenschappelijk advies voor klimaatplan 2030'. De motie is met 27 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, 50PLUS en Forum voor Democratie.

Motie 2, 'Vergunningsvrij thuisladen'. De motie is met 34 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Partij voor de Dieren, SP, BIJ1 en Forum voor Democratie.

Motie 3, 'Aanjagers aan zet'. De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fracties van Forum voor Democratie.

7.4 Het voorstel tot vaststelling van het Rotterdams politiek-bestuurlijk waardenkader algoritmes 2025.

Motie 1, 'Het recht op vergetelheid'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 2A, 'Verruim mogelijkheden Europese generatieve AI-oplossingen voor ambtenaren'.

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van het agendapunt 7.4 'Het voorstel tot vaststelling van het Rotterdams politiek-bestuurlijk waardenkader algoritmes 2025'.

constaterende dat:

- Het zeer positief is dat Rotterdam een politiek-bestuurlijk waardenkader Algoritmes/AI heeft ontwikkeld;
- (Generatieve) AI-oplossingen in hoog tempo het werk van overheden en ambtenaren veranderen en veel kansen bieden om de productiviteit te vergroten;
- Veel AI-bedrijven gevestigd zijn in andere werelddelen en daarmee grotendeels vallen onder andere jurisdicties, wat leidt tot risico's rondom o.a. transparantie, privacy, propaganda, veiligheid en strategische digitale autonomie;

overwegende dat:

- Uit eerder onderzoek volgt dat 74 procent van de gemeenten werkt met generatieve AI en meer dan de helft niet goed weet hoe hiermee om te gaan;
- Er veel geïnvesteerd wordt in Europese AI-alternatieven en deze (zeer) goede resultaten en ontwikkelingen laten zien;
- Het wenselijk is om in tijden van geopolitieke spanningen te kiezen voor Europese alternatieven, de digitale autonomie van Europa en haar steden te versterken en de afhankelijkheid van Amerikaanse Big Tech te verminderen;
- Het gebruik van Europese AI-oplossingen een investering is in het Europese AI-ecosysteem;
- De gemeente Rotterdam de AI lijn volgt van ministerie BZK rondom digitale autonomie in de Nederlandse digitaliseringsstrategie (NDS)
- Het kabinet in mei jl. In een kamerbrief heeft aangegeven dat de mogelijkheden om Europese (generatieve) AI-oplossingen voor Rijksambtenaren uit te breiden;
- Het onduidelijk is hoe gemeente Rotterdam uitvoering geeft aan deze overheidsbrede koers;

verzoekt het college:

- De mogelijkheden om verantwoordelijk gebruik te maken van Europese (generatieve) AI-oplossingen uit te breiden voor ambtenaren van de gemeente Rotterdam;
- Hierbij bestaande risico's in acht te nemen;
- Hierbij de verbinding te leggen met de Rotterdamse digitaliseringsstrategie, de Rotterdamse dienstverleningsstrategie en de uitwerking van het Rotterdams politiek-bestuurlijk waardenkader algoritmes;
- Hierover terug te koppelen aan de gemeenteraad van Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag.

w.g. T. Kind

De motie is met 26 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Volt, GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA en ChristenUnie.

'Raadsvoorstel over Politiek bestuurlijk waardenkader algoritmes'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

7.5 *Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'passend regelen, onderzoek naar de Regeling risicovolle projecten' en het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport.*

Amendement A, 'Behoud de auditbepaling'. Het amendement is met algemene stemmen aangenomen.

'Raadsvoorstel vaststellen over Rapport Rekenkamer Rotterdam 'Passend Regelen, onderzoek naar de Regeling risicovolle projecten' (25bb003705)'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

7.6 Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten.

Motie 1, 'Naar versterking van de Westlandse methode voor registratie van arbeidsmigranten'. De motie is met 33 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van BIJ1, Partij voor de Dieren, Volt en SP.

Motie 2, 'Geen uitstel voor uitbuiters'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 3, 'Taal als hefboom'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 4A, 'Recht op speciaal onderwijs voor kinderen van EU-arbeidsmigranten'.

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van 'Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten.',

constaterende dat:

- Volgens het Kinderrechtenverdrag elk recht geldt voor álle kinderen, zonder onderscheid naar afkomst, status of nationaliteit;
- Gemeenten verantwoordelijk zijn om erop toe te zien dat ook kinderen van EU-arbeidsmigranten toegang krijgen tot speciaal onderwijs;
- Het college aangeeft dat dit een relatief nieuw vraagstuk is waar meer aandacht voor nodig is;
- Dit signaal ook door diverse scholen wordt beaamd;
- Kinderen van EU-arbeidsmigranten hierdoor het risico lopen verstoken te blijven van hun recht op passend onderwijs;

verzoekt het college:

- De omvang en behoeften van kinderen van EU-arbeidsmigranten inzichtelijk te maken;
- Zich in te spannen dat deze kinderen daadwerkelijk toegang krijgen tot de benodigde ondersteunende voorzieningen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema en S. Leewis

De motie is met 26 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, CDA, 50PLUS en Forum voor Democratie.

Motie 5, 'Convenant goed werkgeverschap'. De motie is met 37 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van BIJ1 en SP.

Motie 6, 'Operatie geslaagd en patiënt niet overleden: de DigiD-balies overleven!' De motie is met 28 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en Forum voor Democratie.

7.7 Voortgang Volkstuinenbeleid.

Motie 1, 'Natuurwaarde volks- en nutstuinen'. De motie is met 29 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, BIJ1 en 50PLUS.

Motie 2, 'Huurkorting eigen werkzaamheden Volkstuinders'. De motie is met 27 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van PvdA, GroenLinks, BIJ1, SP, Partij voor de Dieren en 50PLUS.

7.9 Voortgangsbrief Welzijn.

Motie 1A, 'Versterk financieel accounthouderschap Welzijnsopdrachten'.

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 september 2025 ter bespreking van het agendapunt 6.2 'Financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord'.

constaterende dat:

- Welzijnswerk een belangrijke rol vervult in de Rotterdamse verzorgingsstaat;
- Er al vele jaren onduidelijkheid bestaat over de resultaatsturing, monitoring en financieel toezicht op de welzijnsopdrachten;
- De voortgang van welzijnsopdrachten hoofdzakelijk tot stand komen middels periodieke overleggen tussen welzijnsaanbieders en accounthouders van de gemeente Rotterdam;
- Op basis van aanbestedingsvoorwaarden (programma van eisen) er verschillende mogelijkheden zijn om financieel toezicht te houden op het welzijnswerk;

overwegende dat:

- Uit onderzoek van EY volgt dat het financieel accounthouderschap kwetsbaar is, omdat heldere procedures voor accounthouders ontbreken en overleggen niet genotuleerd worden;
- Hierdoor de transparantie en vergelijkbaarheid van welzijnsopdrachten beperkt is en er tevens sprake is van een beperkte leercultuur;
- De risico's hiervan o.a. zichtbaar waren in de casus Dona Daria;

verzoekt het college:

- Werkinstructies en procedures rondom het financieel accounthouderschap t.a.v. de welzijnsopdrachten te herijken;
- Op basis van het bovenstaande een actieve leercultuur te stimuleren rondom het financieel accounthouderschap van de welzijnsopdrachten;
- Hierover te rapporteren aan de gemeenteraad van Rotterdam

en gaat over tot de orde van de dag.

w.g. T. Kind

De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 2, 'Versterk de sociale basis!' De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, SP, GroenLinks, BIJ1, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, ChristenUnie en PvdA.

Motie 3, 'Outcome-gericht sturen in welzijnswerk (TRILL-Methode)'. De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van BIJ1.

9.1 *Motie vreemd aan de orde van de dag over 'De nacht is ook van vrouwen',
aangevraagd door het lid Verkoelen e.a.*

Motie 1, 'De nacht is ook van vrouwen!' De motie is met algemene stemmen aangenomen.

11. *Sluiting*

De VOORZITTER (mevrouw Bruin): Dames en heren, dan zijn wij bij de sluiting, aan het einde van deze raadsvergadering. Ik dank u allen voor uw aanwezigheid en uw bijdrage. De vergadering is gesloten.

(De vergadering is gesloten.)

Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
Opening	1669
Beëdiging lid van de Rekenkamer Rotterdam de heer S.J. (Sjoerd) Keulen	1669
Afscheid van de heer D.P.A. (Dennis) Tak als lid van de gemeenteraad	1670
Toelating van mevrouw J.M. de Bruijn en de heer E.H. Balcha als lid van de gemeenteraad	1674
Beëdiging van mevrouw J.M. de Bruijn en de heer E.H. Balcha als lid van de gemeenteraad	1674
Toelating burgercommissielid	1675
Beëdiging burgercommissielid	1676
Mededelingen	1676
Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 11 september 2025	1676
Vaststelling van de notulen van de openbare raadsvergadering van 15 en 17 juli 2025	1679
Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2025 week 29 tot en met week 36	1679
Het voorstel inzake de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR)	1679
Het voorstel tot het gedeeltelijk opheffen van de geheimhouding en openbaarmaking van de Ondernemingsstrategie Havenbedrijf Rotterdam 2025-2029	1679
Debat Wonen: a. Monitor Woonvisie b. Voortgangsrapportage Goed Huren en Verhuren 2024 c. Rotterdamse aanpak uitvoering Woningbouw	1680
Financieel onderzoek welzijnswerk Feijenoord	1711
Initiatiefvoorstel Vonk e.a. over 'Voor Rotterdammers, door Rotterdammers. Vertrouwen in sociale initiatieven vanuit de stad'	1727
Het voorstel tot vaststelling van de Verordening voorzieningen Huisvesting Onderwijs Rotterdam 2025	1735
Ambtsreizen	1739
Vierde update Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR)	1750
Het voorstel tot vaststelling van het Rotterdams politiek-bestuurlijk waardenkader algoritmes 2025	1756

Onderwerp	Pagina
Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'passend regelen, onderzoek naar de Regeling risicovolle projecten' en het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport	1762
Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten	1763
Voortgang Volkstuinenbeleid	1774
Voortgangsbrief Welzijn	1784
Voortgangsrapportage actieprogramma EU-arbeidsmigranten	1792
Het voorstel tot vaststelling van het Rotterdams politiek-bestuurlijk waardenkader algoritmes 2025	1793
Het voorstel tot vaststelling van het Projectambitiedocument Provimi	1795
Motie vreemd aan de orde van de dag over 'De nacht is ook van vrouwen', aangevraagd door het lid Verkoelen e.a.	1804
Stemvenster	1807
Sluiting	1818

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 2 oktober 2025.

De griffier,

De voorzitter,

